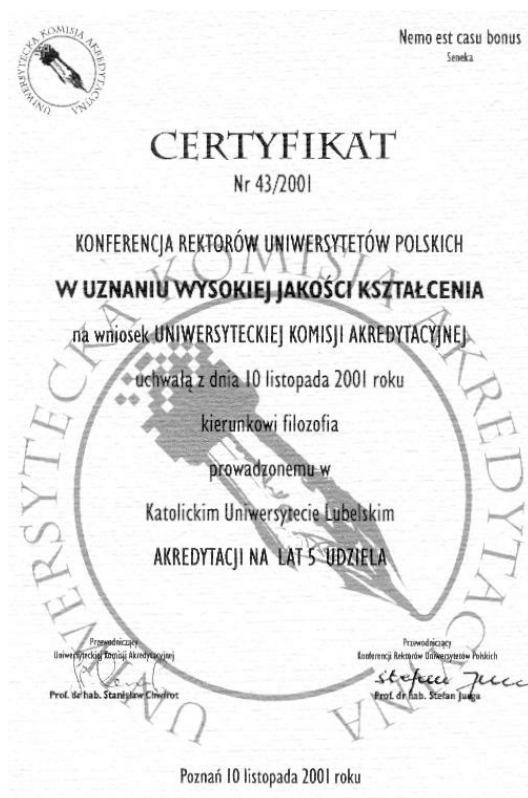

INFORMATOR O STUDIACH
NA ROK AKADEMICKI
2008/2009

Kierunek: FILOZOFIA
Instytut Filozofii Teoretycznej
Instytut Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych
Kierunek: KULTUROZNAWSTWO

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Wydział Filozofii

INFORMATOR O STUDIACH
NA ROK AKADEMICKI
2008/2009

Opracowanie
ks. Stanisław JANECZEK
Stanisław JUDYCKI
Anna MODRZEJEWSKA
ks. Piotr MOSKAŁ
Józef ZON

Wydawnictwo KUL
Lublin 2008

Opracowanie komputerowe
Adam Niezbecki

Projekt okładki i stron tytułowych
Agnieszka Gawryszuk

© Copyright by Wydawnictwo KUL, Lublin 2008

Wydawnictwo KUL
ul. Zbożowa 61, 20-827 Lublin
tel. 0-81 740-93-40, fax 0-81 740-93-50
e-mail: wydawnictwo@kul.lublin.pl
[http:// wydawnictwo.kul.edu.pl](http://wydawnictwo.kul.edu.pl)

Druk i oprawa
elpil
ul. Artyleryjska 11, 08-110 Siedlce
e-mail: info@elpil.com.pl

SPIS TREŚCI

Charakterystyka studiów na Wydziale Filozofii	7
Informacje ogólne	9
Zasady rekrutacji	10
Historia Wydziału Filozofii	11
Katedry	14
Program studiów i system punktowy	15
Profil przygotowania zawodowego absolwenta	17
Koła naukowe	18
Programy studiów i system punktacji ECTS na rok akademicki 2008/2009	23
Kierunek: Filozofia	25
Filozofia teoretyczna	25
Program studiów pierwszego stopnia (licencjackich)	25
Program studiów jednolitych magisterskich	33
Program studiów doktoranckich	51
Filozofia przyrody nieożywionej	55
Program studiów pierwszego stopnia (licencjackich)	55
Program studiów jednolitych magisterskich	61
Filozofia przyrody ożywionej	69
Program studiów pierwszego stopnia (licencjackich)	69
Program studiów jednolitych magisterskich	75
Program studiów doktoranckich	83
Kierunek: Kulturoznawstwo	89
Program studiów pierwszego stopnia (licencjackich)	89
Opisy zajęć	99
Kierunek: Filozofia	101
Filozofia teoretyczna	101
Rok I (studia pierwszego stopnia – licencjackie)	101
Rok II (studia pierwszego stopnia – licencjackie)	110
Rok III (studia jednolite magisterskie)	122
Rok IV (studia jednolite magisterskie)	132
Rok III-V (studia jednolite magisterskie) zajęcia do wyboru	142

Filozofia przyrody nieożywionej	173
Rok I (studia pierwszego stopnia – licencjackie)	173
Rok II (studia pierwszego stopnia – licencjackie)	180
Rok III (studia jednolite magisterskie)	191
Rok IV (studia jednolite magisterskie)	200
Rok IV-V (studia jednolite magisterskie) zajęcia do wyboru	207
Filozofia przyrody ożywionej	213
Rok I (studia pierwszego stopnia – licencjackie)	213
Rok II (studia pierwszego stopnia – licencjackie)	220
Rok III (studia jednolite magisterskie)	233
Rok IV (studia jednolite magisterskie)	243
Rok IV-V (studia jednolite magisterskie) zajęcia do wyboru	252
Kierunek: Kulturoznawstwo	257
Rok I (studia pierwszego stopnia – licencjackie)	257
Rok II (studia pierwszego stopnia – licencjackie)	264
Rok III (studia pierwszego stopnia – licencjackie)	272

CHARAKTERYSTYKA STUDIÓW NA WYDZIALE FILOZOFII

INFORMACJE OGÓLNE

Adres:

Dziekanat Wydziału Filozofii KUL
Aleje Raclawickie 14, 20-950 Lublin, p. 251, 252
e-mail: filozofia@kul.lublin.pl
tel.: (0-81) 445-42-51

Kierownictwo Wydziału:

Dziekan: ks. dr hab. Stanisław Janeczek, prof. KUL
Prodziekan: ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL

Struktura Wydziału:

Kierunek: Filozofia
Instytut Filozofii Teoretycznej – dyrektor: dr hab. Paweł Kawalec
Instytut Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych – dyrektor: dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL

Kierunek: Kulturoznawstwo – koordynator: ks. dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL

Kierunek prowadzonych studiów: filozofia

Formy studiów:

- pierwszego stopnia (licencjackie)
- jednolite magisterskie
- doktoranckie

Tryby studiów:

- stacjonarne
- niestacjonarne (eksternistyczne – nabór na studia eksternistyczne został wstrzymany od roku akademickiego 2006/2007 uchwałą Senatu Akademickiego KUL)

Rok uzyskania akredytacji: 2001

Rok uzyskania reakredytacji: 2007

Wydział Filozofii spełnia następujące wymagania akredytacyjne:

- co do kadry dydaktycznej – w stopniu **A**
- co do procesu dydaktycznego – w stopniu **B**
- co do infrastruktury dydaktycznej – w stopniu **A**
- co do wewnętrznej oceny dydaktyki – w stopniu **A**

Kierunek prowadzonych studiów: kulturoznawstwo

Forma studiów:

- pierwszego stopnia (licencjackie)

Tryb studiów:

- stacjonarne

ZASADY REKRUTACJI

Postępowanie kwalifikacyjne na studia licencjackie i magisterskie oraz doktoranckie odbywa się według zasad i kryteriów określonych przez Senat Akademicki KUL.

Postępowanie ma charakter konkursowy.

Studia I stopnia – licencjackie (kierunki: filozofia i kulturoznawstwo):

Dla kandydatów, którzy przystąpili do egzaminu maturalnego (“nowa matura”) kryteria są następujące:

– w pierwszej kolejności przyjmowane są osoby, które na egzaminie maturalnym zaliczyły jako przedmiot wybrany filozofię. Kwalifikacja pozostałych osób odbywa się na podstawie konkursu świadectw dojrzałości, a warunkiem dopuszczenia do niej jest zaliczenie na egzaminie maturalnym jednego z wymienionych przedmiotów: historia, język łaciński i kultura antyczna, język grecki i kultura antyczna, biologia, chemia, fizyka z astronomią, informatyka, matematyka, wiedza o społeczeństwie, historia sztuki, geografia, historia muzyki, wiedza o tańcu. Punktowane są wyniki z następujących przedmiotów, zdawanych na poziomie podstawowym lub rozszerzonym:

a) **przedmiot wybrany** z powyższej listy (1/3 wyniku końcowego); jeżeli kandydat zaliczył na egzaminie maturalnym więcej niż jeden spośród wymienionych przedmiotów, punktuje się ten, z którego uzyskał najlepszy wynik;

b) **język polski** (1/3 wyniku końcowego);

c) **język obcy nowożytny** (1/3 wyniku końcowego).

Dla kandydatów, którzy przystąpili do egzaminu dojrzałości (“stara matura”) przeprowadzany jest konkurs świadectw, a punktowane są oceny z następujących przedmiotów: język polski, historia, matematyka, fizyka, biologia, chemia, geografia, wiedza o społeczeństwie i języki obce nowożytne.

Studia II stopnia – magisterskie (kierunek: kulturoznawstwo):

Warunkiem ubiegania się o przyjęcie na studia jest ukończenie studiów I stopnia w zakresie kulturoznawstwa lub innego kierunku. Kwalifikacja odbywa się na podstawie

konkursu dyplomów ukończenia studiów I stopnia (ocena na dyplomie). Poza konkursem przyjmowani są absolwenci studiów I stopnia kulturoznawstwa w KUL, którzy na dyplomie otrzymali na studiach ocenę co najmniej dobrą.

Studia doktoranckie:

Kandydaci, ubiegający się o przyjęcie na studia doktoranckie powinni spełniać następujące warunki:

- ocena na dyplomie magisterskim nie może być niższa niż 4,0
- średnia ocen ze studiów magisterskich lub studiów II stopnia, nie może być niższa niż 3,76.

Absolwenci kierunków innych niż filozofia, po przyjęciu na studia doktoranckie, są zobowiązani do złożenia egzaminów z podstawowych dyscyplin filozoficznych.

HISTORIA WYDZIAŁU FILOZOFII

Filozofią zajmowano się w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim od początku istnienia tej uczelni. W ramach Wydziału Nauk Humanistycznych funkcjonowała sekcja (grupa) nauk filozoficznych. Poza tym zajęcia z zakresu filozofii prowadzono na innych wydziałach. Czołowymi nauczycielami dyscyplin filozoficznych lub pokrewnych byli: ks. Idzi Radziszewski, ks. Stanisław Domińczak, Bohdan Rutkiewicz, Jacek Woroniecki OP, ks. Józef Pastuszka, Henryk Jakubanis, ks. Antoni Szymański. Statut KUL z 1938 r. przewidywał utworzenie, obok dotychczasowych czterech, nowego wydziału filozoficznego. Przerwa wojenna spowodowała, że Wydział Filozofii Chrześcijańskiej erygowano dopiero w 1946 r. (uroczyste otwarcie Wydziału miało miejsce 10 XI 1946 r., zajęcia rozpoczęły się kilka dni wcześniej). Zasadniczą rolę w jego organizacji odegrał ks. Józef Pastuszka, pierwszy dziekan. Obok niego głównymi wykładowcami byli: Stefan Swieżawski, ks. Stanisław Adamczyk, ks. Antoni Korcik, przejściowo Stefan Harassek, nieco później Feliks W. Bednarski OP. Pierwszy okres Wydziału (1946-1949) to okres organizacji i pierwszych promocji doktorskich, wśród nich: ks. Jerzego Ablewicza, ks. Stanisława Kamińskiego, Józefa Majkowskiego SJ, ks. Mariana Kurdziałka, ks. Wacława Eborowicza, ks. Jana Drzazgi. W 1949 r. podzielono Wydział na dwie sekcje: filozofii teoretycznej i filozofii praktycznej. Na tą drugą przeszli pracownicy z zawieszonoego wtedy Wydziału Prawa i Nauk Społecznych (Jerzy Kalinowski, Czesław Strzeszewski, Jan Turowski i inni). Do grona nauczających dołączyli: ks. Stanisław Kamiński (1949), ks. Marian Kurdziałek (1950) i doktor Wydziału Teologicznego KUL, dominikanin z Krakowa, Mieczysław A. Krąpiec (1951). Przybycie ks. Mieczysława Dybowskiego ożywiło zainteresowanie psychologią empiryczną. Studia psychologiczne umieszczone były najpierw na sekcji filozofii teoretycznej, następnie na sekcji filozofii praktycznej. Liczba studentów w latach 1950-1952 wzrosła z niecałych pięćdziesięciu do ponad tysiąca. Nastąpiły jednak czasy stalinowskie: izolacja od innych ośrodków, trudności z zamieszczaniem publikacji. Ówczesne władze państwowe nakazały niektórym profesorom (m.in. ks. J. Pastuszcze, ks. S. Adamczykowi, Cz. Strzeszewskiemu) opuścić Uniwersytet. Dziekanem został Jerzy Kalinowski, uaktywnili się s. Swieżawski,

o. M.A. Krąpiec, ks. S. Kamiński, na stałe doszedł ks. Józef Iwanicki, a od 1954 r. ks. Karol Wojtyła. Trzeci okres Wydziału (1952-1956) to czas znaczących przemian. Mimo zewnętrznych ograniczeń – a może dzięki nim – nastąpiła konsolidacja środowiska, podjęto różne formy współpracy, prowadzono żywe dyskusje, w które zaangażowani byli zarówno wykładowcy, jak i studenci. Był to czas tworzenia szkoły lubelskiej (jako pierwszy nazwy tej użył ks. Kazimierz Kłósak, który przez kilka lat intensywnie działał na specjalizacji filozofii przyrody). Twórcami jej byli: J. Kalinowski, S. Swieżawski, o. M.A. Krąpiec, do nich dołączył ks. K. Wojtyła i ks. S. Kamiński.

Szkoła lubelska charakteryzowała się pewnym programem współpracy badawczej oraz profilem studiowania filozofii. Studium filozofii winno opierać się na trzech filarach: źródłowej, pogłębionej znajomości dziejów filozofii (zwłaszcza filozofii bytu), rozwiniętej samoświadomości metodologicznej, związanej ze znajomością współczesnych narzędzi logiczno-metodologicznych, realistycznie uprawianej filozofii bytu (metafizyce) w duchu tomizmu egzystencjalnego. O. M.A. Krąpiec i S. Swieżawski rozwijali twórczo koncepcję Etienne Gilsona. Do tej orientacji dołączył ks. K. Wojtyła, formułując odrębną formę personalizmu w etyce. Specyfiką szkoły lubelskiej, chociaż treściowo jest to szkoła tomistyczna, było i jest akcentowanie doniosłości samoświadomości metodologicznej i rozwijanie badań metodologicznych w powiązaniu ze współczesną logiką. Stąd wykorzystano tradycję szkoły lwowsko-warszawskiej. Pewną rolę w tym względzie odegrały powiązania personalne. S. Swieżawski był uczestnikiem ostatnich zajęć uniwersyteckich Kazimierza Twardowskiego i uczniem Kazimierza Ajdukiewicza oraz Romana Ingardena. Wśród nauczycieli ks. Antoniego Korcika był Jan Łukasiewicz. Ks. S. Kamiński miał naukowe kontakty z Kazimierzem Ajdukiewiczem, Tadeusz Czeżowskim, Jerzym Słupeckim, Andrzejem Mostowskim. Częstym gościem Wydziału była Izydora Dąmbska, laureatka nagrody TN KUL im. ks. I. Radziszewskiego. Również Ludwik Borkowski, późniejszy Kierownik Katedry Logiki, swoje studia rozpoczął we Lwowie. Poza tym istniały kontakty m.in. z Władysławem Tatarkiewiczem i Romanem Ingardenem. Działanie szkoły zdynamizowało pojawienie się pokolenia nowych uczniów (m.in. Mieczysław Gogacz, Franciszek Wilczek, Antoni B. Stępień, ks. Marian Jaworski, Władysław Stróżewski, ks. Bohdan Bejze, ks. Bronisław Dembowski, Stanisław Majdański, Leon Koj, Witold Marciszewski, Tadeusz Kwiatkowski). Czwarty okres (1957-1981) rozpoczął się zewnętrzną liberalizacją (możliwość wyjazdów zagranicznych, publikacji, rozmaite spotkania dyskusyjne z marksistami, współpraca z PAN), a także powrotem usuniętych z KUL-u profesorów. Istotną rolę w ożywieniu środowiska i kontaktów z innymi ośrodkami odegrały pierwsze Tygodnie Filozoficzne, organizowane przez Koło Filozoficzne Studentów KUL. Wydział podzielono na cztery specjalizacje (władze nie zgodziły się na nazwanie ich sekcjami): filozofii teoretycznej, filozofii przyrody, filozoficzno-społeczną i filozoficzno-psychologiczną. W 1981 r. dwie ostatnie specjalizacje (jako sekcje) przeszły na Wydział Nauk Społecznych (na Wydziale Filozofii pozostała Katedra Etyki). Na początku tego okresu opuszczają KUL: J. Kalinowski (udaje się do Francji), o. F. W. Bednarski (przenosi się do Rzymu), ks. J. Iwanicki (przechodzi na ATK). Odchodzą: W. Stróżewski (na UJ), L. Koj i T. Kwiatkowski (na UMCS), M. Gogacz (na ATK), a także ks. B. Bejze i inni, w tym liczne grono historyków filozofii. W 1967 r. odchodzi na emeryturę ks. S. Adamczyk. Pojawia się nowe pokolenie uczniów czynnych

naukowo: Kazimierz Wójcik, Czesław Wojtkiewicz, ks. Józef Herbut, s. Zofia J. Zdybicka, ks. Andrzej Wawrzyniak, ks. Tadeusz Styczeń, Jerzy Gałkowski, Jan Czerkawski, Zenon Kałuża i wielu innych. W 1976 r. na emeryturę przechodzi S. Swieżawski. W 1975 (na dziesięć lat) obejmuje katedrę logiki Ludwik Borkowski, dając doniosły impuls badaniom z zakresu logiki formalnej. Uaktywnia się kolejne pokolenie: Stanisław Kiczuk, ks. Andrzej Bronk, Anna I. Buczek, ks. Andrzej Szostek, o. Edward I. Zieliński, ks. bp Stanisław Wielgus, ks. Romuald J. Weksler-Waszkinel, Zdzisław Dywan.

Lata osiemdziesiąte i dziewięćdziesiąte przyniosły – podjęte przez nowe pokolenie uczniów – inne problemy badawcze. Również pod wpływem wydarzeń zewnętrznych, politycznych, niektórzy zajęli się tematyką bardziej z pogranicza filozofii społeczeństwa i filozofii kultury – postmodernizm i publicystyka okołofilozoficzna (Piotr Jaroszyński, Henryk Kiereś i inni). Niektórzy zajęli się aktualnymi dyskusjami w ramach filozofii analitycznej i nawiązali bezpośrednie kontakty z przedstawicielami rozmaitych orientacji w ramach tego nurtu (szczególnie Tadeusz Szubka, Piotr Gutowski, Urszula Żegleń, Stanisław Judycki, Paweł Kawalec, Jacek Wojtysiak). Nowe pokolenie koncentruje także swoje zainteresowania na bardziej tradycyjnej problematyce metafizycznej (ks. Andrzej Maryniarczyk, Włodzimierz Dłubacz, ks. Piotr Moskal) lub etycznej (s. Barbara Chyrowicz, Kazimierz Krajewski, ks. Alfred Wierzbicki, Marek Czachorowski). Wraz z powołaniem do istnienia Wydziału Filozofii (1946), erygowano Katedrę Kosmologii. W związku z jej reorganizacją, w roku akademickim 1957/1958, powstała sekcja filozofii przyrody. W 1992 r. sekcja filozofii przyrody została poszerzona o kierunek: ochrona środowiska, a w roku 1996 o kolejny kierunek: matematyka o profilu informatycznym. Dwa ostatnie kierunki stały się podstawą do utworzenia w r. 1997 Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego. W ramach sekcji filozofii przyrody badania z zakresu kosmologii, filozofii nauk przyrodniczych i filozofii biologii zapoczątkowali ks. Kazimierz Klósak, ks. Stanisław Adamczyk, ks. Stanisław Mazierski, ks. Włodzimierz Sedlak, Teresa Ścibor-Rylska. Aktualnie tę problematykę kontynuują: ks. Zygmunt Hajduk, ks. abp Józef Życiński, Zenon Roskal (w zakresie filozofii nauk przyrodniczych), ks. Józef Turek (filozofia kosmologii, filozofia przyrody i przyrodoznawstwa), Henryk Piersa (filozofia przyrodoznawstwa), ks. Stanisław Zięba, Zbigniew Wróblewski (ekofilozofia), Józef Zon, Marian Wnuk (filozofia biologii, biologia teoretyczna).

Jako szczególny dorobek lubelskiej szkoły filozoficznej można wymienić: [1] ukształtowanie i rozwijanie oryginalnej postaci tomizmu egzystencjalnego, zwłaszcza w zakresie filozofii bytu i filozofii człowieka (o. M. A. Krąpiec i jego uczniowie); [2] pionierskie często badania w zakresie metodologii filozofii i stosowalności logiki do filozofii (ks. s. Kamiński, J. Kalinowski, ks. J. Iwanicki, A. B. Stępień, S. Majdański, ks. J. Herbut, S. Kiczuk, ks. A. Bronk, U. Żegleń; to podejście kontynuują aktualnie: Marek Lechniak, Paweł Garbacz, Bożena Czernecka, Arkadiusz Gut i inni); [3] ukształtowanie szkoły mediewistycznej (głównie na seminarium S. Swieżawskiego) i jej rozwijanie przez ks. M. Kurdziałka oraz (do czasu jego odejścia na ATK) M. Gogacza. Badania z zakresu mediewistyki, historii filozofii nowożytnej i dziejów filozofii w Polsce kontynuują uczniowie S. Swieżawskiego i ks. M. Kurdziałka (m.in. Jan Czerkawski, Kazimierz Wójcik, ks. Stanisław Wielgus, o. Iwo E. Zieliński, ks. Marian Ciszewski, Joanna Judycka, Agnieszka Kijewska, ks. Stanisław Janeczek), a także Marcin Podbielski, Przemysław Gut i inni. Nadal większość mediewistów

w Polsce wywodzi się ze szkoły Swieżawskiego (istotne uzupełnienie samoświadomości historyczno-filozoficznej stanowiły, trwające już od lat pięćdziesiątych, wykłady i badania – wraz z lektoratem sanskrytu – z zakresu filozofii indyjskiej i chińskiej, prowadzone najpierw przez ks. Franciszka Tokarza, następnie przez Leona Cyborana, aktualnie kontynuowane przez Macieja S. Ziębę i Pawła Sajdka); [4] kontynuacja (w ramach katedr etyki oraz Instytutu Jana Pawła II) zainicjowanych przez ks. K. Wojtyłę badań antropologicznych i etycznych (ks. T. Styczeń, A. Rodziński, J. Gałkowski, ks. A. Szostek, W. Chudy, s. B. Chyrowicz, ks. A. Wierzbicki, M. Czachorowski i inni). K. Wojtyła sformułował pewną wersję personalizmu, która – zarówno od strony metodologicznej, jak i merytorycznej – stanowi połączenie filozofii bytu w duchu tomizmu egzystencjalnego z filozofią podmiotu w duchu klasycznej fenomenologii; [5] prowadzenie badań z zakresu filozofii religii i metodologii nauk religiológicznych (podejście ze strony metafizyki – s. Z. J. Zdybicka i jej uczniowie, podejście od strony semiotyki i metodologii nauk – ks. A. Bronk, ks. J. Herbut); [6] utworzenie (drugiego obok krakowskiego) ośrodka badań nad fenomenologią, a zwłaszcza nad filozofią R. Ingardena (A.B. Stępień, S. Judycki, J. Wojtyśiak i inni). Ostatnio (lata dziewięćdziesiąte) zaczęła powstawać osobna specjalizacja z zakresu filozofii społeczeństwa, polityki i prawa (Krzysztof Wroczyński, Rafał Wierchosławski, Jan Kłós).

Wśród absolwentów Wydziału Filozofii są członkowie Episkopatu, profesorowie uniwersytetów i PAN, liczni pracownicy naukowo-dydaktyczni różnych uczelni, członkowie różnych gremiów i stowarzyszeń naukowych (także zagranicznych), politycy, dziennikarze, wydawcy; wielu podjęło ważne społecznie zawody i funkcje, zwłaszcza po roku 1989.

Z dniem 1.10.2006 roku rozpoczęły się na Wydziale Filozofii studia na kierunku „kulturoznawstwo”. Wypracowano koncepcję studiów ześrodkowaną na problematyce spotkania kultur, cywilizacji i religii oraz na problematyce sztuki jako jednej z przestrzeni życia ludzkiego.

KATEDRY

Obecnie Wydział Filozofii posiada 29 katedr, w których zatrudnionych jest na pierwszym miejscu pracy 28 samodzielnych pracowników naukowych w pełnym wymiarze godzin, ponadto w ramach Wydziału zatrudnionych jest 43 doktorów i 11 magistrów. Do realizacji przyjętego na Wydziale programu studiów zatrudniani są również pracownicy z innych Wydziałów KUL oraz pracownicy spoza KUL-u. Na Wydziale prowadzone są studia z zakresu filozofii: licencjackie i magisterskie (stacjonarne i niestacjonarne – eksternistyczne), doktoranckie i podyplomowe oraz z zakresu kulturoznawstwa: licencjackie (stacjonarne).

Kierunek: filozofia

Instytut Filozofii Teoretycznej

Dyrektor – dr hab. Paweł Kawalec

1. Katedra Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej
2. Katedra Historii Filozofii Nowożytnej i Współczesnej

3. Katedra Historii Filozofii w Polsce
4. Katedra Metafizyki
5. Katedra Filozofii Religii
6. Katedra Filozofii Boga
7. Katedra Filozofii Kultury
8. Katedra Filozofii Sztuki
9. Katedra Teorii Poznania
10. Katedra Logiki
11. Katedra Metodologii Nauk
12. Katedra Metodologii Filozofii
13. Katedra Podstaw Informatyki
14. Katedra Etyki
15. Katedra Etyki Szczegółowej
16. Katedra Etyki Społecznej i Politycznej

Instytut Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych

Dyrektor – dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL

17. Katedra Filozofii Przyrody Nieożywionej
18. Katedra Filozofii Przyrody Ożywionej
19. Katedra Filozofii Biologii
20. Katedra Biologii Teoretycznej
21. Katedra Filozofii Kosmologii
22. Katedra Fizyki Teoretycznej
23. Katedra Relacji Między Nauką a Wiarą

Kierunek: kulturoznawstwo

Koordinator – ks. dr hab. Piotr Moskał, prof. KUL

24. Katedra Teorii Kultury i Sztuki
25. Katedra Wiedzy o Sztuce
26. Katedra Historii Porównawczej Religii
27. Katedra Wiedzy o Kulturze Antycznej
28. Katedra Wiedzy o Kulturze Średniowiecznej
29. Katedra Historii Kultury Intelktualnej

PROGRAM STUDIÓW I SYSTEM PUNKTOWY

W ramach kierunku „**filozofia**” prowadzone są stacjonarne studia pierwszego stopnia (licencjackie), które będą kontynuowane w formie studiów drugiego stopnia (magisterskie). Przejściowo trwają jeszcze jednolite studia magisterskie (stacjonarne i niestacjonarne – eksternistyczne). Wydział prowadzi także studia doktoranckie i po-

dypłomowe. Program tych studiów realizowany jest w trzech grupach przedmiotowych: przedmioty ogólnouniwersyteckie („Biblia – istota i rola w kulturze”, „Katolicka nauka społeczna”, języki nowożytne), przedmioty wspólne dla całego kierunku (m.in. metafizyka, antropologia filozoficzna, filozofia Boga, filozofia przyrody, teoria poznania, logika formalna, ogólna metodologia nauk, etyka ogólna i szczegółowa, historia filozofii starożytnej i średniowiecznej, historia filozofii nowożytnej i współczesnej) oraz przedmioty, głównie do wyboru, stanowiące podstawę do wyróżnienia specjalizacji uprawianych w ramach kierunku. Szerokość i bogactwo programu dydaktycznego i badań prowadzonych przez pracowników naukowych Wydziału Filozofii pozwala studentom specjalizować się w bardzo wielu zakresach. W ramach Instytutu Filozofii Teoretycznej specjalizacja jest możliwa w następujących blokach tematycznych: logiczno-informatycznym, historycznym, metafizyczno-antropologicznym, społeczno-politycznym. Natomiast w ramach Instytutu Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych istnieją dwie specjalizacje: filozofia przyrody nieożywionej i filozofia przyrody ożywionej. Od bieżącego roku Wydział zapoczątkowuje studia licencjackie w języku angielskim.

Magisterskie studia niestacjonarne (eksternistyczne) prowadzone są w trybie samodzielnej pracy studentów, którzy spotykają się z wykładcami na konsultacjach i egzaminach. W konsekwencji studia te wymagają samodzielnego opanowania materiału z zakresu wyznaczonego programem studiów.

Studia doktoranckie, trwają 8 semestrów (4 lata). W zakres ich programu wchodzi wykłady monograficzne i inne zajęcia wybierane pod kątem pisanej rozprawy doktorskiej. Ponadto doktorant jest zobowiązany do udziału w seminarium doktoranckim, na którym prezentuje wyniki swoich badań nad przygotowywanym doktoratem.

Studia podyplomowe są powoływane w zależności od zgłaszanych zapotrzebowań. Obecnie przy Wydziale prowadzona są Studia Podyplomowe: Przyroda. Podyplomowe Studia Kwalifikacyjne dla Nauczycieli, a także Podyplomowe Studia z Retoryki Stosowanej i czterosemestralne Podyplomowe Studia Filozoficzne dla przyszłych nauczycieli filozofii i etyki.

W ramach kierunku „**kulturoznawstwo**” prowadzone są studia I stopnia (licencjackie). Planowane jest otwarcie w roku akademickim 2009/2010 studiów II stopnia (magisterskich). Studia pierwszego stopnia kończą się napisaniem pracy licencjackiej i egzaminem licencjackim. Absolwent otrzymuje tytuł zawodowy licencjata kulturoznawstwa (w wybranej specjalności). Program studiów realizowany jest w dwóch specjalnościach: wiedza o sztuce i nauki o religiach (religiologia). Program zawiera bogatą ofertę przedmiotów filozoficznych, a zwłaszcza humanistycznych w zakresie teorii i historii kultury oraz sztuki. Zajęcia dotyczą między innymi architektury, malarstwa, rzeźby, literatury, teatru, muzyki, współczesnej kultury audiowizualnej. Prowadzone są zajęcia z zakresu różnych religii oraz języków europejskich i pozaeuropejskich. Ponadto studenci odbywają obowiązkowe praktyki zawodowe.

Punktacją Europejskiego Systemu Transferu Punktów (ECTS) objęte są jedynie stacjonarne studia licencjackie i magisterskie. Jeden punkt kredytowy ECTS jest wartością liczbową przyporządkowaną poszczególnym przedmiotom na podstawie wysiłku, jaki musi włożyć student, aby je zaliczyć. Ich suma uzyskana w ciągu roku odzwierciedla ilość

pracy, jaką musi wykonać student, aby zaliczyć pełny rok akademickich studiów. Punktacja ECTS obejmuje: wykłady, ćwiczenia praktyczne, seminaria, konsultacje/zajęcia grupowe i indywidualne, prace terenowe, pracę samodzielną (w bibliotece, w domu) oraz egzaminy lub inne formy oceny. Punkty te są relatywnym, a nie bezwzględnym, miernikiem ilości pracy wymaganej od studenta, ponieważ określają, jaka część pracy wymaganej w danym roku akademickim przypada na określony przedmiot na danym kierunku studiów. Przyporządkowanie punktów ECTS poszczególnym przedmiotom jest zamieszczone w dalszej części niniejszego informatora wraz z programem studiów.

Korelacja systemów wystawiania ocen (KUL – ECTS)

Ocena uzyskiwana w KUL		Podstawa oceny	Ocena ECTS
Bardzo dobry	5	Wybitne wyniki z dopuszczeniem drugorzędnych błędów	A
Dobry plus	4+	Powyżej średniego standardu z pewnymi błędami	B
Dobry	4	Generalnie solidna praca z szeregiem zauważonych błędów	C
Dostateczny plus	3+	Wynik zadowalający, ale z istotnymi błędami	D
Dostateczny	3	Praca/wyniki spełniają minimalne kryteria	E
Niedostateczny	2	Student ma podstawowe braki w opanowaniu materiału: ocena jest traktowana jako nieukończenie (brak zaliczenia) zajęć	FX/F

PROFIL PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO ABSOLWENTA

Absolwenci kierunku „**filozofia**” otrzymują wykształcenie w zakresie dziejów myśli filozoficznej i stanu współczesnych dyskusji filozoficznych, ze szczególnym uwzględnieniem centralnych dla filozofii Zachodu zagadnień metafizycznych, antropologicznych i etycznych. Towarzyszy temu wykształcenie w zakresie dziejów nauk przyrodniczych, epistemologii, logiki (informatyki) i metodologii nauk, a także z filozofii kultury, filozofii religii, estetyki, filozofii prawa i społeczeństwa. Uwzględniane są także zagadnienia z zakresu myśli orientalnej. Wiedza ta uzupełniana jest znajomością języków klasycznych (łacina, greka) i języków nowożytnych. Studia filozoficzne kształcą umiejętności krytycznego i analitycznego myślenia, uczą orientacji w różnych dziedzinach życia społecznego, dostrzegania wielorakich powiązań pomiędzy odmiennymi dziedzinami kultury i przygotowują do działania w przedsięwzięciach interdyscyplinarnych. Absolwenci filozofii nabywają umiejętności jasnego mówienia i pisania, komunikowania się i prowadzenia dyskusji. Kończący studia filozoficzne mogą podejmować pracę w instytucjach naukowych, oświatowych, kulturalnych i administracyjnych, w wydawnictwach, redakcjach oraz jako nauczyciele filozofii.

Absolwenci kierunku „**kulturoznawstwo**” zdobywają ogólną wiedzę dotyczącą zagadnień społecznych tworzących podbudowę dla teoretycznej refleksji o kulturze. Rozumieją i potrafią analizować zjawiska kultury we wszystkich jej obszarach w skali globalnej, regionalnej, państwowej i lokalnej. Znają zasady ekonomiczne i prawne leżące u podstaw organizacji i zarządzania współczesnymi instytucjami kultury. Znają i rozumieją współczesne media, sposoby ich oddziaływania, funkcje i znaczenie jakie pełnią w nowoczesnym społeczeństwie. Legitymują się wiedzą z zakresu teatrologii, literaturoznawstwa, regionalistyki. Posiadają umiejętności animatora kultury, organizatora życia kulturalnego, menadżera w instytucjach kultury. Absolwenci są przygotowani do pracy w różnych instytucjach upowszechniania kultury, redakcjach, muzeach, teatrach, kinach, agencjach reklamowych, agencjach *public relations*. Są przygotowani do podjęcia studiów drugiego stopnia.

Przygotowanie pedagogiczne

Studenci obydwu instytutów kierunku „**filozofia**” mogą, w ramach fakultatywnego kursu pedagogicznego, uzyskać uprawnienia do nauczania filozofii.

Studenci kierunku „**kulturoznawstwo**” mogą, w ramach fakultatywnego kursu pedagogicznego, uzyskać uprawnienia do nauczania przedmiotu: „wiedza o kulturze” oraz „filozofia”.

KOŁA NAUKOWE

Koło Filozoficzne Studentów KUL

1) Informacje ogólne

Katolicki Uniwersytet Lubelski

Koło Filozoficzne Studentów KUL

Al. Raclawickie 14, 20-950 Lublin, p. 036

tel. (081) 445-43-86,

e-mail: kfskul@student.kul.lublin.pl

Rok założenia – 1919

Założyciel – ks. prof. Idzi Radziszewski

Kurator – dr Arkadiusz Gut

Zarząd w roku akademickim 2008/2009

Prezes – Wit Wawrzyniak

Zastępca prezesa – Joanna Kiereś

Sekretarz – Łukasz Maciejczuk

Skarbnik – Grzegorz Jazurek

Czasopismo PHILOSOPHIA

Redaktor Naczelny – Karolina Paczoska

Z-ca redaktora naczelnego – ks. Przemysław Ćwiek

Współpraca – Magdalena Fara

2) Działalność

Zgodnie ze statutem działalność Koła Filozoficznego Studentów KUL skupia się na popularyzacji kultury filozoficznej, pogłębianiu zamiłowania i sprawności do pracy naukowej w zakresie filozofii, organizowaniu odczytów i dyskusji filozoficznych oraz na koleżeńskim pomocy w studiach.

Koło przygotowuje

Tydzień Filozoficzny – ogólnopolskie sympozjum filozoficzne, które organizowane jest od 1958 r. w celu pogłębiania znajomości zagadnień filozoficznych, kulturowych i społecznych. W latach 2001-2007 odbyły się następujące Tygodnie Filozoficzne:

- 10-13.03.2008 – L Tydzień Filozoficzny „Veri Amici Veritatis”
- 12-15.03.2007 – XLIX Tydzień Filozoficzny „Wolność i jej granice”
- 6-9.03.2006 – XLVIII Tydzień Filozoficzny „Myśl filozoficzna Karola Wojtyły”
- 28.02-3.03.2005 – XLVII Tydzień Filozoficzny „Labirynty edukacji filozoficznej”
- 1-4.03.2004 – XLVI Tydzień Filozoficzny „Filozofia Zachodu i filozofia Wschodu”
- 24-27.02.2003 – XLV Tydzień Filozoficzny „Język, poznanie, rzeczywistość”
- 25-28.02.2002 – XLIV Tydzień Filozoficzny „Człowiek wobec piękna”
- 12-15.03.2001 – XLIII Tydzień Filozoficzny „Człowiek wobec dobra”

Sympozjum Arystotelesowskie – zapoczątkowane przez dr hab. W. Dhubacza, prof. KUL w 1985 r. Początkowo sympozjum organizowane było w Rogóźnie, z czasem zostało przeniesione do Kazimierza Dolnego nad Wisłą. Sympozjum ma charakter cykliczny (odbywa się każdego roku), a jego celem jest zapoznanie studentów (zwłaszcza tych z pierwszych lat studiów) z filozofią Arystotelesa, czemu służą odczyty studenckie poruszające problematykę zawartą w pismach Stagiryty.

Majówka Filozoficzna – organizowana każdego roku wraz z Kołem Naukowym Studentów Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych, przeznaczona dla studentów starszych lat studiów w celu pogłębienia znajomości zagadnień filozoficznych, edukacyjnych, kulturowych i społecznych.

Środy i Czwartki Filozoficzne – poświęcone filozoficznym dysputom oraz lekturze referatów naukowych i klasycznych dzieł filozoficznych.

Eutrapelia – coroczny kabaret filozoficzny powstały w 1952 r. (inicjatorem był A.B Stępień, obecnie prof. emerytowany KUL).

Czasopismo PHILOSOPHIA – kwartalnik powstały w 2006 r., będący pismem KFS KUL, nawiązujący do tradycji czasopisma FILOZOFIA wydawanego od 1954 r. do początku lat 90-tych. Na łamach PHILOSOPHIA (dotąd ukazały się 3 numery) drukowane są artykuły pracowników naukowych oraz studentów Wydziału Filozofii. Artykuły te są również dostępne dla studentów na stronie www.philosophia.pl.

Koła dyskusyjne „Xantypa” – cykliczne (co dwa tygodnie) spotkania studentów w ramach których poruszane są problemy współczesnego człowieka i społeczeństwa.

Inne formy działalności:

Współorganizowane są m.in. następujące imprezy:

Dzień Otwartych Drzwi – coroczna impreza organizowana dla kandydatów na studia w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.

Pomoc pracownikom naukowym Sekcji Filozofii Teoretycznej w organizacji sympozjów i konferencji,

Organizowanie odczytów i dyskusji filozoficznych.

Pomoc w organizacji studiów studentom Wydziału Filozofii.

Koło Naukowe Studentów Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych KUL

1) Informacje ogólne

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Koło Naukowe Studentów Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych KUL

Al. Raławickie 14, 20-950 Lublin, p. GG-216

e-mail: knsfp@student.kul.lublin.pl

Strona www: <http://www.kul.edu.pl/1715.html>

Rok założenia – 1965

Pierwszy prezes – ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba

Kurator – ks. dr Jacek Golbiak

Zarząd w roku akad. 2008/2009

Prezes – Anna Dutkowska

Zastępca prezesa – Karolina Gapińska

Sekretarz – o. Mikołaj Rapała

Skarbnik – Agnieszka Maciąg

2) Działalność

Zgodnie ze statutem działalność Koła Naukowego Studentów Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych skupia się na popularyzacji wiedzy filozoficznej i przyrodniczej, pogłębianiu zamiłowania i sprawności do pracy naukowej oraz upowszechnianiu jej wśród studentów. Koło daje szansę wspólnego rozwiązywania problemów, dzielenia się pasjami i doświadczeniami. Członkowie uczą się organizowania odczytów, sympozjów, dyskusji naukowych.

W ramach stałej działalności Koła Naukowego Studentów Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych znajdują się:

- przygotowywanie *Międzyuczelnianego Seminarium Naukowego „Poznawanie Wszechświata”* – cyklu mającego na celu rozwijanie współpracy i wymiany doświadczeń między studentami różnych uczelni. Na corocznych spotkaniach dyskutuje się o kosmologii, astronomii i biologii, genezie życia, ewolucjonizmie, czyli o naukach, które pomagają nam poznać Wszechświat,
- publikacja biuletynów zawierających streszczenia referatów wygłoszonych na Sympozjach Naukowych w poszczególnych latach,
- współorganizowanie *Majówki Filozoficznej* wraz z Kołem Filozoficznym Studentów KUL, przygotowanej dla studentów starszych lat studiów w celu pogłębienia znajomości zagadnień filozoficznych, edukacyjnych, kulturalnych i społecznych,
- organizacja *Piątków Przyrodników* – cyklicznych spotkań naukowych studentów Sekcji Filozofii Przyrody.

Inne formy działalności:

Współorganizowanie promocji uniwersytetu:

- *Dni Otwartych Drzwi* – imprezy organizowanej każdego roku dla kandydatów na studia, służącej do bliższego poznania Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz zaprezentowania kierunków studiów na KUL-u,
- *Targów Organizacji Studenckich* – corocznej imprezy promującej organizację studenckie, Organizacja studenckich badań naukowych:
- wyjazd do Obserwatorium Astronomicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w celu poznawania nieba oraz przyrządów astronomicznych,
- nocne obserwacje nieba – kilkudniowe wyjazdy w Beskidy lub Bieszczady odbywające się w maju. Połączone są z poznawaniem okolicznej fauny i flory, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków chronionych.

Koło Naukowe Studentów Kulturoznawstwa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II

1) Informacje ogólne

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Koło Naukowe Studentów Kulturoznawstwa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II

Al. Raławickie 14, 20-950 Lublin

e-mail: knsk@student.kul.lublin.pl

Rok założenia – 2007

Kurator – dr Imelda Chłodna

Zarząd:

Anna Bakiera	– prezes
Wojciech Cymbalak	– wiceprezes
Michał Serocki	– kierownik sekcji religioznawczej
Katarzyna Milewska	– kierownik sekcji historii sztuki
Natalia Gnyś	– kierownik sekcji artystycznej
Karolina Grzyb	– kierownik sekcji organizacyjnej
Dominika Marczevska	– sekretarz
Regina Jużko	– skarbnik

Sąd koleżeński:

Eliza Kamińska

Łukasz Jarzynka

2) Działalność

Do zadań Koła należy pogłębianie wiedzy członków Koła w zakresie kulturoznawstwa, a zwłaszcza teorii sztuki i teorii religii, poprzez tworzenie sekcji tematycznych wy-

odrębnionych zgodnie z zapotrzebowaniami i zainteresowaniami ze strony studentów należących do Koła (obecnie: sekcja naukowa i artystyczno-organizacyjna), a powoływanych do życia uchwałą Zarządu Koła; organizowanie odczytów, dyskusji, sympozjów, wystaw, warsztatów, konkursów, wyjazdów naukowych; wspieranie inicjatyw kulturalnych organizowanych w KUL; pomoc kolegom i koleżankom w sprawach dotyczących studiów.

W ramach działalności Koła Naukowego Studentów Kulturoznawstwa KUL znajdują się:

- Organizacja wystawy różnego rodzaju – I wystawa z okazji 20 rocznicy pobytu Ojca Świętego w KUL 6.06.2007
- Współorganizowanie *Dni Otwartych Drzwi* – imprezy organizowanej każdego roku dla kandydatów na studia, mającej na celu bliższe poznanie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II oraz zaprezentowanie kierunków studiów na KUL-u;
- Współpraca w organizowaniu tradycyjnych imprez studenckich tj.:
 - *Otrzęsiny* dla studentów pierwszego roku Kulturoznawstwa,
 - *Opłatek* dla pracowników i studentów Kulturoznawstwa;
- Pomoc w organizacji i uczestnictwo w konferencjach organizowanych przez Katedrę Filozofii Kultury KUL;
- Pomoc w organizacji studiów studentom Kulturoznawstwa.

PROGRAMY STUDIÓW
I SYSTEMY PUNKTACJI ECTS
NA ROK AKADEMICKI 2008/2009

**WYDZIAŁ FILOZOFII
KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO JANA PAWŁA II**

INSTYTUT FILOZOFII TEORETYCZNEJ

**Program studiów pierwszego stopnia (licencjackich)
Rok akademicki 2008/2009**

Zbo – zaliczenie bez oceny

Z – zaliczenie z oceną

E – egzamin

Jeżeli wykłady odbywają się równolegle z obowiązkowymi ćwiczeniami, to punkty ECTS umieszczone są tylko przy nazwie wykładu [Zasadnicze reguły punktacji: (a) wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, translatoria, lektoraty: 15 godz. = 1 punkt, (b) seminaria licencjackie: 15 godz. = 2 punkty, (c) seminaria: 15 godz. = 3 punkty, (d) lektury w każdym semestrze = 2 punkty]

Rok I

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Wykłady z obowiązkowym egzaminem						
1.	Wprowadzenie do filozofii (wykład)	30	E /2	-	-	dr Jacek Wojtysiak
2.	Logika I - Logika formalna (wykład)	15	Zbo/3	15	E /3	prof. dr hab. Stanisław Kiczuk
3.	Historia filozofii starożytnej (wykład)	30	E/4	-	-	prof. dr hab. Agnieszka Kijewska
4.	Historia filozofii średniowiecznej (wykład)	-	-	30	E/4	prof. dr hab. Agnieszka Kijewska

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
5.	Metafizyka - Ontologia (wykład)	30	Zbo/4	30	E /4	ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk
6.	Antropologia filozoficzna (wykład)	30	Zbo/4	30	E /4	ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk
7.	Etyka ogólna (wykład)	30	Zbo/4	30	E /4	ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek
8.	Biblia: istota i rola w kulturze (wykład)	30	E/2	-	-	dr hab. Urszula Szwarc, prof. KUL
9.	Psychologia ogólna (wykład)	-	-	45	E/3	dr Justyna Iskra
10.	Podstawy informatyki (wykład)	30	E/2	-	-	dr hab. Zdzisław Dywan, prof. KUL
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Logika I – Logika formalna (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	5 grup: prof. dr hab. Stanisław Kiczuk mgr Anna Kozanecka mgr Anna Modrzejewska ks. dr Marcin Tkaczyk dr Anna Buczek
2.	Historia filozofii starożytnej (ćwiczenia)	30	Z	-	-	5 grup: dr Monika Komsta dr Anna Palusińska
3.	Historia filozofii średniowiecznej (ćwiczenia)	-	-	30	Z	5 grup: dr Monika Komsta dr Anna Palusińska
4.	Metafizyka - Ontologia (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	5 grup: dr Paweł Gondek dr Zbigniew Pańpuch dr Katarzyna Stępień
5.	Antropologia filozoficzna (ćwiczenia)	15	Z	15	Z	5 grup: dr Katarzyna Stępień dr Zbigniew Pańpuch dr Arkadiusz Gudaniec

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
6.	Etyka ogólna (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	5 grup: mgr J. Rutkowska- -Hajduk mgr Jacek Frydrych
7.	Technologia informacyjna (ćwiczenia)	15	Z /1	15	Z/1	mgr Jakub Krysiewicz (6 grup)
Lektoraty obowiązkowe						
1.	Język łaciński (lektorat)	60	Z/3	30	Z /3	5 grup: mgr Andrzej Stefańczyk
2.	Język nowożytny (lektorat)	30	Z/2	30	Z /2	
Kolokwia obowiązkowe						
	Klasyczne teksty filozoficzne (kolokwium) *	-	Z/2	-	Z/2	I sem.: dr Roman Majeran, dr Marcin Podbielski, dr Monika Komsta II sem.: dr Zbigniew Pańpuch, dr Arkadiusz Gudaniec
Wychowanie fizyczne (zajęcia obowiązkowe)						
	Wychowanie fizyczne	30	Z	30	Z	

* Zaliczenie Klasycznych tekstów filozoficznych należy uzyskać przed rozpoczęciem sesji egzaminacyjnej. W przypadku oceny niedostatecznej studentowi przysługuje prawo do ponownego zaliczenia w sesji poprawkowej.

Rok II

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal./ Punkty ECTS	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Wykłady z obowiązkowym egzaminem i ćwiczeniami (oprócz ćwiczeń z antropologii i filozofii przyrody)						
1.	Ogólna metodologia nauk (wykład)	30	E/4	30	E /4	dr Monika Walczak/ dr hab. Paweł Kawalec
2.	Teoria poznania – Epistemologia (wykład)	30	Zbo/4	30	E /4	prof. dr hab. Stanisław Judycki
3.	Filozofia przyrody (wykład)	30	E /2	-	-	dr hab. Zenon Roskal, prof. KUL
4.	Etyka szczegółowa (wykład)	30	Zbo/4	30	E /4	s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL
5.	Historia filozofii nowożytnej (wykład)	30	Zbo/4	30	E /4	dr Przemysław Gut
6.	Teoria mnogości (wykład)	15	Zbo/2	15	E /2	dr hab. Paweł Garbacz
7.	Przysposobienie obronne (wykład fakultatywny)	15	E/1	-	-	mgr U. Lulkiewicz
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Ogólna metodologia nauk (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	4 grupy: dr Monika Walczak, dr Agnieszka Salamucha, ks. dr Robert Kublikowski, dr Agnieszka Lekka-Kowalik

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
2.	Teoria poznania -Epistemologia (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	4 grupy: dr Jacek Wojtysiak dr Arkadiusz Gut mgr Roman Schmidt
3.	Etyka szczegółowa (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	4 grupy: mgr Wojciech Lewandowski mgr Marcin Lizut
4.	Historia filozofii nowożytnej (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	4 grupy: mgr Piotr Szalek
5.	Teoria mnogości (ćwiczenia)	-	-	15	Z	4 grupy: dr hab. Paweł Garbacz dr Robert Trypuz
Lektoraty obowiązkowe						
1.	Język łaciński (lektorat)	30	Z /2	-	-	4 grupy: mgr Andrzej Stefańczyk
2.	Język nowożytny (lektorat)	30	Z /2	30	E/2	Uwaga: obowiązuje zdanie egzaminu – do IV semestru włącznie
Kołokwia obowiązkowe						
	Klasyczne teksty filozoficzne (kolokwium) *	-	Z /2	-	Z /2	I sem.: dr Przemysław Gut II sem.: mgr Tomasz Kwarciński, mgr Karolina Sekuła, mgr Anna Głęb
SPECJALNOŚCI DO WYBORU (należy wybrać jedną grupę zajęć)						
SPECJALNOŚĆ 'LOGIKA I INFORMATYKA'						
Wykłady obowiązkowe						
1.	Analiza matematyczna (wykład)	15	Zbo/2	15	E/2	dr Armen Grigoryan
2.	Wprowadzenie do informatyki (wykład)	30	E/2	-	-	dr Piotr Kulicki

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Analiza matematyczna (ćwiczenia)	15	Z	15	Z	1 grupa: dr Armen Grigoryan
2.	Algebra abstrakcyjna z elementami logiki (ćwiczenia)	15	Z/1	15	Z/1	1 grupa: dr Bożena Czernecka-Rej
3.	Pracownia informatyczna (ćwiczenia)	15	Z/1	15	Z/1	1 grupa: dr Piotr Kulicki
SPECJALNOŚĆ 'HISTORIA FILOZOFII'						
Wykłady obowiązkowe						
1.	Wstęp do badań historycznych (wykład)	30	E/2	-	-	ks. dr Michał Maciołek
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Filozoficzne teksty łacińskie (ćwiczenia)	-	-	30	Z/2	1 grupa: ks. dr Michał Maciołek
2.	Nauki pomocnicze historii filozofii (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z/2	1 grupa: ks. dr Michał Maciołek
Lektoraty do wyboru: należy wybrać jeden lektorat						
1.	Język grecki (lektorat)	30	Z/2	15	Z/1	1 grupa: mgr Andrzej Stefańczyk
2.	Sanskryt I (lektorat)	30	Z/2	15	Z/1	1 grupa: dr Paweł Sajdek
SPECJALNOŚĆ 'METAFIZYKA I ANTROPOLOGIA'						
Wykłady obowiązkowe						
1.	Wprowadzenie do metafizyki Arystotelesa i św. Tomasza z Akwinu (wykład)	30	E/4	-	-	dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Teksty Arystotelesa i św. Tomasza z Akwinu (ćwiczenia)	15	Z/1	15	Z/1	1 grupa: dr Arkadiusz Gudaniec
2.	Teksty z filozofii religii (ćwiczenia)	15	Z/1	15	Z/1	1 grupa: mgr Maria Krzyżanowska
3.	Teksty starożytne i średniowieczne (ćwiczenia)	15	Z/1	15	Z/1	1 grupa: dr Zbigniew Pańpuch
Lektoraty obowiązkowe						
1.	Język grecki (lektorat)	15	Z/1	15	Z/1	1 grupa: mgr Andrzej Stefańczyk
SPECJALNOŚĆ 'FILOZOFIA SPOŁECZEŃSTWA I POLITYKI'						
Wykłady z obowiązkowym egzaminem						
1.	Wstęp do nauk ekonomicznych (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	prof. dr hab. Łukasz Czuma
2.	Wstęp do nauk prawnych (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	dr Paweł Skrzydlewski
3.	Teoria państwa i prawa (wykład)	15	Zbo/2	15	E/2	dr Małgorzata Borkowska-Nowak
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Psychologia społeczna (ćwiczenia)	15	Z/1	15	Z/1	1 grupa: dr Elżbieta Januszewska
2.	Teoria państwa i prawa (ćwiczenia)	15	Z	15	Z	1 grupa: dr Małgorzata Borkowska-Nowak

* Zaliczenie Klasycznych tekstów filozoficznych należy uzyskać przed rozpoczęciem sesji egzaminacyjnej. W przypadku oceny niedostatecznej studentowi przysługuje prawo do ponownego zaliczenia w sesji poprawkowej.

**WYDZIAŁ FILOZOFII
KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO JANA PAWŁA II**

INSTYTUT FILOZOFII TEORETYCZNEJ

**Program studiów jednolitych magisterskich
Rok akademicki 2008/2009**

Zbo – zaliczenie bez oceny

Z – zaliczenie z oceną

E – egzamin

Jeżeli wykłady odbywają się równoległe z obowiązkowymi ćwiczeniami, to punkty ECTS umieszczone są tylko przy nazwie wykładu [Zasadnicze reguły punktacji: (a) wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, translatoria, lektoraty: 15 godz. = 1 punkt, (b) seminaria licencjackie: 15 godz. = 2 punkty, (c) seminaria: 15 godz. = 3 punkty, (d) lektury w każdym semestrze = 2 punkty]

ROK III

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Wykłady z obowiązkowym egzaminem						
1.	Historia filozofii współczesnej (wykład)	30	Zbo/3	30	E/3	dr hab. Piotr Gutowski, prof. KUL
2.	Logika II - Teoria systemów dedukcyjnych (wykład)	15	Zbo/2	15	E /2	dr Anna Buczek
3.	Filozofia Boga (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
4.	Filozofia religii (wykład)	30	E/2	30	E/2	dr Marek Piwowarczyk ks. dr hab. Piotr Moskał, prof. KUL
Wykłady z obowiązkowym zaliczeniem ('podpisem')						
1.	Elementy metodologii filozofii (wykład)	30	Zbo /2 lub E/2	-	-	ks. prof. dr hab. Józef Herbut
2.	Wstęp do estetyki (wykład)	30	Zbo /2 lub E/2	-	-	dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Historia filozofii współczesnej (ćwiczenia)	15	Z	15	Z	4 grupy: mgr Piotr Kaszkowiak mgr Maksymilian Roszyk
2.	Logika II - Teoria systemów dedukcyjnych (ćwiczenia)	15	Z	15	Z	4 grupy: ks. dr Marcin Tkaczyk dr Bożena Czernecka-Rej
Kolokwia obowiązkowe						
	Klasyczne teksty filozoficzne (kolokwium) *	-	Z /2	-	Z /2	I sem.: dr Małgorzata Borkowska-Nowak / II sem.: dr Stanisław Majdański
Zajęcia do wyboru						
Dwa proseminaria oraz egzamin lub zaliczenie zajęć ćwiczeniowych z 270 godz. z listy zajęć do wyboru dla III roku (w tym co najwyżej 60 godz. zajęć ćwiczeniowych: ćwiczenia, konwersatoria, lektoraty); do 270 godz. wlicza się „wykłady z obowiązkowym zaliczeniem ('podpisem')”, jeśli zakończone są egzaminem						
Proseminaria do wyboru (należy wybrać dwa proseminaria z poniżej wymienionych)						
1.	Logika (proseminarium)	30	Z/4	30	Z /4	ks. dr Marcin Tkaczyk
2.	Metodologia nauk i semiotyka (proseminarium)	30	Z/4	30	Z /4	dr Stanisław Majdański / dr hab. Paweł Kawalec
3.	Metodologia filozofii (proseminarium)	30	Z/4	30	Z /4	dr Rafał Wierzchosławski / dr hab. Paweł Kawalec

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
4.	Teoria poznania (proseminarium)	30	Z/4	30	Z /4	prof. dr hab. Stanisław Judycki
5.	Metafizyka (proseminarium)	30	Z/4	30	Z /4	dr Paweł Gondek
6.	Antropologia filozoficzna (proseminarium)	30	Z/4	30	Z /4	dr Arkadiusz Gudaniec
7.	Filozofia Boga i religii (proseminarium)	30	Z/4	30	Z /4	dr Marek Piwowarczyk
8.	Etyka ogólna (proseminarium)	30	Z/4	30	Z /4	ks. dr hab. Alfred Wierzbicki
9.	Etyka społeczna i polityczna (proseminarium)	30	Z/4	30	Z /4	dr Małgorzata Borkowska-Nowak
10.	Etyka szczegółowa (proseminarium)	30	Z/4	30	Z/4	s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL
11.	Historia filozofii starożytnej (proseminarium)	30	Z/4	30	Z/4	dr Marcin Podbielski
12.	Historia filozofii nowożytnej i współczesnej (proseminarium)	30	Z/4	30	Z /4	dr Przemysław Gut
13.	Historia filozofii średniowiecznej (proseminarium)	30	Z/4	30	Z/4	dr Roman Majeran
14.	Historia filozofii w Polsce (proseminarium)	30	Z/4	30	Z /4	ks. dr Michał Maciołek
15.	Historia doktryn społecznych i politycznych (prosem. w j. angielskim)	30	Z/4	30	Z /4	dr hab. Jan Kłós
16.	Filozofia indyjska (proseminarium)	30	Z/4	30	Z /4	dr Paweł Sajdek

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
17.	Podstawy informatyki (proseminarium)	30	Z/4	30	Z /4	dr Piotr Kulicki
18.	Filozofia kultury (proseminarium)	30	Z/4	30	Z/4	ks. dr Paweł Tarasiewicz
Wykłady do wyboru (niektóre wykłady mogą wymagać zaliczenia skorelowanych z nimi ćwiczeń)						
1.	Rachunek prawdopodobieństwa i statystyka (wykład)	30	E /2	-	-	w roku akad. 2008/2009 wykład zostaje zawieszony
2.	Wybrane zagadnienia z ogólnej metodologii nauk: Aspekt – założenie – przesąd (przedsąd) – stereotyp: z metodologii i semiotyki poznania naukowego (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	ks. prof. dr hab. Andrzej Bronk
3.	Wybrane zagadnienia z filozofii edukacji: Models of Education (wykład w jęz. ang.)	30	E/2	-	-	dr Imelda Chłodna
4.	Wybrane zagadnienia z bioetyki (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL
5.	Wybrane zagadnienia z etyki szczególnej: Rozum praktyczny w etyce (wykład)	30	E/2	-	-	s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL
6.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii renesansu (wykład)	30	E /2	-	-	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszane

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
7.	Wybrane zagadnienia z etyki ogólnej: Karola Wojtyły stanowisko w sporze o moralną ocenę antykoncepcji (wykład)	30	E/2	-	-	dr Marek Czachorowski
8.	Wybrane zagadnienia z filozofii matematyki: Filozoficzne problemy geometrii (wykład)	30	E/2	-	-	dr hab. Piotr Gruszecki
9.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii nowożytnej: Filozofia Barucha Spinozy (wykład)	30	E/2	-	-	dr Przemysław Gut
10.	Wybrane zagadnienia z filozofii człowieka: Istnienie i natura duszy ludzkiej (wykład)	15	Zbo/1	15	E / 1	ks. dr Bogdan Czupryn
11.	Wybrane zagadnienia z filozofii Boga: Źródła i formy współczesnego ateizmu (wykład)	-	-	30	E / 2	dr hab. Włodzimierz Dhubacz, prof. KUL
12.	Wybrane zagadnienia z podstaw informatyki: Automaty, języki i obliczenia (wykład)	30	E / 2	-	-	dr Piotr Kulicki
13.	Wybrane zagadnienia z informatycznej analizy danych: Logika w rozwiązywaniu zadań (wykład)	-	-	30	E / 2	dr hab. Zdzisław Dywan, prof. KUL

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
14.	Wybrane zagadnienia z filozofii społeczeństwa i polityki: Ideologie polityczne (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	dr Małgorzata Borkowska-Nowak
15.	Wybrane zagadnienia z filozofii współczesnej: Psychologizm versus antypsychologizm (wykład)	-	-	30	E/2	dr Arkadiusz Gut
16.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii współczesnej (wykład)	-	-	30	E /2	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszono
17.	Filozoficzne podstawy przyrodzawstwa cz. II (wykład)	-	-	30	E/2	ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk
18.	Wybrane zagadnienia z logiki języka religijnego: O zasadności przekonań religijnych (wykład)	-	-	30	E /2	ks. prof. dr hab. Józef Herbut
19.	Wybrane zagadnienia z filozofii kultury: Miejsce nauki w kulturach i cywilizacjach (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	dr hab. Piotr Jaroszyński, prof. KUL
20.	Wybrane zagadnienia z filozofii XX wieku: Wiedza dotycząca innych umysłów i zagadnienie intersubiektywności (wykład)	-	-	30	E /2	prof. dr hab. Stanisław Judycki

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
21.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii w Polsce: Doktryny etyczne w starożytności i w średniowieczu (wykład)	30	E / 2	-	-	ks. abp prof. dr hab. Stanisław Wielgus
22.	Wybrane zagadnienia z metodologii nauk przyrodniczych: Aktualność epistemologii otwartej (wykład)	-	-	30	E/2	dr Jerzy Kaczmarek
23.	Wybrane zagadnienia z filozofii analitycznej: Recent conceptions of explanation (wykład w j. Ang.)	30	E / 2	-	-	dr hab. Paweł Kawalec
24.	Wybrane zagadnienia z logik nieklasycznych: Systemy logik doksastycznych (wykład)	15	Zbo/1	15	E / 1	dr Marek Lechniak
25.	Wybrane zagadnienia z filozofii sztuki: Sztuka w kulturze (wykład)	-	-	30	E / 2	dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL
26.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii średniowiecznej: Filozofia późnego Bizancjum i doktryna Grzegorza Palamasa (wykład)	-	-	30	E / 2	dr Anna Palusińska
27.	Wybrane zagadnienia z doktryn społecznych i politycznych (wykład)	30	Zbo/2	30	E/2	dr hab. Jan Kłos (wykład obowiązkowy dla wybierających seminarium prof. dr hab. J. Gałkowskiego lub dr K. Wroczyńskiego)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
28.	Wybrane zagadnienia z teorii środków masowego przekazu: Środki przekazu oraz ich rola w państwie demokratycznym (wykład)	-	-	30	E/2	dr hab. Jan Kłos
29.	Wybrane zagadnienia z etyki nauki: Some contemporary theories of the value-ladenness of science (wykład w jęz. ang.)	-	-	30	E / 2	dr Agnieszka Lekka-Kowalik
30.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii starożytnej i średniowiecznej: Koncepcja człowieka w starożytności chrześcijańskiej i jej antyczne korzenie (wykład)	30	E / 2	-	-	prof. dr hab. Agnieszka Kijewska
31.	Wybrane zagadnienia z semiotyki: Struktura i dynamika języka filozoficznego w kontekście języka logiki (wykład)	15	Zbo/1	15	E / 1	dr Stanisław Majdański
32.	Wybrane zagadnienia z metafizyki: O specyficie metafizyki realistycznej: przedmiot-metoda-cel (wykład)	30	E/2	-	-	ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk
33.	Globalizacja (wykład) (razem z WNS)	30	E/2	-	-	dr Jerzy Michałowski

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
34.	Wybrane zagadnienia z filozofii religii: Bóg i czas (wykład)	30	E/2	-	-	dr Marek Piwowarczyk
35.	Wybrane zagadnienia z analitycznej filozofii religii: Problem wieczności Boga (wykład)	-	-	30	E/2	dr Marek Piwowarczyk
36.	Teorie osobowości (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	dr Waław Bąk
37.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii starożytnej: Filozofia przez zasłonę mitu: o Politei Platona (wykład)	-	-	30	E/2	dr Marcin Podbielski
38.	Wybrane zagadnienia z wątków filozoficznych w literaturze indyjskiej: Myśl filozoficzna w indyjskiej tradycji epickiej (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	dr Paweł Sajdek
39.	Wybrane zagadnienia z filozofii państwa i prawa: Wolność człowieka w granicach prawa stanowionego z perspektywy realistycznej filozofii prawa i człowieka (wykład)	30	E/2	-	-	dr Paweł Skrzydlewski
40.	Wybrane zagadnienia z etyki: Etyka a ontologia (wykład)	30	E/2	-	-	dr Kazimierz Krajewski
41.	Wybrane zagadnienia z etyki praktycznej: Jana Pawła II koncepcja polityki cz. II (wykład)	15	Zbo/1	15	E/1	prof. dr hab. Jerzy Gałkowski

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
42.	Wybrane zagadnienia z filozofii kultury i cywilizacji: Podmiot kultury: jednostka, osoba czy społeczeństwo (wykład)	30	Zbo/2	30	E/2	ks. dr Paweł Tarasiewicz
43.	Wybrane zagadnienia z antropologii filozoficznej: Starożytne i średniowieczne koncepcje miłości (wykład)	-	-	30	E/2	dr Arkadiusz Gudaniec
44.	Wybrane zagadnienia z metodologii filozofii i nauk społecznych: Racjonalność a typy idealne: Problematyka metodologicznych podstaw współczesnych nauk społecznych (wykład)	30	Zbo/2	30	E/2	dr Rafał Wierzchosławski
45.	Wybrane zagadnienia z podstaw etyki: Osoba i wspólnota w filozofii Karola Wojtyły (wykład)	-	-	30	E/2	ks. dr hab. Alfred Wierzbicki
46.	Wybrane zagadnienia z teorii poznania: Epistemologiczna analiza argumentów za istnieniem Boga cz. II (wykład)	-	-	30	E/2	dr Jacek Wojtysiak

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
47.	Wybrane zagadnienia z filozofii praw człowieka i praw narodów: Prawa człowieka i prawa narodów u myślicieli starożytnych i średniowiecznych (wykład)	30	E/2	-	-	dr Krzysztof Wroczyński
48.	Wybrane zagadnienia z filozofii prawa: Sprawiedliwość i prawa człowieka u św. Tomasza i A. Rosminiego (wykład)	-	-	30	E /2	dr Krzysztof Wroczyński
49.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii chińskiej (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	dr Maciej St. Zięba
50.	Wybrane zagadnienia z historii filozofii indyjskiej (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	dr Maciej St. Zięba
51.	Wybrane zagadnienia z historii logiki: Logiki modalne Arystotelesa (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	ks. dr Marcin Tkaczyk
52.	Wykłady im. Ks. Stanisława Kamińskiego (wykład)				E/2	30 godz. w I sem. lub w II sem.
53.	Wykłady im. O. Jacka Woronieckiego				E/2	30 godz. w I sem. lub w II sem.
Ćwiczenia i lektoraty do wyboru						
1.	Rachunek prawdopodobieństwa i statystyka (ćwiczenia)	15	Z/1	15	Z/1	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszone

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
2.	Filozofia nauk politycznych (ćwiczenia)	30	Z/1	30	Z /1	2 grupy: dr Małgorzata Borkowska-Nowak
3.	Elementy programowania w języku PL/SQL (ćwiczenia)	-	-	30	Z /2	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszono
4.	Prakseologia (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z /2	1 grupa: dr Przemysław Gut
5.	Sztuka retoryki (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z/2	2 grupy: dr Imelda Chłodna
6.	Nauki pomocnicze historii filozofii (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z /2	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszono
7.	Filozofia sztuki (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z /2	1 grupa: dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL
8.	Informatyczna analiza danych (ćwiczenia)	-	-	30	Z /2	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszono
9.	Filozofia religii (ćwiczenia) (tylko dla III roku)	30	Z/2	-	-	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszono
10.	Sanskryt II (lektorat)	30	Z/2	30	Z/2	1 grupa: dr Paweł Sajdek
11.	Filozofia gospodarki (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z/2	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszono
12.	Filozofia praw człowieka (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z /2	1 grupa: dr Katarzyna Stępień
13.	Doktryny polityczno-prawne (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z /2	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszono

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
14.	Etyka społeczna (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z/ /2	1 grupa: mgr Dominik Stanny (ćwiczenia obowiązkowe do wykładu „Wybrane zagadnienia z doktryn społecznych i politycznych”)
15.	Metodologia nauk społecznych (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z /2	1 grupa: dr Rafał Wierchosiński / dr hab. Paweł Kawalec (ćwiczenia obowiązkowe do wykładu „Wybrane zagadnienia z metodologii filozofii i nauk społecznych”)
Konwersatoria do wyboru						
1.	Filozofia kultury (konwersatorium)	30	Z/2	30	Z /2	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszane
2.	Doktryna Jana Pawła II (konwersatorium)	15	Z/1	15	Z /1	1 grupa: ks. dr hab. Alfred Wierzbicki
3.	Filozofia prawa (konwersatorium)	30	Z/2	30	Z /2	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszane
4.	Historia filozofii w Polsce (konwersatorium)	-	-	30	Z/2	1 grupa: w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszane
5.	Teoria działania (konwersatorium)	15	Z/1	15	Z/1	1 grupa: dr Przemysław Gut
6.	Filozofia orientalna (konwersatorium)	15	Z/1	15	Z/1	1 grupa: dr Maciej St. Zięba
Lektoraty do wyboru						
	Język grecki (lektorat)	30	Z/2	30	Z /2	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszane

* Zaliczenie Klasycznych tekstów filozoficznych należy uzyskać przed rozpoczęciem sesji egzaminacyjnej. W przypadku oceny niedostatecznej studentowi przysługuje prawo do ponownego zaliczenia w sesji poprawkowej.

Rok IV

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. W sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. W sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Wykłady z obowiązkowym egzaminem						
1.	Historia filozofii w Polsce (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	ks. dr hab. Stanisław Janeczek, prof. KUL
2.	Filozofia kultury (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	dr hab. Piotr Jaroszyński, prof. KUL
3.	Katolicka nauka społeczna i myśl społeczna Jana Pawła II (wykład)	30	E/2	-	-	ks. dr hab. Stanisław Fel
4.	Dydaktyka filozofii (wykład)	30	E/2	-	-	dr Jacek Wojtysiak
Wykłady z obowiązkowym zaliczeniem ('podpisem')						
1.	Filozofia prawa (wykład)	30	Zbo/2	30	Zbo/2 lub (E/2)	dr Krzysztof Wroczyński
Translatoria obowiązkowe						
1.	Translatorium tekstów filozoficznych	30	Z/2	30	Z/2	dr Arkadiusz Gudaniec (j. łac.) (1 grupa) dr Roman Majeran (j. ang.) (1 grupa) dr Rafał Wierzchosławski (j. ang.) (1 grupa) ks. dr Paweł Tarasiewicz (j. ang.) (1 grupa)
Ćwiczenia do wyboru						
1.	Dydaktyka filozofii (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z/2	2 grupy: dr Arkadiusz Gut/dr Jacek Wojtysiak

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Kolokwia obowiązkowe						
	Klasyczne teksty filozoficzne (kolokwium) *	-	Z /2	-	Z /2	I sem.: dr Arkadiusz Gut / II sem.: dr Paweł Skrzydlewski
Wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, lektoraty do wyboru (obowiązuje lista zajęć do wyboru dla III roku)						
Jedno seminarium oraz egzamin lub zaliczenie zajęć ćwiczeniowych z 240 godz. z listy zajęć dla III roku (w tym co najwyżej 60 godz. zajęć ćwiczeniowych: ćwiczenia, konwersatoria, lektoraty); do 240 godz. wlicza się „wykład z obowiązkowym zaliczeniem ('podpisem')”, jeśli zakończony jest egzaminem.						
Seminaria (należy wybrać jedno seminarium)						
1.	Logika (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo /6	dr hab. Paweł Garbacz
2.	Podstawy informatyki (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo /6	dr hab. Zdzisław Dywan, prof. KUL
3.	Ogólna metodologia nauk i semiotyka (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo /6	ks. prof. dr hab. Andrzej Bronk
4.	Teoria poznania (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo /6	prof. dr hab. Stanisław Judycki
5.	Metodologia filozofii (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo /6	dr hab. Paweł Kawalec
6.	Metafizyka i antropologia filozoficzna (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo /6	ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk
7.	Filozofia Boga i religii (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo /6	dr Marek Piwowarczyk / ks. dr hab. Piotr Moskał, prof. KUL
8.	Filozofia kultury (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo /6	dr hab. Piotr Jaroszyński, prof. KUL

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
9.	Filozofia sztuki (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo /6	dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL
10.	Etyka I (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo /6	ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek
11.	Etyka II (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	ks. dr hab. Alfred Wierzbicki
12.	Etyka szczegółowa (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo /6	s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL
13.	Etyka społeczna i polityczna (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo /6	prof. dr hab. Jerzy Gałkowski
14.	Historia filozofii starożytnej i średniowiecznej (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo /6	ks. prof. dr hab. Edward Zieliński
15.	Historia filozofii współczesnej (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr hab. Piotr Gutowski, prof. KUL
16.	Historia filozofii późnostarożytnej i wczesnośredniowiecznej (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo /6	prof. dr hab. Agnieszka Kijewska
17.	Historia filozofii nowożytnej (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo /6	dr Przemysław Gut
18.	Historia filozofii nowożytnej i współczesnej w Polsce (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo /6	ks. dr hab. Stanisław Janeczek, prof. KUL
19.	Historia filozofii renesansu (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo /6	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostaną zawieszono
20.	Filozofia praw człowieka (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr Krzysztof Wroczyński/ dr Katarzyna Stępień

21.	Podstawy filozoficzne doktryn społecznych (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr hab. Jan Kłos
22.	Historia filozofii orientalnych (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr Maciej St. Zięba
23.	Filozofia społeczeństwa i filozofia Boga (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr hab. Włodzimierz Dhubacz, prof. KUL
24.	Historia filozofii średniowiecznej w Polsce (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	ks. abp prof. dr hab. Stanisław Wielgus

* Zaliczenie Klasycznych tekstów filozoficznych należy uzyskać przed rozpoczęciem sesji egzaminacyjnej. W przypadku oceny niedostatecznej studentowi przysługuje prawo do ponownego zaliczenia w sesji poprawkowej.

Rok V

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	
Wykłady do wyboru						
Egzaminy: 60 godz. zajęć z listy wykładów do wyboru dla III roku. Dodatkowo zaliczenie bez oceny 210 godz. z listy wykładów do wyboru dla III roku.						
1.	Egzaminy	30	E/2	30	E /2	
2.	Zaliczenie bez oceny (Zbo)	105	Zbo/7	105	Zbo/7	
Seminaria (seminarium magisterskie wybrane na IV roku)						
	Seminarium kierunkowe	30	Zbo/6	30	Zbo /6	
Praca magisterska						
	Praca magisterska		15		15	

**WYDZIAŁ FILOZOFII
KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO JANA PAWŁA II**

INSTYTUT FILOZOFII TEORETYCZNEJ

**Program studiów doktoranckich stacjonarnych
Rok akademicki 2008/2009**

Zasady studiów doktoranckich:

1. Udział w seminarium doktoranckim lub magisterskim, na którym przygotowywana jest rozprawa.
2. Uzyskanie zaliczenia (w formie egzaminu) z zajęć dydaktycznych wskazanych przez promotora w wymiarze 60 godzin w ciągu roku z listy wykładów do wyboru zamieszczonej w wykazie zajęć dla III roku studiów jednolitych magisterskich.
3. Uzyskanie zaliczenia (w formie egzaminu) jednego spośród trzech wykładów monograficznych, przewidzianych dla doktorantów:
 - a) Filozoficzne podstawy przyrodoznawstwa cz. II – ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk
 - b) Wybrane zagadnienia z teorii środków masowego przekazu: Środki przekazu oraz ich rola w państwie demokratycznym – dr hab. Jan Kłós
 - c) Wybrane zagadnienia z metafizyki: O specyfice metafizyki realistycznej: przedmiot- metoda-cel – ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk
4. Prowadzenie zajęć dydaktycznych (w ramach praktyk) w wymiarze 90 godzin w ciągu roku .

Lp	Nazwa przedmiotu	Rok: I-IV				Prowadzący
		Semestr				
		I		II		
1.	2.	3.		4.		5.
Seminaria doktoranckie						
1.	Historia filozofii starożytnej i średniowiecznej (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	ks. prof. dr hab. Edward Zieliński
2.	Ogólna metodologia nauk (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	ks. prof. dr hab. Andrzej Bronk

1.	2.	3.		4.		5.
3.	Etyka społeczna i polityczna (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	prof. dr hab. Jerzy Gałkowski
4.	Historia filozofii w Polsce (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszono
5.	Filozofia sztuki (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL
6.	Metafizyka (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk
7.	Etyka (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek
8.	Filozofia kultury (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	dr hab. Piotr Jaroszyński, prof. KUL
9.	Filozofia religii (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszono
10.	Historia filozofii nowożytnej i współczesnej (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	dr hab. Piotr Gutowski, prof. KUL
11.	Filozofia społeczeństwa i filozofia Boga (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL

**WYDZIAŁ FILOZOFII
KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO JANA PAWŁA II**

INSTYTUT FILOZOFII TEORETYCZNEJ

**Program studiów doktoranckich niestacjonarnych
Rok akademicki 2008/2009**

Zasady studiów doktoranckich

1. Udział w seminarium doktoranckim lub magisterskim, na którym przygotowywana jest rozprawa
2. Uzyskanie zaliczenia (w formie egzaminu) z zajęć dydaktycznych wskazanych przez promotora w wymiarze 60 godzin w ciągu roku z listy wykładów do wyboru zamieszczonej w wykazie zajęć dla III roku studiów jednolitych magisterskich.
3. Uzyskanie zaliczenia (w formie egzaminu) jednego spośród trzech wykładów monograficznych, przewidzianych dla doktorantów:
 - a) Filozoficzne podstawy przyrodoznawstwa cz. II – ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk
 - b) Wybrane zagadnienia z teorii środków masowego przekazu: Środki przekazu oraz ich rola w państwie demokratycznym – dr hab. Jan Kłós
 - c) Wybrane zagadnienia z metafizyki: O specyfice metafizyki realistycznej: przedmiot-metoda-cel – ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk

Lp.	Nazwa przedmiotu	Rok: I-IV				Prowadzący
		Semestr				
		I		II		
1.	2.	3.	4.	5.		
Seminaria doktoranckie						
1.	Historia filozofii starożytnej i średniowiecznej (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	ks. prof. dr hab. Edward Zieliński
2.	Ogólna metodologia nauk (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	ks. prof. dr hab. Andrzej Bronk
3.	Etyka społeczna i polityczna (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	prof. dr hab. Jerzy Gałkowski

1.	2.	3.		4.		5.
4.	Historia filozofii w Polsce (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszono
5.	Filozofia sztuki (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL
6.	Metafizyka (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk
7.	Etyka (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek
8.	Filozofia kultury (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	dr hab. Piotr Jaroszyński, prof. KUL
9.	Filozofia religii (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszono
10.	Historia filozofii nowożytnej i współczesnej (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	dr hab. Piotr Gutowski, prof. KUL
11.	Filozofia społeczeństwa i filozofia Boga (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL

**WYDZIAŁ FILOZOFII
KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO JANA PAWŁA II
INSTYTUT FILOZOFII PRZYRODY I NAUK PRZYRODNICZYCH**

**KIERUNEK: FILOZOFIA
FILOZOFIA PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ**

**Program studiów pierwszego stopnia – licencjackich (lata I-II)
Rok akademicki 2008/2009**

E – egzamin
Z – zaliczenie z oceną
Zbo – zaliczenie bez oceny

Rok I						
	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Wykłady z obowiązkowym egzaminem						
1.	Biblia: istota i rola w kulturze (wykład)	30	E/3	-	-	dr hab. Urszula Szwarz, prof. KUL
2.	Etyka ogólna (wykład)	30	Zbo/3	30	E/3	ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek
3.	Historia filozofii starożytnej (wykład)	30	E/4	-	-	prof. dr hab. Agnieszka Kijewska
4.	Historia filozofii średniowiecznej (wykład)	-	-	30	E/4	prof. dr hab. Agnieszka Kijewska
5.	Logika I - Logika formalna (wykład)	15	Zbo/3	15	E/4	prof. dr hab. Stanisław Kiczuk

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
6.	Metafizyka – Ontologia (wykład)	30	Zbo/3	30	E/4	ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk
7.	Wprowadzenie do filozofii (wykład)	30	E/3	-	-	dr Jacek Wojtysiak
8.	Wprowadzenie do filozofii przyrody (wykład)	30	E/4	-	-	ks. dr Dariusz Dąbek
9.	Wprowadzenie do fizyki (wykład)	-	-	30	E/6	dr Monika Hereć
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Historia filozofii starożytnej (ćwiczenia)	30	Z	-	-	dr Anna Palusińska
2.	Historia filozofii średniowiecznej (ćwiczenia)	-	-	30	Z	dr Anna Palusińska
3.	Logika I – Logika formalna (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	dr Robert Trypuz
4.	Wprowadzenie do fizyki (ćwiczenia)	-	-	30	Z	ks. mgr Maciej Naraziński
5.	Technologia informacyjna (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z/3	mgr Orest Hrycyna/ ks. dr Dariusz Dąbek
Lektoraty obowiązkowe						
1.	Język łaciński	30	Z/2	30	E/3	
2.	Obcy język nowożytny	30	Z/2	30	Z/2	
Wychowanie fizyczne						
1.	Wychowanie fizyczne	30	Z/1	30	Z/1	

Rok II						
	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Wykłady z obowiązkowym egzaminem						
1.	Filozofia przyrody nieożywionej (wykład)	30	E/4	30	E/4	ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL
2.	Filozofia przyrody ożywionej (wykład)	30	E/4	30	E/4	dr Zbigniew Wróblewski
3.	Historia filozofii nowożytnej i współczesnej (wykład)	30	Zbo/4	30	E/4	dr Przemysław Gut
4.	Logika praktyczna z elementami metodyki pracy naukowej (wykład)	15	Zbo/2	15	E/2	dr hab. Paweł Kawalec
5.	Wprowadzenie do fizyki (wykład)	30	E/5	-	-	dr Monika Hereć
6.	Podstawy fizyki (wykład)	-	-	30	Zbo/2	dr Monika Hereć
7.	Biblia: istota i rola w kulturze (wykład)	30	E/2	-	-	dr hab. Urszula Szwarz, prof. KUL
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Filozofia przyrody nieożywionej (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	ks. dr Jacek Golbiak
2.	Filozofia przyrody ożywionej (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	dr Zbigniew Wróblewski

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
3.	Historia filozofii nowożytnej i współczesnej (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	mgr Piotr Szalek
4.	Logika praktyczna z elementami metodyki pracy naukowej (ćwiczenia)	15	Z	15	Z	ks. dr Robert Kublikowski
5.	Wprowadzenie do fizyki (ćwiczenia)	30	Z	-	-	ks. mgr Maciej Naraziński
6.	Pracownia fizyczna (ćwiczenia)	-	-	30	Z/2	mgr Orest Hrycyna
7.	Podstawy programowania i systemy operacyjne	45	Z/3	30	Z/2	mgr Przemysław Grądzki
Konwersatoria obowiązkowe						
1.	Astronomia (konwersatorium)	30	Z/2	-	-	mgr Orest Hrycyna
Lektoraty obowiązkowe						
1.	Język nowożytny (lektorat)	30	Z/2	30	E/2	obowiązuje zdanie egzaminu do końca IV semestru włącznie
Translatoria obowiązkowe						
1.	Tłumaczenia obcojęzycznych tekstów filozoficznych	-	-	30	Zbo/2	ks. mgr Maciej Naraziński

Przedmioty do wyboru (rok II)

Student jest zobowiązany wybrać z poniższej listy przedmioty dodatkowe, których podjęcie albo (a) nie jest uwarunkowane uprzednim zaliczeniem innego przedmiotu, albo (b) jest uwarunkowane uprzednim zaliczeniem innego przedmiotu. W przypadku wyboru takich zajęć (b) wymagane jest spełnienie wspomnianego warunku. Informacja o uwarunkowaniu uczestnictwa podana jest w opisie przedmiotów. Liczba punktów uzyskiwanych za wybrane przedmioty powinna dopełniać 30 p. w obrębie semestru, a jeśli okaże się to niemożliwe, dopuszczalne jest niewielkie odchylenie od 30 p., przy czym liczba punktów uzyskiwanych w ciągu całego roku powinna wynieść nie mniej niż 60. Ćwiczenia do wykładu stanowią integralną część przedmiotu i student jest zobowiązany je zaliczyć. Punkty ECTS uzyskiwane za zaliczenie ćwiczeń są składnikiem punktacji uzyskiwanej za zaliczenie wykładu.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1.	Astrofizyka (konwersatorium)	-	-	30	Z/3	mgr Orest Hrycyna
2.	Chemia nieorganiczna (wykład)	30	E/3	-	-	dr hab. Andrzej Kuczumow, prof. KUL
3.	Chemia ogólna z elementami chemii fizycznej (wykład)	15	E/3	-	-	dr hab. Andrzej Kuczumow, prof. KUL
4.	Informatyczna analiza danych (wykład)	30	E/4	-	-	dr Piotr Kulicki
5.	Logiczne podstawy informatyki (wykład)	30	E/2	-	-	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszono
6.	Metody matema- tyczne w fizyce cz. I. (wykład)	30	E/4	30	E/4	dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL
7.	Ogólna metodologia nauk (wykład)	30	E/3	30	E/4	ks. prof. dr hab. Andrzej Bronk
8.	Rachunek praw- dopodobieństwa i statystyka (wykład)	30	E/3	-	-	w roku akad. 2008/2009 wykład zostaje zawieszony
9.	Teoria mnogości (wykład)	15	Zbo/2	15	E/2	dr hab. Paweł Garbacz
10.	Przysposobienie obronne (wykład)	15	E/1	-	-	mgr U. Lulkiewicz

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Ćwiczenia do wyboru						
1.	Chemia nieorganiczna (ćwiczenia)	30	Z	-	-	dr Jakub Nowak
2.	Chemia ogólna z elementami chemii fizycznej (ćwiczenia)	30	Z	-	-	mgr Marek Florek
3.	Informatyczna analiza danych (ćwiczenia)	30	Z	-	-	dr Piotr Kulicki
4.	Metody matematyczne w fizyce cz. I (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL
5.	Ogólna metodologia nauk (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	ks. dr Robert Kublikowski
6.	Rachunek prawdopodobieństwa i statystyka (ćwiczenia)	15	Z	-	-	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszane
7.	Teoria mnogości (ćwiczenia)	-	-	15	Z	dr Robert Trypuz

**WYDZIAŁ FILOZOFII
KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO JANA PAWŁA II
INSTYTUT FILOZOFII PRZYRODY I NAUK PRZYRODNICZYCH**

**KIERUNEK: FILOZOFIA
FILOZOFIA PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ**

**Program studiów jednolitych magisterskich (lata III-V)
Rok akademicki 2008/2009**

E – egzamin
Z – zaliczenie z oceną
Zbo – zaliczenie bez oceny

1. W przypadku zajęć pozostawionych do wyboru dla studenta, jeśli kończą się one egzaminem w II semestrze, muszą być one zaliczone przez niego także w I semestrze;
2. Jeśli w wierszu danych charakteryzujących jakieś zajęcia w ostatniej kolumnie nie pojawia się informacja o liczbie grup tych zajęć, należy rozumieć, że zajęcia prowadzone są dla jednej grupy na tej specjalizacji.

Rok III						
	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Wykłady obowiązkowe						
1	Astronomia ogólna (wykład)	30	Zbo/2	30	E/3	dr Irena Tarraro-Żebrowska
2	Elementy mechaniki teoretycznej (wykład)	-	-	30	E/4	dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL
3	Filozofia kosmologii (wykład)	30	Zbo/3	30	E/3	ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
4	Filozofia przyrody nieożywionej (wykład)	30	E/3	30	E/3	ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL
5	Fizyka ogólna (wykład)	45	Zbo/3	30	E/4	dr Monika Hereć
6	Informatyczna analiza danych (wykład)	30	E/4	-	-	dr Piotr Kulicki
7	Kosmologia relatywistyczna (wykład)	30	E/4	30	E/4	dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL
8	Logika II - Teoria systemów dedukcyjnych (wykład)	15	Zbo/1	15	E/1	dr Anna Buczek
9	Metodologia nauk przyrodniczych (wykład)	30	Zbo/2	30	E/3	ks. dr Dariusz Dąbek
10	Metody matematyczne w fizyce cz. II (wykład)	30	E/3	-	-	dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL
11.	Teoria mnogości (wykład)	15	Zbo/2	15	E/2	dr hab. Paweł Garbacz
Ćwiczenia obowiązkowe						
1	Elementy mechaniki teoretycznej (ćwiczenia)	-	-	30	Z	ks. mgr Maciej Naraziński
2	Filozofia przyrody nieożywionej (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	dr Jerzy Kaczmarek/ ks. dr Jacek Golbiak
3	Informatyczna analiza danych (ćwiczenia)	30	Z	-	-	dr Piotr Kulicki
4	Kosmologia relatywistyczna (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	ks. mgr Maciej Naraziński
5	Pracownia fizyczna I (ćwiczenia)	30	Z	-	-	mgr Orest Hrycyna (2 grupy)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
6	Pracownia fizyczna II (ćwiczenia)	-	-	30	Z	mgr Orest Hrycyna (2 grupy)
7.	Teoria mnogości (ćwiczenia)	-	-	15	Z	dr Robert Trypuz
Ćwiczenia fakultatywne						
1	Logika II - Teoria systemów dedukcyjnych (ćwiczenia)	15	Z/1	15	Z/1	dr Bożena Czernecka-Rej
Proseminaria do wyboru (należy wybrać jedno)						
1	Biologia teoretyczna (proseminarium)	30	Z/3	30	Z/3	zawieszono w roku ak. 2008/2009
2	Filozofia nauki (proseminarium)	30	Z/3	30	Z/3	dr Jerzy Kaczmarek
3	Filozofia przyrody nieożywionej (proseminarium)	30	Z/3	30	Z/3	dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL
4	Filozofia przyrody ożywionej i filozofia ochrony środowiska (proseminarium)	30	Z/3	30	Z/3	dr Zbigniew Wróblewski
Rok IV						
	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Wykłady obowiązkowe						
1	Elektrodynamika klasyczna (wykład)	30	E/3	-	-	dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL
2	Elementy programowania baz danych (wykład)	15	Zbo/2	15	Z/2	dr Piotr Kulicki

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
3	Filozofia przyrody ożywionej (wykład)	30	Zbo/3	30	E/5	dr Zbigniew Wróblewski
4	Fizyka statystyczna (wykład)	30	E/3	-	-	dr Monika Hereć
5	Historia nowożytnej filozofii przyrody (wykład)	-	-	30	E/4	dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL
6	Katolicka nauka społeczna i myśl społeczna Jana Pawła II (wykład)	30	E/2	-	-	ks. dr hab. Stanisław Fel
7	Mechanika kwantowa (wykład)	30	E/4	-	-	ks. dr Jacek Golbiak
8	Struktura materii (wykład)	-	-	30	E/3	dr Monika Hereć
Ćwiczenia obowiązkowe						
1	Elementy programowania baz danych (ćwiczenia)	15	Z	15	Z	dr Piotr Kulicki
2	Filozofia przyrody ożywionej (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	dr Zbigniew Wróblewski
3	Historia nowożytnej filozofii przyrody (ćwiczenia)	-	-	30	Z	dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL
4	Mechanika kwantowa (ćwiczenia)	30	Z	-	-	ks. dr Jacek Golbiak
Translatorium obowiązkowe						
1	Translatorium tekstów filozoficznych – fil. przyr. nieożyw.	30	Zbo/2	30	Zbo/2	ks. mgr Maciej Naraziński
Konwersatoria obowiązkowe						
1	Fizyka cząstek elementarnych (konwersatorium)	-	-	15	Zbo/2	ks. dr Jacek Golbiak

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Zajęcia do wyboru						
Student ma alternatywną możliwość uzyskania punktów wybierając zajęcia z listy „zajęć do wyboru”, umieszczonych w programie Instytutu Filozofii Teoretycznej (rok III).						
1	Problematyka związków między filozofią nauką i wiarą (konwersatorium)	30	Z/1	30	Z/2	ks. dr Marek Słomka
Seminarium magisterskie						
Student musi uczestniczyć w dwóch seminariach magisterskich (głównym i dodatkowym) w obrębie określonej specjalności.						
Seminarium główne						
Specjalność: Filozofia przyrody nieożywionej						
1	Filozofia kosmologii (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL
2	Filozofia nauk przyrodniczych (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk
3	Kosmofilozofia (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr hab. Zenon Roskal, prof. KUL
4	Kosmologia przyrodnicza (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL
Seminarium dodatkowe(należy wybrać jedno z poniższej listy)						
1	Biofilozofia (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL
2	Biologia teoretyczna (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	seminarium zawieszono w roku ak. 2008/2009
3	Filozofia kosmologii (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL
4	Filozofia nauk przyrodniczych (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk
5	Kosmofilozofia (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	dr hab. Zenon Roskal, prof. KUL

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
6.	Filozofia przyrody ożywionej (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba
7.	Kosmologia przyrodnicza (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL
Wykłady monograficzne do wyboru – Rok IV i V Studenci IV i V roku zobowiązani są do zdania egzaminu w każdym semestrze przynajmniej z jednego wysłuchanego wykładu. Punkty za wykłady zakończone tylko podpisem (Zbo) stanowią 1/3 liczby punktów możliwych do uzyskania za ten sam wykład zakończony egzaminem.						
1	Ewolucja pojęcia racjonalności (wykład)	30	E/3 lub Zbo/1	30	E/3 lub Zbo/1	ks. abp dr hab. Józef Życiński, prof. KUL
2	Filozofia i nauka: Próba określenia wzajemnych relacji cz. III. (wykład)	-	-	30	E/3 lub Zbo/1	ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL
3	Filozoficzne podstawy przyrodoznawstwa cz. II. (wykład)	-	-	30	E/3 lub Zbo/1	ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk
4	Historia matematyki i rozwój pojęć matematycznych (wykład wspólny z WM-P)	-	-	30	E/3 lub Zbo/1	dr hab. Lech Gruszecki
5	Dylematy chrześcijańskiego ewolucjonizmu (wykład)	30	E/3 lub Zbo/1	30	E/3 lub Zbo/1	ks. dr Marek Słomka
6	Philosophy-related issues in bioelectromagnetics (wykład)	30	E/3 lub Zbo/1	-	-	zawieszony w roku ak. 2008/2009
7	Wybrane zagadnienia z bioelektroniki: Bioplazma (wykład)	30	E/3 lub Zbo/1	-	-	dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
8	Wybrane zagadnienia z etyki nauki: Some contemporary theories of the value-ladenness of science (wykład w j. ang., wspólny z Filozofią Teoretyczną)	-	-	30	E/3 lub Zbo/1	dr Agnieszka Lekka-Kowalik
9	Wybrane zagadnienia z informatycznej analizy danych: Logika w rozwiązywaniu zadań (wykład wspólny z Filozofią Teoretyczną)	-	-	30	E/3 lub Zbo/1	dr hab. Zdzisław Dywan, prof. KUL
10	Wybrane zagadnienia z kosmologii i filozofii kosmologii (wykład)	30	E/3 lub Zbo/1	-	-	zawieszony w roku ak. 2008/2009
11	Wybrane zagadnienia z metodologii nauk przyrodniczych: Aktualność epistemologii otwartej (wykład)	-	-	30	E/3 lub Zbo/1	dr Jerzy Kaczmarek
12	Wybrane zagadnienia z metodologii nauk przyrodniczych: Filozofia nauk formalnych cz. II. (wykład)	30	E/3 lub Zbo/1	-	-	ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk
13	Wybrane zagadnienia z podstaw informatyki: Automaty, języki i obliczenia (wykład wspólny z Filozofią Teoretyczną)	30	E/3 lub Zbo/1	-	-	dr Piotr Kulicki

Rok V						
	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	
Wykłady monograficzne						
Obowiązuje uzyskanie 12 p. w skali rocznej z przedstawionego wyżej zestawu zajęć monograficznych. Warunki uzyskania zaliczenia są takie same jak dla IV r.						
1	Wykłady monograficzne					
Seminarium						
(obowiązuje to, na którym przygotowywana jest praca magisterska)						
1	Seminarium kierunkowe	30	Zbo/6	30	Zbo/6	
2	Praca magisterska*	-	18	-	18	

* Warunkiem uzyskania punktów za przygotowywanie pracy magisterskiej, jest uzyskanie zaliczenia seminarium.

**WYDZIAŁ FILOZOFII
KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO JANA PAWŁA II
INSTYTUT FILOZOFII PRZYRODY I NAUK PRZYRODNICZYCH**

**KIERUNEK: FILOZOFIA
FILOZOFIA PRZYRODY OŻYWIONEJ**

**Program studiów pierwszego stopnia – licencjackich (lata I-II)
Rok akademicki 2008/2009**

E – egzamin
Z – zaliczenie z oceną
Zbo – zaliczenie bez oceny

Rok I						
	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Wykłady z obowiązkowym egzaminem						
1.	Biblia: istota i rola w kulturze (wykład)	30	E/2	-	-	dr hab. Urszula Szwarc, prof. KUL
2.	Etyka ogólna (wykład)	30	Zbo/3	30	E/4	prof. dr hab. Andrzej Szostek
3.	Historia filozofii starożytnej (wykład)	30	E/4	-	-	prof. dr hab. Agnieszka Kijewska
4.	Historia filozofii średniowiecznej (wykład)	-	-	30	E/4	prof. dr hab. Agnieszka Kijewska
5.	Logika I – Logika formalna (wykład)	15	Zbo/3	15	E/4	prof. dr hab. Stanisław Kiczuk

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
6.	Metafizyka – Ontologia (wykład)	30	Zbo/3	30	E/4	ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk
7.	Wprowadzenie do filozofii (wykład)	30	E/3	-	-	dr Jacek Wojtysiak
8.	Wprowadzenie do filozofii przyrody (wykład)	30	E/3	-	-	ks. dr Dariusz Dąbek
9.	Biologia ogólna (wykład)	30	E/4	30	E/4	dr Andrzej Zykubek
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Historia filozofii starożytnej (ćwiczenia)	30	Z	-	-	dr Anna Palusińska
2.	Historia filozofii średniowiecznej (ćwiczenia)	-	-	30	Z	dr Anna Palusińska
3.	Logika I - Logika formalna (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	dr Robert Trypuz
4.	Biologia ogólna (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	dr Andrzej Zykubek
5.	Technologia informacyjna (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z/2	ks. dr Dariusz Dąbek
Lektoraty obowiązkowe						
1.	Język łaciński	30	Z/2	30	E/3	
2.	Obcy język nowożytny	30	Z/2	30	Z/2	
Wychowanie fizyczne						
1.	Wychowanie fizyczne	30	Z/1	30	Z/1	

Rok II						
	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Wykłady z obowiązkowym egzaminem						
1.	Filozofia przyrody nieożywionej (wykład)	30	E/4	30	E/4	ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL
2.	Filozofia przyrody ożywionej (wykład)	30	E/4	30	E/4	dr Zbigniew Wróblewski
3.	Historia filozofii nowożytnej i współczesnej (wykład)	30	Zbo/4	30	E/4	dr Przemysław Gut
4.	Logika praktyczna z elementami metodyki pracy naukowej (wykład)	15	Zbo/2	15	E/2	dr hab. Paweł Kawalec
5.	Ekologia i ochrona środowiska (wykład)	30	Zbo/3	30	E/5	dr Henryk Skrzypek
6.	Fizyka z elementami biofizyki (wykład)	-	-	30	E/5	dr Monika Hereć
7.	Biblia: istota i rola w kulturze (wykład)	30	E/2	-	-	dr hab. Urszula Szwarc, prof. KUL
Translatoria obowiązkowe						
1.	Tłumaczenie obcojęzycznych tekstów filozoficznych	30	Zbo/2	-	-	mgr Zuzanna Kieroń
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Filozofia przyrody nieożywionej (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	ks. dr Jacek Golbiak

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
2.	Filozofia przyrody ożywionej (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	mgr Zuzanna Kieroń
3.	Historia filozofii nowożytnej i współczesnej (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	mgr Piotr Szalek
4.	Logika praktyczna z elementami metodyki pracy naukowej (ćwiczenia)	15	Z	15	Z	ks. dr Robert Kublikowski
5.	Ekologia i ochrona środowiska (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	dr Andrzej Żykubek
6.	Pracownia fizyczna (ćwiczenia)	-	-	30	Z	mgr Orest Hrycyna
7.	Pracownia informatyczna (ćwiczenia)	30	Z/2	30	Z/2	ks. dr Dariusz Dąbek
Lektoraty obowiązkowe						
1.	Język nowożytny (lektorat)	30	Z/2	30	E/2	obowiązuje zdanie egzaminu do końca IV semestru włącznie
Przedmioty do wyboru (rok II)						
Student jest zobowiązany wybrać z poniższej listy przedmioty dodatkowe, których podjęcie albo (a) nie jest uwarunkowane uprzednim zaliczeniem innego przedmiotu, albo (b) jest uwarunkowane uprzednim zaliczeniem innego przedmiotu. W przypadku wyboru takich zajęć (b) wymagane jest spełnienie wspomnianego warunku. Informacja o uwarunkowaniu uczestnictwa podana jest w opisie przedmiotów. Liczba punktów uzyskiwanych za wybrane przedmioty powinna dopełniać 30 p. w obrębie semestru, a jeśli okaże się to niemożliwe, dopuszczalne jest niewielkie odchylenie od 30 p., przy czym liczba punktów uzyskiwanych w ciągu całego roku powinna wynieść nie mniej niż 60. Ćwiczenia do wykładu stanowią integralną część przedmiotu i student jest zobowiązany je zaliczyć. Punkty ECTS uzyskiwane za zaliczenie ćwiczeń są składnikiem punktacji uzyskiwanej za zaliczenie wykładu.						
1.	Analiza matematyczna (wykład)	15	Z/3	15	Z/3	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszono

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
2.	Antropologia przyrodnicza (konwersatorium)	30	Z/3	30	Z/3	mgr Zuzanna Kieroń
3.	Astronomia (konwersatorium)	30	Z/3	-	-	mgr Orest Hrycyna
4.	Biochemia (wykład)	30	Zbo/3	30	E/3	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszono
5.	Biofizyczne podstawy ochrony środowiska (konwersatorium)	-	-	30	Z/2	dr Andrzej Żykubek
6.	Botanika (wykład)	30	Zbo/4	15	E/3	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszono
7.	Chemia nieorganiczna (wykład)	30	E/3	-	-	dr hab. Andrzej Kuczumow, prof. KUL
8.	Chemia ogólna z elementami chemii fizycznej (wykład)	15	E/3	-	-	dr hab. Andrzej Kuczumow, prof. KUL
9.	Chemia organiczna (wykład)	-	-	30	Z/3	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszono
10.	Filozofia ochrony środowiska (wykład)	30	E/3	-	-	dr Zbigniew Wróblewski
11.	Filozofia techniki (wykład)	30	Zbo/2	30	E/3	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszono
12.	Ogólna metodologia nauk (wykład)	30	E/4	30	E/4	ks. prof. dr hab. Andrzej Bronk
13.	Rachunek prawdopodobieństwa i statystyka (wykład)	30	E/4	-	-	w roku akad. 2008/2009 wykład zostaje zawieszony
14.	Zoologia (wykład)	30	Zbo/2	30	E/3	dr Henryk Skrzypek
15.	Teoria mnogości (wykład)	15	Zbo/2	15	E/2	dr hab. Paweł Garbacz

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
16.	Przysposobienie obronne (wykład)	15	E/1	-	-	mgr U. Lulkiewicz
Ćwiczenia do wyboru						
1.	Rachunek prawdopodobieństwa i statystyka (ćwiczenia)	15	Z	-	-	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszane
2.	Ogólna metodologia nauk (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	ks. dr Robert Kublikowski
3.	Chemia nieorganiczna (ćwiczenia)	30	Z	-	-	dr Jakub Nowak
4.	Chemia ogólna z elementami chemii fizycznej (ćwiczenia)	30	Z	-	-	mgr Marek Florek
5.	Chemia organiczna (ćwiczenia)	-	-	45	Z	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszane
6.	Biochemia (ćwiczenia)	45	Z	45	Z	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszane
7.	Zoologia (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	dr Henryk Skrzypek
8.	Analiza matematyczna (ćwiczenia)	15	Z	15	Z	w roku akad. 2008/2009 zajęcia zostają zawieszane
9.	Teoria mnogości (ćwiczenia)	-	-	15	Z	dr Robert Trypuz

**WYDZIAŁ FILOZOFII
KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO JANA PAWŁA II
INSTYTUT FILOZOFII PRZYRODY I NAUK PRZYRODNICZYCH**

**KIERUNEK: FILOZOFIA
FILOZOFIA PRZYRODY OŻYWIONEJ**

**Program studiów jednolitych magisterskich (lata III-V)
Rok akademicki 2008/2009**

E – egzamin
Z – zaliczenie z oceną
Zbo – zaliczenie bez oceny

1. W przypadku zajęć pozostawionych do wyboru dla studenta, jeśli kończą się one egzaminem w II semestrze, muszą być one zaliczone przez niego także w I semestrze;
2. Jeśli w wierszu danych charakteryzujących jakieś zajęcia w ostatniej kolumnie nie pojawia się informacja o liczbie grup tych zajęć, należy rozumieć, że zajęcia prowadzone są dla jednej grupy na tej specjalności.

Rok III						
	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Wykłady obowiązkowe						
1	Logika II – Teoria systemów dedukcyjnych (wykład)	15	Zbo/2	15	E/2	dr Anna Buczek
2	Biofizyczne podstawy filozofii przyrody ożywionej (wykład)	30	E/3	-	-	zawieszony w roku ak. 2008/2009

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
3	Filozofia przyrody nieożywionej (wykład)	30	Zbo/4	30	E/5	ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL
4	Filozofia przyrody ożywionej (wykład)	30	Zbo/4	30	E/5	dr Zbigniew Wróblewski
5	Biologia molekularna i genetyka (wykład)	30	E/3	30	E/3	dr Andrzej Zykubek
6	Biochemia (wykład)	30	E/4	-	-	dr hab. Ryszard Szyszka, prof. KUL
7	Filozofia biologii (wykład)	30	Zbo/2	30	E/4	dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL
8	Ekologia i ochrona środowiska (wykład)	30	Zbo/3	30	E/5	dr Henryk Skrzypek
Ćwiczenia obowiązkowe						
1	Biologia molekularna i genetyka (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	dr Andrzej Zykubek
2	Biochemia (ćwiczenia)	30	Z	-	-	2 grupy: dr Konrad Kubiński dr Ewa Sajnaga
3	Ekologia i ochrona środowiska (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	dr Andrzej Zykubek
4	Biofizyczne podstawy filozofii przyrody ożywionej (ćwiczenia)	30	Z	-	-	zawieszone w roku ak. 2008/2009
5	Filozofia przyrody ożywionej (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	dr Zbigniew Wróblewski
6	Filozofia przyrody nieożywionej (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	ks. dr Jacek Golbiak

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Ćwiczenia fakultatywne						
1	Logika II - Teoria systemów dedukcyjnych (ćwiczenia)	15	Z/1	15	Z/1	dr Bożena Czernecka-Rej
Konwersatoria obowiązkowe						
1	Antropologia przyrodnicza (konwersatorium)	30	Z/1	30	Z/2	mgr Zuzanna Kieroń
2	Biofizyczne podstawy ochrony środowiska (konwersatorium)	-	-	30	Z/2	dr Andrzej Zykubek
Proseminaria do wyboru (należy wybrać jedno)						
1	Filozofia przy- rody ożywionej i filozofia ochrony środowiska (prose- minarium)	30	Z/3	30	Z/3	dr Zbigniew Wróblewski
2	Biologia teoretyczna (proseminarium)	30	Z/3	30	Z/3	zawieszone w roku ak. 2008/2009
3	Filozofia przyrody nieożywionej (proseminarium)	30	Z/3	30	Z/3	dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL
4	Filozofia nauki (proseminarium)	30	Z/3	30	Z/3	dr Jerzy Kaczmarek
Uwaga: z powodu urlopu sobotniego dr hab. J. Zona, prof. KUL, należący do programu III r. studiów wykład „Biofizyczne podstawy filozofii przyrody ożywionej” oraz związane z nim ćwiczenia (prowadzone przez dra A. Zykubka) w roku akad. 2008/2009 zostaną zrealizowane w programie studiów roku IV. Spowoduje to, że studenci obecnego III r. uzyskają 56 p. ECTS, a w roku akad. 2009/2010, na IV r. ich studiów - 64 p. ECTS.						

Rok IV						
	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Wykłady obowiązkowe						
1	Katolicka nauka społeczna i myśl społeczna Jana Pawła II (wykład)	30	E/2	-	-	ks. dr hab. Stanisław Fel
2	Historia nowożytnej filozofii przyrody (wykład)	-	-	30	E/2	dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL
3	Fizjologia (wykład)	30	E/4	30	E/4	dr Andrzej Żykubek
4	Ewolucjonizm (wykład)	30	E/4	-	-	dr Andrzej Żykubek
5	Filozofia techniki (wykład wspólny z WM-P)	30	Zbo/2	30	E/3	ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba
6	Geneza życia (wykład)	30	Zbo/3	30	E/5	dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL
Ćwiczenia obowiązkowe						
1	Historia nowożytnej filozofii przyrody (ćwiczenia)	-	-	30	Z	dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL
2	Fizjologia (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	dr Andrzej Żykubek
3	Ewolucjonizm (ćwiczenia)	30	Z	-	-	mgr Zuzanna Kieroń
4	Geneza życia (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	dr Andrzej Żykubek

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Translatorium obowiązkowe						
1	Translatorium tekstów filozoficznych – fil. przyr. ożyw.	30	Zbo/2	30	Zbo/2	mgr Zuzanna Kieroń
Konwersatoria do wyboru (należy wybrać jedno)						
1	Ochrona przyrody żywej (w j. ang. - Conservation biology) (konwersatorium)	15	Zbo/1	15	Zbo/2	mgr Zuzanna Kieroń
2	Problematyka związków między filozofią nauką i wiarą (konwersatorium)	30	Z/1	30	Z/2	ks. dr Marek Słomka
Seminarium magisterskie Student musi uczestniczyć w dwóch seminariach magisterskich (głównym i dodatkowym) w obrębie określonej specjalności.						
Seminarium główne Specjalność: Filozofia przyrody ożywionej						
1	Biofilozofia (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL
2	Biologia teoretyczna (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	seminarium zawieszono w roku ak. 2008/2009
3	Filozofia przyrody ożywionej (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba
Seminarium dodatkowe (należy wybrać jedno z poniższej listy)						
1	Biofilozofia (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL
2	Biologia teoretyczna (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	zawieszono w roku ak. 2008/2009
3	Ekorozwój (seminarium wspólne z WM-P)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	vacat

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
4	Filozofia kosmologii (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL
5	Filozofia nauk przyrodniczych (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk
6	Kosmofilozofia (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	dr hab. Zenon Roskal, prof. KUL
7	Filozofia przyrody ożywionej (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba
8	Kosmologia przyrodnicza (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo/2	dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL
Wykłady monograficzne do wyboru – Rok IV i V Studenci IV i V roku zobowiązani są do zdania egzaminu w każdym semestrze przynajmniej z jednego wysłuchanego wykładu. Punkty za wykłady zakończone tylko podpisem (Zbo) stanowią 1/3 liczby punktów możliwych do uzyskania za ten sam wykład zakończony egzaminem.						
1	Ewolucja pojęcia racjonalności (wykład)	30	E/3 lub Zbo/1	30	E/3 lub Zbo/1	ks. abp dr hab. Józef Życiński, prof. KUL
2	Filozofia i nauka: Próba określenia wzajemnych relacji cz. III. (wykład)	-	-	30	E/3 lub Zbo/1	ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL
3	Filozoficzne podstawy przyrodoznawstwa cz. II. (wykład)	-	-	30	E/3 lub Zbo/1	ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk
4	Dylematy chrześcijańskiego ewolucjonizmu (wykład)	30	E/3 lub Zbo/1	30	E/3 lub Zbo/1	ks. dr Marek Słomka
5	Philosophy-related issues in bioelectromagnetics (wykład)	30	E/3 lub Zbo/1	-	-	zawieszony w roku ak. 2008/2009

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
6	Wybrane zagadnienia z bioelektroniki: Bioplazma (wykład)	30	E/3 lub Zbo/1	-	-	dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL
7	Wybrane zagadnienia z bioetyki (wykład wspólny z Filozofią Teoretyczną)	30	E/3 lub Zbo/1	30	E/3 lub Zbo/1	s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL
8	Wybrane zagadnienia z etyki nauki: Some contemporary theories of the value-ladenness of science (wykład w j. ang., wspólny z Filozofią Teoretyczną)	-	-	30	E/3 lub Zbo/1	dr Agnieszka Lekka-Kowalik
9	Wybrane zagadnienia z kosmologii i filozofii kosmologii (wykład)	30	E/3 lub Zbo/1	-	-	zawieszony w roku ak. 2008/2009
10	Wybrane zagadnienia z metodologii nauk przyrodniczych: Aktualność epistemologii otwartej (wykład)	-	-	30	E/3 lub Zbo/1	dr Jerzy Kaczmarek
11	Wybrane zagadnienia z metodologii nauk przyrodniczych: Filozofia nauk formalnych cz. II. (wykład)	30	E/3 lub Zbo/1	-	-	ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk

Rok V						
	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	
Wykłady monograficzne						
Obowiązuje uzyskanie 12 p. w skali rocznej z przedstawionego wyżej zestawu zajęć monograficznych. Warunki uzyskania zaliczenia są takie same jak dla IV r.						
1	Wykłady monograficzne					
Seminarium						
(obowiązuje to, na którym przygotowywana jest praca magisterska)						
1	Seminarium kierunkowe	30	Zbo/6	30	Zbo/6	
2	Praca magisterska*	-	18	-	18	

* Warunkiem uzyskania punktów za przygotowywanie pracy magisterskiej jest uzyskanie zaliczenia seminarium.

**WYDZIAŁ FILOZOFII
KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO JANA PAWŁA II**

INSTYTUT FILOZOFII PRZYRODY I NAUK PRZYRODNICZYCH

**Program studiów doktoranckich
na rok akademicki 2008/2009**

Zasady odbywania studiów doktoranckich

1. Udział w seminarium wskazanym przez promotora.
2. Uzyskanie zaliczenia (w formie egzaminu) z wykładów monograficznych, wskazanych przez promotora, w wymiarze 60 godzin w ciągu roku. Lista wykładów znajduje się poniżej.
3. Uzyskanie zaliczenia (w formie egzaminu) jednego spośród trzech wykładów monograficznych, przewidzianych dla doktorantów, tj.:
 - a) Filozoficzne podstawy przyrodoznawstwa cz. II (ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk),
 - b) Wybrane zagadnienia z metafizyki: O specyfice metafizyki realistycznej: Przedmiot- metoda- cel (ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk),
 - c) Wybrane zagadnienia z teorii środków masowego przekazu: Środki przekazu oraz ich rola w państwie demokratycznym (dr hab. Jan Kłós).

Lp.	Nazwa przedmiotu	Rok: I-IV oraz doktoranci (jeśli promotor nie prowadzi oddzielnego seminarium dokto- ranckiego)				Prowadzący
1.	2.	3.				4.
Seminaria do wyboru						
1.	Biofilozofia (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo /2	dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL
2.	Biologia teoretyczna (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo /2	zawieszono w r. akad. 2008/2009
3.	Filozofia kosmologii (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo /2	ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL
4.	Filozofia nauk przyrodniczych (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo /2	ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk

1.	2.	3.				4.
5.	Filozofia przyrody nieożywionej (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo /2	dr hab. Zenon Roskal, prof. KUL
6.	Filozofia przyrody ożywionej (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo /2	ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba
7.	Kosmologia przyrodnicza (seminarium)	30	Zbo/2	30	Zbo /2	dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL
Seminaria przeznaczone tylko dla doktorantów						
1.	Filozofia przyrody nieożywionej (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	ks. abp dr hab. Józef Życiński, prof. KUL
2.	Filozofia przyrody ożywionej (seminarium doktoranckie)	15	Zbo/6	15	Zbo/6	ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba
Wykłady monograficzne do wyboru						
1.	Wybrane zagadnienia z ogólnej metodologii nauk: Aspekt - założenie-przesąd (przedsąd) –stereotyp: z metodologii i semiotyki poznania naukowego (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	ks. prof. dr hab. Andrzej Bronk
2.	Wybrane zagadnienia z bioetyki (wykład)	30	Zbo/2	30	E /2	s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL
3.	Wybrane zagadnienia z filozofii Boga: Źródła i formy współczesnego ateizmu (wykład)	-	-	30	E /2	dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL
4.	Wybrane zagadnienia z podstaw informatyki: Automaty, języki i obliczenia (wykład)	30	E /2	-	-	dr Piotr Kulicki

1.	2.	3.				4.
5.	Wybrane zagadnienia z informatycznej analizy danych: Logika w rozwiązywaniu zadań (wykład)	-	-	30	E /2	dr hab. Zdzisław Dywan, prof. KUL
6.	Wybrane zagadnienia z filozofii XX wieku: Wiedza dotycząca innych umysłów i zagadnienie intersubiektywności (wykład)	-	-	30	E /2	prof. dr hab. Stanisław Judycki
7.	Wybrane zagadnienia z logik nieklasycznych: Systemy logik doksastycznych (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	dr Marek Lechniak
8.	Wybrane zagadnienia z etyki nauki: Some contemporary theories of the value-ladenness of science (wykład w j. ang.)	-	-	30	E /2	dr Agnieszka Lekka-Kowalik
9.	Wybrane zagadnienia z semiotyki: Struktura i dynamika języka filozoficznego w kontekście języka logiki (wykład)	15	Zbo/1	15	E /1	dr Stanisław Majdański
10.	Wybrane zagadnienia z antropologii filozoficznej: Starożytne i średnio-wieczne koncepcje miłości (wykład)	-	-	30	E/2	dr Arkadiusz Gudaniec

1.	2.	3.				4.
11.	Wybrane zagadnienia z metodologii filozofii i nauk społecznych: Racjonalność a typy idealne: Problematyka metodologicznych podstaw współczesnych nauk społecznych (wykład)	30	Zbo/2	30	E/2	dr Rafał Wierzchosławski
12.	Wybrane zagadnienia z teorii poznania: Epistemologiczna analiza argumentów za istnieniem Boga cz. II (wykład)	-	-	30	E/2	dr Jacek Wojtysiak
13.	Wykłady im. ks. Stanisława Kamińskiego (wykład)	-	-	-	E/2	30 godz. w I lub II sem.
14.	Ewolucja pojęcia racjonalności (wykład)	30	E/3 lub Zbo/1	30	E/3 lub Zbo/1	ks. abp dr hab. Józef Życiński, prof. KUL
15.	Filozofia i nauka – próba określenia wzajemnych relacji cz. III (wykład)	-	-	30	E/3 lub Zbo/1	ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL
16.	Dylematy chrześcijańskiego ewolucjonizmu (wykład)	30	E/3 lub Zbo1	30	E/3 lub Zbo/1	ks. dr Marek Słomka
17.	Philosophy-related issues in bioelectromagnetics (wykład w j. ang.)	30	E/3 lub Zbo/1	-	-	wykład zawieszony w r. akad. 2008/2009

1.	2.	3.				4.
18.	Wybrane zagadnienia z bioelektroniki: Bioplazma (wykład)	30	E/3 lub Zbo/1	-	-	dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL
19.	Wybrane zagadnienia z metodologii i epistemologii nauk przyrodniczych: Aktualność epistemologii otwartej (wykład)	-	-	30	E/3 lub Zbo/1	dr Jerzy Kaczmarek

**WYDZIAŁ FILOZOFII
KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO JANA PAWŁA II**

KIERUNEK: KULTUROZNAWSTWO

**Program studiów pierwszego stopnia – licencjackich
Rok akademicki 2008/2009**

E – egzamin
Z – zaliczenie z oceną
Zbo – zaliczenie bez oceny

Jeżeli wykłady odbywają się równoległe z obowiązkowymi ćwiczeniami, to punkty ECTS umieszczone są tylko przy nazwie wykładu.

ROK I

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal./ Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal./ Punkty ECTS	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Wykłady obowiązkowe						
1.	Historia filozofii starożytnej (wykład)	30	E/3	-	-	Ks. prof. dr hab. Edward Zieliński
2.	Historia filozofii średniowiecznej (wykład)	-	-	30	E/3	Ks. prof. dr hab. Edward Zieliński
3.	Metafizyka – Ontologia (wykład)	30	E/3	-	-	Ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk
4.	Antropologia filozoficzna (wykład)	-	-	30	E/3	Dr Paweł Gondek

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
5.	Kulturotwórcza rola Biblii (wykład)	-	-	30	E/2	Dr Ewa Zając
6.	Logika i semiotyka (wykład)	30	Zbo/2	15	E/ 4	Ks. dr Marcin Tkaczyk
7.	Historia kultury (wykład)	30	E/4	30	E/4	Dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL
8.	Historia sztuki (wykład)	30	E/4	30	E/4	O. dr Cyprian Janusz Moryc
9.	Historia kultury starożytnego Wschodu i antycznej - greckiej i rzymskiej (wykład)	30	E/2	30	E/2	Ks. dr Ignacy Pająk
10.	Historia Kościoła (wykład)	30	E/2	30	E/2	S. dr Marta Ziółkowska/Ks. dr Jarosław Marczewski
11.	Wstęp do badań kultur orientalnych (wykład)	-	-	30	E/2	Dr Maciej St. Zięba
12.	Historia judaizmu (wykład)	30	E/2	-	-	Ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz
Konwersatoria obowiązkowe						
1.	Klasyczne teksty o kulturze (konwersatorium)	30	Z/2	-	-	Mgr Maria Krzyżanowska, (3 grupy)
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Technologia informacyjna (ćwiczenia)	30	Z/2	-	-	Mgr Jakub Krysiewicz (5 grup)
2.	Logika i semiotyka (ćwiczenia)	-	-	15	Z	Ks. dr Marcin Tkaczyk (3 grupy)
3.	Historia kultury (ćwiczenia)	15	Z	15	Z	Dr Wojciech Daszkiewicz (3 grupy)
4.	Historia sztuki (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	Mgr Małgorzata Żak (3 grupy)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Lektoraty obowiązkowe						
1.	Język obcy nowożytny (lektorat)	30	Z/1	30	Z/1	Lektoraty
2.	Język łaciński (lektorat)	30	Z/3	30	Z/3	Ks. dr Ignacy Pająk (4 grupy)
Wychowanie fizyczne						
1.	Wychowanie fizyczne	30	Z	30	Z	

ROK II

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal./ Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal./ Punkty ECTS	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Wykłady obowiązkowe						
1.	Historia filozofii nowożytnej (wykład)	30	E/4	-	-	Dr hab. Piotr Gutowski, prof. KUL
2.	Historia filozofii współczesnej (wykład)	-	-	30	E/4	Dr hab. Piotr Gutowski, prof. KUL
3.	Teoria poznania - Epistemologia (wykład)	30	E/2	-	-	Dr Jacek Wojtysiak
4.	Teorie religii (wykład)	30	E/4	-	-	Dr Marek Piwowarczyk
5.	Filozofia religii (wykład)	-	-	30	E/5	Ks. dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL
6.	Sztuka nowoczesna i najnowsza (wykład)	30	E/3	-	-	O. dr Cyprian Janusz Moryc

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
7.	Elementy metodologii nauk humanistycznych (wykład)	30	E/2	-	-	Dr Monika Walczak
8.	Wiedza o literaturze (wykład)	-	-	30	E/5	Dr Wojciech Kruszewski
9.	Historia Kościoła (wykład)	30	E/2	-	-	Ks. dr Marek Grygiel
10.	Historia islamu (wykład)	30	E/2	-	-	Ks. dr Stanisław Grodź
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Teorie religii (ćwiczenia)	30	Z	-	-	Ks. mgr Tomasz Huzarek (3 grupy)
2.	Filozofia religii (ćwiczenia)	-	-	30	Z	Ks. mgr Tomasz Huzarek (3 grupy)
3.	Sztuka nowoczesna i najnowsza (ćwiczenia)	15	Z	-	-	Mgr Małgorzata Żak (3 grupy)
4.	Wiedza o literaturze (ćwiczenia)	-	-	30	Z	Dr Wojciech Kruszewski (2 grupy)/Dr Ewa Wioroko (1 grupa)
Lektoraty obowiązkowe						
1.	Język obcy nowożytny (lektorat)	30	Z/1	30	Z/1	Lektoraty
2.	Język obcy nowożytny – egzamin – obowiązek zaliczenia egzaminu do końca IV semestru włącznie (lektorat)	-	-	-	E/1	Lektoraty
3.	Język łaciński (lektorat)	30	Z/2	30	E/4	Ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann (4 grupy)
Wykład fakultatywny						
1.	Przysposobienie obronne (wykład)	15	E	-	-	Mgr U. Lulkiewicz

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Należy wybrać jeden język spośród następujących:						
Lektoraty do wyboru:						
1.	Język grecki I (lektorat)	30	Z/3	30	Z/3	Ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann (1 grupa)
2.	Język hebrajski I (lektorat)	30	Z/3	30	Z/3	Dr Ewa Zając (1 grupa)
3.	Język arabski I (lektorat)	30	Z/3	30	Z/3	Ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz (1 grupa)
4.	Język chiński I (lektorat)	30	Z/3	30	Z/3	Dr Maciej St. Zięba lub lektor z Chin (1 grupa)
5.	Sanskryt I (lektorat)	30	Z/3	30	Z/3	Dr Paweł Sajdek (wspólnie z filozofią teoretyczną – 1 grupa)
Należy wybrać jedną spośród dwóch specjalności:						
I SPECJALNOŚĆ – SPECJALNOŚĆ WIEDZY O SZTUCE						
Wykład obowiązkowy:						
1.	Historia muzyki (wykład)	30	E/3	30	E/3	Dr hab. Antoni Zoła, prof. KUL
Konwersatorium obowiązkowe						
1.	Literatura antyczna (konwersatorium)	30	Z/3	30	Z/3	Mgr Marta Soja (2 grupy)
II SPECJALNOŚĆ – SPECJALNOŚĆ NAUK O RELIGIACH (RELIGIOLOGICZNA)						
Wykłady obowiązkowe						
1.	Judaizm (wykład)	30	E/4	30	E/3	Dr Ewa Zając
2.	Chrześcijaństwo (wykład)	-	-	30	E/2	Ks. dr hab. Piotr Moskał, prof. KUL
3.	Islam (wykład)	-	-	30	E/3	Ks. dr Stanisław Grodź

PONADTO:

Praktyki zawodowe zgodnie z REGULAMINEM PRAKTYK ZAWODOWYCH STUDENTÓW KULTUROZNAWSTWA KUL: 21 dni roboczych. Obowiązek zaliczenia do końca VI semestru studiów (przed egzaminem dyplomowym).

ROK III

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr				Prowadzący
		I		II		
		Liczba godz. w sem.	Forma zal./ Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal./ Punkty ECTS	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Wykłady obowiązkowe						
1.	Socjologia kultury (wykład)	30	E/4	-	-	Dr Małgorzata Gruchoła
2.	Wstęp do antropologii kultury (wykład)	30	E/2	-	-	Dr Agnieszka Żuk
3.	Komunikacja społeczna (wykład)	30	E/3	-	-	Dr Agnieszka Żuk
4.	Etyka (wykład)	30	E/2	-	-	Ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek
5.	Wiedza o teatrze i widowisku kulturowym (wykład)	30	E/3	-	-	Dr Anna Kawalec
6.	Teoria kultury (wykład)	30	E/5	-	-	Dr Wojciech Daszkiewicz
7.	Teoria sztuki (wykład)	-	-	30	E/3	Dr Anna Kawalec
8.	Kultura audiowizualna (wykład)	-	-	30	E/5	Dr Agnieszka Żuk
9.	Organizacja kultury (wykład)	-	-	30	E/5	Dr Małgorzata Gruchoła
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Socjologia kultury (ćwiczenia)	30	Z	-	-	Dr Małgorzata Gruchoła (3 grupy)
2.	Komunikacja społeczna (ćwiczenia)	30	Z	-	-	Dr Agnieszka Żuk (3 grupy)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
3.	Wiedza o teatrze i widowisku kulturowym (ćwiczenia)	30	Z	-	-	Dr Anna Kawalec (3 grupy)
4.	Teoria kultury (ćwiczenia)	30	Z	-	-	Dr Wojciech Daszkiewicz (3 grupy)
5.	Kultura audiowizualna (ćwiczenia)	-	-	30	Z	Dr Agnieszka Żuk (3 grupy)
6.	Organizacja kultury (ćwiczenia)	-	-	30	Z	Dr Małgorzata Gruchoła (3 grupy)
Należy wybrać jeden język spośród następujących: (Osoby, które na II roku studiów nie wybrały żadnego języka z grupy lektoraty do wyboru, nie wybierają żadnego z wymienionych niżej języków)						
Lektoraty do wyboru						
1.	Język grecki II (lektorat)	30	Z/2	30	Z/2	Ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann (1 grupa)
2.	Język hebrajski II (lektorat)	30	Z/2	30	Z/2	Dr Ewa Zając (1 grupa)
3.	Język arabski II (lektorat)	30	Z/2	30	Z/2	Ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz (1 grupa)
4.	Język chiński II (lektorat)	30	Z/2	30	Z/2	Dr Maciej St. Zięba lub lektor z Chin (1 grupa)
5.	Sanskryt II (lektorat)	30	Z/2	30	Z/2	Dr Paweł Sajdek (wspólnie z filozofią teoretyczną – 1 grupa)
Należy wybrać 60 godzin spośród następujących translatorów lub ćwiczeń: (Osoby, które na II roku studiów nie wybrały języka greckiego, hebrajskiego, arabskiego, chińskiego lub sanskrytu, wybierają nie 60, ale 120 godzin)						
Translatoria do wyboru:						
1.	Język angielski (translatorium)	30	Z/2	30	Z/2	Dr Marek Piwowarczyk (1 grupa)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
2.	Język łaciński (translatorium)	30	Z/2	30	Z/2	Ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann (1 grupa)
Ćwiczenia do wyboru:						
1.	Teksty literackie – literatura polska (ćwiczenia)	30	Z/2	-	-	Dr Anna Kawalec (1 grupa)
2.	Teksty literackie – literatura światowa (ćwiczenia)	-	-	30	Z/2	Dr Anna Kawalec (1 grupa)
Należy wybrać jedną spośród dwóch specjalności:						
I SPECJALNOŚĆ – SPECJALNOŚĆ WIEDZY O SZTUCE						
Wykłady obowiązkowe:						
1.	Kultury muzyczne świata (wykład)	30	E/4	-	-	Dr hab. Antoni Zoła, prof. KUL
2.	Muzealnictwo (wykład)	30	E/4	-	-	Dr Beata Skrzydłewska
Konwersatorium obowiązkowe:						
1.	Sztuka w kulturze (konwersatorium)	-	-	30	Z/2	Mgr Małgorzata Żak (2 grupy)
Ćwiczenia obowiązkowe:						
1.	Kultury muzyczne świata (ćwiczenia)	30	Z	-	-	Mgr Mariusz Pucia (2 grupy)
2.	Muzealnictwo (ćwiczenia)	30	Z	-	-	O. dr Cyprian Janusz Moryc (2 grupy)
Seminaria do wyboru (należy wybrać jedno seminarium):						
1.	Teoria sztuki (seminarium)	30	Zbo	30	Zbo	Dr Anna Kawalec
2.	Teoria kultury (seminarium)	30	Zbo	30	Zbo	Dr Wojciech Daszkiewicz
3.	Kultura antyczna (seminarium)	30	Zbo	30	Zbo	Ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann
4.	Historia sztuki (seminarium)	30	Zbo	30	Zbo	O. dr Cyprian Janusz Moryc

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
5.	Krytyka artystyczna (seminarium)	30	Zbo	30	Zbo	O. dr Cyprian Janusz Moryc
Praca dyplomowa i egzamin dyplomowy						
	Praca dyplomowa i egzamin dyplomowy	-	-	-	10	
II SPECJALNOŚĆ – SPECJALNOŚĆ NAUK O RELIGIACH (RELIGIOLOGICZNA)						
Wykłady obowiązkowe:						
1.	Hinduizm (wykład)	30	E/2	30	E/2	Dr Paweł Sajdek
2.	Buddyzm (wykład)	30	E/2	30	E/2	Dr Maciej St. Zięba
3.	Religie Chin (wykład)	30	E/2	-	-	Dr Paweł Sajdek
Seminaria do wyboru (należy wybrać jedno seminarium):						
1.	Chrześcijaństwo i filozofia religii (seminarium)	30	Zbo	30	Zbo	Dr Marek Piwowarczyk/Ks. dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL
2.	Judaizm (seminarium)	30	Zbo	30	Zbo	Dr Ewa Zając
3.	Islam (seminarium)	30	Zbo	30	Zbo	Ks. dr Stanisław Grodź
4.	Filozofia indyjska (seminarium)	30	Zbo	30	Zbo	Dr Paweł Sajdek
Praca dyplomowa i egzamin dyplomowy						
	Praca dyplomowa i egzamin dyplomowy	-	-	-	10	

OPISY ZAJĘĆ PROGRAMOWYCH

WYDZIAŁ FILOZOFII KIERUNEK: FILOZOFIA

INSTYTUT FILOZOFII TEORETYCZNEJ

Rok I (studia I stopnia – licencjackie)

Wykład: **Wprowadzenie do filozofii**

Prowadzący: dr Jacek Wojtysiak

Treść zajęć: Celem wykładu jest wprowadzenie w filozofię oraz w uniwersyteckie studia filozoficzne. Sporą część wykładu zajmuje podanie wiadomości z zakresu metafizyki (geneza filozofii, koncepcje i dyscypliny filozofii, poznawcza wartość i metody filozofii, filozofia a inne działy kultury). Jednakże jego zasadniczy tok polega na przedmiotowej prezentacji najważniejszych pytań filozoficznych w kontekście wiedzy i doświadczeń dostępnych absolwentowi szkoły średniej. Wykładowca stara się nie preferować bliskich mu odpowiedzi, zachęcając raczej do samodzielnych poszukiwań i aktywnego uczestnictwa w dalszych zajęciach, na których odpowiednie zagadnienia będzie podejmowane. W ten sposób student ma możliwość dokładniejszego wniknięcia w program studiów filozoficznych (rodzaje zajęć i ich główne treści). Dodatkowo podczas wykładu zostają podane informacje o sposobach osiągania elementarnych sprawności niezbędnych w studiowaniu (np. sporządzanie notatek, przygotowywanie się do egzaminów) oraz w uprawianiu nauki i filozofii (np. formułowanie pytań, definiowanie, analiza znaczeń słów, argumentowanie).

Literatura: A. B. Stępień, Wstęp do filozofii, Lublin 1995 (rozdz. I, II, V, VIII; dodatek II i III; par. 16, 24, 25, 34, 35); K. Ajdukiewicz, Zagadnienia i kierunki filozofii, Warszawa 1983 (wstęp; część I: rozdz. 1 i 5; część II: rozdz. 1, 2, 4 i 5); A. Anzenbacher, Wprowadzenie do filozofii, Kraków 1987; J. M. Bocheński, Ku filozoficznemu myśleniu. Wprowadzenie do podstawowych pojęć filozoficznych, Warszawa 1986; J. Galarowicz, Na ścieżkach prawdy. Wprowadzenie do filozofii, Kraków 1992 (część pierwsza, trzecia, czwarta i piąta); J. J. Jądacki, Jak studiować filozofię?, Warszawa 1996; L. Kasprzyk, A. Węgrzecki, Wprowadzenie do filozofii, Warszawa, wiele wydań; T. Nagel, Co to wszystko znaczy? Bardzo krótkie wprowadzenie do filozofii, Spacja, Warszawa 1993; J. Pieper, W obronie filozofii, Warszawa 1985; P. F. Strawson, Analiza i metafizyka. Wstęp do filozofii, Kraków 1994; S. Swieżawski,

Święty Tomasz na nowo odczytany, Poznań 1995; J. Wojtysiak, Pochwała ciekawości. Filozofia, Kraków 2003; J. Wojtysiak, Filozofia i życie, Kraków 2007.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Logika I - Logika formalna**

Prowadzący: prof. dr hab. Stanisław Kiczuk

Treść zajęć: Zagadnienia omawiane w ramach wykładu: 1. elementy semiotyki logicznej; wynikanie logiczne, wnioskowanie, reguła dowodzenia; formalne warunki poprawności definicji normalnych; 2. klasyczny rachunek logiczny oraz elementy rachunku zbiorów i relacji – założeniowe, zerojedynkowe i aksjomatyczne ujęcie klasycznego rachunku zdań, syntaktyczne pojęcia teorii systemów dedukcyjnych, założeniowe i aksjomatyczne ujęcie węższego rachunku predykatów, węższy rachunek predykatów z identycznością, ważniejsze definicje i twierdzenia rachunku zbiorów, pojęcie relacji oraz osobliwe rodzaje relacji; 3. rachunki nazw oraz współczesne logiki nieklasyczne – tradycyjny rachunek nazw, ontologia S. Leśniewskiego, krótka charakterystyka logik wielowartościowych, modalnych, logiki intuicjonistycznej i innych systemów logik nieklasycznych.

Literatura: K. Ajdukiewicz, Zarys logiki, Warszawa 1960; L. Borkowski, Elementy logiki formalnej, Warszawa 1976; L. Borkowski, Logika formalna, Warszawa 1977; J. Słupecki, L. Borkowski, A logical system based on rules and its application in teaching mathematical logic, "Studia Logica" 7 (1958), 71-113; J. Słupecki, L. Borkowski, Elementy logiki matematycznej i teorii mnogości, Warszawa 1984; J. Słupecki, L. Borkowski, Elements of Mathematical Logic and Set Theory, Oxford 1967; B. Stanosz, Wprowadzenie do logiki formalnej, Warszawa 1999; B. Stanosz, Ćwiczenia z logiki, Warszawa 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii starożytnej**

Prowadzący: prof. dr hab. Agnieszka Kijewska

Treść zajęć: Wykład ma na celu zapoznanie studentów z najważniejszymi postaciami, nurtami i problemami filozofii starożytnej. Układ wykładu jest chronologiczny i obejmuje filozofię presokratejską, Sokratesa, Platona, Arystotelesa, szkoły hellenistyczne, filozofię neoplatońską oraz myśl Ojców Kościoła. Wykład ma stanowić podstawę dla innych zajęć filozoficznych.

Literatura: G. Reale, Myśl starożytna, tłum. E. Zieliński, Lublin 2003; G. Reale, Historia filozofii starożytnej, tłum. E. Zieliński, t. 1-5, Lublin 1993- 2002; F. Copleston, Historia filozofii, t. 1, tłum. H. Bednarek, Warszawa 1998; R. Popkin (red.), Historia filozofii zachodniej, Poznań 2003; S. Swieżawski, Dzieje europejskiej filozofii klasycznej, Warszawa-Wrocław 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii średniowiecznej**

Prowadzący: prof. dr hab. Agnieszka Kijewska

Treść zajęć: Wykład stanowi wprowadzenie do studium myśli wieków średnich. Rozpoczyna się krótką prezentacją dziejów badań nad średniowieczem. Następnie zostają

omówione najważniejsze postacie i problemy filozofii średniowiecznej zaczynając od Boecjusza, jako przekaziciela tradycji starożytnej. Dalej zostają zarysowane najważniejsze elementy składające się na renesans karoliński, początki scholastyki, z zaznaczeniem roli św. Anzelmia, spór o powszechności, krótki zarys średniowiecznej myśli arabskiej i żydowskiej, formowanie się nurtów wieku XIII i najważniejsze postaci tego okresu oraz najważniejsze tendencje i myśliciele wieku XIV.

Literatura: W. Seńko, Jak rozumieć filozofię średniowieczną, Kęty 2001; Gilson, Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich, tłum. S. Zalewski, Warszawa 1966; R. Heizmann, Filozofia średniowiecza, tłum. P. Domański, Kęty 1999; G. d'Onofrio, Historia teologii. Epoka średniowiecza, tłum. W. Szymona, Kraków 2005; S. Swieżawski, Dzieje europejskiej filozofii klasycznej, Warszawa-Wrocław 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Metafizyka – Ontologia**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk

Treść zajęć: W pierwszej części wykładu *metafizyki* student zapozna się z najbardziej nośnymi interpretacjami rzeczywistości (monistyczną, dualistyczną, pluralistyczną i realistyczną), które pojawiły się w dziejach filozofii i legły u podstaw uformowania się różnych koncepcji metafizyk (zwanych też od XVII w. ontologiami): metafizyki bytu materialnego, metafizyki bytu idealnego, metafizyki bytu możliwego (nowożytnych ontologii), metafizyki bytu realnego.

Druga część wykładu wprowadza studenta w sam proces rozumiejącego poznania świata, jakiego dostarcza metafizyka. Poznanie to dokonuje się, poprzez wyodrębnianie powszechnych (transcendentalnych) właściwości bytów, takich jak: bycie rzeczą (treściowo określonym), jednym (wewnętrznie niesprzecznym), odrębnym, nośnikiem prawdy, dobra i piękna oraz poprzez odkrycie metafizycznych praw bytowania rzeczy, takich jak: prawo tożsamości, niesprzecznosci, wyłączonego środka, racji bytu, celowości i integralności. Następnie zostaną przedstawione sposoby wyodrębniania metafizycznych złożań bytowych takich jak: materia i forma, akt i możność, substancja i przypadłość oraz istota i istnienie, które pozwalają zasadnie wyjaśnić dynamizm rzeczy, ich przemienność, tożsamość i przygodność. Z kolei zostanie odkryty fakt uprzączynowanego i analogicznego sposobu bytowania rzeczy, który stanowią podstawę sformułowania teorii poznania przyczynowego i analogicznego.

Wykład poprzedzony jest refleksją metametafizyczną dotyczącą dziejów nazwy „metafizyka” („ontologia”), ukazaniem specyfiki poznania metafizycznego, metod wyodrębniania przedmiotu metafizyki, sposobów wyjaśniania i uzasadniania, a kończy się wprowadzeniem w problematykę przyczynowego i analogicznego poznania rzeczywistości.

Literatura: M.A. Krąpiec, Metafizyka, Dzieła XII, Lublin 1995; M.A. Krąpiec, Wprowadzenie do filozofii, t. 1 Rozumieć rzeczywistość, Lublin 2000; A. Maryniarczyk, Monistyczna i dualistyczna interpretacja rzeczywistości. Zeszyty z metafizyki, Nr 1, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, Pluralistyczna interpretacja rzeczywistości, Zeszyty z metafizyki, Nr 2, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, Realistyczna interpretacja rzeczywistości, Zeszyty z metafizyki, Nr 3, Lublin 2005; A. Maryniarczyk, Racjonalność i celowość świata osób i rzeczy. Zeszyty

z metafizyki, Nr 4, Lublin 2007; A. Maryniarczyk, Odkrycie wewnętrznej struktury bytów. Zeszyty z metafizyki, Nr 5, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, O przyczynach partycypacji i analogii. Zeszyty z metafizyki, Nr 6, Lublin 2005; B. Paź, Ontologia, w: „Powszechna Encyklopedia Filozofii”, t. 7, Lublin 2006; M.A. Krąpiec A. Maryniarczyk, Metafizyka, w: „Powszechna Encyklopedia Filozofii”, t.7, Lublin 2006; Fragmenty tekstów klasycznych zamieszczonych w poszczególnych zeszytach z metafizyki 1-6.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Antropologia filozoficzna**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk

Treść zajęć: Zapoznanie studenta z nośnymi w filozofii i kulturze interpretacjami człowieka: przedfilozoficznymi (religijnymi), filozoficznymi (starożytnymi, średniowiecznymi, nowożytnymi i współczesnymi). W drugiej części wykładu zostanie dokonana analiza faktu ludzkiego, ukazana jego specyfika, struktura oraz wyodrębnione rozumienie człowieka jako osoby. W trzeciej części zostanie ukazany człowiek w kontekście swej działalności kulturotwórczej: poznawczej, decyzyjnej (moralnościowej), społecznej oraz religijnej. W wykładzie zostanie też poruszona problematyka śmierci. Celem wykładu jest ukazanie integralnego rozumienia człowieka na tle różnych innych interpretacji. Błąd bowiem w rozumieniu człowieka odbija się błędnym rozumieniem w całej szeroko pojętej działalności kulturotwórczej (nauce, etyce, polityce, sztuce i technice oraz religii).

Literatura: W. Pannenberg, Kim jest człowiek, Paryż 1978; K. Wojtyła, Osoba i czyn, Kraków 1985; J. Maritain, Człowiek i państwo, Kraków 1993; M. Krąpiec, Ludzka wolność i jej granice, Lublin 2004; Z. J. Zdybicka, Człowiek i religia, Lublin 2006; H. Kiereś, Człowiek i sztuka, Lublin 2006; tenże, Człowiek i cywilizacja, Lublin 2007; M. Krąpiec, Człowiek i polityka, Lublin 2007; P. Jaroszyński, Człowiek i nauka, Lublin 2008.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Etyka ogólna**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek

Treść zajęć: 1. Zagadnienia wstępne. Specyfika dobra moralnego. Definicja etyki, etyka normatywna a etyka opisowa. Etyka a teologia moralna, filozoficzny charakter refleksji etycznej. Etyka a metaetyka, podstawowe kierunki współczesnej metaetyki. 2. Czyn i jego specyfika: Decyzja i proces jej kształtowania. Wolność a konieczność i przymus. Przeszkody ograniczające świadomość i wolność czynów. 3. Spór o kryterium wartości moralnej czynu. Eudajmonizm i jego odmiany (hedonizm i utylitaryzm, szkoła cyników i stoicyzm, perfekcjonizm). Deontonomizm i jego odmiany (teonomizm i inne wersje heteronomizmu, etyka I. Kanta i J. P. Satre'a). Personalizm i jego współczesne odmiany. Metafizyczne ugruntowanie personalizmu. 4. Źródła moralności czynu (*fontes moralitatis*): cel przedmiotowy a cel podmiotowy. Dobroć a słuszność czynu. Cel a środki. 5. Prawo naturalne. Spór o jego istotny sens. Skłonności naturalne człowieka. Prawo naturalne a prawo stanowione. Prawa człowieka. Przemiany moralne a przemiany obyczajowe. Relatywizm a dojrzewanie moralne. 6. Sumienie. Jego sens habitualny i aktualny. Sumienie jako subiektywnie ostateczna norma moralności. Błędy sumienia. Znaczenie

„złotej reguły”. Rasizm i jego odmiany. Wychowanie sumienia. 7. Cnoty i wady. Definicja cnoty moralnej. Cztery cnoty kardynalne (ze szczególnym uwzględnieniem roztropności i sprawiedliwości). Akt moralnie zły a błąd. Siedem wad głównych. Istota charakteru moralnego.

Literatura: Podręczniki (jeden do wyboru): T. Styczeń, Wprowadzenie do etyki, Lublin 1993; T. Ślipko, Zarys etyki ogólnej, Kraków 2002; J. Woroniecki, Katolicka etyka wychowawcza, t. 1 (etyka ogólna), Lublin 1986. Lektury uzupełniające (do wyboru po jednej z każdej grupy): A. Teksty klasyków: Platon, Obrona Sokratesa. Kriton; Arystoteles, Etyka Nikomachejska, ks. I, VIII i IX; Św. Augustyn, Wyznania, ks. X i XIII; Św. Tomasz z Akwinu, Suma teologiczna, cz. I, q. 83 (w: S. Swieżawski, Traktat o człowieku, Poznań 1956, s. 425-452); D. Hume, Badania dotyczące zasad moralności, Warszawa 1975, rozdz. I-VI (s. 3-98); I. Kant, Uzasadnienie metafizyki moralności, Warszawa 1984, rozdz. I-II (s. 11-85); F. Nietzsche, Z genealogii moralności, Warszawa 1904, rozprawa I i II (s. 13-109); J. S. Mill, Utylitaryzm (w: tenże, Utylitaryzm. O wolności, Warszawa 1959, s. 3-111); M. Scheller, Resentyment a moralność, Warszawa 1977, rozdz. I-III (s. 31-129); E. Fromm, Ucieczka od wolności, Warszawa 1998, rozdz. II i V (s. 40-53 i 137-197); B. Personalistyczne ujęcie istoty moralności: J. Pieper, O miłości, Warszawa 1975; C. S. Lewis, Cztery miłości, Warszawa 1968; K. Wojtyła, Miłość i odpowiedzialność, Lublin 1982, cz. II (s. 67-126); T. Styczeń, Urodziłeś się, by kochać, Lublin 1993, cz. I (s. 3-133); D. v. Hildebrand, Serce, Poznań 1985, s. 30-96 i 149-198; R. Spaemann, Podstawowe pojęcia moralne, Lublin 2000; J. Maritain, Dziewięć wykładów o podstawowych pojęciach filozofii moralnej, Lublin 2001, wykł. II-V (s. 36-127); Jan Paweł II, Mężczyzną i niewiastą stworzył ich, cz. I: Chrystus odwołuje się do „początku”, Lublin 1981, s. 19-82; Jan Paweł II, Mężczyzną i niewiastą stworzył ich, cz. II: Chrystus odwołuje się do „serca”, Lublin 1998, s. 19-88; Jan Paweł II, Encyklika ‘Evangelium vitae’.

Wymagania: Studentów, którzy nie mają ćwiczeń z etyki obowiązuje ponadto przygotowanie trzech lektur uzupełniających, z podanej uprzednio listy lektur do wyboru.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Biblia – istota i rola w kulturze**

Prowadzący: dr hab. Urszula Szwarz, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład obejmuje dwie grupy zagadnień z dziedziny biblistyki. Pierwsza, to zagadnienia dotyczące procesu formowania się Biblii, jej aspektu literackiego, charyzmatu natchnienia i wynikającego stąd autorytetu ksiąg świętych, a także relacji pomiędzy Biblią a nauką. Druga grupa zagadnień, to omówienie przesłania wybranych ksiąg biblijnych ze szczególnym uwzględnieniem teologii i antropologii biblijnej (księgi: Rodzaju, Hioba, Koheleta, Ewangelia wg św. Marka i Apokalipsa św. Jana).

Literatura: Krodell J., Klucz do Pisma Świętego, Kraków 2003; Paciorek A., Wstęp ogólny do Pisma świętego, Tarnów 1999; Świderkówna A., Rozmowy o Biblii, Warszawa 1994; Świderkówna A., Rozmowy o Biblii. Nowy Testament, Warszawa 2000; Świderkówna A., Rozmów o Biblii ciąg dalszy, Warszawa 2001.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Psychologia ogólna**

Prowadzący: dr Justyna Iskra

Treść zajęć: Wykład z psychologii ogólnej stanowi wprowadzenie w problematykę podstawowych zagadnień psychologicznych. Podejmowane tematy koncentrują się wokół nadrzędnego celu ukazania ogólnych prawidłowości funkcjonowania człowieka jako osoby, która żyje w określonym świecie, odnosi się do niego i podejmuje różnorodne działania. W ramach zajęć realizowane są następujące grupy tematów: psychologia jako nauka przyrodnicza i humanistyczna oraz jej przedmiot; główne kierunki psychologiczne (strukturalizm, funkcjonalizm, psychologia postaci, behawioryzm, psychoanaliza, psychologia humanistyczna, psychologia poznawcza); metody badania psychologicznego (obserwacja, eksperyment, ankieta, kwestionariusz, wywiad, testy); procesy poznawcze (świadomość, spostrzeganie, wyobrażenia, pamięć, uwaga, myślenie); procesy emocjonalno-motywacyjne z zaakcentowaniem roli uczuć w życiu osoby i sposobu ich kształtowania; stres i frustracja; teorie osobowości (typów, cech, rozwojowe, dynamiki, selfu); podstawy rozwoju człowieka; norma psychologiczna i jej kryteria oraz zaburzenia psychiczne (podstawowa klasyfikacja). Dodatkowo w ramach wykładu przekazywane są studentom informacje praktyczne odnośnie realizowanych zagadnień (np. jak skutecznie przygotować się do egzaminów, w jaki sposób radzić sobie ze stresem i frustracją, jak zmieniają się nasze spostrzeżenia pod wpływem emocji).

Literatura: Kosslyn S., Rosenberg R., Psychologia. Mózg. Człowiek. Świat, Kraków 2006; Kozielski J., Konceptcje psychologiczne człowieka, Gdańsk 1996; Myers D., Psychologia, Poznań 2003; Pervin L., Psychologia osobowości, Gdańsk 2002; Rathus S., Psychologia współczesna, Gdańsk 2004; Seligmann M., Walker E., Rosenhan D., Psychopatologia, Poznań 2003; Strelau J. (red.), Psychologia. Podręcznik akademicki. (t. 2), Gdańsk 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Podstawy informatyki**

Prowadzący: dr hab. Zdzisław Dywan, prof. KUL

Treść zajęć: Na wykładzie na tle historycznego rozwoju informatyki omawiane są podstawowe problemy tej dyscypliny. W szczególności określone jest pojęcie informatyzacji, komputera, algorytmu, programu komputerowego. Wprowadzone są również zagadnienia związane ze sposobem reprezentacji informacji w komputerze.

Literatura: Nowakowski Z., Użytkowanie komputerów, Warszawa 2001; Clocksin W. F., Mellish C. S., Prolog. Programowanie, Helion 2003; Ben-Ari M., Logika matematyczna w informatyce, Warszawa 2005.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Ćwiczenia: **Logika I - Logika formalna**

Prowadzący: prof. dr hab. Stanisław Kiczuk/mgr Anna Kozanecka/ks. dr Marcin Tkaczyk/mgr Anna Modrzejewska/dr Anna Buczek

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest powtórzenie i pogłębienie treści wykładu z logiki formalnej. W ramach ćwiczeń podejmowane są następujące zagadnienia: 1. Formalna analiza rozumowań; 2. Klasyczny rachunek zdań – ujęcia: zerojedynkowe, założeniowe, aksjomatyczne.

tyczne; 3. Założeniowe ujęcie węższego rachunku predykatów (dowodzenie twierdzeń metodą założeniową); 4. Elementy rachunku zbiorów i relacji; 5. Sylogistyka Arystotelesa; 6. Elementy ontologii Leśniewskiego oraz logik nieklasycznych.

Literatura: K. Ajdukiewicz, Zarys logiki, Warszawa 1960; L. Borkowski, Elementy logiki formalnej, Warszawa 1976; L. Borkowski, Logika formalna, Warszawa 1977; J. Słupecki, L. Borkowski, A logical system based on rules and its application in teaching mathematical logic, "Studia Logica" 7 (1958), 71-113; J. Słupecki, L. Borkowski, Elementy logiki matematycznej i teorii mnogości, Warszawa 1984; J. Słupecki, L. Borkowski, Elements of Mathematical Logic and Set Theory, Oxford 1967; B. Stanosz, Wprowadzenie do logiki formalnej, Warszawa 1999; B. Stanosz, Ćwiczenia z logiki, Warszawa 2000.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz kolokwium pisemnego

Ćwiczenia: **Historia filozofii starożytnej**

Prowadzący: dr Monika Komsta/dr Anna Palusińska

Treść zajęć: Omówienie całości filozofii starożytnej od Talesa do zamknięcia Akademii Platonijskiej. Omówienie zagadnień filozofii starożytnej w oparciu o podręczniki i teksty źródłowe.

Literatura: G. Reale, Historia filozofii starożytnej, tłum. E. Zieliński, t. I - V, Lublin 1993-2002; S. Swieżawski, Dzieje Europejskiej Filozofii klasycznej, Warszawa 2000.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Historia filozofii średniowiecznej**

Prowadzący: dr Monika Komsta/dr Anna Palusińska

Treść zajęć: Omówienie najważniejszych zagadnień filozofii średniowiecznej w oparciu o podręczniki i teksty źródłowe.

Literatura: E. Gilson, Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich, przeł. S. Zalewski, Warszawa 1966; R. Heinzmann, Filozofia średniowieczna, przeł. P. Domański, Kęty 1999.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Metafizyka – Ontologia**

Prowadzący: dr Paweł Gonddek/dr Zbigniew Pańpuch/dr Katarzyna Sępień

Treść zajęć: Zajęcia stanowią dopełnienie wykładu z metafizyki. Przez powrót do zagadnień przedstawianych na wykładzie i ponowne ich przemyślenie, dyskusję nad nimi, postawienie dodatkowych pytań, wskazanie na konieczne związki między nimi, osiąga się głębsze zrozumienie. Dotyczą one bytu (a więc rzeczywistości świata osób i rzeczy) i jego koniecznych i istotnych elementów. W realistycznym nastawieniu do rzeczywistości ujmuje się rzeczy jako realnie istniejące treści – byty, prawdziwe (poznawalne, noszące w sobie możliwą do odczytania treść – zawartość), dobre (pobudzające władze czynne człowieka: wolę i emocje i zdolne go różnorako dopełnić i udoskonalić) i piękne (doskonałe i zdolne

do wywołania kontemplacji jako osobowej odpowiedzi na poznaną rzeczywistość). Poznanie koniecznych elementów bytu i jego struktury (byt jako złożony z materii i formy, substancji i przypadłości, istoty i istnienia, aktu i możliwości) pozwala rozumieć rzeczywistość jako analogicznie jedną, osiągnąć w ten sposób antyczny ideał filozofii – widzenia w świecie „jedności w wielości” oraz zachować realizm i pluralizm bytowy w poznaniu. Realistyczna metoda wyjaśniania rzeczywistości stanowi podstawę dalszych badań i studiów filozoficznych. Nabycie umiejętności czytania i rozumienia rzeczywistości świata rzeczy i osób oraz rozumienia natury wytworów ludzkich stanowi podstawę ludzkiej kultury.

Literatura: Arystoteles, *Metafizyka*, Lublin 1996; M.A. Krąpiec, *Metafizyka*, Lublin 1988; M.A. Krąpiec, *Filozofia – co wyjaśnia?*, Lublin 1998; M.A. Krąpiec, *O rozumienie filozofii*, Lublin 1991; A. Maryniarczyk, *Zeszyty z Metafizyki*, z. 1-6, Lublin 2005-2007; A. Maryniarczyk, *Tomizm – Dla-czego?*, Lublin 1994; Tomasz z Akwinu, *O bycie i istocie*, Lublin 1991.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Antropologia filozoficzna**

Prowadzący: dr Katarzyna Stępień/dr Zbigniew Pańpuch/dr Arkadiusz Gudanic

Treść zajęć: Zajęcia stanowią dopełnienie wykładu z antropologii filozoficznej. Część historyczna polega na zilustrowaniu myśli przedstawianych na wykładzie filozofów przez sięgnięcie do ich tekstów. Część merytoryczna polega na ponownym przemyśleniu zagadnień prezentowanych na wykładzie, dyskusję nad nimi, postawienie dodatkowych pytań, a także sięgnięcie do tekstów źródłowych Tomasza z Akwinu. Zagadnienia dotyczą sposobów interpretacji faktu ludzkiego (ewolucjonizm, psychoanaliza, empiryzm, fil. analityczna, realistyczna metoda wyjaśniania), struktury bytu ludzkiego, wyjaśnienia faktu i sposobu poznania ludzkiego, wolności, religijności, moralności i kultury. Podstawą analiz jest realistyczna metoda wyjaśniania rzeczywistości wypracowana w nurcie arystotelesowsko-tomistycznym ze szczególnym uwzględnieniem osiągnięć tomizmu egzystencjalnego.

Literatura: Arystoteles, *O duszy*, Warszawa 1986; Gilson E., *Tomizm*, Warszawa 2000; Gilson E., *Realizm tomistyczny*, Warszawa 1968; M.A. Krąpiec, *Ja – człowiek*, Lublin 1988; M.A. Krąpiec, *Psychologia racjonalna*, Lublin 1988; Tomasz z Akwinu, *Traktat o człowieku*, Kęty 2000.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Etyka ogólna**

Prowadzący: mgr Jacek Frydrych/mgr Joanna Rutkowska-Hajduk

Treść zajęć: Zajęcia z etyki ogólnej skupiają się na dwóch zasadniczych celach: 1. Mają pomagać studentom w zrozumieniu treści wykładu kursorycznego z etyki ogólnej; 2. Mają umożliwić studentom nabywanie następujących umiejętności: analizowanie tekstów, przygotowywanie krótkich prac pisemnych, dyskutowanie).

Problematyka: I. Definicja etyki – przedmiot, cel i podstawowe kategorie etyki normatywnej, II. Etyka normatywna a etyka opisowa i teologia moralna, III. Podstawowe zagadnienia metaetyczne: kongitywizm a nankogitywizm, G.E. Moore’a krytyka błędu naturalistyczne-

go, zagadnienie realizmu w etyce, IV. Spór o normę moralności (eudajmonizm, deontonizm, personalizm), V. Konsekwencjalizm (etyki utylitarystyczne) a nonkonsekwencjalizm (etyka kantowska, personalistyczna) – uzasadnianie w etyce, VI. Koncepcja prawa naturalnego, VII. Koncepcja sumienia, VIII. Ogólna charakterystyka cnót moralnych. IX. Wybrane zagadnienia etyki stosowanej

Literatura: T. Styczeń, Wprowadzenie do etyki, Lublin 1993; J. Woroniecki, Katolicka etyka wychowawcza, T.1-3, Lublin 1995; T. Ślipko, Etos chrześcijański. Zarys etyki ogólnej, Kraków 1974; T. Ślipko, Zarys etyki szczegółowej, T.1-2, Kraków 1982; K. Wojtyła, Miłość i odpowiedzialność, Lublin 1982; A. Szostek, Wokół godności, prawdy i miłości, Lublin 1994; A. Szostek, Pogadanki z etyki, Częstochowa 1995.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Technologia informacyjna**

Prowadzący: mgr Jakub Krysiewicz

Treść zajęć: Ćwiczenia mają na celu zapoznanie studentów z podstawami obsługi komputera niezbędnymi w toku studiów oraz z możliwościami wykorzystania narzędzi komputerowych w edukacji. Program zajęć obejmuje system operacyjny Windows, edytor tekstu oraz przeglądanie zasobów sieci Internet. Ćwiczenia stanowią jeden z elementów przygotowania pedagogicznego.

Literatura: Nowakowski Z., Użytkowanie komputerów, Warszawa 2001; Rubin Ch., Podręcznik Microsoft Word 2000, Warszawa 1999.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Lektorat: **Język łaciński**

Prowadzący: mgr Andrzej Stefańczyk

Treść zajęć: Celem nauki języka łacińskiego jest: poznanie struktur gramatycznych łaciny, nabycie umiejętności samodzielnej pracy z tekstem; zapoznanie się z elementami kultury łacińskiej (filozofia, literatura, sztuka). Cele te są realizowane poprzez wykład gramatyczny oraz analizę struktur logicznych i gramatycznych czytanego tekstu. Lektura tekstów filozoficznych służy poznaniu problematyki filozoficznej łacińskiej i metod, jakimi ją uprawiano.

Literatura: Jurewicz O., Winniczuk L., Żuławska J., Język łaciński. Podręcznik dla lektoratów szkół wyższych, Warszawa 1995; Małunowiczówna M., Roma Christiana, Lublin 1961.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz kolokwium pisemnego

Lektorat: **Język nowożytny**

Kolokwium: **Klasyczne teksty filozoficzne**

Prowadzący: dr Roman Majeran/dr Marcin Podbielski/dr Monika Komsta/dr Zbigniew Pańpuch/ dr Arkadiusz Gudaniec

Rok II (studia I stopnia – licencjackie)

Wykład: **Ogólna metodologia nauk**

Prowadzący: dr Monika Walczak/dr hab. Paweł Kawalec

Treść zajęć: Wykład porusza zagadnienia dotyczące natury nauki i klasyfikacji nauk. Omówiony jest stosunek wiedzy naukowej do innych rodzajów wiedzy ludzkiej (potoczna, mądrościowa), aspekty ontologiczne, epistemologiczne i semiotyczne kwestii natury nauki oraz podstawowe sposoby rozumienia nauki w dziejach nauki. Omówione są elementy natury nauki (przedmiot, cel, metoda i rodzaje metod naukowych), jej rola w kulturze (zwł. w relacji do religii) oraz funkcje w społeczeństwie. Prezentowane są dawne i współczesne filozoficzne spory o naturę nauki oraz klasyfikację nauk (zwł. w kontekście naturalizmu) i charakterystykę metodologiczną poszczególnych typów nauk.

Literatura: Ajdukiewicz K., Logika pragmatyczna, Warszawa 1975; Bronk A., Religia i nauka, w: tenże, Zrozumieć świat współczesny, Lublin 1998 s. 203-256; Chalmers A.F., Czym jest to, co zwiemy nauką?, Wrocław 1993; Grobler A., Metodologia nauk, Kraków 2006; Kamiński S., Nauka i metoda, Lublin 1992; Kawalec P., Wyjaśnianie i przyczyna, Lublin 2006; J. Losee, Wprowadzenie do filozofii nauki, Warszawa 2001; Wójcicki R., Teorie w nauce, Warszawa 1991.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Teoria poznania – Epistemologia**

Prowadzący: prof. dr hab. Stanisław Judycki

Treść zajęć: Wykład stanowi wprowadzenie do epistemologii filozoficznej, omawiane są następujące grupy zagadnień: 1. Koncepcje wiedzy; 2. Wiedza i wiara; 3. Wiedza i uzasadnianie: internalizm – eksternalizm, fundacjonalizm – koherencjonizm; 4. Źródła wiedzy: percepcja, introspekcja, pamięć, indukcja, aprioryczne źródła wiedzy; 5. Sceptycyzm, agnostycyzm, relatywizm; 6. Realizm – idealizm – antyrealizm; 7. Racjonalność i racjonalizm; 8. Wiedza dotycząca innych umysłów i intersubiektywność; 9. Teorie prawdy.

Literatura: K. Ajdukiewicz, Zagadnienia i kierunki filozofii. Teoria poznania. Metafizyka, Warszawa 1983; R. M. Chisholm, Teoria poznania, Lublin 1994; E. Gilson, Realizm tomistyczny, Warszawa 1968; R. Ingarden, U podstaw teorii poznania, Warszawa 1971; S. Judycki, Epistemologia XX wieku: przegląd stanowisk, w: „Roczniki Filozoficzne” 46/47(1998/1999), s.6-66; S. Judycki, O klasycznym pojęciu prawdy, w: „Roczniki Filozoficzne” 49(2001), z.1, s. 25-62; A. Morton, Przewodnik po teorii poznania (tłum. T. Baszniak), Warszawa: Spacja 2002; A. B. Stępień, O metodzie teorii poznania, Lublin 1966; J. Woleński, Epistemologia: poznanie, prawda, wiedza, realizm, Warszawa 2005; R. Ziemińska, Eksternalizm we współczesnej epistemologii, Szczecin 2002.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia przyrody**

Prowadzący: dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład obejmuje podstawowe problemy z zakresu filozofii przyrody. Omawiane są kolejno następujące grupy zagadnień: 1) Kontrowersyjność filozofii przy-

rody w europejskiej tradycji filozoficznej (koncepty filozofii przyrody, strategii rehabilitacji filozofii przyrody); 2) Aspekt genetyczny i strukturalny centralnych kategorii filozofii przyrody (kosmos, natura /przyroda/, materia, przestrzeń, czas, ruch); 3) Problematyka prawidłowości i zmian w świecie (prawa przyrody – prawa nauki, determinizm *versus* indeterminizm /teleologia/); 4) Filozoficzne interpretacje głównych (historycznych i współczesnych) przyrodniczych teorii kosmogenezy i biogenezy.

Literatura: W. Dyk, Człowiek w rozszerzającym się wszechświecie. Między filozofią przyrody a filozofią przyrodoznawstwa, Szczecin 2003; Z. Hajduk, Filozofia przyrody. Filozofia przyrodoznawstwa. Metakosmologia, Lublin 2004; H. D. Mutschler, Wprowadzenie do filozofii przyrody. Wybrane zagadnienia, Kraków 2005; M. Heller, T. Pabjan, Elementy filozofii przyrody, Tarnów 2007.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Etyka szczegółowa**

Prowadzący: s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład składa się z trzech zasadniczych części: pierwsza dotyczy metodologicznych problemów etyki stosowanej, czyli sposobu w jaki normy ogólne stosują się do konkretnych sytuacji i uzasadniania tychże norm (deontologicznego i teleologicznego), druga metod współczesnej etyki (konsekwencjalizm, kantyzm, współczesna etyka cnoty), trzecia moralnych dylematów współczesności i sposobów ich rozstrzygnięcia (zależności od założeń teorii).

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii nowożytnej**

Prowadzący: dr Przemysław Gut

Treść zajęć: Celem wykładu jest ukazanie dziejów filozofii europejskiej od XV wieku do XIX wieku. W sposób szczególny omawiane są poglądy następujących autorów: R. Descartes, B. Spinozy, G. W. Leibniza, J. Locke'a, D. Hume'a, I. Kanta, G. W. Hegla, A. Comte'a, K. Marksa, F. Nietzschego.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Teoria mnogości**

Prowadzący: dr hab. Paweł Garbacz

Treść zajęć: Wykład teorii mnogości składa się z trzech części. W części pierwszej, o charakterze historycznym, omawiana jest ewolucja pojęć teoriomnogościowych w filozofii i matematyce od starożytnych argumentów przeciwko ruchowi i wielości do G. Cantora teorii mnogości. Część druga wykładu jest poświęcona antynomiom teoriomnogościowym oraz sposobom ich usuwania. Część trzecia obejmuje prezentację aksjomatycznej teorii mnogości w ujęciu Zermelo-Fraenkla. W czasie wykładu słuchacze mają okazję do poznania podstawowych obiektów, własności i relacji teoriomnogościowych, m. in.: relacji równoliczności; zbiorów przeliczalnych i nieprzeliczalnych; liczb kardynalnych oraz działań

arytmetycznych na liczbach kardynalnych; zbiorów liniowo i dobrze uporządkowanych oraz typów i liczb porządkowych.

Literatura: Borkowski L., Wprowadzenie do logiki i teorii mnogości, Lublin 1991; Gruszecki, L., U źródeł pojęć mnogościowych, Lublin 2006; Kuratowski, K., Mostowski, A., Teoria mnogości, Warszawa 1952; Murawski, R., Filozofia matematyki. Zarys dziejów, Warszawa 2001.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Przygotowanie wojskowe**

Prowadzący: mgr U. Lulkiewicz

Ćwiczenia: **Ogólna metodologia nauk**

Prowadzący: dr Monika Walczak/dr Agnieszka Lekka-Kowalik/dr Agnieszka Salamucha/
ks. dr Robert Kublikowski/

Treść zajęć: Głównym celem zajęć jest pogłębienie i rozwinięcie materiału podanego na wykładzie z ogólnej metodologii nauk. Szczegółowo omawiane są następujące zagadnienia: w semestrze zimowym 1. Podstawowe pojęcia semiotyki logicznej i główne kierunki jej rozwoju; 2. Struktura języka i sposoby uściślenia języka; 3. Rozumowanie i jego poznawcze i logiczne podstawy; w semestrze letnim 4. Pojęcie nauki i badania nad nauką; 5. Podstawowe metody naukowe; 6. Typy nauk oraz metodologiczne osobliwości każdego z typów.

Literatura: Z. Ziemiński, Logika praktyczna, (którekolwiek z wydań); J. Pelc, Wstęp do semiotyki, Warszawa 1984; J. J. Jadacki, Spór o granice języka, Warszawa 2002; W. Marciszewski, Metody analizy tekstu naukowego, Warszawa 1977; S. Kamiński, Nauka i metoda: Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk, Lublin 1992; A. Chalmers, Czym jest to, co zwiemy nauką, Wrocław 1993; J. Losee, Wprowadzenie do filozofii nauki, Warszawa 2001. Dodatkowo literatura podawana jest przy poszczególnych zagadnieniach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz kolokwium pisemnego

Ćwiczenia: **Teoria poznania – Epistemologia**

Prowadzący: dr Jacek Wojtysiak/dr Arkadiusz Gut/mgr Roman Schmidt

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest całościowe wprowadzenie w klasyczne problemy podejmowane współcześnie w epistemologii. W ramach prowadzonych ćwiczeń podejmuje się następujące zagadnienia: problem wiedzy (definicja i warunki); zagadnienie realizmu i idealizmu poznawczego; problem percepcji; źródeł wiedzy; wartości poznawczych; problem percepcji, pamięci; sceptycyzmu i wiele innych. Zajęcia opierają się na czytaniu wybranych tekstów, ich analizie i prezentacji. Studenci w ramach zajęć zobowiązani są do zaliczeń ustnych oraz napisania 4 stronicowej pracy na temat wybrany przez prowadzącego zajęcia.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Etyka szczegółowa**

Prowadzący: mgr Marcin Lizut/mgr Wojciech Lewandowski

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest przedyskutowanie i pogłębienie treści wykładu etyki szczegółowej. Tematycznie pozostają więc one związane z wykładem. Poruszane problemy: 1. Sposoby formułowania norm szczegółowych; 2. Metody etyki; 3. Moralny imperatyw szacunku dla ludzkiego życia (samobójstwo, eutanazja, kara śmierci); 4. Moralne aspekty ingerencji biomedycznych; 5. Moralny imperatyw troski o duchowe dobro osoby (problem troski o dobre imię, kłamstwa i nakazu samodoskonalenia); 6. Elementy etyki seksualnej; 7. Problem odpowiedzialnego rodzicielstwa; 8. Moralny wymiar uczestnictwa w życiu społecznym.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Historia filozofii nowożytnej**

Prowadzący: mgr Piotr Szalek

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest pogłębienie wiadomości z wykładu historia filozofii nowożytnej, przede wszystkim w oparciu o lekturę i analizę tekstów źródłowych (klasycznych). Przy tym szczególny nacisk kładzie się na wydobycie natury problemów filozoficznych obecnych w myśli nowożytnej, na wyjaśnienie struktury argumentacyjnej omawianych doktryn filozoficznych oraz opanowanie siatki terminologicznej wypracowanej przez myślicieli nowożytnych. W trakcie ćwiczeń omawiane są następujące tematy: 1. Racjonalizm kontynentalny, (R. Kartezjusz, B. Spinoza, G. W. Leibniz), 2. Empiryzm brytyjski (J. Locke; G. Berkeley, D. Hume), 3. Filozofia krytyczna w Niemczech (I. Kant), 4. Idealizm niemiecki, (Hegel), 5. Pozytywizm (A. Comte), 6. Materializm dialektyczny (K. Marks), 7. Filozofia życia (F. Nietzsche).

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz kolokwium pisemnego

Ćwiczenia: **Teoria mnogości**

Prowadzący: dr hab. Paweł Garbacz/dr Robert Trypuz

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest zrozumienie pojęć wprowadzonych na wykładzie z teorii mnogości. Cel ten jest realizowany poprzez dyskusję podanych na wykładzie definicji i twierdzeń, zastosowanie pojęć teriomnościowych do opisywania zbiorów przedmiotów z różnych kategorii ontologicznych oraz poprzez dowodzenie twierdzeń z zakresu algebry zbiorów.

Literatura: Borkowski, L., Wprowadzenie do logiki i teorii mnogości, Lublin 1991.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz kolokwium pisemnego

Lektorat: **Język łaciński**

Prowadzący: mgr Andrzej Stefańczyk

Treść zajęć: Celem nauki języka łacińskiego jest: poznanie struktur gramatycznych łaciny, nabycie umiejętności samodzielnej pracy z tekstem; zapoznanie się z elementami kultury łacińskiej (filozofia, literatura, sztuka). Cele te są realizowane poprzez wykład gramatyczny oraz analizę struktur logicznych i gramatycznych czytanego tekstu. Lektura tekstów filozoficznych służy poznaniu problematyki filozoficznej łacińskiej i metod, jakimi ją uprawiano.

Literatura: Jurewicz O., Winniczuk L., Żuławska J., Język łaciński. Podręcznik dla lektoratów szkół wyższych, Warszawa 1995; Małunowiczówna M., Roma Christiana, Lublin 1961.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz kolokwium pisemnego

Lektorat: **Język nowożytnych**

Kolokwium: **Klasyczne teksty filozoficzne**

Prowadzący: dr Przemysław Gut/mgr Tomasz Kwarciński/mgr Karolina Sekuła/mgr Anna Głąb

Wykład: **Analiza matematyczna**

Prowadzący: dr Armen Grigoryan

Treść zajęć: Elementy rachunku zdań. Elementy rachunku zborów. Pojęcie funkcji (złożenie dwóch funkcji, funkcja odwrotna). Zasada indukcji matematycznej. Ciągi liczb rzeczywistych, granica ciągu. Szeregi liczb rzeczywistych, testy zbieżności szeregów. Granica funkcji w punkcie. Ciągłość funkcji. Funkcje trygonometryczne i cyklometryczne. Pochodna funkcji w punkcie i jej interpretacja geometryczna. Reguła de l'Hospitala. Twierdzenia o wartości średniej. Ekstrema lokalne i globalne. Asymptoty do wykresu funkcji. Pochodne wyższych rzędów. Wzór Taylora. Szereg Taylora. Wypukłość funkcji. Badanie przebiegu zmienności funkcji i naszkicowanie jego wykresu. Całka nieoznaczona. Podstawowe techniki liczenia całek nieoznaczonych. Całka oznaczona Riemanna i jej interpretacja geometryczna. Pojęcie krzywej jako funkcji ciągłej. Krzywa Jordana. Krzywa prostowalna, długość krzywej. Krzywa klasy C^1 , styczna do krzywej w punkcie, krzywe regularne. Liczenie długości krzywej za pomocą całki oznaczonej. Obliczenie objętości i pola powierzchni brył obrotowych.

Literatura: G. M. Fichtenholz, Rachunek różniczkowy i całkowy, tom I, II, Warszawa 1962; W. Krysicki, L. Włodarski, Analiza matematyczna w zadaniach, tom 1, Warszawa 1996; F. Leja, Rachunek różniczkowy i całkowy, Warszawa 1967; D. Zill, Calculus with analytic geometry, Boston 1985.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wprowadzenie do informatyki**

Prowadzący: dr Piotr Kulicki

Treść zajęć: Głównym celem zajęć jest nauczenie studentów deklaratywnego programowania w zakresie rozwiązywania problemów oraz baz danych. Jako przykładowe narzędzie jest używany język programowania w logice – Prolog. Ponadto będą rozważane wzajemne relacje pomiędzy logiką a programowaniem.

Literatura: Clocksin W. F., Mellish C. S., Prolog. Programowanie, Helion 2003; Ben-Ari M., Logika matematyczna w informatyce, Warszawa 2005.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Ćwiczenia: **Analiza matematyczna**

Prowadzący: dr Armen Grigoryan

Treść zajęć: Elementy rachunku zdań. Elementy rachunku zborów. Pojęcie funkcji (złożenie dwóch funkcji, funkcja odwrotna). Zasada indukcji matematycznej. Ciągi liczb rzeczywistych, granica ciągu. Szeregi liczb rzeczywistych, testy zbieżności szeregów. Granica funkcji w punkcie. Ciągłość funkcji. Funkcje trygonometryczne i cyklometryczne. Pochodna funkcji w punkcie i jej interpretacja geometryczna. Reguła de l'Hospitala. Twierdzenia o wartości średniej. Ekstrema lokalne i globalne. Asymptoty do wykresu funkcji. Pochodne wyższych rzędów. Wzór Taylora. Szereg Taylora. Wypukłość funkcji. Badanie przebiegu zmienności funkcji i naszkicowanie jego wykresu. Całka nieoznaczona. Podstawowe techniki liczenia całek nieoznaczonych. Całka oznaczona Riemanna i jej interpretacja geometryczna. Pojęcie krzywej jako funkcji ciągłej. Krzywa Jordana. Krzywa prostawalna, długość krzywej. Krzywa klasy C^1 , styczna do krzywej w punkcie, krzywe regularne. Liczenie długości krzywej za pomocą całki oznaczonej. Obliczenie objętości i pola powierzchni brył obrotowych.

Literatura: G. M. Fichtenholz, Rachunek różniczkowy i całkowy, tom I, II, Warszawa 1962; W. Kryszewski, L. Włodarski, Analiza matematyczna w zadaniach, tom 1, Warszawa 1996; F. Leja, Rachunek różniczkowy i całkowy, Warszawa 1967; D. Zill, Calculus with analytic geometry, Boston 1985.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Algebra abstrakcyjna z elementami logiki**

Prowadzący: dr Bożena Czernecka-Rej

Treść zajęć: W ramach ćwiczeń podejmowane są następujące zagadnienia: 1. Wprowadzenie w logikę matematyczną; 2. Przedstawienie podstawowych pojęć algebry abstrakcyjnej, takich jak pojęcie algebry, podalgebry, homomorfizmu, izomorfizmu, kongruencji itp.; 3. Wyjaśnienie pojęć i podanie przykładów: grupy, półgrupy, pierścienia, kraty, algebry Boole'a.

Literatura: J. Słupecki, K. Hałkowska, K. Piróg-Rzepecka, Logika matematyczna; A. Białyński-Birula, Zarys algebry; J. Browkin, Teoria ciał; J. Rutkowski, Algebra abstrakcyjna w zadaniach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz sprawdzianów pisemnych

Ćwiczenia: **Pracownia informatyczna**

Prowadzący: dr Piotr Kulicki

Treść zajęć: Ćwiczenia mają na celu rozwinięcie umiejętności komputerowych studentów zainteresowanych tą problematyką. Program zajęć obejmuje zaawansowane wykorzystanie edytora tekstu oraz arkusza kalkulacyjnego oraz inne umiejętności komputerowe.

Literatura: Podręcznik Microsoft Word 2000, Warszawa 1999.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Wykład: **Wstęp do badań historycznych**

Prowadzący: ks. dr Michał Maciołek

Treść zajęć: 1). Zaznajomienie z zasadami krytyki historycznej do badania źródeł historii filozofii ; 2). Omówienie różnych typów źródeł historii filozofii starożytnej i średniowiecznej; 3). Zagadnienia ustalania autorstwa i czasu powstania dzieł oraz krytyki tekstualnej

Literatura: B. Miśkiewicz, Wstęp do badań historycznych, Warszawa-Poznań 1988; J. Topolski, Metodologia historii, Warszawa 1973; J. Topolski, Teoria wiedzy historycznej, Poznań 1983; A. Swieżawski, Warsztat naukowy historyka. Wstęp do badań historycznych, Częstochowa 1999; Wybrane przykłady tekstów źródłowych.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Ćwiczenia: **Filozoficzne teksty łacińskie**

Prowadzący: ks. dr Michał Maciołek

Treść zajęć: a) Praca z wybranymi fragmentami łacińskich tekstów filozoficznych z ukierunkowaniem na zdobycie i doskonalenie umiejętności translatorskich; b) Praca z tłumaczeniami łacińskich tekstów filozoficznych z ukierunkowaniem na doskonalenie warsztatu translatorskiego i dostrzeganie głównych problemów filozoficznych; c) Doskonalenie znajomości języka łacińskiego w obszarze zagadnień historyczno-filozoficznych.

Literatura: Św. Tomasz z Akwinu, Summa theologiae – fragmenty Traktatu o człowieku (tekst oryginalny i tłumaczenie S. Swieżawskiego oraz P. Bełcha OP); Św. Tomasz z Akwinu, Quaestiones disputatae de veritate – fragmenty (tekst oryginalny i tłumaczenie A. Białka); Quaestiones super primum librum „De interpretatione” Aristotelis secundum Benedictum Hesse (BJ 2037, BJ 2045, BJ 2455) Edycja krytyczna w przygotowaniu do druku – ks. M. Maciołek.

Forma zaliczenia: kolokwium ustne

Ćwiczenia: **Nauki pomocnicze historii filozofii**

Prowadzący: ks. dr Michał Maciołek

Treść zajęć: a) Praca z wybranymi tekstami ukazującymi naukową krytykę źródeł historycznych i historycznofilozoficznych z ukierunkowaniem na rozwiązywanie konkretnych problemów związanych z zastosowaniem i wykorzystaniem nauk pomocniczych historii; b) Praca z wybranymi źródłami historycznymi i filozoficznymi traktowanymi jako przedmiot badań nauk pomocniczych historii; c) Odczytywanie wybranych fragmentów tekstów paleograficznych z wykorzystaniem słownika skrótów paleograficznych (analiza skrótów; doskonalenie umiejętności translatorskich).

Literatura: W. Semkowicz, Paleografia łacińska, Kraków 2002; A. Cappelli, Dizionario di abbreviature latine ed italiane, Milano 1985; Quaestiones super primum librum „De interpretatione” Aristotelis secundum Benedictum Hesse (BJ 2037, BJ 2045, BJ 2455, Wstęp

do edycji krytycznej i Edycja krytyczna w przygotowaniu do druku – ks. M. Maciołek); fragmenty anonimowych tekstów paleograficznych.

Forma zaliczenia: kolokwium ustne

Lektorat: **Język grecki**

Prowadzący: mgr Andrzej Stefańczyk

Treść zajęć: Celem ćwiczeń z języka greckiego jest: poznanie zasad gramatyki greckiej, nabycie umiejętności samodzielnej pracy z tekstem greckim oraz zapoznanie się z elementami kultury greckiej (literatura, sztuka, filozofia, religia). Cele te są realizowane poprzez wykład gramatyczny, do którego jest przyporządkowany tekst bądź preparowany, bądź oryginalny będący ilustracją zjawisk gramatycznych. W czwartym semestrze, po zapoznaniu się z podstawowymi zasadami gramatyki, jest przewidziana lektura i analiza fragmentów tekstów filozoficznych pod kątem poznania terminologii filozoficznej i kluczowych problemów filozofii starożytnej.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz kolokwium pisemnego

Lektorat: **Sanskryt I**

Prowadzący: dr Paweł Sajdek

Treść zajęć: Celem zajęć jest opanowanie podstaw sanskrytu, umożliwiające pracę nad indyjskimi tekstami filozoficznymi.

Literatura: G. Bühler, Sanskryt, Warszawa 1978; A. Gawroński, Podręcznik sanskrytu, Lublin 1985; M. Coulson, Sanskrit, Hodder and Stoughton 1976.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Wykład: **Wprowadzenie do metafizyki Arystotelesa i św. Tomasza z Akwinu**

Prowadzący: dr hab. Włodzimierz Dhubacz, prof. KUL

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu jest problem bytu – jego postawienie i próba rozwiązania – w metafizyce Arystotelesa i Tomasza z Akwinu. Problem prezentowany jest na tle przyjmowanego przez tych myślicieli obrazu świata i teorii nauki oraz filozofii presokratyków i Platona. Zwraca się w nim także uwagę na centralne zagadnienia tzw. scholastyki.

Literatura: Dhubacz W., O kulturę filozofii, Lublin 1994; Tenże, Problem Absolutu w filozofii Arystotelesa, Lublin 1992; Gilson E., Byt i istota, Warszawa 1966; Tenże, Tomizm, Warszawa 1960; Krąpiec M. A., Arystotelesa koncepcja substancji, Lublin 2000; Tenże, Metafizyka, Lublin 1984; Maryniarczyk A., Zeszyty z metafizyki, t. 1-4, Lublin; Pieper J., Scholastyka, Warszawa 1960; Reale G., Historia filozofii starożytnej, t. 1-2, Lublin 1995.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Ćwiczenia: **Teksty Arystotelesa i św. Tomasza z Akwinu**

Prowadzący: dr Arkadiusz Gudaniec

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest 1) pogłębienie rozumienia wybranych filozoficznych problemów, podejmowanych w tekstach Arystotelesa i Tomasza z Akwinu; oraz 2) opa-

nowanie elementarnych zasad pracy nad tekstem filozoficznym przez czytanie i analizę wybranych fragmentów dzieł Arystotelesa i Tomasza z Akwinu. Pierwsza część ćwiczeń (I semestr) obejmuje wybrane zagadnienia filozofii Arystotelesa na tle teorii jego poprzedników, zwłaszcza Platona. Do zagadnień tych należą m.in. problem rozumienia bytu jako substancji złożonej, problem poznania jako procesu abstrakcji, problem przyczyn i problem istnienia Absolutu. Druga część zajęć dotyczy wybranych elementów myśli Akwinaty w kontekście zagadnień filozoficznych oraz metod akademickich średniowiecznej scholastyki. Przedmiotem rozważań są m.in. kwestie: relacja między rozumem i wiarą, zagadnienie celu ostatecznego, rozumienie bytu jako samodzielnie istniejącego konkretnego, rozumienie pojęć: substancja, forma, natura, istota itp.

Literatura: A. Maryniarczyk, Zeszyty z metafizyki, nr 2 i 3, Lublin 2005 i 2006; W. Dłubacz, Problem Absolutu w filozofii Arystotelesa, Lublin 1992; Arystoteles, Dzieła, tom 1-7; Tomasz z Akwinu, Traktat o Bogu; Tomasz z Akwinu, O szczęściu (Suma Teologiczna tom 11), London 1985; W. Seńko, Jak rozumieć filozofię średniowieczną?, Warszawa 1993.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Teksty z filozofii religii**

Prowadzący: mgr Maria Krzyżanowska

Treść zajęć: Celem zajęć jest kształtowanie umiejętności krytycznej lektury i analizy tekstów filozoficznych z zakresu filozofii religii. Uczestnicy podejmują trud zrozumienia argumentacji filozoficznej i dyskusji z określonym stanowiskiem filozoficznym

Literatura: Św. Tomasz z Akwinu, Suma teologiczna, London 1985; D. Hume, Dialogi o religii naturalnej. Naturalna historia religii, Warszawa 1962; J. L. Mackie, Cud teizmu, Warszawa 1997.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Teksty starożytne i średniowieczne**

Prowadzący: dr Arkadiusz Gudaniec

Treść zajęć: Zasadniczym celem zajęć jest nabycie umiejętności czytania i rozumienia tekstów głównych filozofów starożytnych i średniowiecznych. Kontakt z tekstem ma służyć umiejętności identyfikowania problemów filozoficznych w tekstach, dostrzegania i znajdowania rozwiązań proponowanych przez danego autora, śledzenia w nich podstawowych wątków charakterystycznych dla filozofii bytu, człowieka, poznania i etyki. Dzięki temu jest możliwe pobudzenie własnego myślenia, próby samodzielnego stawiania i wytyczania dróg rozwiązywania problemów na sposób dawnych Mistrzów filozofii. Zajęcia umożliwiają zobiektywizowanie własnych przemyśleń i osiągnięć w formie wypowiedzi i prac pisemnych.

Literatura – w zależności od analizowanego tekstu.

Ograniczenia: podstawowa znajomość języka greckiego i łacińskiego.

Forma zaliczenia: praca pisemna na koniec każdego semestru.

Wykład: **Wstęp do nauk ekonomicznych**

Prowadzący: prof. dr hab. Łukasz Czuma

Treść zajęć: Celem wykładu jest zapoznanie studentów z podstawowymi problemami w życiu gospodarczym i w naukach ekonomicznych. Omawiane są następujące zagadnienia: 1. Podział nauk ekonomicznych; 2. podstawowe pojęcia stosowane w naukach ekonomicznych jak dobro gospodarcze, podmiot życia gospodarczego, racjonalne zachowanie konsumenta i producenta w życiu gospodarczym, teorie wartości gospodarczej. Omawiane są także problemy makroekonomiczne jak potrzeby gospodarcze, prawa popytu, prawo oszczędności, teoria kosztów produkcji, teoria cen w socjalizmie i w gospodarce rynkowej, pozycja sprzedawcy i producenta w gospodarce /monopol, oligopol, konkurencja/. Z problemów makroekonomicznych omawiany jest dochód narodowy, pieniądź i inflacja, praca i bezrobocie, koszty społeczne w życiu gospodarczym.

Literatura: Ł. Czuma, *Ekonomia między socjalizmem a liberalizmem*, Białystok 2001; D. Begg, R. Dornbusch, S. Fischer, *Mikroekonomia*, Warszawa 2007; D. Begg, R. Dornbusch, S. Fischer, *Makroekonomia*, Warszawa 2007; P. A. Samuelson, *Ekonomia*, Warszawa 1995; D. Kamerschen, *Ekonomia*, Gdańsk 1999.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wstęp do nauk prawnych**

Prowadzący: dr Paweł Skrzydlewski

Treść zajęć: Wykład omawia filozoficzne rozumienie faktu prawa, jakie możemy uzyskać na gruncie realistycznej filozofii w konfrontacji z niefilozoficznymi koncepcjami i teoriami prawa, jakie możemy odnaleźć w kulturze europejskiej. Przybliży studentom bogatą problematykę prawa, zaznajamia z różnymi typami namysłu nad prawem, uwypuklając swoistość badań stosowanych przez filozofię prawa. Celem wykładu jest prezentacja odpowiedzi na pytanie: jakim bytem jest prawo oraz dlaczego prawo raczej istnieje niż nie. Wykład omawia także wzajemne relacje, jakie zachodzą między różnymi typami praw a człowiekiem oraz rzeczywistością, w której żyje i działa człowiek. Ukazywane jest także przykłady realnego funkcjonowania i rozumienia różnych typów praw w istniejących kulturach i cywilizacjach. W trakcie wykładu prezentowane i omawiane są zasadnicze interpretacje i wyjaśnienia faktu prawa jakie pojawiły się od czasów starożytnych przez średniowiecze aż do czasów współczesnych. Szczególny nacisk położony jest na filozoficzne wyjaśnienie prawa stanowionego (*lex*) i prawa naturalnego (*ius*). Omawiane są także pojawiające się zagrożenia praw człowieka, jakie możemy odnaleźć na gruncie współczesnej kultury.

Literatura: Św. Tomasz z Akwinu, *Suma teologiczna*, t. 13 Prawo (STh I-II, q. 90-105), tłum. P. Bełch, London 1985 M.A. Krąpiec, *Człowiek i prawo naturalne*, Lublin 1993; L. Strauss, *Prawo naturalne w świetle historii*, tłum. T. Górski, Warszawa 1969; F. Koneczny, *Państwo i prawo w cywilizacji łańskiejskiej*, Komorów 1997; P. Janet, *Historja doktryn politycznych wraz z historją filozofji prawa, część pierwsza*, tłum. E. Rutkowska, Poznań 1923; M. T. Cynceron, *O państwie. O prawach*, red. D. Sutkowska, Kęty 1999; Monteskiusz, *O duchu praw*, tłum. T. Boy-Żeleński, Kęty 1997; M. Piechowiak, *Filozofia praw człowieka. Prawa człowieka w świetle ich międzynarodowej ochrony*, Lublin 1999; A. Sylwestrzak, *Historia doktryn politycznych i prawnych*, Warszawa 1999; L. Morawski, *Główne problemy współczesnej filozofii*

prawa. Prawo w toku przemian, Warszawa 1999; J.Finnis, Natural Law and Natural Rights, Oxford 1980; P. Skrzydlewski Polityka w cywilizacji łacińskiej, Lublin 2001.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Teoria państwa i prawa**

Prowadzący: dr Małgorzata Borkowska-Nowak

Treść zajęć: Celem wykładu jest omówienie podstawowych pojęć i zasad dotyczących każdego państwa i każdego systemu prawnego. Państwo i prawo są ze sobą powiązane: prawo wyznacza granice działań państwa, zarazem państwo odgrywa istotną rolę w tworzeniu prawa i jego stosowaniu. Teoria państwa i prawa definiuje pojęcia, które mają zastosowanie we wszystkich dyscyplinach nauk prawnych, takie jak: norma prawna, przepis prawny, system prawa, odpowiedzialność prawna czy odnoszące się do instytucji państwowych, takie jak: aparat państwowy, organ państwa, funkcja państwa itp. Zrozumienie tych pojęć jest kluczem do omówienia bardziej złożonych zagadnień dotyczących mechanizmów funkcjonowania państwa oraz zasad tworzenia i stosowania prawa.

Literatura: Jabłońska-Bonca J., Wstęp do nauk prawnych, Gdańsk 1992; Chmaj M., Żmigrodzki M., Wprowadzenie do teorii polityki, Lublin 1996; Krukowski J., Wstęp do nauki o państwie i prawie, Lublin 2002; Piechowiak M., Filozofia praw człowieka, Lublin 1999; Seidler G.L., Groszyk H., Malarczyk J., Pieniążek A., Wstęp do nauki o państwie i prawie, Lublin 1999; Stawecki T., Winczorek P., Wstęp do prawoznawstwa, Warszawa 1999; Winczorek P., Wstęp do nauki o państwie, Warszawa 2000; Wróblewski J., Zasady tworzenia prawa, Warszawa 1990; Ziemiński Z., Wstęp do aksjologii dla prawników, Warszawa 1990.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Ćwiczenia: **Psychologia społeczna**

Prowadzący: dr Elżbieta Januszewska

Treść zajęć: Zagadnienia: **Przedmiot psychologii społecznej** – zachowania indywidualne i grupowe zdefiniowane w świetle założeń psychologii atrybucji, oraz na bazie interakcyjnego modelu funkcjonowania społecznego; rozwój społeczny, stadia rozwoju społecznego; **Elementy struktury 'ja'**: indywidualnego, obronnego, zewnętrznego, refleksyjnego, realnego, idealnego – różnicujących się w kontekście interakcji społecznych; znaczenie równowagi pomiędzy 'ja' podmiotowym a 'ja' przedmiotowym w interakcjach społecznych; **Atrakcyjność interpersonalna** – formy tworzenia związków uczuciowych na bazie empatii, sympatii, podobieństwa, przeciwieństwa i in.; **Grupa społeczna** – pojęcie i struktura, grupy formalne i nieformalne, sieci grupowe scentralizowane i zdecentralizowane; werbalne i niewerbalne komunikowanie się w grupach; znaczenie tożsamości indywidualnej i grupowej, cele i normy grupowe, dynamika grup, pomiar socjometryczny, metody poprawy zwartości socjometrycznej, uprzedzenia grupowe; **Przywództwo w grupach** – style kierowania grupą społeczną, predyktory efektywności przywództwa grupowego, typy i cechy przywódców; **Motywacje osobiste i społeczne** – pojęcie potrzeby psychicznej oraz sposoby ujawniania potrzeb; charakterystyka potrzeb: (min.) bezpieczeństwa osobistego, autonomii, osiągnięć, poznawania, swobody działania, porównań społecznych, aprobaty społecznej, afiliacji, altruizmu, spójności wiedzy; agresja i inne zachowania pochodne fru-

stracji potrzeb; formy i znaczenie lęku społecznego oraz efekt facylitacji społecznej; formy oraz znaczenie kar i nagród w kształtowaniu motywacji; **Postawa** – pojęcie i komponenty postawy, funkcje i struktura postaw, czynniki warunkujące rozwój postaw, osobowościowe korelaty postaw, wskaźniki dojrzałej postawy; **Opinia** – indywidualna i społeczna, postawy a opinie – podobieństwa i różnice, znaczenie opinii, metody kształtowania opinii – propaganda i perswazja, wskaźniki i metody propagandy; mechanizmy działań reklamowych, etyczne aspekty reklamy; uwarunkowania zachowań wyborczych; **Zaburzenia psychiczne** – społeczne i kulturowe tło kształtowania się zaburzeń, depersonalizacja, deindywidualizacja, alienacja, pojęcie i rodzaje nerwic oraz psychoz, zachowania autodestrukcyjne oraz formy niedostosowania społecznego, psychopatie i socjopatie; **Normy społeczne** – statystyczne i jakościowe kryteria normy psychicznej; funkcje norm społecznych; zjawisko konformizmu i nonkonformizmu; **Sens i wola życia** – indywidualnego i społecznego, człowiek jako podmiot i jako przedmiot, znaczenie kształtowania i klaryfikacji systemu wartości.

Literatura: Argyle M., Psychologia stosunków międzyludzkich, Warszawa 2001; Cialdini R., Wywieranie wpływu na ludzi, Gdańsk 1994; Januszewska E., Style reagowania na stres przez młodzież z zespołem pogranicznym o predyspozycjach do uzależnień. Diagnoza i psychoprofilaktyka, w: Cz. Cekiera i I. Niewiadomska (red.), Wolność od uzależnień fundamentem rozwoju pełnej godności ludzkiej, Lublin 2000, s. 113-138; Januszewska E., Kwestionariusz Radzenia sobie ze Stresem (KRS). Wartość diagnostyczna i wyniki badań młodzieży, w: M. Oleś (red.), Wybrane zagadnienia z psychologii klinicznej i osobowości. Metody diagnostyczne w badaniach dzieci i młodzieży, T. VI, Lublin 2005, s.91-123; Januszewski A., Procesualne aspekty normy psychologicznej, w: Z. Uchnast (red.), Norma psychologiczna. Perspektywy spojrzeń, Lublin 1998, s.41-58; Januszewski A., Wartościowanie perspektywy czasu a style reagowania na stres przez młodzież o predyspozycjach do uzależnień, w: Cz. Cekiera, I. Niewiadomska (red.), Profilaktyka uzależnień drogą do wolności człowieka, Lublin 2001, s.139-163; Mead G. H., Umysł, osobowość i społeczeństwo, Warszawa 1975; Zimbardo Ph. G. i Ruch F. L., Psychologia i życie, Warszawa 1988.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Teoria państwa i prawa**

Prowadzacy: dr Małgorzata Borkowska-Nowak

Treść zajęć: Na zajęciach poruszane są następujące zagadnienia: 1. Nauki zajmujące się problematyką państwa i prawa 2. Teorie o pochodzeniu państwa 3. Pojęcie państwa 4. Rola państwa w życiu społecznym 5. Reżimy polityczne 6. Charakterystyka aparatu państwowego 7. Koncepcja demokratycznego państwa prawa 8. Państwo i naród wobec procesów integracji 9. Prawo stanowione a inne systemy norm społecznych 10. Norma prawna, jej właściwości i budowa 11. Przepisy prawne 12. System prawa 13. Odpowiedzialność prawna 14. System prawny Unii Europejskiej.

Literatura: Jabłońska-Bonca J., Wstęp do nauk prawnych, Gdańsk 1992; Piechowiak M., Filozofia praw człowieka, Lublin 1999; Seidler G.L., Groszyk H., Malarczyk J., Pieniążek A., Wstęp do nauki o państwie i prawie, Lublin 1999; Stawecki T., Winczorek P., Wstęp do prawoznawstwa, Warszawa 1999; Winczorek P., Wstęp do nauki o państwie, Warszawa

2000; Wróblewski J., Zasady tworzenia prawa, Warszawa 1990; Ziemiński Z., Wstęp do aksjologii dla prawników, Warszawa 1990.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz kolokwium pisemnego

ROK III (studia jednolite magisterskie)

Wykład: **Historia filozofii współczesnej**

Prowadzący: dr hab. Piotr Gutowski, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład ma charakter kursowy, obowiązkowy dla studentów III r. filozofii teoretycznej. Jego celem jest prezentacja najważniejszych nurtów filozofii XX wieku. W pierwszym semestrze omawiane są głównie nurty filozofii nieanalitycznej, takie jak pragmatyzm, fenomenologia, hermeneutyka, egzystencjalizm, filozofia dialogu, strukturalizm czy postmodernizm. Większa część wykładów semestrze w drugim semestrze poświęcona jest dziejom najbardziej wpływowego nurtu XX wieku, jakim jest filozofia analityczna. Wykład nie obejmuje całości materiału wymaganego na egzaminie.

Literatura: W. Tatarkiewicz: Historia Filozofii, t. III, Warszawa; E. Gilson, T. Langan, A.A. Maurer, Historia filozofii współczesnej, Warszawa 1979; F. Copleston, Historia filozofii, tomy poświęcone filozofii XX wieku, Warszawa; Filozofować dziś. Z badań nad filozofią najnowszą, red. A. Bronk, Lublin 1995; Filozofia XX wieku, red Z. Kuderowicz, t. 1 i 2, Warszawa 2002; Historia filozofii zachodniej, red. R.H. Popkin, Poznań 2003, ss. 596-761; E. Coreth i in, Filozofia XX wieku, Kęty 2004; Leksykon filozofów współczesnych, red J. Szmyd, Bydgoszcz-Kraków 2004.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Logika II – Teoria systemów dedukcyjnych**

Prowadzący: dr Anna Buczek

Treść zajęć: Wykład stanowi wprowadzenie do metalogiki. Omawiane są następujące zagadnienia: 1. Pojęcia pomocnicze: najmniejszy zbiór zawierający określony zbiór wyjściowy i zamknięty ze względu na operacje, obliczalność funkcji i zbioru wyrażeń, arytmetyzacja syntaksy; 2. Podstawowe pojęcia syntaktyczne: system aksjomatyczny, pojęcie konsekwencji, twierdzenie o dedukcji. Własności syntaktyczne systemów dedukcyjnych: niesprzeczność, zupełność, rozstrzygalność, niezależność, metoda macierzowa budowania systemów logicznych; 3. Podstawowe pojęcia semantyczne: antynomie źródłem rozwoju problematyki semantycznej. Tarskiego definicja prawdy, pełność systemu, twierdzenie Gödla i jego filozoficzne konsekwencje.

Literatura: L. Borkowski, Logika formalna, Warszawa 1977; L. Borkowski, Wprowadzenie do logiki i teorii mnogości, Lublin 1991; G. S. Boolos, J. P. Burgess, R. C. Jeffrey, Computability and Logic, Cambridge 2002; G. Hunter, Metalogika, Warszawa 1982; S. C. Kleene, Introduction to Metamathematics, Amsterdam 1952; J. Słupecki, L. Borkowski, Elementy logiki matematycznej i teorii mnogości, Warszawa 1984; J. Słupecki, L. Borkowski, Elements of Mathematical Logic and Set Theory, Oxford 1967.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia Boga**

Prowadzący: dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu z filozofii Boga – w aspektach historycznym i systematycznym – są ważne koncepcje Absolutu, wypracowane w myśli starożytnej (Platon, Arystoteles i Plotyn) i średniowiecznej (Tomasz z Akwinu) oraz nowożytnej (Kartezjusz, Kant) i współczesnej (Hegel, Whitehead, Marion). W aspekcie systematycznym przedstawia się argumentację na rzecz istnienia Absolutu, określenia Jego natury oraz relacji do świata i człowieka. Ponadto podejmuje się problem ateizmu oraz stosunku współczesnej nauki do zagadnienia Boga.

Literatura: Zdybicka Z. J., Drogi afirmacji Boga, w: Wprowadzenie do filozofii (praca zbiorowa), Lublin 1996; Gilson E., Bóg i filozofia, Warszawa 1961; Dłubacz W., O kulturę filozofii, Lublin 1994; Dłubacz W., Problem Absolutu w filozofii Arystotelesa, Lublin 1992; Dłubacz W., U źródeł koncepcji Absolutu. Od Homera do Platona, Lublin 2003; Zdybicka Z. J., Człowiek i religia, Lublin 1994; Zdybicka Z. J., Ateizm, w: „Powszechna Encyklopedia Filozofii”, t.1, Lublin 2000; Zdybicka Z. J., Teoria partycypacji bytu, Lublin 1972; Elders L., Filozofia Boga, Warszawa 1995; Kowalczyk S., Filozofia Boga, Lublin 1999; Kowalczyk S., Wieki o Bogu, Wrocław 1986.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia religii**

Prowadzący: dr Marek Piwowarczyk/ks. dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL

Treść zajęć: I. Typy nauk o religii, typy filozofii religii, główne filozoficzne interpretacje religii. II. Świat religii. III. Istota religii. IV. Usprawiedliwienie religii. V. Geneza religii. VI. Epistemologia przekonań religijnych. VII. Wielość i prawdziwość religii. VIII. Religia i kultura. Społeczne i dziejowe aspekty religii. IX. Mistyka.

Literatura: Z. J. Zdybicka, Człowiek i religia, Lublin 1993; J. Sudbrack, Mistyka, Kraków 1996; P. Moskal, Spór o racje religii, Lublin 2000; Religia w świecie współczesnym, Red. H. Zimoń, Lublin 2000; A. Bronk, Podstawy nauk o religii, Lublin 2003; seria wydawnicza Religia i mistyka, Red. P. Moskal, T. 1 nn. Lublin 2003; The Routledge Companion to Philosophy of Religion, Ed. Ch. Meister, P. Copan, London – New York 2007.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Elementy metodologii filozofii**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Józef Herbut

Treść zajęć: Przedstawiane będą elementarne metody filozofowania: rozumienie sensu (semiotycznego i przedmiotowego); różnorodnych opisów przedmiotów; poznawania intuicyjnego stanów rzeczy; analizowania wyrażeń; tworzenia definicji nominalnych i realnych; formułowania problemów poznawczych; argumentacji rzeczowej i perswazyjnej; rozumowań niezawodnych i zawodnych; czynności heurystycznych.

Literatura: W.H. Walsh, Metaphysics, New York 1963; K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1965; F. Wanisch, Die Philosophie und ihre Methode, Salzburg 1976; S. Kamiński, Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk, Lublin 1992; J.M. Bocheński, Współczesne metody myślenia, Poznań 1992; J. Woleński, Epistemologia, t. II, Kraków 2001; J. Hospers, Wprowadzenie do analizy filozoficznej, Warszawa 2001.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wstęp do estetyki**

Prowadzący: dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL

Treść zajęć: Problematyka: 1. Filozofia sztuki a inne nauki o sztuce i ich kompetencje poznawcze, 2. Sztuka i teoria sztuki dziś (antyessentializm, antyszuka, antyestetyka), 3. Problem filozofii sztuki – metafizyka sztuki czy estetyka?, 4. Realistyczna filozofia sztuki (co to jest sztuka?, racja bytu sztuki, sztuka a prawda, dobro, piękno i religia), 5. Teoria sztuki a problem filozofii, 6. Sztuka w kulturze.

Literatura: W. Tatarkiewicz, Droga przez estetykę, Warszawa 1972; A. B. Stępień, Prope-
deutyka estetyki, Lublin 1986; M.A. Krąpiec, U podstaw rozumienia kultury, Lublin 1991;
P. Jaroszyński, Metafizyka i sztuka, Warszawa 1996; H. Kiereś, Spór o sztukę, Lublin 1996;
H. Kiereś, Sztuka wobec natury, Radom 2001; H. Kiereś, Człowiek i sztuka, Lublin 2006.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Ćwiczenia: **Historia filozofii współczesnej**

Prowadzący: mgr Piotr Kaszkowiak, mgr Maksymilian Roszyk

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest prezentacja i analiza tekstów wybranych filozofów tego okresu reprezentujących: fenomenologię (E. Husserl, M. Scheler, R. Ingarden), egzystencjalizm (M. Heidegger, K. Jaspers, J. P. Sartre, G. Marcel), hermeneutykę (G. H. Gadamer, P. Ricoeur), filozofię dialogu (M. Buber, E. Levinas), strukturalizm i post-strukturalizm (C. Levi-Strauss, M. Foucault), postmodernizm i dekonstrukcjonizm (J. F. Lyotard i J. Derrida), klasyczny pragmatyzm amerykański (Ch. Pierce, W. James, J. Dewey), neopragmatyzm (R. Rorty i H. Putnam), nurt powrotu do metafizyki (H. Bergson, A. N. Whitehead, neotomizm) oraz szeroko pojętą filozofię analityczną (G. E. Moore, B. Russell, L. Wittgenstein, neopozytywizm, szkoła lwowsko-warszawska, G. Ryle, P. Strawson, M. Dummett, W. v. O. Quine, D. Davidson).

Literatura: Wybrane fragmenty tekstów E. Husserla, M. Schelera, M. Heideggera, H.G. Gadamera, J. P. Sartre'a, Ch. Pierce'a, G.E. Morre'a, L. Wittgensteina, W.v.O. Quine'a, H. Putnama, R. Rorty'ego, J. Derridy.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz kolokwium pisemnego

Ćwiczenia: **Logika II – Teoria systemów dedukcyjnych**

Prowadzący: ks. dr Marcin Tkaczyk/dr Bożena Czernecka-Rej

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest uzupełnienie treści wykładów z teorii systemów dedukcyjnych oraz nabycie sprawności w referowaniu, rekonstrukcji i ocenianiu cudzych poglądów naukowych poprzez omawianie wymagań stawianych różnym pracom naukowym. Omawiane są zagadnienia: 1. Systemy aksjomatyczne z metodologicznego i metanaukowego punktu widzenia; 2. Sposoby budowania teorii dedukcyjnych; 3. Problemy rozstrzygalności; 4. Formalizacja teorii dedukcyjnej.

Literatura: K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1974; K. Ajdukiewicz, Systemy aksjomatyczne z metodologicznego punktu widzenia, w: Język i poznanie, vol. 2, Warszawa 1985; G. S. Boolos, J. P. Burgess, R. C. Jeffrey, Computability and Logic, Cambridge 2002; A. Grzegorzcyk, Zagadnienie rozstrzygalności, Warszawa 1957; S. C. Kleene, Intro-

duction to Metamathematics, Amsterdam 1952; J. Śłupecki, L. Borkowski, Elementy logiki matematycznej i teorii mnogości, Warszawa 1984; J. Śłupecki, L. Borkowski, Elements of Mathematical Logic and Set Theory, Oxford 1967.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Kolokwium: **Klasyczne teksty filozoficzne**

Prowadzący: dr Małgorzata Borkowska-Nowak/dr Stanisław Majdański

Proseminarium: **Logika**

Prowadzący: ks. dr Marcin Tkaczyk

Treść zajęć: Podczas zajęć analizowane są teksty dotyczące głównych gałęzi współczesnych logik nieklasycznych. Ponadto uczestnicy ćwiczą się w podstawowych technikach dowodowych i narzędziach rachunkowych z zakresu aksjomatyzacji, semantyk relacyjnych i matryc logicznych.

Literatura: A. R. Anderson, N. D. Belnap, J. M. Dunn, Entailment. The Logic of Relevance and Necessity, Princeton – New York 1975-1992; J. C. Beall, G. Restall, Logical Pluralism, Oxford 2006; P. Blackburn, M. de Rijke, Y. Venema, Modal Logic, Cambridge 2001; L. Borkowski, Kilka uwag o zasadzie dwuwartościowości i logikach wielowartościowych, „Roczniki Filozoficzne” 29 (1981), s. 9-14; A. Grzegorzczak, Nieklasyczne rachunki zdań a metodologiczne schematy badania naukowego i definicje pojęć asertywnych, „Studia Logica” 20 (1967), s. 117-131; S. Haack, Deviant Logic, Fuzzy Logic. Beyond the Formalism, wyd. 2 popr., Chicago & London 1996; A. Heyting, Intuitionism, Dordrecht 1956; G.E. Hughes, M. J. Cresswell, A New Introduction to Modal Logic, London & New York 1968, 2005; Kalinowski J. Teoria zdań normatywnych, „Studia Logica” 1 (1953), s. 113-146; S. Kiczuk, Związek przyczynowy a logika przyczynowości, Lublin 1995; M. Lechniak, Interpretacje wartości matryc logik wielowartościowych, Lublin 1999; J. Łoś, Podstawy analizy metodologicznej kanonów Milla, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska” 2, 5, F, (1947), s. 269-301; J. Łukasiewicz, O determinizmie, w: tenże, Z zagadnień logiki i filozofii. Pisma wybrane, red. J. Śłupecki, Warszawa 1961, s. 114-126; G. Malinowski, Logiki wielowartościowe, Warszawa 1990; A. N. Prior, Three-Valued Logic and Future Contingents, „Philosophical Quarterly” 3 (1953), s. 317-326; N. Rescher, A. Urquhart, Temporal Logic, New York 1971.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Proseminarium: **Metodologia nauk i semiotyka**

Prowadzący: dr Stanisław Majdański/dr hab. Paweł Kawalec

Treść zajęć: Problematyka na proseminarium obejmuje zagadnienia z zakresu metodologii, semiotyki, prakseologii i naukoznawstwa (zagadnienia w ujęciu tradycyjnym i współczesnym). Na zajęciach podejmuje się podstawową problematykę dotyczącą metody i języka różnych typów nauk oraz prakseologiczno-naukoznawczą. W wyborze tematów szczegółowych i przeprowadzanych analiz seminarium nawiązuje do polskiej metanauko-

wej tradycji i do współczesnych potrzeb praktycznych w zakresie nauk o nauce. Co roku proponowany jest odrębny temat szczegółowy.

Literatura: Ajdukiewicz K., Logika pragmatyczna, Warszawa 1985; Brzeziński J., Metodologia badań psychologicznych, Warszawa 1996; Grobler A., Metodologia nauk, Kraków 2006; Jadacki J., Spór o granice języka, Warszawa 2002; Kamiński S., Nauka i metoda, Lublin 1992; Logiczna teoria nauki, Warszawa 1966; Logika i język. Studia z semiotyki logicznej, Warszawa 1967; Losee J., Wprowadzenie do filozofii nauki, Warszawa 2001; Nowak S., Metodologia nauk społecznych, Warszawa 1985; Pawłowski T., Tworzenie pojęć i definiowanie w naukach humanistycznych, Warszawa 1978; Pelc J., Wstęp do semiotyki, Warszawa 1981; Semiotyka polska 1894-1969, Warszawa 1971; oraz czasopisma specjalistyczne: „Nauka”, „Studia Semiotyczne”, „Filozofia Nauki”, „Zagadnienia Naukoznawstwa” i inne. Szczegółowa literatura przedmiotu zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: plan pracy proseminaryjnej z adnotowaną bibliografią i bibliografią tematu (semestr I). Praca proseminaryjna w wersji uwzględniającej uwagi uczestników zajęć (semestr II).

Proseminarium: **Metodologia filozofii**

Prowadzący: dr Rafał Wierchosławski/dr hab. Paweł Kawalec

Treść zajęć: Zajęcia poszerzają i uzupełniają wiadomości podane w ramach wykładu kursorycznego z ogólnej metodologii nauk. Omawiane są różne metody filozofowania w kontekście typów wiedzy ludzkiej, podane są kryteria ich stosowalności oraz oceny w nawiązaniu do kwestii autonomiczności filozofii w stosunku do innych dziedzin wiedzy. Zajęcia prowadzą do nabycia umiejętności praktycznych związanych z analizą tekstów nie tylko filozoficznych w celu rozpoznawania stosowanych w nich metod, a w szczególności, sposobów stawiania tez i hipotez filozoficznych, argumentowania na ich rzecz, oceniania ich zalet i ograniczeń itp. Wykorzystuje się nie tylko tradycyjne analizy metod filozofowania (syntaktyczno-semantyczne), lecz także bardziej praktyczne (pragmatyczne) analizy z zakresu logiki argumentacji jak i tradycji *critical thinking*.

Literatura: J. Herbut, Elementy metodologii filozofii, Lublin 2007. Szczegółowa literatura zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Proseminarium: **Teoria poznania**

Prowadzący: prof. dr hab. Stanisław Judycki

Treść zajęć: Przedmiotem proseminarium będą główne problemy współczesnej epistemologii (teorii poznania) rozważane na podstawie książki: P. K. Moser (ed.), *The Oxford Handbook of Epistemology*.

Literatura: P.K. Moser (ed.), *The Oxford Handbook to Epistemology*, Oxford/New York 2002.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Proseminarium: **Metafizyka**

Prowadzący: dr Paweł Gondek

Treść zajęć: Głównym celem proseminarium z metafizyki jest zapoznanie uczestników ze specyfiką badań metafizycznych tak od strony teoretycznej jak praktycznej. W pierwszym semestrze przewidziane jest wprowadzenie uczestników w specyfikę analiz tekstów metafizycznych, poznania metafizycznego (realistycznego) i metody uzasadniania twierdzeń metafizycznych. W drugim semestrze uczestnicy przedstawiają prace proseminaryjne, w których mają wykazać się umiejętnością badań metafizycznych, analizy tekstów filozoficznych i uzasadnianiem twierdzeń metafizycznych. Tematami prac są wybrane szczegółowe problemy z metafizyki ogólnej, jak i problemy z metafizyk szczegółowej. Ponadto uczestnicy proseminarium w drugim semestrze będą się ćwiczyć w umiejętności sporządzania planu pracy, robienia przypisów, porządkowania bibliografii i pisania recenzji z prezentowanych prac.

Literatura: W. Marciszewski, Metody analizy tekstu naukowego, Warszawa 1977; M.A. Krąpiec, S. Kamiński, Specyficzność poznania metafizycznego, w: „Znak” 83(1961); M.A. Krąpiec, Z teorii i metodologii metafizyki, Dzieła IV, Lublin 1994; E. Gilson, Realizm Tomistyczny, Warszawa 1988; A. Maryniarczyk, Spór o metodę poznania realistycznego, w: tenże, Poznanie bytu czy ustalanie sensów?, Lublin 1999.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Proseminarium: **Antropologia filozoficzna**

Prowadzący: dr Arkadiusz Gudaniec

Treść zajęć: Celem zajęć jest poszerzenie zagadnień już znanych z wykładu antropologii filozoficznej, co dokonuje się poprzez lekturę i krytyczną refleksję nad wybranymi dziełami klasyków filozofii. Uczestnicy proseminarium zobowiązani są do napisania pracy proseminaryjnej na zadany temat. Tematy prac dotyczą głównie problematyki filozoficznej w nurtach współczesnej psychologii.

Literatura: Platon, Fedon, tł. W. Witwicki, Warszawa 1958; Platon, Fajdros, tł. tenże, Warszawa 1958; Arystoteles, O duszy, tł. P. Siwek, Warszawa 1972; Św. Augustyn, Dialogi filozoficzne, opr. W. Seńko, Kraków 1999; Tomasz z Akwinu, Traktat o człowieku, S.Th.I, 75-89, opr. S. Swieżawski, Poznań 1956; R. Descartes, Medytacje o pierwszej filozofii, t. I-II, tł. M. i K. Ajdukiewiczowie, Warszawa 1958.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Proseminarium: **Filozofia Boga i religii**

Prowadzący: dr Marek Piwowarczyk

Treść zajęć: Celem proseminarium jest kształtowanie umiejętności prowadzenia badań naukowych i pisania pracy naukowej. Chodzi m. in. o umiejętność sformułowania problemu, dostrzeżenia problemów (pytań) bardziej szczegółowych, zebrania literatury, a także odpowiedniego wykorzystywania jej na różnych etapach pracy naukowej. Chodzi też o umiejętność robienia przypisów czy zestawiania bibliografii. Owocem pracy uczestników jest zredagowanie pracy proseminaryjnej.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Wymagania: Uczestnicy proseminarium zobowiązani są do uczestnictwa w ćwiczeniach z filozofii religii.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Proseminarium: **Etyka ogólna**

Prowadzący: ks. dr hab. Alfred Wierzbicki

Treść zajęć: Zajęcia służą wprowadzeniu studenta w pracę naukową: analiza tekstów klasycznych z etyki, streszczenia, recenzja współczesnych prac filozoficznych, praca proseminaryjna, dyskusja, prowadzenie protokołu.

Ograniczenia: Znajomość przynajmniej jednego nowożytnego języka obcego pozwalająca na korzystanie z literatury filozoficznej w tym języku

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Proseminarium: **Etyka społeczna i polityczna**

Prowadzący: dr Małgorzata Borkowska-Nowak

Treść zajęć: Na zajęciach omawiane są kwestie normatywnie istotne dla prawidłowego funkcjonowania społeczeństw, takie jak: zasady życia społecznego (zasada wolności, sprawiedliwości, równości, solidarności), społeczne warunki samorealizacji osoby, fenomen władzy politycznej, wartości demokracji. Omówienie tych zagadnień pozwala z jednej strony – zrozumieć reguły moralne dotyczące funkcjonowania człowieka w życiu społecznym, z drugiej zaś – reguły moralne funkcjonowania samych struktur społeczno-politycznych, stanowiących kontekst bytowania człowieka. Struktury społeczne winny być tworzone na miarę człowieka jako osoby, stąd tak ważny jest sposób, w jaki zasady moralne realizowane są w sferze instytucji.

Literatura: Arendt H., Kondycja ludzka, Warszawa 2000; Arendt, Polityka jako obietnica, Warszawa 2005; Lipset S. M., Homo politicus. Społeczne podstawy polityki, Warszawa 1998; Przewodnik po współczesnej filozofii politycznej, (red.) R. E. Goodin, P. Pettit, Warszawa 1998; Sartori G., Teoria demokracji, Warszawa 1998; Sirico R. A., Wolność a sumienie społeczne, Lublin 2006; Skorowski H., Moralność społeczna. Wybrane zagadnienia z etyki społecznej, gospodarczej i politycznej, Warszawa 1996; Sutor B., Etyka polityczna, Warszawa 1994; Szahaj A., Jakubowski M.N., Filozofia polityki, Warszawa 2005.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Proseminarium: **Etyka szczegółowa**

Prowadzący: s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL

Treść zajęć: Przedmiotem zajęć proseminaryjnych jest każdego roku odrębny problem (m.in. granice moralności, dylematy moralne, rozum praktyczny, zasada podwójnego skutku), w oparciu o który studenci piszą roczną pracę. W trakcie jej redagowania omawiane są metodologiczne problemy związane z redagowaniem pracy magisterskiej: sposoby korzy-

stania z literatury naukowej, sporządzanie zapisu bibliograficznego i indeksów, problemy związane z kompozycją pracy magisterskiej, sposoby prowadzenia dyskusji oraz argumentacji w etyce. Studenci są też zaznajamiani ze współczesną literaturą z zakresu etyki (kierunki, dyskusje, autorzy) w perspektywie wyboru tematu przyszłej pracy magisterskiej.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Proseminarium: **Historia filozofii starożytnej**

Prowadzący: dr Marcin Podbielski

Treść zajęć: Proseminarium z historii filozofii starożytnej to zajęcia o charakterze praktycznym, służące jako wprowadzenie w sztukę czytania tekstów starożytnych i sztukę pisania na ich temat. Zajęcia zbudowane są wokół dwóch zadań dydaktycznych: (1) lektury i szczegółowego komentarza wybranego tekstu starożytnego w polskim tłumaczeniu, ale z odniesieniem do tekstu źródłowego, które zapewnią prowadzący; (2) napisania analitycznej pracy pisemnej na temat krótkiego starożytnego tekstu filozoficznego. Studentom wyjaśniane są techniki komentarza tekstów, których stosowania od nich się wymaga. Studenci są także obowiązani zaprezentować wszystkie etapy ich pracy nad pracą pisemną. Wprowadza się ich przy tym do technik pisania i kompozycji tekstów analitycznych, poczynając od wyboru tematów i konstrukcji planów takich tekstów. Ponadto, otrzymują oni krótkie wprowadzenie w techniki dokumentacji naukowej, stosowane ogólnie w humanistyce, oraz właściwe studium filozofii starożytnej. Na zajęciach zaprezentowane są także podstawowe narzędzia internetowe użyteczne w pracy nad filozofią starożytną.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Proseminarium: **Historia filozofii średniowiecznej**

Prowadzący: dr Roman Majeran

Treść zajęć: Zajęcia proseminaryjne mają na celu przygotowanie studentów do samodzielnej pracy badawczej oraz pisania rozpraw o charakterze naukowym w dziedzinie historii filozofii średniowiecznej. Na zajęciach studenci zapoznają się z wybraną literaturą naukową oraz tekstami źródłowymi, częściowo w języku łacińskim.

Literatura: Wł. Seńko, Jak rozumieć filozofię średniowieczną, Kęty 2000; E. Jung-Palczevska (red.), Wszystko to ze zdziwienia, (antologia tekstów filozoficznych z XIV wieku), Warszawa 2000; K. Krauze-Błachowicz (red.), Wszystko to ze zdziwienia (antologia tekstów filozoficznych z XIII wieku), Warszawa 2002.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Proseminarium: **Historia filozofii nowożytnej i współczesnej**

Prowadzący: dr Przemysław Gut

Treść zajęć: Celem proseminarium jest pogłębienie wiadomości z historii filozofii nowożytnej, przede wszystkim w oparciu o lekturę i analizę tekstów źródłowych (klasycznych). Studenci

zobowiązani są do napisania 15 stronicowej pracy na temat jednego z centralnych problemów obecnych w filozofii nowożytnej. Poza tym w trakcie proseminarium omawiane są tematy związane ze sposobem uprawiania historii filozofii. Zadaniem proseminarium jest zdobycie umiejętności historyczno-filozoficznych, niezbędnych do napisania pracy magisterskiej.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Proseminarium: **Historia filozofii w Polsce**

Prowadzący: ks. dr Michał Maciołek

Treść zajęć: Celem proseminarium jest zapoznanie studentów zainteresowanych historią filozofii ze sposobami pisania prac naukowych różnego typu, takimi jak: referat, praca seminaryjna, praca magisterska, recenzja, monografia, rozprawa, artykuł, hasło encyklopedyczne czy edycja krytyczna, a także z podstawowymi edycjami źródłowymi (oryginalnymi i tłumaczeniami) klasyków filozofii oraz z literaturą historycznofilozoficzną w zakresie filozoficznych czasopism, słowników, encyklopedii, bibliografii i podręczników

Literatura: J. Pieter, Zarys metodologii pracy naukowej, Warszawa 1975; B. Miśkiewicz, Wstęp do badań historycznych, Warszawa 1988; W. Marciszewski, Metody analizy tekstu naukowego, Warszawa 1977, 19812; W. Marciszewski, Sztuka dyskusowania, Warszawa 1969, 1943; D. Lindsay, Dobre rady dla piszących teksty naukowe, Wrocław 1995; L. Grzebień, Metodyka pracy naukowej. Wskazówki dla studentów Wydziału Filozoficznego Towarzystwa Jezusowego w Krakowie, Kraków 1997; W. P. Zalewski, Poradnik autora prac seminaryjnych, dyplomowych i magisterskich, Warszawa 1995.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Proseminarium: **Historia doktryn społecznych i politycznych (w języku angielskim)**

Prowadzący: dr Jan Kłós

Treść zajęć: The classes are supposed to help students to discuss philosophical problems and write in a foreign language. They are assigned with tasks to write reviews of English (or Polish) papers during the academic year, and submit a written essay at the end of the year. We shall concentrate on the philosophical views of Charles Taylor (especially his monumental work *A Secular Age*). Credits are given on the basis of a written essay.

Literatura: Ch. Taylor, *A Secular Age*, Cambridge 2007; Ch. Taylor, *Sources of the Self*, Warszawa 2001; J. Sikkenga (ed.), *The Free Person and the Free Economy*; M. Novak, *The universal Hunger for Liberty*, New York 2004.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Proseminarium: **Filozofia indyjska**

Prowadzący: dr Paweł Sajdek

Treść zajęć: Celem zajęć jest nabycie umiejętności posługiwania się metodami historyczno-filozoficznymi oraz analizy filozoficznej tekstów indyjskich. Zajęcia prowadzone są

w oparciu o przekłady fragmentów indyjskiej literatury filozoficznej. W miarę możliwości i potrzeb porównuje się je z oryginalnym tekstem sanskryckim.

Literatura: S. Schayer, O filozofowaniu Hindusów, Warszawa 1988; F. Tokarz, Z filozofii indyjskiej kwestie wybrane, cz. 1, Lublin 1974, 1992, cz. 2, Lublin 1985; L. Cyboran (opr.), Klasyczna joga indyjska, Warszawa 1986; S. Schuhmacher i Gert Woerner (opr.), Encyklopedia mądrości Wschodu: Buddyzm, Hinduizm, Taoizm, Zen, Warszawa 1997; Powszechna Encyklopedia Filozofii, Lublin 2001 (hasła dot. myśli indyjskiej); Z. Kudero-wicz, Przegląd metod historii filozofii, Kraków 1978; W. Tatarkiewicz, Droga do filozofii, Warszawa 1968.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Proseminarium: **Podstawy informatyki**

Prowadzący: dr Piotr Kulicki

Treść zajęć: Zajęcia mają na celu wyrobienie u uczestników umiejętności potrzebnych przy informatyzacji. Przedstawione są narzędzia wspomagające informatyczną analizę systemów, zarówno na poziomie teoretycznym, jak i praktycznym. Omawiane są przykłady takiej analizy przy użyciu narzędzi do komputerowego jej wspomaganie. Studenci przygotowują swoje własne projekty. Problematyka ta powiązana jest z szerszym tłem z dziedziny logiki, ontologii i informatyki. Zajęcia odbywają się we współpracy z firmą Oracle w ramach Inicjatywy Akademickiej Oracle.

Literatura: materiały edukacyjne firmy Oracle w postaci elektronicznej; Date C. J., Wprowadzenie do systemów baz danych, Warszawa, 2000.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Proseminarium: **Filozofia kultury**

Prowadzący: ks. dr Paweł Tarasiewicz

Treść zajęć: Celem proseminarium jest wypracowanie umiejętności pisania prac naukowych z zakresu filozofii kultury. Jego realizacja obejmuje część merytoryczną oraz formalną. Część merytoryczna obejmuje praktykę w zakresie pisania recenzji naukowych, referatów i dysertacji. Natomiast część formalna dotyczy przygotowania wstępów do prac dyplomowych, redagowania planu pracy, opracowania bibliografii, oraz stosowania aparatury krytycznej. W ciągu dwóch semestrów student jest zobowiązany do napisania pracy dyplomowej oraz dwóch recenzji. Przedmiotem oceny jest jakość zaprezentowanych prac oraz aktywny udział w zajęciach.

Literatura: Co to jest filozofia kultury?, red. Z. Rosińska, J. Michalik, Warszawa 2006; P.A. Redpath, How to read a difficult book: A beginner's guide to the art of philosophical reading, American Maritain Association Publications 1999; ubiegłoroczne prace proseminaryjne studentów.

Forma zaliczenia: w ciągu dwóch semestrów student jest zobowiązany do napisania pracy proseminaryjnej oraz dwóch recenzji. Przedmiotem oceny jest poziom zaprezentowanych prac oraz aktywny udział w zajęciach.

ROK IV (studia jednolite magisterskie)

Wykład: **Historia filozofii w Polsce**

Prowadzący: ks. dr hab. Stanisław Janeczek, prof. KUL

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu jest referujące przedstawienie rozwoju polskiej kultury filozoficznej z analitycznym podkreśleniem najbardziej oryginalnych osiągnięć oraz inspiracji filozoficznej w kulturze poszczególnych okresów w dziejach narodu i państwa polskiego. Przekazowi o charakterze erudycyjnym towarzyszy komparatystyczne wskazanie powiązań polskiej filozofii z kulturą europejską, a więc wpływu poszczególnych nurtów i myślicieli europejskich na myśl polską, oraz ukazanie poziomu polskich dokonań (niekiedy także i oryginalności) na tle dokonań im współczesnych (zwłaszcza w szkolnictwie). Wykład oparty jest na chronologicznym przedstawieniu dziejów polskiej myśli filozoficznej (dorobek wybitniejszych autorów oraz rozwój poszczególnych działów filozofii).

Literatura: J. Domański i in., *Zarys dziejów filozofii w Polsce. Wieki XII-XVII*, Warszawa 1989; S. Borzym i in., *Zarys dziejów filozofii polskiej 1815-1918*, Warszawa 1983; W. Wąsik, *Historia filozofii polskiej*, t. 1, Warszawa 1958, s. 205-408; S. Janeczek, *Oświecenie chrześcijańskie. Z dziejów polskiej kultury filozoficznej*, Lublin 1994; S. Borzym, *Filozofia polska 1900-1950*, Warszawa 1985; *Polska filozofia powojenna*, t. 1-3, pod red. W. Mackiewicza, Warszawa 2001-2005; S. Janeczek, *Filozofia na KUL-u. Nurty – osoby – idee*, Lublin 1998.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia kultury**

Prowadzący: dr hab. Piotr Jaroszyński, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład ten składa się z następujących części: 1. kultura – dzieje słowa i pojęcia. 2. metodologiczne wyodrębnienie różnych nauk o kulturze (antropologia kulturowa, socjologia kultury, etnologia, etnografia, filozofia kultury). 3. powstanie filozofii kultury jako odrębnego działu filozofii (kontekst neokantowski). 4. główne nurty filozofii kultury (neokantyzm, hermeneutyka, neomarksizm, fenomenologia, postmodernizm, filozofia klasyczna). 5. główne teorie kultury: wyznaczone przez koncepcję natury, koncepcję bytu i koncepcję człowieka. 6. klasyczna koncepcja kultury – osoba ze swej natury otwarta na kulturę i na Transcendencję. 7. główne dziedziny kultury: nauka, moralność, wytwórczość, religia. 8. kultura a cywilizacja. 9. główne teorie cywilizacji. 10. cywilizacja w ujęciu Feliksa Konecznego. 11. Europa i Zachód wobec cywilizacji. 12. chrześcijaństwo a cywilizacja. 13. fenomen kultury polskiej.

Literatura: M.A. Krąpiec, *U podstaw rozumienia kultury*, Lublin 1991; tenże, *Człowiek w kulturze*, Warszawa 1996; W. Jaeger, *Paideia*, Warszawa 2001; E. Cassirer, *Esej o człowieku. Wstęp do filozofii kultury*, Warszawa 1998; A. L. Kroeber, *Istota kultury*, Warszawa 1989; F. Znaniecki, *Nauki o kulturze. Narodziny i rozwój*, Warszawa 1992; O. N. Derisi, *Filosofia de la cultura y de los valores*, Barcelona 1963; P. Bénéton, *Histoire de mots culture et civilisation*, Paris 1975; P. Jaroszyński, *Człowiek i nauka*, Lublin 2008.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Katolicka nauka społeczna i myśl społeczna Jana Pawła II**

Prowadzący: ks. dr hab. Stanisław Fel

Treść zajęć: Omówienie pojęcia „katolicka nauka społeczna” (nauczanie społeczne Kościoła katolickiego). Aktualność KNS. Filozofia i teologia społeczna w kontekście nauk humanistycznych. Źródła KNS: encykliki społeczne i dokumenty episkopatów. Ewolucja i charakter KNS. Osoba jako podmiot działania: wymiar ontyczny, dynamiczny i społeczny osoby. Prawa człowieka jako wyraz prawa naturalnego i moralnego. Rodzaje praw człowieka: wolnościowe, społeczne i solidarnościowe. Etyka gospodarcza – jej możliwość i kompetencje. Moralizm starożytny i średniowieczny. Humanizacja ekonomii. Właściwe i niewłaściwe postawy moralne w życiu gospodarczym. Globalizacja: pozytyw i zagrożenia. Dekalog gospodarczy. Zasady życia społecznego i gospodarczego: prawda, wolność, sprawiedliwość, zasada pomocniczości, zasada solidarności. Niektóre szczególne problemy życia społecznego i gospodarczego: własność, podatki, państwo, rodzina, naród, rodzina ludzka.

Literatura: Z. Bauman, Etyka ponowoczesna, Warszawa 1996; Ł. Czuma, Katolicka Nauka Społeczna, Lublin 1992; L. Dyczewski, Człowiek w społeczności, Niepokalanów 1988; S. Fel, J. Kupny, Humanizacja życia gospodarczego, Lublin 2000; A. Klose, Katolicka Nauka Społeczna, Warszawa 1985; J. Kondziela, Filozofia społeczna, Lublin 1972; J. Majka, Węzłowe problemy katolickiej nauki społecznej, Rzym 1990; J. Majka, Etyka życia gospodarczego, Warszawa 1980; W. Piwowarski, ABC katolickiej nauki społecznej, Pelpin 1993; T. Styczeń, W drodze do etyki, Lublin 1984.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Dydaktyka filozofii**

Prowadzący: dr Jacek Wojtysiak

Treść zajęć: Wykład składa się z następujących części: 1. Elementy dydaktyki ogólnej. 2. Metodyka nauczania filozofii (w różnych typach szkół, zwł. w szkole średniej). 3. Elementy metodyki pracy naukowej w dziedzinie filozofii. 4. Historia nauczania filozofii. 5. Filozoficzne i kulturowe podstawy nauczania filozofii. 6. Teoria uniwersytetu i studiów uniwersyteckich. 7. Etyka studenta filozofii i nauczyciela filozofii. 8. Elementy teorii dyskusji. Ponadto rozpatruje się aktualny stan nauczania filozofii oraz rolę filozofii we współczesnej kulturze.

Literatura: S. Igel, Dydaktyka propedeutyki filozofii, w: Encyklopedia wychowania, t. II, Nauczanie, Warszawa 1934, s. 427-458; J. J. Jadacki, Jakiej filozofii uczniowie potrzebują?, „Kwartalnik Pedagogiczny”, 1982, nr 3-4, s. 79-106; Cz. Kupisiewicz, Podstawy dydaktyki ogólnej, Warszawa 1988 (wyd. IX); A. B. Stępień, Modele kształcenia filozoficznego, „Życie Katolickie”, 1989, nr 7-8, s. 65-70; J. Wojtysiak, Koncepcje nauczania filozofii, „Edukacja Filozoficzna”, 1996, vol. 21, s. 133-143; także inne teksty publikowane na łamach „Edukacji Filozoficznej” lub „Biuletynu Olimpiady Filozoficznej”.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia prawa**

Prowadzący: dr Krzysztof Wroczyński

Treść wykładu: Jako wykład całoroczny, zakończony egzaminem w sesji letniej, obejmuje kilka grup zagadnień o dość różnorodnej zawartości. W semestrze zimowym są to: prawo

w aspekcie teoretycznym (prawo jako *ius* i *lex*, prawo a moralność – debitum, definicje prawa, typy praw itd.) i historycznym (krótki przegląd najważniejszych poglądów na prawo naturalne w historii, krytyka prawa naturalnego, odrodzenie teorii prawa naturalnego w XX-wiecznej filozofii chrześcijańskiej itd.). W semestrze letnim następujące grupy zagadnień: bytowe i antropologiczne podstawy filozofii prawa, społeczność i prawo, państwo i prawo, koncepcje dobra wspólnego, teoria prawa naturalnego, prawo naturalne a prawo stanowione, godność człowieka i prawo naturalne jako podstawa praw człowieka.

Literatura: M.A. Krąpiec, Człowiek i prawo naturalne, Lublin 1986; Cz. Martyniak, Obiektywna podstawa prawa według św. Tomasza z Akwinu, Lublin 1949; E. Jarra, Historia filozofii prawa, Warszawa 1923; św. Tomasz z Akwinu, Suma teologiczna, I-II, qq. 90-98, Londyn 1985; M. Szyszkowska, Europejska filozofia prawa, Warszawa 1993; A. Kość, Podstawy filozofii prawa, Lublin 1998; E. Podrez, W kręgu dobra i zła. Zarys historii etyki od starożytności do czasów współczesnych, Warszawa 1998; M.A. Krąpiec, Człowiek i polityka, Lublin 2007.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Translatorium: **Translatorium tekstów filozoficznych**

Prowadzący: dr Arkadiusz Gudaniec (j.łac.)/dr Roman Majeran (j.ang.)/dr Agnieszka Lekka-Kowalik (j.ang.)/ks. dr Paweł Tarasiewicz (j.ang.)

Treść zajęć: Celem zajęć jest wypracowanie umiejętności tłumaczenia angielskich tekstów filozoficznych, umożliwiającej prowadzenie dyskusji w tym języku. Zajęcia są poświęcone wybranym pracom filozoficznym, mieszczącym się w nurcie filozofii klasycznej.

Od studentów wymagana jest znajomość języka angielskiego na poziomie średnio zaawansowanym zarówno w mowie, jak i w piśmie. Końcowa ocena pracy studenta obejmuje jego aktywny udział w dyskusji nad tłumaczeniem tekstu podczas zajęć oraz wyniki uzyskane podczas sprawdzianów.

Ograniczenia: Od studentów wymagana jest znajomość języka angielskiego/języka łacińskiego na poziomie średnio zaawansowanym zarówno w mowie, jak i w piśmie.

Literatura: każdorazowo zostanie podana przez prowadzącego zajęcia

Forma zaliczenia: Końcowa ocena pracy studenta obejmuje jego aktywny udział w dyskusji nad tłumaczeniem tekstu podczas zajęć, oraz wyniki uzyskane podczas sprawdzianów.

Ćwiczenia: **Dydaktyka filozofii**

Prowadzący: dr Arkadiusz Gut/dr Jacek Wojtysiak

Treść zajęć: Zajęcia są przeznaczone dla studentów zainteresowanych różnego rodzaju pracą edukacyjną w dziedzinie filozofii, a także popularyzacją filozofii w mediach. Zajęcia obejmują: 1. Przygotowanie warsztatu nauczyciela filozofii (minima programowe i programy nauczania, podręczniki i wypisy, metody dydaktyczne itp. – przegląd). 2. Hospitowanie i prowadzenie zajęć (wirtualnych i rzeczywistych). 3. Referaty nt. dziejów i aktualnego stanu nauczania filozofii. 4. Dyskusje nt. roli filozofii w kulturze oraz wychowaniu.

Literatura: M. Lipman (interview by Z. C. de Moura), *Philosophy for Children and the Opportunity for Thinking in Education*, "Bulletin of the International Council for Philosophical Inquiry with Children", 1991, vol. 6, nr 2, s. 3-7; K. Twardowski, *Nauka propedeutyki filozoficznej w gimnazjach*, w: tenże, *Rozprawy i artykuły filozoficzne*, Lwów 1927,

s. 167-171; H.T. Wilder, *The Philosopher as Teacher. Tolerance and Teaching Philosophy, "Metaphilosophy"*, 1978, vol. 9, Nos. 3 and 4, s. 311-323; J. Wojtysiak, *Zanim zaczniemy nauczać (Pierwsze pytania dydaktyka filozofii...)*, w: *Filozofia w szkole. Materiały konferencji naukowej*. Kielce, 10 – 11 września 1999, red. B. Burlikowski, W. Słomski, Kielce, Sekcja Nauczania Filozofii Polskiego Towarzystwa Filozoficznego, Kielce-Warszawa 2000, s. 221-230; także inne teksty publikowane na łamach „Edukacji Filozoficznej” lub „Biuletynu Olimpiady Filozoficznej”.

Forma zaliczenia: Kolokwium ustne lub pisemne (1. Referat na zajęciach lub przeprowadzenie lekcji filozofii. 2. Recenzja książki przydatnej w edukacji filozoficznej lub przygotowanie tekstów popularyzujących filozofię. 3. Konspekty z hospitacji).

Kolokwium: **Klasyczne teksty filozoficzne**

Prowadzący: dr Arkadiusz Gut/dr Paweł Skrzydlewski

Seminarium: **Logika**

Prowadzący: dr hab. Paweł Garbacz

Treść zajęć: Przedmiotem seminarium logiki w roku 2008/2009 będzie ontologia inżynierska *DOLCE*. Po wprowadzeniu w metodologię ontologii inżynierskiej dyskutowane będą filozoficzne założenia oraz kluczowe elementy formalne tego systemu. Zasadniczym celem przedmiotowym seminarium jest rozpoznanie korzyści i ograniczeń stosowania filozofii i logiki w badaniach nad sztuczną inteligencją. Głównym celem podmiotowym jest zdobycie przez studentów umiejętności formułowania i rozwiązywania problemów naukowych.

Literatura: Gomez-Perez, A., Corcho, O., Fernandez-Lopez, M., *Ontological Engineering*, Londyn; Masolo, C., Borgo, S., Gangemi, A., Guarino, N., Oltramari, A., *WonderWeb Deliverable D18. Ontology Library*; Simons, P., *Parts. A Study in Ontology*, Oxford 1987; Welty, C., Mahindru, R., Chu-Carroll, J.: 2004, *Evaluating Ontology Cleaning*, Proceedings of AAAI-2004. AAAI Press, San Jose.

Ograniczenia: bierna znajomość języka angielskiego

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach, referaty, praca pisemna

Seminarium: **Podstawy informatyki**

Prowadzący: dr hab. Zdzisław Dywan, prof. KUL

Treść zajęć: Na seminarium są pisane prace doktorskie i magisterskie z zakresu logiki programowania, podstaw informatyki oraz różnych aspektów informatyzacji.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Seminarium: **Ogólna metodologia nauk i semiotyka**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Bronk

Nauka a religia: Richarda Dawkinsa pytania, tezy i argumentacja przeciwko religii

Treść zajęć: Celem seminarium jest zaznajomienie się na przykładzie R. Dawkinsa, głośnego i kontrowersyjnego biologa i filozofa z aktualnymi dyskusjami na temat relacji między religią a nauką. Chodzi o prześledzenie głównych pytań, tez oraz stosowanej argumentacji.

Literatura: Bronk A., *Religia i nauka*, w: tenże, *Podstawy nauk o religii*, Lublin 2003 s. 389-445; Clayton P. and Zachary S. (eds.), *The Oxford Handbook of Religion and Science* OUP 2006; Dawkins R., *The God Delusion*, Houghton Mifflin Company 2006. *Bóg urojony*, tł. P. J. Sz wajcer, Warszawa 2007; Draper J. W., *History of the Conflict between Religion and Science*, New York 1895 (pozycja klasyczna); Jodkowski K., *Metodologiczne aspekty kontrowersji ewolucjonizm-kreacjonizm*, Lublin 1998; Kondrat K., *Racjonalność i konflikt wierzeń religijnych*, Wrocław 2002; McLeod H., *The Religious Crisis of the 1960s*, Oxford 2007; Ravindra R., *Physics and Religion*, w: M. Eliade (editor in chief), *The Encyclopedia of Religion*, t. 11, New York-London 1987 s. 319-323; Sankey D., Sullivan D., Watson B., *Planeta Ziemia mój dom: Religia a nauka*, Tarnów 1993; Sierotowicz T., *Nauka a wiara – przestrzeń dialogu. Obrazy świata jako przestrzeń dialogu pomiędzy nauką i teologią*, Tarnów 1997; Wabbel T. D. (ed.), *Czy przed wielkim wybuchem był Bóg. Argumenty naukowców i teologów*, tł. pol. B. Baran, Warszawa 2007.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Seminarium: **Teoria poznania**

Prowadzący: dr hab. Stanisław Judycki, prof. KUL

Treść zajęć: Przedmiotem seminarium będą główne problemy współczesnej epistemologii i metafizyki analizowane na podstawie M. Loux, D. W. Zimmerman (eds), *The Oxford Handbook of Metaphysics*, Oxford/New York: Oxford University Press 2003.

Literatura: M. Loux, D.W. Zimmerman, *Metaphysics. A Contemporary Introduction*, London/New York 1998.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Seminarium: **Metodologia filozofii**

Prowadzący: dr hab. Paweł Kawalec

Treść zajęć: Podejmuje się problematykę metafizyki w zakresie metodologicznej charakterystyki filozofii i jej działów, szkół i nurtów filozoficznych, metod filozoficznych, aparatury pojęciowej i typów argumentacji filozoficznej. Co roku podejmowany jest temat szczegółowy. W roku 2008-2009 dyskutowane będą filozoficzne stanowiska w kwestii przyczynowości na tle lektury wybranych prac D. Hume'a oraz współczesnych komentarzy.

Literatura: J. Herbut *Elementy metodologii filozofii*, Lublin 2007. Szczegółowa literatura zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Seminarium: **Metafizyka i antropologia filozoficzna**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk

Treść zajęć: Seminarium magisterskie z metafizyki i antropologii filozoficznej ma za zadanie wprowadzenie studenta w specyfikę metody badań metafizycznych (wyjaśniania i uzasadniania) oraz pogłębienie znajomości problematyki metafizycznej i antropologicznej. Podczas seminarium przewidziane jest (1) czytanie tekstu pierwszej Kwestii *De Veritate*, komentowanie go w kontekście dyskusji na temat specyfiki metafizyki realistycznej; referowanie przygotowywanych prac magisterskich przez studentów V roku studiów oraz ustalanie tematów prac magisterskich dla studentów IV roku, sporządzanie bibliografii i przygotowywanie planu pracy.

Literatura: Św. Tomasz z Akwinu, *De veritate*. O prawdzie. Przekład komentarz i studia, Lublin 1999; M.A. Krąpiec, *Metafizyka*, Lublin; A. Maryniarczyk, *Spór o metodę poznania realistycznego*, w: *Poznanie bytu czy ustalanie sensów*, Lublin 1999, s. 55-86; M.A. Krąpiec, *Przedmiot filozoficznych wyjaśnień: byt czy „sens” bytu*, w: A. Maryniarczyk (red.), *Poznanie bytu czy ustalanie sensów*, Lublin 1999, s 7-10.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Seminarium: **Filozofia Boga i religii**

Prowadzący: dr Marek Piwowarczyk/ks. dr hab. Piotr Moskał, prof. KUL

Treść zajęć: Celem seminarium jest doskonalenie umiejętności prowadzenia badań naukowych i redagowania ich wyników. W ramach seminarium odbywa się dyskusja na tematy związane z badaniami prowadzonymi przez uczestników seminarium oraz nad powstającymi pracami magisterskimi.

Wymagania: Uczestnicy seminarium są zobowiązani do uczestnictwa w konwersatorium z filozofii religii.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Seminarium: **Filozofia kultury**

Prowadzący: dr hab. Piotr Jaroszyński, prof. KUL

Treść zajęć: Na seminarium czytany jest po łacinie fragment *Summy Teologicznej* św. Tomasa z Akwinu dotyczący sprawiedliwości („*De justitia*”), S.Th. II-II, LVIII. Omawiane są też fragmenty przygotowywanych prac magisterskich pisanych na seminarium filozofii kultury.

Literatura: Św. Tomasz z Akwinu, *Summa Teologiczna*, London 1985.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Seminarium: **Filozofia sztuki**

Prowadzący: dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL

Treść zajęć: 1. Problem statusu bytowego dzieła sztuki – lektura i komentarz wybranych tekstów i opracowań; 2. Omawianie przygotowywanych na seminarium prac dyplomowych.

Literatura: M.A. Krąpiec, *Realizm ludzkiego poznania*, Lublin 1995; R. Ingarden, *O dziele literackim*, Warszawa 1960; A. B. Stępień, *Propedeutyka estetyki*, Lublin 1986; M.A. Krąpiec, *U podstaw rozumienia kultury*, Lublin 1991; A. P. Bator, *Intencjonalność sztuki w filozofii Romana Ingardena i Mieczysława Alberta Krąpca*, Wrocław 1999.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Seminarium: **Etyka I**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek

Treść zajęć: 1. Wprowadzenie: panorama współczesnych problemów moralnych i sposobów radzenia sobie z nimi. Utylitaryzm a personalizm. 2. Aktywizowanie uczestników seminarium poprzez recenzje i inne drobniejsze prace. 3. Propozycje tematów prac magisterskich (ustalane w dialogu z uczestnikami seminarium) i ich prowadzenie.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Seminarium: **Etyka II**

Prowadzący: ks. dr hab. Alfred Wierzbicki

Treść zajęć: Podstawy etyki. Historia etyki. Aktualne dylematy moralne. Współczesne dyskusje etyczne.

Ograniczenia: Znajomość przynajmniej jednego nowożytnego języka obcego. Preferowane jest uprzednie uczestnictwo w jednym z proseminariów w zakresie etyki.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Seminarium: **Etyka szczegółowa**

Prowadzący: s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL

Treść zajęć: Projekty badawcze realizowane w Katedrze Etyki Szczegółowej dotyczą zasadniczo pięciu tematów: (1) sposobu formułowania i uzasadniania norm moralnych (zasada generalizacji, miejsce i rola reguł w teoriach etycznych); (2) współczesnych dyskusji w metaetyce (podstawy moralnego realizmu, moralny intuicjonizm, krytyka naturalizmu, racjonalność moralnego dyskursu, rozum praktyczny w etyce); (3) problemów etyki stosowanej (etyka środowiska naturalnego, bioetyka, etyka w psychologii, etyka badań naukowych); (4) struktury i sposobów rozwiązywania dylematów moralnych; (5) metod współczesnej etyki (kantyzm, formy i ograniczenia utilitaryzmu, etyka cnoty).

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Seminarium: **Etyka społeczna i polityczna**

Prowadzący: prof. dr hab. Jerzy Gałkowski

Treść zajęć: IV rok – omówienie sposobu pisania prac magisterskich, przygotowanie konceptu pracy magisterskiej i bibliografii, ustalenie tytułu. Napisanie recenzji. V rok – ukończenie pracy magisterskiej. Egzamin magisterski.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Seminarium: **Historia filozofii starożytnej i średniowiecznej**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Edward Zieliński

Treść zajęć: Przedmiotem dyskusji na seminarium jest zawsze jakiś tekst z zaresu historii filozofii starożytnej bądź średniowiecznej. Oprócz tego zawsze jest miejsce dla omówienia problemów wyłaniających się w trakcie przygotowywania przez magistrantów ich rozpraw z zakresu filozofii starożytnej i średniowiecznej. Studenci mają przygotować pisemną pracę na temat uzgodniony z prowadzącym.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Seminarium: **Historia filozofii współczesnej**

Prowadzący: dr hab. Piotr Gutowski, prof. KUL

Treść zajęć: Celem seminarium jest bieżąca pomoc na wszystkich etapach pisania pracy magisterskiej, a także zaznajomienie magistrantów z metodologią pracy naukowej i warsztatem historyka filozofii. W czasie wolnym od omawiania prac prowadzona jest lektura tekstów filozoficznych, których dobór uzależniony jest od zainteresowań uczestników seminarium.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: zaliczenie części pierwszej seminarium: na podstawie aktywnego udziału w analizach tekstów filozoficznych, a części drugiej – na podstawie oceny postępów w przygotowaniu pracy magisterskiej.

Seminarium: **Historia filozofii nowożytnej**

Prowadzący: dr Przemysław Gut

Treść zajęć: Celem seminarium jest bieżąca pomoc na wszystkich etapach pisania pracy magisterskiej, a także zaznajomienie magistrantów z metodologią pracy naukowej i warsztatem historyka filozofii. W czasie wolnym od omawiania prac prowadzona jest lektura tekstów filozoficznych, których dobór uzależniony jest od zainteresowań uczestników seminarium.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Seminarium: **Historia filozofii późnstarożytnej i wczesnośredniowiecznej**

Prowadzący: prof. dr hab. Agnieszka Kijewska

Treść zajęć: Celem seminarium jest przygotowanie prac magisterskich i doktorskich powstających w ramach seminarium. Dodatkowo, zajęcia mają na celu pogłębienie wiedzy z zakresu filozofii starożytnej i średniowiecznej oraz wprowadzenie w lekturę filozoficznych tekstów. W bieżącym roku będą to teksty z wieku XII – św. Bernarda czy przedstawicieli szkoły w Chartres.

Literatura: U. Eco, Jak napisać pracę dyplomową? Poradnik dla humanistów, tłum. G. Jurkowlaniec, Wrocław 2007; A wszystko to ze zdziwienia. Antologia tekstów filozoficznych z wieku XII, red. M. Frankowska-Terlecka, Warszawa 2006.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Seminarium: **Historia filozofii nowożytnej i współczesnej w Polsce**

Prowadzący: ks. dr hab. Stanisław Janeczek, prof. KUL

Treść zajęć: Celem seminarium jest bieżąca pomoc na wszystkich etapach pisania pracy magisterskiej, a także zaznajomienie magistrantów z metodologią i metodyką historiografii filozoficznej, zwłaszcza na przykładzie polskiego piśmiennictwa historycznofilozoficznego i zrodzonej na jej kanwie refleksji, co do natury tego pisarstwa.

Literatura: S. Swieżawski, Zagadnienie historii filozofii, Warszawa 1966; Z. Kuderowicz, Przegląd metod historii filozofii, Wrocław 1978; S. Borzym, Początki historii filozofii jako nauki, W: tenże, Panorama polskiej myśli filozoficznej, Warszawa 1993 s. 17-46; S. Borzym, Rozwój historii filozofii jako nauki, W: tenże, Panorama polskiej myśli filozoficznej, Warszawa 1993 s. 256-285; Dyskusja na temat natury historii filozofii w Polsce w: "Studia Filozoficzne" z r. 1989; W. Tatarakiewicz, O pisaniu historii filozofii, "Sprawozdania Polskiej Akademii Umiejętności" 53:1952 nr 3 s. 141-147, 155-160 (też w: Droga do filozofii i inne rozprawy filozoficzne, Warszawa 1971 s. 63-86); R. Ingarden, O przedmiocie historii filozofii, "Sprawozdania Polskiej Akademii Umiejętności" 53:1952 nr 3 s. 273-279; J. Czerkawski, Gilsonowska koncepcja historii filozofii, "Roczniki Filozoficzne" 13:1965 z. 1 s. 61-78; M. Gogacz, O pojęciu i metodzie historii filozofii, "Ruch Filozoficzny" 25:1966 z. 1 s. 70-80.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Seminarium: **Filozofia praw człowieka**

Prowadzący: dr Krzysztof Wroczyński/dr Katarzyna Stępień

Treść zajęć: Seminarium przewidziane jest dla studentów IV i V roku filozofii, a jego celem głównym jest przygotowanie pracy magisterskiej. Temu celowi podporządkowana jest struktura pracy seminaryjnej. Ponadto w miarę możliwości czasowych na seminarium podejmowane są analizy wybranych zagadnień teoretycznych. Oznaczać to będzie czytanie i komentowanie wybranych tekstów z jego zakresu. Przewiduje się czytanie i komentowanie wybranych fragmentów książki M.A. Krąpca „Człowiek i polityka”, Lublin 2007, zwłaszcza rozdziały III; VI; VII i VIII.

Literatura: M.A. Krąpiec, Człowiek i polityka, Lublin 2007.

Forma zaliczenia: Uczestnicy seminarium zobowiązani są do uczestniczenia w ćwiczeniach z filozofii praw człowieka, konwersatorium z filozofii prawa oraz w wykładzie z wybranych zagadnień filozofii prawa, a także do przestrzegania etapów pisania pracy, od czego uzależnione jest uzyskanie zaliczenia poszczególnych semestrów.

Seminarium: **Podstawy filozoficzne doktryn społecznych**

Prowadzący: dr hab. Jan Kłós

Treść zajęć: W ramach zajęć studenci są zobowiązani brać aktywny udział w dyskusji, przedstawiać recenzje artykułów filozoficznych (z czasopism, fragmentów książek etc.). Podczas zajęć uczą się, jak pisać prace naukowe (poznają formalne reguły pisania prac). Seminarium ma służyć dyskusji dotyczącej pisanych prac magisterskich. Tematy tych prac są związane z szerokim spektrum filozoficzno-politycznych kwestii (doktryn politycznych, koncepcji państwa, wolności politycznej, problematyki związanej ze środkami przekazu w państwie demokratycznym). Zajęcia kończą się napisaniem pracy magisterskiej (na V roku studiów).

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Seminarium: **Historia filozofii orientalnych**

Prowadzący: dr Maciej St. Zięba

Metafizyka świadomości, epistemologia w yodze klasycznej

Treść zajęć: Celem uczestnictwa w seminarium jest: 1) nabywanie umiejętności korzystania z metod właściwych badaniom historyczno-filozoficznym i filozoficzno-porównawczym, 2) nabywanie umiejętności samodzielnego czytania tekstów filozoficznych powstałych w Indiach, Chinach lub innym kraju Azji Wschodniej, we właściwym im kontekście i w kontekście porównawczym; 3) przygotowanie się do napisania pracy magisterskiej z historii filozofii indyjskiej lub chińskiej. W czasie seminarium omawiane są metody historii filozofii i filozofii porównawczej oraz czytane wybrane zaawansowane teksty filozoficzne, stanowiące dorobek myśli orientalnych: co drugi rok indyjskie i chińskie (nyāya, sāṅkhya, yoga, buddyzm lub konfucjanizm, neotaoizm, neokonfucjanizm). Niektóre fragmenty czytane są równoległe w oryginale (sanskryckim/chińskim) i po polsku. W roku 2008/09 będą to *Yogasūtry* z komentarzami, fragmenty dotyczące świadomości z księgi I i IV.

Ograniczenia: Warunkiem uczestnictwa jest uprzednie zaliczenie proseminarium filozofii indyjskiej lub innego proseminarium historii filozofii. Niezbędna jest znajomość zasad transkrypcji języków indyjskich i języka chińskiego (pinyin). Warunkiem zaliczenia jest uprzednie lub równoległe (w przeciągu 2 lat) zaliczenie wykładów: „Wybrane zagadnienia z historii filozofii indyjskiej” i „Wybrane zagadnienia z historii filozofii chińskiej” oraz równoległe wysłuchanie wykładów „Wybrane zagadnienia z filozofii orientalnych” i „Wybrane zagadnienia z wątków filozoficznych w literaturze indyjskiej”. Zaliczenie na podstawie aktywności na zajęciach, pracy semestralnej i rocznej. Dla piszących pracę magisterską z historii filozofii orientalnych – po pierwszym roku seminarium przedstawienie pierwszego rozdziału pracy.

Literatura: L. Cyboran (red.), *Klasyczna joga indyjska*, Warszawa 1986; M. Jakubczak, *Wyzwolenie w sankhji i jodze*.

Forma zaliczenia: Zaliczenie na podstawie aktywności na zajęciach, pracy semestralnej i rocznej. Dla piszących pracę magisterską z filozofii orientalnych – po pierwszym roku seminarium przedstawienie pierwszego rozdziału pracy.

Seminarium: **Filozofia społeczeństwa i filozofia Boga**

Prowadzący: dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL

Treść zajęć: W Katedrze Filozofii Boga, na seminarium z filozofii społeczeństwa i filozofii Boga prowadzi się badania z zakresu filozoficznej teorii Absolutu oraz filozofii społeczeństwa i polityki. Badania, oparte na tekstach źródłowych i uwzględniające współczesny stan badań, dotyczą następującej problematyki: argumentacji na rzecz istnienia Absolutu, określenia Jego natury oraz relacji do świata i człowieka. W dziedzinie filozofii społeczeństwa i polityki przedmiotem badania jest problem człowieka jako osoby, będącej podmiotem życia społecznego i politycznego. I w tym przypadku uwzględnia się również aspekt historyczny i systematyczny zagadnienia, sięgając aż do myśli Platona i Arystotelesa oraz poddając analizie aktualnie wypracowane, a sytuujące się w nurcie tzw. filozofii klasycznej i personalizmu.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach, recenzji, protokołów, prac pisemnych

Seminarium: **Historia filozofii średniowiecznej w Polsce**

Prowadzący: ks. abp prof. dr hab. Stanisław Wielgus

Treść zajęć: Celem seminarium jest bieżąca pomoc na wszystkich etapach pisania pracy magisterskiej, a także zaznajomienie magistrantów z metodologią i metodyką historiografii filozoficznej, zwłaszcza na przykładzie polskiego piśmiennictwa historycznofilozoficznego i zrodzonej na jej kanwie refleksji, co do natury tego pisarstwa.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

ROK III-V (studia jednolite magisterskie) zajęcia do wyboru

Wykład: **Wybrane zagadnienia z ogólnej metodologii nauk**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Bronk

*Aspekt – założenie – przesąd (przedsąd) – stereotyp:
z metodologii i semiotyki poznania naukowego*

Treść zajęć: Początek tzw. socjologizującej filozofii nauki wiązany jest z pracami T. Kuhna i L. Flecka. Relatywizuje ona wielorako poznanie naukowe i poznanie w ogóle. Wykład podejmuje pojęciową analizę wybranych kategorii: aspektu, założenia, przesądu i stereotypu, ważnych dla dyskusji toczonych na gruncie socjologizującej filozofii nauki.

Literatura: Bokszański Z., Stereotypy a kultura, Wrocław 2001; Bronk A., Filozoficzna hermeneutyka i kategoria obiektywności, w: A. Przyłębski (red.), Uniwersalny wymiar hermeneutyki, Poznań 1997, s. 11-35; Chalmers A., Science and Its Fabrication, Minneapolis 1990; Fleck L., Style myślowe i fakty. Artykuły i świadectwa, pod redakcją S. Werner, C. Zittla i F. Schmalta, Warszawa 2007; Giere R. N., Explaining Science. A Cognitive Approach, Chicago-London 1988, 1990; Giere R. N., Cognitive Approaches to Science, w: W. H. Newton-Smith (ed.), A Companion to the Philosophy of Science, Oxford (2000) 2001, s. 41-43; Hołówka J., Podstęp Alana D. Sokala, „Przegląd Filozoficzny” 5:1996, nr 2, s. 127-138; Horgan J., The End of Science. Facing the Limits of Knowledge in the Twi-

light of the Scientific Age, tł. pol. M. Tempczyk, Koniec nauki czyli o granicach wiedzy u schyłku ery naukowej, Warszawa 1999; Latour B., S. Woolgar, Laboratory Life: The Social Construction of Scientific Facts, London 1979; Newell R. W., Objectivity, Empiricism and Truth, London, New York 1986; Nowak L., Byt i myśl. U podstaw negatywistycznej metafizyki unitarnej. Tom I: Nicość i istnienie, Poznań 1998, t. 2: 2004, t. 3: 2007; Sokal A., J. Bricmont, Modne bzdury. O nadużywaniu pojęć z zakresu nauk ścisłych przez postmodernistycznych intelektualistów, tł. pol. P. Amsterdamski, Warszawa 2004. oryg. Fashionable Nonsense. Postmodern Intellectuals' Abuse of Science, New York 1998.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii edukacji (w jęz. angielskim)**

Prowadzacy: dr Imelda Chłodna

Modele edukacji

Treść zajęć: 1. Introduction to the Models of Education: Definition of Education, Outline of the History of Education: Antiquity, Sophists, Socrates, Plato, Aristotle, Artes Liberales; 2. Humanism – Enlightenment – Encyclopaedism: Definition of Humanism, Humanistic Pedagogy, Utilitarian Conception of Science, Reformation, Education in the Time of Social and Economic Transformations – XVIIth and XVIIIth Century, Vocationalism, Encyclopaedism; 3. Philosophy of Enlightenment and its Opponents: New Conception of Science, Morality and Politics in XVIIth Century, J. Locke about the Education, Th. Hobbes, J.J. Rousseau about the Education, H. D. Thoreau; 4. Naturalism and Education: J. Dewey and Progressivism, W. James and Pragmatism; 5. Contemporary American Models of Education: Liberal Education and its Assumptions, Originators of the “Great Books” Program, Home Schooling.

Literatura: Adler M. J., A Second Look in the Rearview Mirror: Further Autobiographical Reflections of a Philosopher at Large, New York 1992; Adler M. J., Reforming Education. The Opening of the American Mind, New York-London 1988; Aristotle, Metaphysics, Oxford 2000; Bloom A., The Closing of the American Mind. How Higher Education Has Failed Democracy and Impoverished the Souls of Today's Students, New York 1987; Dewey J., Democracy and Education, Washington 1938; Dewey J., Experience and Nature, Chicago-London 1925; Dewey J., My Pedagogic Creed, Washington 1929; Gallagher D. and I. (ed.), The Education of Man. The Educational Philosophy of Jacques Maritain, New York 1962; Halsey A., Lauder H., Brown P., Wells A. (eds), Education: culture, economy, society, Oxford 1997; Jaroszyński P., Science in Culture, Amsterdam-New York 2007; Locke J., A Letter on Toleration, Oxford 1968; Locke J., Essay Concerning Human Understanding, London-New York 1997; Locke J., Some Thoughts Concerning Education, New York 1989; Nash P., Models of Man. Explorations in the Western Educational Tradition, New York-London-Sydney 1968; Plato, The Republic, Oxford 1998; Rousseau J. J., Confessions, Oxford 2000; Rousseau J. J., Discourse on the Origin of Inequality, Oxford 1999; Rousseau J. J., Émile, New York 2003; St. Thomas Aquinas, Summa Theologica, Ave Maria Press 1989; Wynne J. P., Theories of Education: An Introduction to the Foundations of Education, New York 1963.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z bioetyki**

Prowadzący: s. prof. dr hab. Barbara Chyrowicz

Treść zajęć: Wykład stanowi ogólne omówienie podstawowych problemów współczesnej bioetyki. Problemy te przedstawiane są na tle toczących się współcześnie debat, co oznacza, że w trakcie wykładu prezentowane jest nie tylko stanowisko reprezentowane przez deontologizm, lecz również przez współczesny konsekwencjalizm. Szczegółowe kwestie poruszane w trakcie wykładu obejmują zarówno już możliwe, jak i prognozowane biomedyczne ingerencje w ludzki organizm, tak terapeutyczne jak i eugeniczne. Porządek wykładu wyznaczony jest kolejnymi stadiami ludzkiego życia, które podlegają biomedycznym ingerencjom: od poczęcia aż po umieranie i śmierć człowieka, podstawą prowadzonych w trakcie wykładu analiz jest natomiast argumentacja etyczna odnoszona do dopuszczalności względnie niedopuszczalności moralnej omawianych ingerencji.

Literatura: Ślipko T., *Granice życia. Dylematy współczesnej bioetyki*, Kraków 1994; Bernard J., *Od biologii do etyki. Nowe horyzonty wiedzy – nowe obowiązki człowieka*, tłum. J. A. Żelechowska, Warszawa 1994; Beauchamp T. L., Childress, J. F., *Zasady etyki medycznej*, tłum. W. Jacórzynski, Warszawa 1996; Kloskowski K., *Bioetyczne aspekty inżynierii genetycznej*, Warszawa 1995. Chyrowicz B., *Bioetyka i ryzyko. Argument „równi pochyłej” w dyskusji wokół osiągnięć współczesnej genetyki*, Lublin 2000; *Klonowanie człowieka. Fantazje, zagożenia, nadzieje*, red. B. Chyrowicz, Lublin 1999; *Granice ingerencji w naturę*, red. B. Chyrowicz, Lublin 2001; *Etyczne aspekty ingerowania w ludzką psychikę*, red. B. Chyrowicz, Lublin 2002; *A Companion to Bioethics*, red. H. Kuhse, P. Singer, Blackwell 1998; *A Companion to GenEthics*, red. J. Burley, J. Harris, Blackwell 2002; Harris J., *The value of life. An introduction to medical ethics*, London 1994; A. R. Jonsen, *The Birth of Bioethics*, Oxford 1998; T. Smith, *Ethics in Medical Research. A Handbook of Good Practice*, Cambridge 1999; Ford N.F., *The Prenatal Person. Ethics from Conception to Birth*, Blackwell Publishing 2002; McMahan J., *The Ethics of Killing. Problems at the Margins of Life*, Oxford 2002; Veatch R.M., *Transplantation Ethics*, Washington 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z etyki szczegółowej**

Prowadzący: s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL

Rozum praktyczny w etyce

Treść zajęć: Wykład w prowadzi w teorii praktycznego rozumu reprezentowane w etyce w sposób szczególny przez Arystotelesa, Hume'a i Kanta, a następnie przedstawia podstawowe elementy praktycznego rozumowania – szczególnie w odniesieniu do intencjonalnego charakteru ludzkiego działania. Ostatnia część wykładu dotyczy miejsca rozumu praktycznego w działaniu: formułowania zasad, moralnych sądów i moralnych decyzji, statusu moralnych zasad i ich uzasadniania.

Literatura: Arystoteles, *Etyka Nikomachejska*; D. Hume, *Traktat o naturze ludzkiej*; I. Kant, *Krytyka praktycznego rozumu* (dowolne wydania).

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z etyki ogólnej**

Prowadzący: dr Marek Czachorowski

Karola Wojtyły stanowisko w sporze o moralną ocenę antykoncepcji

Treść zajęć: Celem wykładu jest prezentacja stanowiska Karola Wojtyły w aktualnym sporze o moralną ocenę antykoncepcji. Autor ten, jak wspomniał w jednej ze swojej prac, całą swoją pracę naukową ukierunkował na ten właśnie temat i zgodnie uważany jest za czołowego uczestnika tego etycznego sporu. Brakuje jednak wciąż monografii, która prezentowałaby jego stanowisko. W wykładzie przedstawię i porównam wszystkie jego argumenty za moralną niesłusznnością antykoncepcji. Wskażę także w ten sposób różnice wobec argumentów innych uczestników interesującego nas sporu. Wojtyły negatywną ocenę antykoncepcji przedstawię w kontekście prezentacji propozycji metaetycznej tego autora oraz jego koncepcji człowieka.

Literatura: K. Wojtyła, Instynkt, miłość, małżeństwo, w: Karol Wojtyła, *Aby Chrystus nami się posługiwał*, Kraków 1979, s. 36-50; – O kierowniczej lub służebnej roli rozumu w etyce, „Roczniki Filozoficzne” 5:1955-57, z. 3, s. 113-140; – Miłość a odpowiedzialność, „Ateneum Kapłańskie” 51:1959, s. 163-172; – Wychowanie miłości, w: Karol Wojtyła, *Aby Chrystus się nami posługiwał*, Kraków 1979, s. 88-92; – Personalizm tomistyczny, w: Karol Wojtyła, *Aby Chrystus się nami posługiwał*, Kraków 1979, s. 430-441; – Zagadnienie katolickiej etyki seksualnej. Refleksje i postulaty, „Roczniki Filozoficzne” 13:1965, z. 2 s. 5-25; – Etyka a teologia moralna, „Znak” 19:1967, nr 159, s. 1077-1082; – Problem doświadczenia w etyce, „Roczniki Filozoficzne” 17:1969, nr. 2, s. 5-24; – Nauka encykliki «*Humanae vitae*» o miłości, „*Analecta Cracoviensia*” 1:1969, s. 341-356; – Prawda encykliki «*Humanae vitae*», „*Miesięcznik Pastorski*” 10-12:1969, s. 271-278; – Wprowadzenie do encykliki «*Humanae vitae*», „*Notificationes A Curia Principis Metropolitae Cracoviensis ad Universum Venerabilem Clerum tam Saecularem quam Regularem*” 1969, nr 1-4, s. 60; – Rodzina jako «*communio personarum*». Próba interpretacji teologicznej, „*Ateneum Kapłańskie*” 1974, nr 395, s. 347-361; – Rodzicielstwo jako «*communio personarum*», „*Ateneum Kapłańskie*” 67:1975, t. 84, s. 17-31; – Personalistyczna koncepcja człowieka, w: *Specjalistyczne aspekty problemu antykoncepcji*, Rzym 1980, s. 9-35; – Antropologia encykliki «*Humanae vitae*», „*Analecta Cracoviensia*” 10:1978, s. 9-28; – Miłość i odpowiedzialność, Lublin 1986; – Człowiek w polu odpowiedzialności, Rzym-Lublin 1991; – Osoba: podmiot i wspólnota, w: Karol Wojtyła, *Osoba i czyn oraz inne studia antropologiczne*, Lublin 1994, s. 371-415.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii matematyki**

Prowadzący: dr hab. Lech Gruszecki

Filozoficzne problemy geometrii

Treść zajęć: Celem wykładu jest zapoznanie studentów z ontologicznymi, epistemologicznymi i metodologicznymi problemami związanymi z jedną z najstarszych i najbardziej rozbudowanych dziedzin matematyki, jaką jest geometria. W ramach wykładu przedstawione zostaną poglądy różnych filozofów na naturę obiektów geometrycznych i sposoby ich poznawania. Zaprezentowana zostanie metoda aksjomatyczno-dedukcyjna w swoim historycznym rozwoju od *Elementów* Euklidesa aż po *Grundlagen der Geometrie* Hilberta. Omówiona zostanie też rola indukcji niezupełnej oraz idealizacji w tworzeniu pojęć geometrycznych.

Bibliografia: Batóg T., Dwa paradygmaty matematyki. Studium z dziejów i filozofii matematyki, Poznań 1996; Lakatos I., Dowody i refutacje. Logika odkrycia matematycznego, tł. M. Kozłowski i K. Lipszyc, Warszawa 2005; R. Murawski, Filozofia matematyki. Zarys dziejów, Warszawa 1995

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z historii filozofii nowożytnej**

Prowadzący: dr Przemysław Gut

Filozofia Barucha Spinozy

Treść zajęć: Wykład ma na celu omówienie z dzisiejszego punktu widzenia najbardziej charakterystycznych i oryginalnych tez Spinozy na temat natury ludzkiej. W toku wykładu będę się starał pokazać, po pierwsze, że na gruncie filozofii Spinozy została sformułowana kompleksowa wizja rozmienna człowieka, odmienna niż w tradycji filozofii arystotelesowskiej oraz w nurcie filozofii Kartezjańskiej, po drugie, że dla Spinozy ważnym elementem rozważań na temat natury ludzkiej okazało się zagadnienie dotyczące: istoty, charakteru i roli emocji (afektów). Z tej perspektywy analizować będę cały zespół zagadnień, poczynając od kwestii dotyczących natury relacji między umysłem a ciałem, poprzez kwestie dotyczące struktury ludzkiego działania, a skończywszy na kwestiach dotyczących wolności i pojęć etycznych. Wskażę, że kwestie te, mające wprawdzie swoją długą historię, nabrały w filozofii Spinozy nowego znaczenia, przede wszystkim dzięki nowym poglądom na związek przyczynowy (odrzućcenie finalizmu), pojęcie Boga, natury umysłu, ciała, a zwłaszcza emocji (afektów). Wbrew standardowym ujęciom, preferowanych w literaturze o Spinozie, pokażę, że nowożytny spór między naturalistycznym (Spinoza) a dualistyczno-spirytualistycznym (Kartezjusz, Leibniz) rozumieniem bytu ludzkiego należy widzieć nie tylko od strony problematyki substancji, ciała i umysłu, ale również natury i roli emocji (afektów).

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii człowieka**

Prowadzący: ks. dr Bogdan Czupryn

Istnienie i natura duszy ludzkiej

Treść zajęć: Zagadnienie niematerialnej duszy jest obecne w myśli filozoficznej praktycznie od jej zarania. Jednak współczesna antropologia spycha je nieco na margines. W odpowiedzi na to, trzeba mocno podkreślić, że w integralnej i konsekwentnej wizji człowieka nie może zabraknąć tematu duszy. Na przestrzeni dziejów pojawiły się w tej kwestii rozmaite rozwiązania. Aby właściwie je ocenić i - w jakiejś mierze - skutecznie wykorzystać w systematycznej analizie, trzeba sobie uświadomić, że rozumienie struktury bytowej człowieka bazuje na określonej koncepcji bytu; od rozumienia bytu w ogóle zależy rozumienie tego szczególnego bytu, jakim jest dusza ludzka. Obowiązuje, zatem następująca zasada: im bardziej realistyczne rozumienie bytu, tym bardziej adekwatne ujęcie istnienia i natury duszy ludzkiej. Świadomość tej zależności domaga się szerszego wykorzystania w antropologii egzystencjalnej koncepcji bytu, przyjętej przez Św. Tomasza z Akwinu i rozwiniętej w Lu-

belskiej Szkole Filozoficznej. Trzeba, zatem dokonać swoistej reinterpretacji tradycyjnych rozwiązań występujących w realistycznej wizji człowieka, w świetle egzystencjalnej koncepcji bytu. Dzięki temu łatwiej będzie ukazać zarówno sposób istnienia duszy, jak również podstawowe wymiary jej natury. W tej ostatniej kwestii chodzi o takie zagadnienia jak: charakter niematerialności duszy, dusza jako forma, natura związku duszy z ciałem (w tym zwłaszcza zagadnienie commensuratio), czy sposób istnienia ciała.

Oddzielne miejsce zostanie poświęcone władzom duszy

Literatura: M.A. Krąpiec, *Ja – człowiek*, Lublin 1991; M.A. Krąpiec, *Psychologia racjonalna*, Lublin 1996; G. Bruntrup, *Das Leib – Seele – Problem*, Stuttgart 1996; G. Haeffner, *Wprowadzenie do antropologii filozoficznej*, przekł. W. Szymona, Kraków 2006; E. Gilson, *Byt i istota*, przekł. P. Lubisz, J. Nowak, Warszawa 1963; C. Valverde, *Antropologia filozoficzna*, przekł. G. Ostrowski, Poznań, 1998; C.A. van Peursen, *Antropologia filozoficzna. Zarys problematyki*, przekł. T. Mieszkowski, T. Zembruski, PAX 1971.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii Boga**

Prowadzący: dr hab. Włodzimierz Dłubacz, prof. KUL

Źródła i formy współczesnego ateizmu

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu są źródła i formy współczesnego ateizmu. Przedstawia się w nim najpierw przyczyny możliwości negacji istnienia Boga oraz filozoficzne źródła jego negacji. Do pierwszych zalicza się przyczyny ogólne, psychologiczne i praktyczne. Do drugich natomiast filozoficzne błędy w zakresie następujących koncepcji: poznania, bytu, człowieka i religii. Wyróżnia się także następujące formy ateizmu: teoretyczny (metafizyczny, teoriopoznawczy, aksjologiczny) i praktyczny.

Literatura: Borne E., *Bóg nie umarł*, Paryż 1968; Gilson E., *Trudny ateizm*, Kraków 1996; Neusch M., *U źródeł współczesnego ateizmu*, Paryż 1980; Sochoń J., *Ateizm*, Warszawa 2003; Zdybicka Z. J., *Ateizm*, w: „Powszechna Encyklopedia Filozofii”, Lublin 2000, s. 371-390.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z podstaw informatyki**

Prowadzący: dr Piotr Kulicki

Automaty, języki i obliczenia

Treść zajęć: Na wykładzie zostaną zaprezentowane, w przystępnej formie, podstawy teorii automatów, gramatyki formalnej oraz obliczalności. Zaprezentowanych zostanie wiele prostych przykładów języków formalnych oraz automatów służących do ich formalnego opisu. Przedstawione zostaną również podstawowe wyniki teoretyczne związane z gramatyką formalną oraz koncepcja złożoności obliczeniowej zagadnienia.

Literatura: Hopcroft, J.E., Ulman J.D. *Wprowadzenie do teorii automatów, języków i obliczeń*, Warszawa 2003.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z informatycznej analizy danych**

Prowadzący: dr hab. Zdzisław Dywan, prof. KUL

Logika w rozwiązywaniu zadań

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu jest sposób przedstawiania informacji służący jako podstawa programowania w języku logiki. Przedstawiony będzie specyficzny język stosowany w tym celu oraz sposoby przekształcania informacji.

Literatura: Kowalski, R., *Logika w rozwiązywaniu zadań*, Warszawa 1989.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii społeczeństwa i polityki**

Prowadzący: dr Małgorzata Borkowska-Nowak

Ideologie polityczne

Treść zajęć: Celem wykładu jest z jednej strony – omówienie głównych ideologii politycznych: liberalizmu, konserwatyizmu, socjalizmu, nacjonalizmu, anarchizmu, faszyzmu, feminizmu, ekologizmu, z drugiej zaś – ocena wpływu ideologii na zasadnicze kwestie polityczne, takie jak: funkcjonowanie władzy, procesy decyzyjne, dystrybucja dóbr oraz problemy społeczne. Idee i ideologie polityczne wyznaczają cele inspirujące działalność polityczną, stanowią źródło porządkowania, definiowania i oceniania polityki oraz tworzenia politycznej tożsamości. Warto zatem zastanowić się nad naturą ideologii politycznych, a także nad tym, jaką wartość dla klasyfikacji ideologii ma podział na lewicę i prawicę.

Literatura: Arendt H., *Korzenie totalitaryzmu*, Warszawa 1993; Ball T., Dagger R., *Political Ideologies and the Democratic Ideal*, London, New York 2003; Bobbio N., *Prawica i lewica*, Kraków 1996; Eatwell R., *Faszyzm: historia*, Poznań 1996; Gray J., *Liberalizm*, Kraków 1994; Hayek F., *Droga do zniewolenia*, Kraków 1999; Heywood A., *Ideologie polityczne*, Warszawa 2007; Mannheim K., *Ideologia i utopia*, Lublin 1992; Marcuse H., *Człowiek jednowymiarowy, badania nad ideologią rozwiniętego społeczeństwa przemysłowego*, Warszawa 1991; Nozick R., *Anarchia, państwo, utopia*, Warszawa 1999; Schumpeter J., *Kapitalizm, socjalizm, demokracja*, Warszawa 1995; Scruton R., *Co znaczy konserwatyzm?*, Poznań 2002.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii współczesnej**

Prowadzący: dr Arkadiusz Gut

Psychologizm versus antypsychologizm

Treść zajęć: Głównym celem wykładu jest przedstawienie filozoficznego sporu między psychologizmem a antypsychologizmem. Pierwsza część wykładów poświęcona będzie pokazaniu różnych form psychologizmu i zmierzać będzie do wyjaśniania tezy, która mówi, że logika jest częścią psychologii. Następnie w kilku kolejnych wykładach zostaną przedstawione dwie generalne próby przezwyciężenia psychologizmu podjęte przez Husserla i Fregego. Kolejnym etapem, dzięki odwołaniu się do prac następujących autorów Mohanty, Willard, Miller, Follesdal, będzie ukazanie dyskusji dotyczącej wpływu Fregego na myśl Husserla w aspekcie dyskusji z psychologizmem. W wykładach zamykających cały cykl, poruszona zostanie kwestia aktualności prowadzonej przez Husserla i Fregego dyskusji z psychologizmem w świetle współcześnie prowadzonych badań w psychologii i filozofii.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozoficzne podstawy przyrodoznawstwa cz. II**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk

Treść zajęć: Podstawy nauki: analiza dwu członów tej nazwy; filozoficzne ujęcie podstaw nauki: tradycja empirystyczna i postempirystyczna; pluralistyczne ujęcie podstaw nauki: epistemologia doświadczenia; fizyka teoretyczna a matematyka; dawne antynomie a współczesne inwariantności

Literatura: B. van Fraassen, P. Suppes, A. Collen. Foundations of Science – Discussion. Foundations of Science 1(1995/96), s. 5-18; M. Bunge, Foundations of Physics, New York 1967; R. Carnap, Philosophical Foundations of Physics, New York 1966; Z. Hajduk, Filozofia przyrody. Filozofia przyrodoznawstwa. Metakosmologia. Lublin 2007²; M. Mahner, M. Bunge, Foundations of Biophilosophy, Berlin 1997.

Sposób zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z logiki języka religijnego**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Józef Herbut

O zasadności przekonań religijnych

Treść zajęć: Ten wykład będzie poświęcony rozważaniom o epistemicznym statusie przekonań religijnych. Pod jakimi warunkami człowiek jest racjonalnie uprawniony do jakiegoś przekonania i czy takie warunki są niekiedy spełniane przez przeświadczenia religijne? Czy jest prawdą, że właściwie żywione przekonanie religijne musi opierać się na jakimś świadectwie zewnętrznym? Jeśli nie jest to prawdą, jakie inne wymagania mogą uprawniać przekonania? Rozważania tych kwestii doprowadziły do ataków na ewidencjalizm, odnowienia zainteresowań historią fideizmu oraz staranniejszej analizy natury uprawnionego wierzenia.

Literatura: L. Koj, O zasadności przekonań. Fragmenty filozoficzne ofiarowane H. Hiżowi, Warszawa 1992, 49-60; R.M. Chisholm, Teoria poznania, Lublin 1994; W.J. Wainwright, Philosophy of Religion, Belmont (Cal.) 1988.

Forma zaliczenia: egzamin ustny, zaliczenia otrzymują ci, którzy nie opuszczali wykładów.

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii kultury**

Prowadzący: dr hab. Piotr Jaroszyński, prof. KUL

Miejsce nauki w kulturach i cywilizacjach

Treść zajęć: Kto odkrył naukę? Co warunkuje miejsce nauki w kulturze? Jakie są pozanaukowe konteksty sporu o naukę i jaki jest wpływ nauki na kulturę. W tym wykładzie zostanie ukazane, w jaki sposób koncepcja nauki zmieniała się w ciągu wieków. Postaram się udowodnić, jak nauka zamiast szukać prawdy dla niej samej, skupiała się z biegiem czasu na użyteczności i technokracji. Zwrócę też uwagę, jak ideologie takie jak liberalizm, komunizm czy faszyzm są współczesnym przykładem, który ilustruje skutki posłużenia się nauką jako środkiem do osiągnięcia celów. Podstawową lekturą będzie moja książka „Nauka w kulturze”, wydana przez wydawnictwo Rodopi jako „Science in Culture” (Amsterdam New York 2007). Tam też znajduje się bogata literatura przedmiotu w różnych językach.

Literatura: Piotr Jaroszyński, Science in Culture, Amsterdam-New York 2007 (literatura wewnątrz książki).

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii XX wieku**

Prowadzący: prof. dr hab. Stanisław Judycki

Wiedza dotycząca innych umysłów i zagadnienia intersubiektywności

Treść zajęć: W trakcie wykładu rozważane będą następujące tematy: 1. Historyczne źródła współczesnej problematyki wiedzy dotyczącej innych umysłów; 2. Solipsyzm jako problem metafizyczny i epistemologiczny; 3. Argumenty przeciwko solipsyzmowi; 4. Problem innych umysłów w fenomenologii i w egzystencjalizmie, 5. Dyskusja na temat zagadnienia innych umysłów we współczesnej filozofii analitycznej; 6. Problem genezy ludzkiej intersubiektywności 7. Komunikacja pomiędzy osobami w aspekcie egzystencjalnym i eschatologicznym.

Literatura: R. Ingarden, O poznawaniu cudzych stanów psychicznych, w: R. Ingarden, U podstaw teorii poznania, Warszawa 1971, s. 407-427; S. Judycki, Intersubiektywność i czas. Przyczynek do dyskusji nad późną fazą poglądów Edmunda Husserla, Lublin 1990, cz.3 pt. „Problem alter ego a transcendentalizm”, s. 247-290; S. Judycki, Tajemnica komunikacji pomiędzy osobami [w druku]; L.P. Pojman (ed.), The Theory of Knowledge. Classic and Contemporary Readings, Belmont 1993, Part IX: „Other Minds”; M. Scheler, Istota i formy sympatii, Warszawa 1980; E. Stein, O zagadnieniu wczucia, Kraków 1988.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z historii filozofii w Polsce**

Prowadzący: ks. abp prof. dr hab. Stanisław Wielgus

Doktryny etyczne w starożytności i w średniowieczu

Treść zajęć: W trakcie wykładu przedstawione zostaną w głównych zarysach poglądy etyczne głoszone w prehistorycznych kulturach Wschodu, następnie w historycznych kulturach: sumeryjskiej, babilońskiej, egipskiej, izraelskiej, chińskiej, indyjskiej i perskiej. Potem w kulturze greckiej (obejmującej filozofię, religię, mitologię, literaturę), a następnie w starożytnym chrześcijaństwie, we wczesnym średniowieczu, w szczytowym okresie scholastyki i na koniec w okresie schyłkowym myśli średniowiecznej.

Literatura: Briton C., A History of Western Morals, New York 1955; MacIntyre A., A Short History of Ethics, New York 1966; Howald E., Dempf A., Litt T., Geschichte der Ethik vom Altertum bis zum Beginn des 20. Jahrhunderts, 1981; Antes P., (ed.) Ethik in nichtchristlichen Kulturen, 1984; Schulz W., Grundprobleme der Ethik, Pfulligen 1989; Rohls J., Geschichte der Ethik, Tuebingen 1991; Bourke V. J., Historia etyki, Toruń 1994.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z metodologii nauk przyrodniczych**

Prowadzący: dr Jerzy Kaczmarek

Aktualność epistemologii otwartej

Treść zajęć: Celem wykładu jest przedstawienie teoriopoznawczych poglądów czołowych reprezentantów epistemologii otwartej (F. Gonseth, P. Bernays, G. Bachelard, J. Piaget) oraz wykazanie aktualności podejmowanych przez nich zagadnień i proponowanych rozwiązań z zakresu filozofii nauki. W ramach wykładu zostanie uwzględniona problematyka genezy poznania naukowego, zmienności i rozwoju nauki oraz zagadnienie uwarunkowań poznania naukowego.

Literatura: G. Bachelard, *Le nouvel esprit scientifique*, Paris 1936; G. Bachelard, *Filozofia, która mówi nie*, (tłum. J. Budzyk), Gdańsk 2000; F. Gonseth, *Le référentiel, univers obligé de médiatisation*, Lausanne 1975; G. Heinzmann, *Paul Bernays et la philosophie ouverte*, w: J. Gasser, H. Volken (ed.), *Logic and set theory in 20th century Switzerland*, Bern 2001, t.1, s.19-29; J. Kaczmarek, *Koncepcja référentiel w epistemologii Ferdinanda Gonsetha*, „Roczniki Filozoficzne” 49:2003, z.3, s. 275-302; J. Kaczmarek, *Źródła poznania nauk przyrodniczych w neoracjonalizmie frankofońskim*, „*Studia Philosophiae Christianae*” 32 (1996), z. 2, s.149-163; D. Leszczyński, K. Szlachcic, *Wprowadzenie do francuskiej filozofii nauki*, Wrocław 2003; J. Piaget, *Introduction à l'épistémologie génétique*, t. 2, Paris 1974.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii analitycznej (w języku angielskim)**

Prowadzący: dr hab. Paweł Kawalec

Współczesne koncepcje wyjaśniania

Treść zajęć: The course addresses most pertinent and recent philosophical problems. Analytical philosophy is understood broadly to cover continental schools thereof, including scholastics and the Lvov-Warsaw School. Each year a specific topic is selected: a problem (Bayesianism, causation, laws of nature, grue, methodological naturalism in the social sciences) or views of one of the 20th century prominent scholars (e.g. D. Armstrong, R. Carnap, D. Davidson, N. Goodman, D. Lewis, W. Quine). In the academic year 2008-2009 the course focuses on recent conceptions of explanation. A detailed discussion focuses on naturalistic presuppositions of explanatory pluralism.

Literatura: *Philosophy of Science: An Anthology*, Oksford 2007; Kawalec P. *Wyjaśnianie i przyczyna*, Lublin 2006; Salmon *Causality and Explanation*, Oksford 1997. Szczegółowa literatura zostanie podana na zajęciach.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z logik nieklasycznych**

Prowadzący: dr Marek Lechniak

Systemy logik doksastycznych

Treść zajęć: Celem wykładu jest formalna prezentacja i pogłębienie filozoficzne podstawowych ujęć logik przekonaniowych. Systemy charakteryzujące formalnie pojęcie przekonania są intensywnie rozwijane do początku lat sześćdziesiątych XX wieku. W latach osiemdziesiątych rozpoczął się rozwój logik zmian przekonaniowych. Podczas wykładu zaprezentowane będą następujące systemy logik przekonań: J. Hintikka system logik doksastycznych oraz jego współczesne modyfikacje (R. Stalnaker, V. Hendriks), R. Chisholma systemy etyki przekonań. Następnie poddane analizie zostaną różne formalne ujęcia zmiany przekonań. Będą to mianowicie: AGM koncepcja zmian przekonaniowych, I. Levięgo koncepcja zmian przekonaniowych, koncepcja dynamiki baz przekonaniowych (S.O. Hansson), K. Segerberga system dynamicznej logiki doksastycznej (DDL logic). Ostatnia część wykładu będzie dotyczyć związków systemów zmian przekonaniowych z logikami niemonotonicznymi.

Literatura: 8 Bridges between Mainstream and Formal Epistemology (Ed. V. F. Hendricks), "Philosophical Studies" 128 (2006) nr 1; A. Bochman, A logical Theory of Nonmonotonic Inference and Belief Change, Springer 2001; R. M. Chisholm, R. Keim, A System of Epistemic Logic, "Ratio" 14 (1972); P. Gardenfors, Knowledge in Flux, MIT Press 1988; S. O. Hansson, A Textbook of Belief Dynamics, Kluwer Acad. Publish. 1999; J. Hintikka, Knowledge and Belief, Ithaca 1962; J. Hintikka, Eseje logiczno-filozoficzne, Warszawa 1992; I. Levi, The Fixation of Belief and Its Undoing, Cambridge 1991; I. Levi, Mild Contraction, Clarendon Press 2004; W. Marciszewski, Podstawy logicznej teorii przekonań, Warszawa 1972; H. Rott, M.A. Williams, Frontiers in Belief Revision, Kluwer Acad. Publish. 2001.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii sztuki**

Prowadzący: dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL

Sztuka w kulturze

Treść zajęć: Twórczość artystyczna człowieka: 1 Człowiek i jego dynamizm kulturowy; 2. Sztuka jako dział kultury; 3. Przyczyna celowa sztuki; 4. Problem podziału sztuk: aspekt filozoficzny; 5. Status bytowy wytworów człowieka; 6. Problem ekspresji w sztukach plastycznych i literackich; 7. Podmiotowe warunki twórczości artystycznej (czy artysta powinien rozumieć sztukę?); 8. Sztuka a poznanie (funkcje poznawcze sztuki).

Literatura: M.A. Krapiec, U podstaw rozumienia kultury, Lublin 1991; H. Kiereś, Człowiek i sztuka, Lublin 2006; E. Borowiecka, Poznawcza wartość sztuki, Lublin 1986; L. Brogowski, Sztuka i człowiek. sztuka jako praca nad sobą, Warszawa 1990; M. Gołaszewska, Człowiek w zwierciadle sztuki, Warszawa 1977; Twórczość a osobowość twórcy, Lublin 1958; T. Kostryko, Sztuka – przedmiot i źródło poznania, Warszawa 1977; P. Kawiecki, Kulturowe pojmowanie sztuki, Gdańsk 1996; I. Wojnar, Estetyczna samowiedza człowieka, Warszawa 1982.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z historii filozofii średniowiecznej**

Prowadzący: dr Anna Palusińska

Filozofia późnego Bizancjum i doktryna Grzegorza Palamasa

Treść zajęć: Omówienie głównych nurtów filozofii w Bizancjum w XIV i XV wieku oraz Grzegorza Palamasa krytyki poznania filozoficznego w nurcie hezychastycznym.

Literatura: Y. Spiteris, *Ostatni Ojcowie Kościoła. Kabasilas. Palamas*, przeł. B. Widła, Warszawa 2006; *Byzantine Philosophy and its Ancient Sources*, ed. K. Ierodiakonou, Oxford 2002.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z historii doktryn społecznych i politycznych**

Prowadzący: dr hab. Jan Kłós

Treść zajęć: Wykład ma za zadanie ukazać historię społecznych i politycznych idei takich pojęć jak państwo (różne koncepcje państwa, jego definicje, relacja: państwo-społeczeństwo, nowożytne koncepcje umowy społecznej, państwo prawa), począwszy od starożytności do czasów współczesnych. Koncentruje się na rozwoju doktryn politycznych (liberalizm, konserwatyzm, anarchizm, komunizm), ukazując go na tle rozmaitych stanowisk

filozoficznych. Poglądy filozoficzne są tutaj ważnym fundamentem dla kwestii politycznych, społecznych i kulturowych. Koncentrujemy się szczególnie na klasycznych tekstach filozofów, których stanowiska stanowiły podłoże dla rozwoju myśli politycznej.

Literatura: L. Strauss, *History of Political Philosophy*, Chicago 1972; J. Touchard, *Histoire des idées politiques*, Paris 1988; R. E. Goodin, Ph. Pettit (red.), *Przewodnik po współczesnej filozofii politycznej*, Warszawa 1998; T. Buksiński, *Moderność*, Poznań 2001; tenże, *Współczesna filozofie polityki*, Poznań 2006; J. P. Hudzik, *Wykłady z filozofii polityki*, Lublin 2002; M. Król, *Słownik demokracji*, J. Szacki, *Historia myśli socjologicznej*, Warszawa 2006; H. Olszewski (red.), *Historia doktryn politycznych i prawnych*, Poznań 1994; J. Baszkiewicz, *Myśl polityczna wieków średnich*, Poznań 1998; tenże, *Francja nowożytna. Szkice z historii wieków XVII-XIX*, Poznań 2002; dzieła: Platon, *Państwo*, Arystoteles, *Polityka*, św. Augustyn, *Państwo Boże* (fragmenty), św. Tomasz z Akwinu, *Summa* (fragmenty), św. Tomasz Morus, *Utopia*, N. Machiavelli, *Książę*, J. Locke, *Dwa traktaty o rządzie*, *List o tolerancji*, T. Hobbes, *Lewiatan*, J. J. Rousseau, *O umowie społecznej*, I. Kant, (fragmenty), W. F. G. Hegel, *Fenomenologia* (fragmenty), *Wykłady z filozofii dziejów* (fragmenty), Lord Acton, *Historia wolności*, Kraków 1995; J. S. Mill, *O wolności*, Warszawa 1999; L. Kołakowski, *Główne nurty marksizmu* (fragmenty), Poznań 1976; F. von Hayek, *Droga do zniewolenia*; H. Arendt, *Kondycja ludzka*, Warszawa 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z teorii środków masowego przekazu**

Prowadzący: dr hab. Jan Kłós

Środki przekazu oraz ich rola w państwie demokratycznym

Treść zajęć: Wykład ma dostarczyć studentom szerokiej panoramy koncepcji związanych ze środkami przekazu, głównymi problemami oraz szansami dla demokracji (modele komunikacji, propaganda, manipulacja, reklama, język mediów); media ukazane są na tle zjawisk kulturowych (media w ich rozwoju historycznym, rola mediów jako nośników kultury). Skupimy się zwłaszcza na tekstach Jean Baudrillarda oraz jego kluczowych koncepcji: globalizacja, społeczeństwo konsumpcyjne, symulacja). Studenci otrzymują propozycję tekstów z literatury tematu.

Literatura: J. Baudrillard, *Ameryka*, Warszawa 1998, *Symulakry i symulacja*, Warszawa 2005, *Spółczesność konsumpcyjna*, Warszawa 2006; J. Fiske, *Wprowadzenie do badań nad komunikowaniem*, Wrocław 1999; B. Ociepka, *Komunikowanie międzynarodowe*, Wrocław 2002; A. Praktanis, E. Aronson, *Wiek propagandy*, Warszawa 2003; T. Szkudlarek, *Media*, Kraków 1999; M. Filipiak, *Homo communicans. Wprowadzenie do teorii masowego komunikowania*, Lublin 2003; T. Goban-Klas, *Media i komunikowanie masowe*, Warszawa 1999; N. Postman, *Zabawić się na śmierć*, Warszawa 2006; tenże, *Technopol*, Warszawa 2004; M. McLuhan, *Wybór tekstów*, Poznań 2001.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z etyki nauki (w języku angielskim)**

Prowadzący: dr Agnieszka Lekka-Kowalik

Some contemporary theories of the value-ladenness of science

Treść zajęć: The idea that science is value-laden is as broadly accepted in the contemporary philosophy of science as earlier was the idea that science is value-free. During the course I will

discuss main arguments advanced for the value-ladenness of science and two contemporary philosophical theories which attempt to explain its source and consequences. Evandro Agazzi, essentially working within a classical tradition, uses a system-theoretical approach in order to understand the moral dimension of science. Helen Longino, working within feminist tradition, develops critical contextual empiricism as an ideal of value-laden science, appealing to the underdetermination of theories by data and the structure of scientific reasonings understood as social practices. I will attempt to show that the two theories grasp important aspects of science, but there are overwhelming reasons not to accept them as a satisfactory philosophical explanation of the value-ladenness of science. Thus, providing such an explanation remains a research project.

Literatura: E. Agazzi, *Right, Wrong and Science. The ethical Dimensions of the Techno-Scientific Enterprise*, C. Dilworth (red.), Amsterdam 2004 (Poznań Studies in the Philosophy of Science and the Humanities, vol 81); J. Echeverria, J. "Some questions from the point of view of an axiology of science", w: E. Agazzi 2004, 311-315; J. Echeverria, J. "Science, technology, and values: towards an axiological analysis of techno-scientific activity", *Technology in society*, 2003, 25, 205-215; H. Kincaid, J. Dupré, A. Wylie (eds.), *Value-free Science? Ideals and Illusions*, Oxford 2007; H. Longino, *Science as Social Knowledge. Values and Objectivity in Scientific Inquiry*, Princeton 1990; H. Longino, "Cognitive and non-cognitive values in science: rethinking the dichotomy", w: L.H. Nelson, J. Nelson (eds.), *Feminism, Science and the Philosophy of Science*, Dordrecht 1996; H. Longino, *The Fate of Knowledge*, Princeton & Oxford 2002; H. Longino, „How Values Can Be Good for Science” , w: P. Machamer, G. Wolters (eds.), *Science, Values, and Objectivity*, Pittsburgh 2004, 127-142.

Założenia: co najmniej średnia bierna znajomość języka angielskiego

Forma zaliczenia: praca pisemna w j. polskim albo angielskim w oparciu o literaturę obcojęzyczną

Wykład: **Wybrane zagadnienia z historii filozofii starożytnej i średniowiecznej**

Prowadzący: prof. dr hab. Agnieszka Kijewska

Koncepcje człowieka w starożytności chrześcijańskiej i jej antyczne korzenie

Treść zajęć: Wykład jest poświęcony koncepcji człowieka Orygenes, Grzegorza z Nyssy, Augustyna i Boecjusza, ze szczególnym zaakcentowaniem starożytnych źródeł ich nauczania. Zostanie tu również zarysowany proces formowania się koncepcji „osoby”, który swoją kulminację znalazł w wykładzie Boecjusza.

Literatura: H. Crouzel, *Orygenes*, tłum. J. Margański, Kraków 2004; E. Rhode, *Psyche*, tłum. J. Korpany, Kęty 2007; A. Kijewska, *Święty Augustyn*, Warszawa 2007; Boecjusz, *Traktaty teologiczne*, tłum. A. Kijewska, R. Bielak, Kęty 2007.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z semiotyki**

Prowadzący: dr Stanisław Majdański

Struktura i dynamika języka filozoficznego w kontekście języka logiki

Treść zajęć: Wykład porusza niektóre zagadnienia semiotyki języka logiki i filozofii, a zwłaszcza semiotyki zdania i związane: konstrukcje zdaniowe-sądowe, w tym podmiotowo-predykatywne, ich tematyczno-rematyczne uogólnienie i odniesienie do struktur logicznozdanio-tych;

wypowiedzi modalnie doniosłe i ich „modalizatory”; problematyka (anty)substancjalizmu; język klasycznej teorii bytu: pryncypia i transcendentalia, konwertybilna i reduplikatywa.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z metafizyki**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk

O specyfice metafizyki realistycznej: przedmiot-metoda-cel

Treść zajęć: Celem wykładu jest wprowadzenie słuchacza w specyfikę metafizyki realistycznej. Zostanie to dokonane poprzez (1) analizę definicji i języka metafizyki; (2) omówienie sposobu (metody) wyodrębniania przedmiotu poznania metafizycznego, który ma być (a) przedmiotem realnym, (b) ujętym neutralnie i (c) obejmującym całość rzeczywistości. Następnie zostanie (3) ukazany cel poznania metafizycznego, które spełnia się: (a) w odkryciu powszechnych właściwości bytów i pierwszych metafizycznych praw bytowania rzeczy; (b) odsłanianiu wewnętrznej struktury rzeczy dzięki wyodrębnieniu metafizycznych złożań bytowy tzw. złożań subontycznych; (c) odkryciu uprzączynowanego i analogicznego sposobu bytowania rzeczy. (4) W podsumowaniu zwróci się uwagę na nowoczesność metafizyki realistycznej.

Celem wykładu jest wydobycie tych elementów metafizyki realistycznej, które są charakterystyczne dla jej rozumienia. Dotyczy to definicji, przedmiotu, metody i celu. W wykładzie zostanie położony akcent na ukazanie powiązania struktur narzędzi metodologiczno-teoriopoznawczych metafizyki z strukturą wyjaśnianej rzeczywistości, co gwarantuje realizm poznania metafizycznego.

Literatura: A. Krąpiec, Z teorii i metodologii metafizyki (współ. S. Kamiński), Lublin 1994; A. Krąpiec, Metafizyka, Lublin 1995; M.A. Krąpiec, Przedmiot filozoficznych wyjaśnień: byt czy „sens” bytu, w: A. Maryniarczyk (red.), Poznanie bytu czy ustalanie sensów, Lublin 1999, s.11-26; A. Maryniarczyk, Spór o metodę poznania realistycznego, w: A. Maryniarczyk (red.), Poznanie bytu czy ustalanie sensów, Lublin 1999, s. 55-86; V. Possenti, Trzecie żeglowanie, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, Spór o przedmiot metafizyki, w: A. Maryniarczyk (red.), Metafizyka w filozofii, Lublin 2004, s. 61-88; A. Maryniarczyk, Metoda metafizyki realistycznej, Lublin 2006.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Globalizacja**

Prowadzący: dr Jerzy Michałowski

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu jest zjawisko globalizacji – głównie w wymiarze ekonomicznym – rozumianej jako proces stałego wzrostu współzależności gospodarczej (dokonywanej się w warunkach rosnącej otwartości) uczestniczących w wymianie międzynarodowej firm, gałęzi gospodarczych i poszczególnych państw. Wykład rozpoczyna krótki przegląd historyczny zjawiska globalizacji, obejmujący okres od 1820 r. do „chwili obecnej”, który dzieli się w zasadzie na 3 podokresy globalizacji (od 1820 r. do I wojny światowej, okres międzywojenny, i powojenny). Następnie omawiane są szczegółowo przejawy, warunki i przyczyny globalizacji. Akcentuje się wiodącą rolę tzw. kapitału intelektualnego: rozumianego jako kapitał wiedzy, przedsiębiorczości, innowacyjności technicznej i organizacyjnej, solidności i pracowitości itd. Niezwykle produktywny mariaż kapitału intelektualnego, finansowego i techniki, prowadzi do powstania nowego typu specjalizacji i rywalizacji międzynarodowej dokonu-

jącej się nie tyle między krajami, ile między firmami międzynarodowymi, operującymi na arenie gospodarczej globu i będącymi zarówno główną siłą sprawczą, jak i beneficjentami procesu globalizacji. Omawia się strategię działania tych firm, ich strukturę organizacyjną (sieciowość i spłaszczenie struktur zarządzania), charakter ich współpracy z podwykonawcami itp. Zjawisko globalizacji, zmieniając charakter produkcji i wymiany gospodarczej w skali świata, powoduje również redefinicję ekonomicznych (i pozaekonomicznych) funkcji państwa. Omawia się więc skutki zderzenia globalizacji z, ujętym typologicznie, zachodnioeuropejskim państwem dobrobytu, państwem azjatyckim oraz (anglo)amerykańskim, kładąc nacisk na zdolność danego typu państwa do sprostania wymogom konkurencji globalnej jak i konieczności przebudowy i uelastycznienia jego struktur. Akcentuje się zwłaszcza konieczność położenia większego nacisku na permanentne kształcenie obywateli, ich zdolność do powiększania kapitału intelektualnego (i finansowego) jako głównego czynnika konkurencyjności, uczynienia własnej gospodarki (infrastruktura, zasoby pracy) atrakcyjną dla lokalizacji kapitału zagranicznego, itd. Omawia się wreszcie skutki procesu globalizacji, zarówno pozytywne (dostęp do rynku globalnego, wzrost eksportu, wzrost inwestycji zagranicznych, wzrost konsumpcji krajowej itd.), jak i negatywne. Wśród tych ostatnich omawia się m.in. na ograniczanie suwerenności gospodarczej, a nawet politycznej poszczególnych państw, konieczność dokonywania bolesnych wyborów i decyzji restrukturyzacyjnych w poszczególnych firmach i całych branżach „lokalnych”, niezdolnych do stawienia czoła konkurencji globalnej – tańszej i nowocześniejszej. Wskazuje się na zjawiska gwałtownego różnicowania dochodów, niepewności zatrudnienia, migracji zawodowej i terytorialnej. Last but not least pozostaje kulturowy i etyczny wymiar wyzwań, który staje przed osobą ludzką. Występuje ona bowiem w podwójnej roli: konsumenta coraz szerszej palety dóbr globalnych (bombardowanego nachalnymi wzorcami unifikującej się kultury masowej), jak i producenta, poddanego rosnącej presji na zdolność do elastyczności i mobilności zawodowej i terytorialnej, gotowości do wyrzeczeń i poświęceń na rzecz pracodawcy. Coraz częściej – właśnie globalnego. Niezbędny do oceny społecznych skutków globalizacji pozostaje chrześcijański moment filozoficzny i etyczny.

Literatura: zostanie podana na wykładzie

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Teorie osobowości**

Prowadzący: dr Waław Bąk

Treść zajęć: Wykład jest przeglądem najważniejszych teorii osobowości, począwszy od ujęć historycznych i klasycznych, aż do najbardziej współczesnych. Przegląd uzupełniony jest próbą krytycznej oceny, wypunktowaniem mocnych i słabych stron poszczególnych koncepcji oraz porównywaniem teorii między sobą. Przedstawienie szerokiego spektrum teorii osobowości ma służyć rozwijaniu krytycznego myślenia, poszukiwaniu odpowiedzi na podstawowe pytania dotyczące osobowości. Wykład pokazuje także możliwości praktycznych aplikacji wiedzy teoretycznej oraz wykorzystania teorii jako inspiracji do projektowania badań empirycznych w ramach psychologii stosowanej.

Literatura: Oleś, P. K., Wprowadzenie do psychologii osobowości, Warszawa 2003; Pervin, L. A., John, O.P., Osobowość. Teoria i badania, Kraków 2002; Hall, C. S., Lindzey, G., Campbell, J. B., Teorie osobowości. Wydanie nowe, Warszawa 2004; Hall, C. H., Lindzey,

G., Teorie osobowości, Warszawa 1994; Drat-Ruszczak, K., Teorie osobowości – podejście psychodynamiczne i humanistyczne, W: J. Strelau (red.), Psychologia. Podręcznik akademicki, Tom 2. (s. 601-652), Gdańsk 2000; Kofta, M., Doliński, D., Poznawcze podejście do osobowości, W: J. Strelau (red.), Psychologia. Podręcznik akademicki, Tom 2. (s. 561-600), Gdańsk 2000; Pervin, L. A., Psychologia osobowości, Gdańsk 2002.

Forma zaliczenia: egzamin pisemny i ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii religii**

Prowadzący: dr Marek Piwowarczyk

Bóg i czas

Treść zajęć: Wykład poświęcony będzie klasycznej problematyce stosunku Boga do zmiennego świata i czasu. Omówione zostaną następujące zagadnienia: niezmienność i wieczność Boga, czas i stworzenie, wieczność i opatrność, wieczność a wiedza Boga o świecie. Główny nacisk położony zostanie na analizę argumentacji na rzecz omawianych koncepcji.

Literatura: Augustyn św., Wyznania, Kraków 2000; Boecjusz, O pocieszeniu, jakie daje filozofia, Warszawa 1962; Hartshorne Ch., Reese W.L., Philosophers Speak of God, Chicago 1953; Kretzmann N., The Metaphysics of Creation, Oxford 2001; Kretzmann N., The Metaphysics of Theism, Oxford 1997; Tomasz z Akwinu św., Dzieła wybrane, Kęty 1999; Tomasz z Akwinu św., Prawda wiary chrześcijańskiej, t. 1-2, Poznań 2003-2007; Tomasz z Akwinu św., Traktat o Bogu, Kraków 2001.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z analitycznej filozofii religii**

Prowadzący: dr Marek Piwowarczyk

Problem wieczności Boga

Treść zajęć: Wykład poświęcony będzie analitycznym koncepcjom wieczności Boga i relacji Boga do czasowego świata. Analizowane będą, między innymi, teorie E. Stump, N. Kretzmana, N. Pike'a, B. Leftowa, P. Helma, D. Braine'a, R. Swinburne'a, W.L. Craiga, D.W. Zmimmermana, G. DeWeese'a.

Literatura: Braine D., The Reality of Time and the Existence of God, Oxford 1988; Craig W., Time and Eternity: Exploring God's Relationship to Time, Wheaton 2001; DeWeese G. J., God and the Nature of Time, Aldershot 2004; Ganssle G. E., Woodruff D. M., (red.), God and Time, Oxford 2002; Helm P., Eternal God, Oxford 1988; Leftow B., Time and Eternity, Ithaca 1991; Pike N., God and Timelessness, London 1970; Rogers K. A., Perfect Being Theology, Edinburgh 2000; Stump E., Kretzmann N., 'Eternity', The Journal of Philosophy 78(1981), no 8, p. 429-458; Swinburne R., Spójność teizmu, Kraków 1995.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z historii filozofii starożytnej**

Prowadzący: dr Marcin Podbielski

Filozofia przez zasłonę mitu: o Politei Platona

Treść zajęć: Wykład dotyczy problemów platońskiego użycia mitu i metafory w tekście *Politei*. Podczas gdy współczesne komentarze ograniczają zwykle teren mitu w *Politei* do wiel-

kich obrazów księgi 6 i 7, oraz do krótkich wypowiedzi o charakterze mitycznym w innych księgach (jak na przykład mit Gygesa), można pokazać, że Platoński Sokrates wprowadza znacznie większe części dyskusji *Politei* jako ustępy charakterze fikcyjnym bądź quasi-fikcyjnym, lub jako jedynie obrazy tego, jaka jest prawda. Cała wizja miasta, w którym królują filozofowie, jest wbudowana w złożoną strukturę retoryczną, której celem jest przekonanie czytelnika, że ma on do czynienia z argumentacją o inspiracji filozoficznej. Jaki jest cel owej procedury Platońskiego dialogu? Czy Platon dokonuje tłumaczenia swojej filozofii na użytek profanów? Czy jest to procedura analogiczna wobec późniejszej neoplatońskiej alegorii? Czy można „odzyskać” doktrynę Platona z jego obrazów? Jaka jest wartość tekstu tworzonych jako fikcja dla filozofii? Te pytania stanowią będą przedmiot dyskusji wykładu.

Literatura: Arieti J. A., *Interpreting Plato: The Dialogues as Drama*, Savage, Md. 1991; Brisson L., *How Philosophers Saved Myths: Allegorical Interpretation And Classical Mythology*, tłum. C. Tihanyi, Chicago 2004; Brisson L., *Plato the myth maker*, tłum. G. Naddaf, Chicago, Ill. 1998; Burneyat M. F., *Utopia and Fantasy: the Practicability of Plato's Ideally Just City*, [w]: *Plato 2. Ethics, Politics, Religion, and the Soul*, red. Gail Fine, 297–308, New York 1999; Cook A. S., *The stance of Plato*, Littlefield Adams, Lanham (Md.) 1996; Derrida J., *La pharmacie de Platon*, [w]: *La dissémination*, 69–197, Seuil, Paris 1972; Else G. F., *Plato and Aristotle on Poetry*, Chapel Hill 1986; Gonzalez F. J., *Dialectic and Dialogue: Plato's Practice of Philosophical Inquiry*, Evanston IL 1998; Gonzalez F. J., red. *The Third Way: New Directions in Platonic Studies*. Lanham: Rowman and Littlefield, 1995; Mattéi J.-F., *Platon et le miroir du mythe. De l'âge d'or à l'Atlantide*, Thémis. Philosophie, Paris 1996; Nightingale A. W., *Genres in Dialogue. Plato and the Construct of Philosophy*, Cambridge 1995; Rangos S., *Proclus on Poetic Mimesis, Symbolism, and Truth* „Oxford Studies in Ancient Philosophy” 17 (1999), 249–77; Tejera V., *Plato's Dialogues One by One: A Dialogical Interpretation*, Lanham 1999.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z wątków filozoficznych w literaturze indyjskiej**

Prowadzący: dr Paweł Sajdek

Myśl filozoficzna w indyjskiej tradycji epickiej

Treść zajęć: Wykład mają na celu ukazanie idei i motywów filozoficznych obecnych w indyjskich tekstach religijnych lub czysto literackich (literatura wedyjska, eposy Rāmāyaṇa, Mahābhārata itp.). W ten sposób wykłady uzupełniają zajęcia z historii filozofii indyjskiej, oparte na tekstach ściśle filozoficznych, o etykę, myśl polityczną, estetykę etc., zawarte w innych indyjskich pismach.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii państwa i prawa**

Prowadzący: dr Paweł Skrzydlewski

*Wolność człowieka w granicach prawa stanowionego
z perspektywy realistycznej filozofii prawa i człowieka*

Treści zajęć: Wykład będzie się koncentrował na ukazaniu i wyjaśnieniu wzajemnych relacji, jakie istnieją pomiędzy prawem stanowionym przez władzę publiczną a wolność-

cią człowieka dokonującą się w akcie decyzyjnym. Szczególnej analizie zostanie poddane zagadnienie promulgacji prawa stanowionego, jakie dokonuje się w akcie decyzyjnym człowieka. Głównym celem wykładu będzie ukazanie niebezpieczeństw płynących głównie z absolutyzowania ludzkiej wolności jak i autonomizowania prawa stanowionego. Wykład będzie wykorzystywał osiągnięcia poznawcze uzyskane przez realistyczny nurt filozofii klasycznej, ze szczególnym uwzględnieniem dorobku Arystotelesa, św. Tomasza z Akwinu oraz Lubelskiej Szkoły Filozoficznej.

Warunkiem uczestnictwa w wykładzie jest udział w innych zajęciach z dziedziny filozofii prawa prowadzonych na Wydziale Filozofii (np. seminarium z filozofii prawa, praw człowieka; konwersatorium z filozofii prawa) oraz znajomość podstawowych zagadnień z dziedziny historii filozofii prawa.

Literatura: Św. Tomasz z Akwinu, O władzy (De regimine principum), w: Tenże, Dzieła wybrane, tłum. J. Salijs, Poznań 1984; M.A. Krąpiec, Człowiek i polityka, Lublin 2007; M.A. Krąpiec, Ludzka wolność i jej granice, Lublin 2004; Arystoteles, Polityka, tłum. L. Piotrowicz (wiele wydań); L. Piotrowicz, Kult panującego w starożytności, Poznań 2006; P. Skrzydlewski, Polityka w cywilizacji łańskiejskiej. Lublin 2002; R. Buttiglione, Chrześcijaństwo a demokracja, Lublin 1993; J. Woroniecki, O narodzie i państwie, tłum. R. Maliszewski, Lublin 2004; P. Skrzydlewski, Rola filozofii w życiu społecznym, „Człowiek w kulturze” 15 (2003), Lublin, s. 81-109; P. Skrzydlewski, U ideowych źródeł nowożytnej europejskiej polityki i prawa – na przykładzie poglądów J. Harringtona, „Człowiek w kulturze” 16 (2004) Lublin, s. 71- 95; P. Skrzydlewski, Analogia w determinacji praw ludzkiego działania praktycznego, w: Analogia w filozofii. Zadania współczesnej metafizyki 7, red. A. Maryniarczyk, K. Stępień, P. Skrzydlewski, Lublin 2005, s. 347-369; P. Skrzydlewski, Granice pomocy wychowawczej państwa z perspektywy realistycznej filozofii, w: Pedagogika społeczna w służbie rodzinie (aspekt pomocowy, kulturowy, wychowawczy), pod red. K. Gąsior, T. Sakowicz, t. 1, Kielce 2005, s. 143-156; P. Skrzydlewski, „Analogiczność czy jednoznaczność w interpretacji prawa” w: Zadania współczesnej metafizyki 8, red. A. Maryniarczyk, K. Stępień, P. Gondek, Lublin 2006, s. 419-453; P. Skrzydlewski, Prawo stanowione a wolność człowieka (z perspektywy filozofii nowożytnej i św. Tomasza z Akwinu) „Roczniki Filozoficzne” LIII 2 /2005, s. 189-216.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z etyki**

Prowadzący: dr Kazimierz Krajewski

Etyka a ontologia

Treść zajęć: Treścią wykładu jest analiza relacji między etyką a ontologią (metafizyką). Koncepcja tej relacji decyduje w znacznej mierze o charakterze metodologicznym samej etyki. Analizę rozpoczniemy od przedstawienia pojmowania relacji między etyką a metafizyką na gruncie etyki klasycznej, arystotelesowsko-tomistycznej. Następnie zaprezentujemy krytykę tego stanowiska, będącą dziełem Hume'a i Moora, aby potem omówić ontologiczno-aksjologiczny aprioryzm tego ostatniego. Kolejnym punktem będzie analiza stanowiska, związanego z filozofią analityczną, H. Putnama, przedstawionego w jego książce: „ETHICS without ONTOLOGY”. szczególną uwagę poświęcimy rozumieniu rela-

cji między etyką (aksjologią) a ontologią w filozofii fenomenologicznej (na przykładzie M. Schelera). Kolejnym punktem analiz będzie rozumienie tej relacji w etycznym personalizmie szkoły lubelskiej. Omówimy poglądy: K. Wojtyły, T. Stycznia, A. Szostka. Ostatnim etapem rozważań będzie pokazanie, jak etyka i metafizyka konstytuują się *uno actu* na gruncie koncepcji etyki jako filozofii pierwszej.

Literatura: Arystoteles, *Etyka nikomachejska*, tłum. D. Gromska, Warszawa 1982; Tomasz z Akwinu, *Summa theologiae*; Moore G., *Zasady etyki*, tłum. Cz. Znamierowski, Warszawa 1919; Putnam H., *Ethics without ontology*, London 2004; Scheler M., *Der Formalismus in der Ethik und die materiale Wertethik*, Bern 1954; Wojtyła K., *Osoba i czyn i inne studia antropologiczne*, Lublin 1994; Styczeń T., *Etyka jako antropologia normatywna*, „Roczniki Filozoficzne” 45-46(1997-1998), z. 2; Szostek A., *Wokół godności, prawdy i miłości*, Lublin 1995; Krajewski K., *Etyka jako filozofia pierwsza*, Lublin 2006.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z etyki praktycznej**

Prowadzący: prof. dr hab. Jerzy Gałkowski

Jana Pawła II koncepcja polityki cz. II

Treść zajęć: Zagadnienia: 1. Antropologiczno-społeczne założenia polityki; 2. Jednostka a społeczeństwo; 3. Pojęcie wspólnoty; 4. Zakres i treść pojęcia polityki; 5. Polityka a dobro wspólne; 6. Zagadnienia moralne polityki; 7. Etyka a polityka; 8. Niektóre zagadnienia szczegółowe.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii kultury i cywilizacji**

Prowadzący: ks. dr Paweł Tarasiewicz

Podmiot kultury: jednostka, osoba czy społeczeństwo

Treść zajęć: Wykład dotyczy filozoficznych interpretacji podmiotu kultury. Znaczenie powyższej kwestii uwyraźnia się zwłaszcza w kontekście takich pytań, jak: co stanowi zasadę globalizacji kulturowej: prymat jednostki nad społeczeństwem, czy społeczeństwa nad jednostką?, co jest celem globalizacji kulturowej: dobro człowieka czy interes społeczeństwa? co jest najbardziej reprezentatywnym przejawem kulturowej globalizacji: multikulturalizm, kultura masowa, czy coś innego? Wśród stanowisk biorących udział w dyskusji dominują indywidualizm i kolektywizm. Tematem zatem podjętych rozważań będzie w pierwszym rzędzie analiza genezy, struktury i konsekwencji płynących z koncepcji kultury, w której podmiotem jest ludzka jednostka, bądź też społeczeństwo. Centralną jednak częścią wykładu będzie próba dyskusji z indywidualizmem i kolektywizmem z perspektywy personalizmu, którego koronnym atutem jest realistyczna koncepcja osoby ludzkiej.

Literatura: R. Cichoński, *Podmiotowość w społeczeństwie*, Poznań 2003; „Civitas” 2003 nr 7, pt. Suwerenność; R. Geisler, *Jednostka i społeczeństwo w postmodernizmie*, Częstochowa 1999; M.A. Krąpiec, *U podstaw rozumienia kultury*, Lublin 1991; tenże, *Suwerenność – czyja?*, Lublin 2001; *Indywidualizm, wspólnotowość, polityka*, red. M. N. Jakubowski [i in.], Toruń 2002; *Jednostka, społeczeństwo i edukacja w zglobalizowa-*

nym świecie, red. A. Cybal-Michalska, Leszno 2006; B. Olszewska-Dyoniziak, Człowiek a wspólnota, Wrocław 2003; D. Strinati, Wprowadzenie do kultury popularnej, tłum. W. J. Burszta, Poznań 1998.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z antropologii filozoficznej**

Prowadzący: dr Arkadiusz Gudaniec

Starożytne i średniowieczne koncepcje miłości

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu są klasyczne koncepcje miłości, przedstawione w chronologicznym porządku – od samych początków filozoficznego rozumienia miłości aż do końca średniowiecza. Szczególny nacisk zostanie położony na najdojrzalsze filozoficzne koncepcje, tj. rozumienie miłości w filozofii Platona, Arystotelesa, św. Augustyna i św. Tomasza z Akwinu. Przedstawione zostaną charakterystyczne elementy tworzące koncepcję miłości u każdego z tych myślicieli, jak również zależności wątków filozoficznych, występujących u tych filozofów. Celem przedstawienia klasycznych koncepcji miłości jest ukazanie formowania się teorii miłości w filozofii, jak i różnych aspektów jej rozumienia, uwarunkowanych głównie wizją człowieka w poszczególnych systemach filozoficznych. Krytycznie prezentowany przegląd koncepcji ma stanowić podstawę dla filozoficznego rozumienia samej istoty miłości i uporządkowania różnych jego aspektów.

Literatura: A. teksty klasyczne – Platon, Uczta i Fajdros; Arystoteles, Etyka Nikomachejska, ks. VIII i IX; Augustyn, De Trinitate, VIII i Homilie na Ewangelie i pierwszy list św. Jana, Warszawa 1997; Tomasz z Akwinu, Summa teologiczna I-II, kwestie 26-28, w: tenże, Uczucia, Suma Teologiczna, tom 10, Londyn 1967; B. Opracowania – M.-D. Philippe, O miłości, Kraków 1995; J. Pieper, O miłości, Warszawa 1975; M.A. Krąpiec, A. Gudaniec, Miłość, w: Powszechna Encyklopedia Filozofii, tom 7, Lublin 2006, s. 237-251; A. Gudaniec, Jednocząca siła miłości. Analiza wybranych tekstów św. Tomasza z Akwinu, w: Wierność rzeczywistości. Księga pamiątkowa z okazji jubileuszu 50-lecia pracy naukowej na KUL O. Prof. Mieczysława A. Krąpca, Lublin 2001, s. 279-295.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z metodologii filozofii i nauk społecznych**

Prowadzący: dr Rafał Wierzechosławski

Racjonalność i emocje. Z metafizologii ludzkiego działania

Treść zajęć: Wykład poświęcony jest problematyce rozumienia (wyjaśniania) działania w aspekcie jego racjonalności (irracjonalności) oraz emocji (uczuc) na przykładzie prac wybitnego norweskiego filozofa społecznego i politologa pracującego w USA Jona Elstera. Czy racjonalność jest kategorią z poziomu indywidualnego, czy też grupowego? Jakie jest jej znaczenie dla działania zbiorowego, zwłaszcza w płaszczyźnie działania politycznego? Jaka jest relacja między przekonaniem i pragnieniem (racją działania), a jego faktycznym przebiegiem i osiąganym rezultatem? Jakie jest oddziaływanie emocji, zwłaszcza tych ukrytych (mechanizm resentymetu) na przebieg i wynik działania, zarówno jednostkowego, jak i zbiorowego? Oto przykładowe problemy dyskutowane przez Elstera w kontekście zarówno współczesnej literatury przedmiotu, jak i literatury pięknej. Korzystając z historii,

literatury pięknej, filozofii oraz psychologii Elster przedstawia ciekawe ujęcie emocji oraz roli, jaką emocje pełnią w działaniu człowieka. Doceniając znaczenie neurofizjologii czy też eksperymentów laboratoryjnych, przekonująco argumentuje, że o emocjach możemy dowiedzieć się wiele więcej od wielkich myślicieli przeszłości – od Arystotelesa po Jean Austin. Szczególne znaczenie dla zrozumienia fenomenu emocji przypisuje francuskim moralistom, takim jak La Rochefoucauld, którzy zwracali uwagę na znaczenie kategorii poważania, a zwłaszcza poczucia własnej wartości, w kształtowaniu ludzkich motywacji. Przedstawiam i dyskutuję poglądy autora zawarte w jego pracy *Sour Grapes*, a których rozwinięcie znajduje się w *Alchemies of Mind*, w kontekście niektórych innych jego prac na temat filozofii społeczeństwa, teorii racjonalnego wyboru itp.

Literatura: J. Elster, *Sour Grapes: Studies in the Subversion of Rationality*, Cambridge 1983; J. Elster, *Explaining Technical Change. A Case Study in the Philosophy of Science*, Cambridge 1983; J. Elster, *Nuts and Bolts for the Social Sciences*, Cambridge 1989; J. Elster, *The Cement of Society. A study of Social Order*, Cambridge 1989; J. Elster, *Alchemies of the Mind: Rationality and the Emotions*, Cambridge 1999.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z podstaw etyki**

Prowadzący: ks. dr hab. Alfred Wierzbicki

Osoba i wspólnota w filozofii Karola Wojtyły

Treść zajęć: Doświadczalny punkt wyjścia antropologii. Kategoria osoby w centrum filozofii człowieka. Podmiot: świadomość i byt. Wolność jako samostanowienie i samozależność w prawdzie. Teoria partycypacji. Personalistyczna filozofia ludzkiej praxis

Literatura: K. Wojtyła, *Osoba i czyn oraz inne studia antropologiczne*, Lublin 1994; R. Buttiglione, *Myśl Karola Wojtyły*, Lublin 1996; A.M. Wierzbicki, *Filozofia zdolna do myślenia o historii*, w: Instytut Jana Pawła II KUL 25 lat działalności, (red.) D. Walczewska, Lublin 2007, s. 41-51.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z teorii poznania**

Prowadzący: dr Jacek Wojtysiak

Epistemologiczna analiza argumentów za istnieniem Boga cz. II

Treści zajęć: Celem wykładu jest epistemologiczna analiza wybranych argumentów za istnieniem Boga: ontologicznego, kosmologicznego, teleologicznego i moralnego. Analiza polegać będzie przede wszystkim na (i) ustaleniu założeń (przesłanek) tych argumentów; (ii) oszacowaniu ich wiarygodności; (iii) określeniu związku logicznego między przesłankami a wnioskami. W wykładzie pojawią się odwołania do współczesnej analitycznej filozofii religii.

Literatura: R. Swinburne, *The Existence of God*, Oxford 1987 (reprint z 1979); J. Hick, *Argumenty za istnieniem Boga*, przeł. M. Kuniński, Kraków 1994; A. Plantinga, *Argumenty za istnieniem Boga*, przeł. M. Iwanicki, „Roczniki Filozoficzne KUL” 52 (2004) 1, s. 317-330; P. L. Quinn, Ch. Taliaferro (red.), *A Companion to Philosophy of Religion*, Oxford 1999, s. 323-389; J. Wojtysiak, *Filozofia i życie*, Kraków 2007 (cz. IV).

Forma zaliczenia: Egzamin ustny.

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii praw człowieka i praw narodów**

Prowadzący: dr Krzysztof Wroczyński

Prawa człowieka i prawa narodów u myślicieli starożytnych i średniowiecznych

Treść zajęć: Prawa człowieka w tradycji starożytnej i średniowiecznej ujmowane były albo w relacji do prawa naturalnego czy *ius gentium* (jako jego wyraz) i jego rozmaitych ujęć, albo też w relacji do społeczności (*civitas*) jako prawa obywatelskie. Wykład poświęcony będzie pierwszemu sposobowi ujmowania i będzie miał charakter historyczno-merytoryczny. Przewidywane są kolejno następujące tematy: prawo naturalne w myśli greckiej (presokratycy, sofisci, Platon, Arystoteles, szkoły filozoficzne), w myśli rzymskiej (u filozofów i prawników), w myśli patrystycznej (wybrani autorzy), u wcześniejszych myślicieli średniowiecznych (u wybranych przedstawicieli, a zwłaszcza: Izydora z Sewilli i u Dekretystów), w szkołach teologicznych XI i XII w., w dojrzałej scholastyce przed św. Tomaszem. Problematyka obejmuje zarówno prawo naturalne, jak i *ius gentium*, rozważane przez wielu autorów. Wykład pomyślany jest jako wstępny do dalszych rozważań (głównie merytorycznych), zwłaszcza porównania koncepcji Tomaszowej z nurtami „szkoły prawa naturalnego” i nurtami współczesnymi.

Literatura: Lottin O., *Droit naturel chez St. Thomas d' Aquin et ses prédecesseurs*, Brüge, 1951; Mystkowski S., *Idea prawa naturalnego w starożytności i u scholastyków*, Warszawa 1928; Pizzorni R., *Il diritto naturale dalle origini a S. Tommaso d' Aquino*, Edizioni Studio Domenicano, Bologna 2000, [wybrane fragmenty z rozdz. 2-7]; Waśkiewicz H., *Historia filozofii prawa. Filozofia prawa starożytnego świata pogańskiego*, cz. 1, Lublin 1960; Wroczyński K., *Przedtomaszowe definicje prawa naturalnego*, w: *Wierność rzeczywistości. Księga pamiątkowa z okazji jubileuszu 50-lecia pracy naukowej na KUL O. Prof. Mieczysława A. Krąpca*, Lublin 2001, s. 197-210.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z filozofii prawa**

Prowadzący: dr Krzysztof Wroczyński

Sprawiedliwość i prawa człowieka u św. Tomasza i A. Rosminiego

Treść zajęć: Wykład jest kontynuacją i rozwinięciem wykładu z semestru poprzedniego, choć konstrukcyjnie i merytorycznie jest całością niezależną. Chodzi w istocie o eksplikację sprawiedliwości jako pojęcia zakładanego przez każdy system prawa pozytywnego i oczywiście przez doktrynę praw człowieka. Obowiązki zasady sprawiedliwości nie uzasadnia się na terenie nauk prawnych jako takich i również na gruncie prawa praw człowieka. Wyjaśnienie sprawiedliwości siłą rzeczy odsyła więc do rozważań filozoficznych, w tym i etyki. Wykład poświęcony będzie zatem rozumieniu sprawiedliwości u św. Tomasza i A. Rosminiego. Oba kierunki wyjaśniania mieszają się w obrębie filozofii chrześcijańskiej i zakładają realizm koncepcji. Obie też rozważają „zasadę” – *summum ius sumum iniuria*. Dlatego też ten wątek zamierzamy uwzględnić w wykładzie wprowadzając pojęcie słuszności i *caritas*. Ujęcie jest jednak inne z uwagi na różną koncepcję bytu i poznania. Dzięki takiemu porównawczemu ujęciu problemu sprawiedliwości zainteresowani wykładem studenci będą mieli dogodny punkt wyjścia do analiz w obrębie metafizyki prawa. W wykładzie wątki historyczne splatają się z merytorycznymi.

Literatura: Del Vecchio G., *Justice. An Historical and Philosophical Essay*, Edinburgh 1952; Gonella G., *La filosofia del diritto secondo Antonio Rosmini*, Roma 1934. s. 114-136. ("Giustizia e le leggi"); Pizzorni R. *Iustitia e carità*, Bologna 1995, cz. II, „Giustizia e carità nel pensiero cristiano”, s. 147-275; Rosmini A., *Filosofia del diritto*, Padova 1967, t.1, „De diritti connaturali” s. 185-246; lub wyd ang: A. Rosmini, *Rights of the Individual*, Rosmini House, Durham 1993, t.2, s. 14-84; Św. Tomasz z Akwinu, *Suma teologiczna*, II-II, qq. 57-80; Woroniecki J., *Katolicka etyka wychowawcza*, t. II-2, Lublin 1986 passim; Wroczyński K., *Prawo wobec moralności w filozofii prawa Antonia Rosminiego Serbatiego*, Lublin 2008, passim.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z historii filozofii chińskiej**

Prowadzący: dr Maciej St. Zięba

Treści zajęć: Przegląd myśli filozoficznej w cywilizacji chińskiej (Chiny, Korea, Wietnam, Japonia) od starożytności do czasów współczesnych. Wychodząc od religijnych (racjonalizacja praktyk dywinyjnych „Księgi Przemian”) i politycznych (racjonalizacja ceremoniału dworskiego) źródeł tej myśli, przedstawia się teorie wielkich mistrzów (Konfucjusz, Mo Di, Laozi, Mencjusz, Xunzi, Zhuangzi), szkół nazw, yin-yang, legistów i in. okresu „stu szkół”, aż do „wielkiego spalenia ksiąg” (213 pne). Omawia się synkretyzm (Dong Zhongshu, Hanfeizi) i neotaoizm (Wang Bi), szkoły buddyzmu (nieban, tiantai, huayan, chan), rozwój neokonfucjanizmu (Han Yu, „pięciu mędrców”, Zhu Xi, Chen Liang, Lu Xiangshen, Wang Yangming), krytycyzm Dai Zhena, encyklopedyzm Lê Quý Đôn, dyskusje wokół „trzech dróg” poza Chinami (Yi Yulgok, Fujiwara Seika, Itō Jinsai, Ogyū Sorai, Huong Hai, Chōng Yag’yong) i próby ich syntezy z pierwotną myślą religijną (Motoori Norinaga) czy z myślą zachodnią (shilhak, Nishida Kitarō, Kang Youwei, Liang Qichao, Mao Zedong).

Literatura: F. Youlan, *Krótką historia filozofii chińskiej*, Warszawa 2001; T. Czarnik, *Starożytna filozofia chińska*, Kraków 2001; F. Bykow, *Powstanie chińskiej myśli politycznej i filozoficznej*, Warszawa 1978; I. P. McGreal (red.), *Wielcy myśliciele Wschodu, al fine*, Warszawa 1997, s. 1-189, 371-549; B. Szymańska (red.), *Filozofia Wschodu*, Kraków 2001, s. 317-380, 245-283; M. Kudelska (red.), *Filozofia Wschodu – wybór tekstów*, Kraków 2002, s. 287-423; M. St. Zięba, *Buddyzm, Chińska filozofia*, w: *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, Lublin 2000-08, t. 1 s. 706-734, t. 2 s. 114-150; A. Kozyra, *Japońska filozofia*, w: *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, Lublin 2000-08, t. 5 s. 254-266; M. J. Künstler, *Sprawa Konfucjusza*, Warszawa 1983; K. Gawlikowski, *Nowa batalia o Konfucjusza*, Warszawa 1976; J. Chmielewski i in., *Antologia literatury chińskiej*, Warszawa 1956.

Ograniczenia: Wykład można zaliczyć tylko raz w ciągu toku studiów.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z historii filozofii indyjskiej**

Prowadzący: dr Maciej St. Zięba

Treść zajęć: Omawia się religijne źródła myśli filozoficznej w Indiach (Vedy i upaniśady – racjonalizacja ofiary), myśl „nauk szczegółowych” (dharma-, artha- i kāma-śāstry), eposu (Bhagavadgītā) i pūraṇ, wpływ wielkich religii heterodoksyjnych (buddyzmu i dżinizmu). Panorama klasycznych nurtów, systemów i szkół filozofii indyjskiej – lokāyāta, ājīvika, jai-

na, vaiśeṣika (Kaṇāda), nyāya (Gautama, Udayana i Gaṅgeśa), sāṅkhya (Īśvarakṛṣṇa) i yoga (Patañjali), bauddha: sarvāstivāda (Vasubandhu), madhyamaka (Nāgārjuna), yogācāra (Asaṅga), sautrāntika-vijñānavāda (Dignāga, Dharmakīrti), mīmāṃsā (Jaimini, Kumārila i Prabhākara), vedānta (Bādarāyaṇa, Śaṅkara, Maṇḍana Mīśra, Sureśvara; Rāmānuja, Madhva, Nimbarka, Vallabha), vyākaraṇa (Bhartṛhari), śaiva (Abhinavagupta), vaiṣṇava (Caitanya), tantra, sikhizm, współczesna myśl indyjska (neo-vedānta, Ramana Maharshi, Aurobindo, M.K.Gandhi, J.Krishnamurti, S.Radhakrishnan i in.). Zwraca się uwagę na wpływ filozofii indyjskiej na myśl chińską (buddyzm) i zachodnią (teozofia, New Age).

Literatura: S. Radhakrishnan, Filozofia indyjska, t. 1-2, Warszawa 1958-60; E. Frauwallner, Historia filozofii indyjskiej, t. 1-2, Warszawa 1990; B. Szymańska (red.), Filozofia Wschodu, Kraków 2001, s. 11-244, 287-313; M. Kudelska (red.), Filozofia Wschodu – wybór tekstów, Kraków 2002, s. 11-284; I. P. McGreal (red.), Wielcy myśliciele Wschodu, Warszawa 1997, s. 191-369, 628-632; P. Balcerowicz, Historia klasycznej filozofii indyjskiej, Warszawa 2003; T. Herrmann i in., Mały słownik klasycznej myśli indyjskiej, Semper, Warszawa 1992; J. ustyński, Myśl społeczna i polityczna renesansu indyjskiego, Warszawa 1985; J.B. Chethimattam, Nurty myśli indyjskiej, Warszawa 1974; F. Tokarz, Z filozofii indyjskiej. Kwestie wybrane, Lublin, cz. 1: 1990², cz. 2: 1985; S. Schayer, O filozofowaniu Hindusów, Warszawa 1988; M. S. Zięba, Buddyzm, Indyjska filozofia, w: Powszechna Encyklopedia Filozofii, Lublin 2000-03, t. 1 s. 706-734, t. 4 s. 805-814.

Ograniczenia: Wykład można zaliczyć tylko raz w ciągu toku studiów.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z historii logiki**

Prowadzący: ks. dr Marcin Tkaczyk

Logiki modalne Arystotelesa

Treść zajęć: Zaawansowana, szczegółowa prezentacja i dyskusja sylogistyki modalnej Arystotelesa, zawartej w *Analitykach pierwszych*, I, 8-22.

Literatura: Arystoteles, Hermeneutyka, rozdziały 12-13; Arystoteles, *Analityki pierwsze*, księga I, rozdziały 8-22; J. M. Bocheński, *Formale Logik*, Freiburg-München 1962; J.M. Bocheński, *Ancient Formal Logic*, North-Holland, Amsterdam 1963; F. Johnson, *Modal Ecthesis*, "History and Philosophy of Logic" 14 (1993), s. 171-182; F. Johnson, *Aristotle's Modal Syllogisms*, in: *Handbook of the History of Logic*, ed. D. M. Gabbay, J. Woods, vol. 1, Amsterdam 2004; W. Kneale, M. Kneale, *The Development of Logic*, Oxford 1962; J. Lear, *Aristotle and Logical Theory*, Cambridge 1980; R. Patterson, *Aristotle's Modal Logic. Essence and Entailment in the Organon*, Cambridge 1995; N. Rescher, *Aristotle's Theory of Modal Syllogisms and its Interpretation*, w: *The Critical Approach. Essays in honor of Carl Popper*, New York 1963; M. Tkaczyk, *Metoda dowodzenia przez ektezę u Arystotelesa i Wilhelma Ockhama*, "Lignum Vitae" 6(2005).

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wykłady im. ks. Stanisława Kamińskiego**

Prowadzący: zostanie podany

Treść zajęć: zostanie podana

Literatura: zostanie podana

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wykłady im. o. J. Woronieckiego**

Prowadzący: prof. Curtis Hancock

Friendship as the Better Part of Justice: Cicero on Making Friends

Treść zajęć: The friendship seems to be a disregarded topic by recent social and political philosophers. It has not been so in the ancient times. This lecture is going to discuss Cicero's philosophy of friendship as it has timeless and rich implications with regard to human nature, community, and justice.

Literatura: Marcus Tullius Cicero, On Friendship.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Ćwiczenia: **Filozofia nauk politycznych**

Prowadzący: dr Małgorzata Borkowska-Nowak

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest wprowadzenie do teorii polityki i omówienie wkładu rozmaitych dyscyplin (ekonomii, historii, prawa, nauk politycznych, socjologii) do filozofii polityki. W trakcie ćwiczeń omawiane są następujące zagadnienia: 1. Status metodologiczny filozofii nauk politycznych. 2. Podstawowe kategorie politologiczne. 3. Państwo w systemie politycznym: problem państwa w filozofii i w naukach społecznych. 4. Władza jako zjawisko polityczne (w tym problem legitymizacji władzy). 5. Władza – państwo – polityka 6. Problem decyzji w filozofii i w naukach politycznych. 7. Racjonalność działań politycznych 8. Procesy decyzyjne w polityce.

Literatura: Chmaj M., Żmigrodzki M., Wprowadzenie do teorii polityki, Lublin 1996; Dubelt L., Korybski A., Makwart Z., Wprowadzenie do nauki o państwie i polityce, Kraków 2002; Lipset S.M., Homo politicus. Społeczne podstawy polityki, Warszawa 1998; Pietraś Z.J., Decydowanie polityczne, Warszawa-Kraków 1998; Sartori G., Teoria demokracji, Warszawa 1998; Przewodnik po współczesnej filozofii politycznej, (red.) R. E. Goodin, P. Pettit, Warszawa 1998.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz kolokwium pisemnego

Ćwiczenia: **Prakseologia**

Prowadzący: dr Przemysław Gut

Treść zajęć: W trakcie ćwiczeń realizowane są następujące tematy: 1. Geneza i rozwój prakseologii; 2. Analiza podstawowych pojęć w konstrukcji prakseologii: pojęcie działania prostego, sprawstwa i sprawcy, impulsu dowolnego, tworzywa, wytworu, narzędzia działania, celu, dzieła, preparacji, działania zbiorowego, kooperacji, organizacji, kierownictwa, instytucji, centralizmu, specjalizacja, integracja; 3. Analiza podstawowych pojęć oceny prakseologicznej: skuteczność, nieskuteczność, przeciwskuteczność: dokładność, ścisłość, czystość wykonania, operatywność, przedsiębiorczość, ekonomiczność; 4. Analiza podstawowych norm prakseologicznych: schemat normatywnego zdania praktycznego, dyrektywy prakseologiczne, ich teoretyczna i praktyczna podstawa.

Literatura: T. Kotarbiński, Traktat o dobrej robocie, Łódź 1955; T. Pszczółkowski, Mała encyklopedia prakseologii i teorii organizacji; T. Pszczółkowski, Zasady sprawnego działania, Warszawa 1960.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Ćwiczenia: **Sztuka retoryki**

Prowadzący: dr Imelda Chłodna

Treść zajęć: Zajęcia prowadzone w I semestrze mają na celu nauczenie podstaw właściwego mówienia i czytania. Poruszane są następujące zagadnienia: narządy mowy, oddychanie, ustawienie głosu, artykulacja, fraza, intonacja, praca nad tekstem. Zajęcia ilustrowane są kasetami audio i video oraz nagraniami na płytach CD. W semestrze II główny akcent położony jest na kształcenie umiejętności przygotowywania i kompozycji tekstu, według zasad retoryki klasycznej. Zwieńczeniem owej nauki są przygotowywane przez uczestników przemowy, na tematy dotyczące bądź to zagadnień ściśle naukowych – np. z obszaru metafizyki, etyki, filozofii kultury, bądź bieżących problemów politycznych czy społecznych. Po każdym wystąpieniu odbywa się dyskusja, mająca na celu jego ocenę pod względem merytorycznym oraz formalnym.

Literatura: Cz. Jaroszyński, P. Jaroszyński, Kultura słowa. Podstawy retoryki klasycznej. Teoria i ćwiczenia, Szczecinek 2007; A. Szpociński, Środki masowego przekazu a kultura „wartościowa”, w: Kultura polska 1989-1997, Warszawa 1997; J. Bralczyk, Język na sprzedaż, Warszawa 1995; P. J. Cooper, Sprawne porozumiewanie się. 114 scenariuszy ćwiczeń z mówienia i słuchania, tłum. A. Tomaszewska, Warszawa 1994; H. Cichocka, Teoria retoryki bizantyńskiej, Warszawa 1994; Platon, Fajdros, tłum. L. Regner, Warszawa 1993; M. Korolko, Sztuka retoryki. Przewodnik encyklopedyczny, Warszawa 1990; Arystoteles, Retoryka. Poetyka, tłum. H. Podbielski, Warszawa 1988; J. Z. Lichański, Przegląd definicji retoryki (od antyku do XV wieku), w: Retoryka w XV stuleciu, Warszawa 1988; A. Schopenhauer, Erystyka, czyli sztuka prowadzenia sporów, tłum. B. Ł. Konorscy, Warszawa 1986; J. Kram, Zarys kultury żywego słowa, Warszawa 1982; J. J. Murphy, Rhetoric in the Middle Ages. A History of Rhetorical Theory from Saint Augustin to the Renaissance, Berkeley-Los Angeles-London 1974; E. P. J. Corbett, Classical Rhetoric for the Modern Student, New York 1971; M. L. Clarke, Rhetoric at Rome. A Historical Survey, London 1968; M. Kotlarczyk, Podstawy sztuki żywego słowa, Warszawa 1961; Platon, Gorgiasz, tłum. W. Witwicki, Warszawa 1958; D. L. Clark, Rhetoric in Graeco-Roman Education, New York 1957; Kwintylijan, Kształcenie mówcy, tłum. M. Brożek, Wrocław 1951; M. Maykowska, Klasyczna teoria wymowy, Warszawa 1936; B. Wiczorkiewicz, H. Szletyński, J. Kochanowicz, Zarys nauki żywego słowa, Warszawa 1936; Pisma krasomówcze i polityczne Marka Tulliusza Cyncerona, tłum. E. Rykaczewski, Poznań 1873; Mowy Marka Tulliusza Cyncerona, tłum. E. Rykaczewski, Paryż 1870; F. Karpiński, O wymowie w prozie albo w wierszu, Warszawa 1830.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Filozofia sztuki**

Prowadzący: dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL

Treść zajęć: Lektura i komentarz *Poetyki* Arystotelesa pod kątem następujących zagadnień: o *Poetyce* – dzieje, miejsce w dorobku filozoficznym Arystotelesa, komentarze; problem poetyki – teorii literatury; sztuka a sztuki literackie; problem dramatu – aspekt historyczno-filologiczny i filozoficzny; teoria mimesis; tragedia a katharsis – komentarze; komedia a katharsis – próba rekonstrukcji; *Poetyka* a Arystotelesa teoria sztuki.

Literatura: Arystoteles, *Poetyka*, tłum. H. Podbielski, Warszawa 1983; O dramacie, red. E. Udalska, Warszawa 1989; Arystoteles, Dawid Hume, Max Scheler, O tragedii i tragiczności, red. W. Tatarkiewicz, Kraków 1976.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Lektorat: **Sanskryt II**

Prowadzący: dr Paweł Sajdek

Treść zajęć: W drugim roku nauczania sanskrytu studenci kontynuują naukę języka na wyższym poziomie. Celem nauki jest uzyskanie umiejętności samodzielnego czytania sanskryckich tekstów filozoficznych i mniej skomplikowanych fragmentów literatury staroindyjskiej (eposy, bajki).

Literatura: G. Bühler, *Sanskryt*, Warszawa 1978; M. Coulson, *Sanskrit*, Hodder and Stoughton 1990; A. Gawroński, *Podręcznik Sanskrytu*, Lublin 1985; U. Stiehl, *Sanskrit-Kompendium*, Heidelberg 1990; J. Varenne, *Textes Sanskrits*, Publications des Annales de la Faculté des Lettres Aix-en-Provence, 1966.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Filozofia praw człowieka**

Prowadzący: dr Katarzyna Stępień

Treść zajęć: W trakcie zajęć występują zagadnienia: 1. Filozofia praw człowieka; 2. Prawa człowieka w prawie międzynarodowym. 3. Charakterystyka praw człowieka. 4. Typy praw człowieka; 5. Antropologiczne podstawy praw człowieka; 6. Prawa człowieka a prawo naturalne; 7. Prawa człowieka a prawo pozytywne; 8. Przykłady katalogów praw człowieka (m.in. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Międzynarodowe Pakty Praw: Obywatelskich i Politycznych oraz Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych); 9. Próby uzasadnienia praw człowieka w człowieku; 10. Prawa narodów; 11. Kościół wobec praw człowieka.

Literatura: H. Waśkiewicz, *Prawa człowieka. Pojęcie, historia*, „Chrześcijanin w Świecie” 10(1978), 63/4, ss. 13-48; F. J. Mazurek, *Prawa człowieka w nauczaniu społecznym Kościoła*, Lublin 1991; *Prawa człowieka. Dokumenty międzynarodowe*, oprac., tłum. B. Gronowska, T. Jasudowicz, C. Miłk, Toruń 1993; M.A. Krąpiec, *Człowiek i prawo naturalne*, Lublin 1994; L. Wiśniewski (red.), *Podstawowe prawa jednostki i ich sądowa ochrona*, Warszawa 1997; M. Piechowiak, *Filozofia praw człowieka*, Lublin 1999; „Człowiek w Kulturze” 11(1998) pt. Prawa człowieka.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Ćwiczenia: **Etyka społeczna**

Prowadzący: mgr Dominik Stanny

Treść zajęć: W ramach ćwiczeń w pierwszym semestrze przedmiotem analiz i dyskusji będą wybrane pojęcia etyki społecznej takie jak: pojęcie wspólnoty, dobra wspólnego, naród, ojczyzna, zasady sprawiedliwości. W drugim semestrze dyskutowane będą bardziej szczegółowe zagadnienia: wolność słowa, nieposłuszeństwo obywatelskie, etyka ochrony środowiska.

Literatura: Goodin R.E., P. Pettit (red.), Przewodnik po współczesnej filozofii politycznej, Warszawa 1998; Sutor B., Etyka polityczna, Warszawa 1994; Novak M., Wolne osoby i dobro wspólne, przeł. G. Łuczkiwicz, Kraków 1998, Russell B., Portrety z pamięci. Wartość wolnej myśli, Wrocław 1995.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz pracy pisemnej

Ćwiczenia: **Metodologia nauk społecznych**

Prowadzący: dr Rafał Wierchosławski/dr hab. Paweł Kawalec

Treść zajęć: Celem zajęć jest poszerzenie i uzupełnienie wiadomości podanych w ramach wykładu kursorycznego z ogólnej metodologii nauk. Zajęcia mają przybliżyć podstawowe pojęcia i dyskusje na temat metodologicznego statusu nauk społecznych i ich filozoficznych założeń. W zakres omawianych zagadnień wchodzi następujące grupy zagadnień: problematyka *ontologiczna* (czy jest rzeczywistość społeczna), *epistemologiczna* (jak poznajemy, jeśli w ogóle jesteśmy w stanie poznać rzeczywistość społeczną) i *metodologicznych* (za pomocą jakich naukowych narzędzi poznawczych możemy zidentyfikować rzeczywiste siły sprawcze, przyczynowe, decydujące o takiej, a nie innej dynamice i strukturze owej rzeczywistości).

Będziemy omawiali książkę: Stephena P. Turnera, *Search for a Methodology of Social Science: Durkheim, Weber, and the Nineteenth-Century Problem of Cause, Probability, and Action*.

Literatura: Acham, K., Philosophie der Sozialwissenschaften, Freiburg/München 1983; Benton T., Craib I., Filozofia nauk społecznych. Od pozytywizmu do postmodernizmu, tłumaczył L. Rasiński, Wrocław 2003; Bohman, J., New Philosophy of Social Science: Problems of Indeterminacy, Cambridge-Massachusetts 1991; Coleman, J. S., Foundations of Social Theory, Harvard 1990; Collin F., Social Reality, London 1997; Kincaid, H., Philosophical Foundations of the Social Sciences: Analyzing Controversies in Social Research, Cambridge 1996; Little D., Varieties of Social Explanations: An Introduction to the Philosophy of Social Science, Westview Press 1991; Mokrzycki E., Filozofia nauki a socjologia: Od doktryny metodologicznej do praktyki badawczej, Warszawa 1980; Mokrzycki E., Socjologia w filozoficznym kontekście, Warszawa 1990; Nowak S., Metodologia badań społecznych, Warszawa 1985; Ossowski S., O osobliwościach nauk społecznych, (w:) Dzieła, t. IV, O nauce, Warszawa 1967; Rybicki P., Struktura społecznego świata, Warszawa 1979; Rosenberg, A., Philosophy of Social Sciences, Oxford 1988; Trigg R., Understanding

Social Science: A Philosophical Introduction to the Social Sciences, Basil Blackwell 1985; Searle J. R., The Construction of Social Reality, The Free Press 1995; Searle J. R., Umysł, język, społeczeństwo: Filozofia i rzeczywistość, tłum. D. Cieśla, Warszawa 1999; Znaniecki, F. (1922), Wstęp do socjologii, Warszawa 1988.

Forma zaliczenia: ocena końcowa udzielana jest w oparciu o: systematyczną obecność i aktywne uczestnictwo w zajęciach, oceny cząstkowe ze sprawdzianów, wygłoszone referaty oraz krótką pracę pisemną na wybrany temat

Konwersatorium: **Doktryna Jana Pawła II**

Prowadzący: ks. dr hab. Alfred Wierzbicki

Treść zajęć: Problem miłości znajduje się w centrum nauczania Jana Pawła II i Benedykta XVI, stanowi istotnie głębokie iunctim magisterium obydwu pontyfikatów. Ethos miłości implikuje personalistyczną wizję Boga i człowieka. Konwersatorium skupi się z jednej strony na interpretacji miłości w świetle danych rozumu i wiary, a z drugiej na ukazaniu znaczenia miłości wobec wyzwań kultury współczesnej.

Literatura: encykliki Jana Pawła II, Redemptor hominis i Dives in misericordia oraz encyklika Benedykta XVI Deus caritas est.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Konwersatorium: **Teoria działania**

Prowadzący: dr Przemysław Gut

Treść zajęć: Problematyką zajęć jest spór między kompatybilizmem a libertarianizmem. Kompatybiści utrzymują, że wolność i determinizm są zgodne. Uważają, że wolność jest przeciwieństwem przymusu, a nie zdeterminowania czy konieczności. Libertarianie sądzą natomiast, że każda sytuacja zakładająca wolność jest indeterministyczna. Wolność – ich zdaniem – wymaga czegoś więcej niż brak przymusu – mianowicie wymaga alternatywnych możliwości. Celem wykładu jest odpowiedź na następujące pytania: co jest przyczyną tej różnicy między kompatybilizmem a libertarianizmem oraz jakie argumenty można podać na rzecz każdego z tych stanowisk.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Konwersatorium: **Filozofia orientalna**

Prowadzący: dr Maciej St. Zięba

Treść zajęć: Konwersatorium ma na celu zapoznanie słuchaczy z pewnymi szczegółowymi zagadnieniami historii filozofii orientalnych (indyjskiej, chińskiej, tybetańskiej, koreańskiej itp.), będącymi aktualnie przedmiotem prac badawczych prowadzącego zajęcia. Pozwoli usytuować te zagadnienia w kontekście całego nurtu myśli filozoficznej danej cywilizacji i w kontekście porównawczym z filozofią zachodnią. W *Yogasūtrach* i komentarzach cel praktyki duchowej został określony jako „[ostateczne] skupienie świadomości” („powściągnięcie zjawisk świadomościowych”), a metodą prowadzącą do tego jest „skupia-

nie świadomości [krok po kroku]” przez ćwiczenie i bezpragnieniowość. Oba te elementy są określane terminem “yoga”, tak jak i sam system. Na podstawie lektury tekstów źródłowych, uczestnicy przeanalizują te zagadnienia na tle dualistycznej ontologii klasycznej jogi oraz jej teorii poznania.

Literatura: Podstawowa: L. Cyboran (red.), *Klasyczna joga indyjska*, Warszawa 1986; M. Kudelska (red.), *Filozofia Wschodu – wybór tekstów*, Kraków 2002, s. 81-106; F. Tokarz, *Z filozofii indyjskiej kwestie wybrane*, cz. 2., Lublin 1985, s. 121-194. Uzupełniająca: M. Jakubczak, *Poznanie wyzwajające. Filozofia jogi klasycznej*, Kraków 1999; M. Jakubczak, *Dhyāna, Patañjali*, [w:] *Powszechna Encyklopedia Filozofii*, Lublin 2000-2008; G. Oberhammer, *Medytacja i mistyka w jodze Patañdzalego*, „*Studia Filozoficzne*” 12/1978; G. Oberhammer, *Struktura medytacji w jodze...*, „*Studia Filozoficzne*” 10/1984; G. Głuchowski, *Problem kosmologii w jodze klasycznej*, „*Studia Filozoficzne*” 2/1979; G. Głuchowski, *Koncepcja czasu w jodze*, „*Studia Filozoficzne*” 9/1981.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

WYDZIAŁ FILOZOFII KIERUNEK: FILOZOFIA

FILOZOFIA PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ

Rok I (studia I stopnia – licencjackie)

Wykład: **Biblia: istota i rola w kulturze**

Prowadzący: dr hab. Urszula Szwarc, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład obejmuje dwie grupy zagadnień z dziedziny biblistyki. Pierwsza, to zagadnienia dotyczące procesu formowania się Biblii, jej aspektu literackiego, charyzmatu natchnienia i wynikającego stąd autorytetu ksiąg świętych, a także relacji pomiędzy Biblią a nauką. Druga grupa zagadnień, to omówienie przesłania wybranych ksiąg biblijnych ze szczególnym uwzględnieniem teologii i antropologii biblijnej (księgi: Rodzaju, Hioba, Koheleta, Ewangelia wg św. Marka i Apokalipsa św. Jana).

Bibliografia: Krodell J., Klucz do Pisma Świętego, Kraków 2003; Paciorek A., Wstęp ogólny do Pisma świętego, Tarnów 1999; Świderkówna A., Rozmowy o Biblii, Warszawa 1994; Świderkówna A., Rozmowy o Biblii. Nowy Testament, Warszawa 2000; Świderkówna A., Rozmów o Biblii ciąg dalszy, Warszawa 2001.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Etyka ogólna**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek

Treść zajęć: 1. Zagadnienia wstępne. Specyfika dobra moralnego. Definicja etyki, etyka normatywna a etyka opisowa. Etyka a teologia moralna, filozoficzny charakter refleksji etycznej. Etyka a metaetyka, podstawowe kierunki współczesnej metaetyki; 2. Czyn i jego specyfika: Decyzja i proces jej kształtowania. Wolność a konieczność i przymus. Przeszkody ograniczające świadomość i wolność czynów; 3. Spór o kryterium wartości moralnej czynu. Eudajmonizm i jego odmiany (hedonizm i utylitaryzm, szkoła cyników i stoicyzm, perfekcjonizm). Deontonomizm i jego odmiany (teonomizm i inne wersje heteronomizmu, etyka I. Kanta i J. P. Satre'a). Personalizm i jego współczesne odmiany. Metafizyczne ugruntowanie personalizmu; 4. Źródła moralności czynu (*fontes moralitatis*): cel przedmiotowy a cel podmiotowy. Dobroć a słuszność czynu. Cel a środki; 5. Prawo naturalne. Spór o jego istotny sens. Skłonności naturalne człowieka. Prawo naturalne a prawo

stanowione. Prawa człowieka. Przemiany moralne a przemiany obyczajowe. Relatywizm a dojrzwienie moralne; 6. Sumienie. Jego sens habitualny i aktualny. Sumienie jako subiektywnie ostateczna norma moralności. Błędy sumienia. Znaczenie „złotej reguły”. Rasizm i jego odmiany. Wychowanie sumienia; 7. Cnoty i wady. Definicja cnoty moralnej. Cztery cnoty kardynalne (ze szczególnym uwzględnieniem roztropności i sprawiedliwości). Akt moralnie zły a błąd. Siedem wad głównych. Istota charakteru moralnego.

Literatura: Podręczniki (jeden do wyboru): T. Styczeń, Wprowadzenie do etyki, Lublin 1993; T. Ślipko, Zarys etyki ogólnej, Kraków 2002; J. Woroniecki, Katolicka etyka wychowawcza, t. 1 (etyka ogólna), Lublin 1986.

Lektury uzupełniające (do wyboru po jednej z każdej grupy): A. Teksty klasyków: Platon, Obrona Sokratesa. Kriton; Arystoteles, Etyka Nikomachejska, ks. I, VIII i IX; Św. Augustyn, Wyznania, ks. X i XIII; Św. Tomasz z Akwinu, Suma teologiczna, cz. I, q. 83 (w: S. Swieżawski, Traktat o człowieku, Poznań 1956, s. 425-452); D. Hume, Badania dotyczące zasad moralności, Warszawa 1975, rozdz. I-VI (s. 3-98); I. Kant, Uzasadnienie metafizyki moralności, Warszawa 1984, rozdz. I-II (s. 11-85); F. Nietzsche, Z genealogii moralności, Warszawa 1904, rozprawa I i II (s. 13-109); J. S. Mill, Utylitaryzm (w: tenże, Utylitaryzm. O wolności, Warszawa 1959, s. 3-111); M. Scheller, Resentyment a moralność, Warszawa 1977, rozdz. I-III (s. 31-129); E. Fromm, Ucieczka od wolności, Warszawa 1998, rozdz. II i V (s. 40-53 i 137-197) B. Personalistyczne ujęcie istoty moralności: J. Pieper, O miłości, Warszawa 1975; C. S. Lewis, Cztery miłości, Warszawa 1968; K. Wojtyła, Miłość i odpowiedzialność, Lublin 1982, cz. II (s. 67-126); T. Styczeń, Urodziłeś się, by kochać, Lublin 1993, cz. I (s. 3-133); D. v. Hildebrand, Serce, Poznań 1985, s. 30-96 i 149-198; R. Spaemann, Podstawowe pojęcia moralne, Lublin 2000; J. Maritain, Dziesięć wykładów o podstawowych pojęciach filozofii moralnej, Lublin 2001, wykł. II-V (s. 36-127); Jan Paweł II, Mężczyznę i niewiastę stworzył ich, cz. I: Chrystus odwołuje się do „początku”, Lublin 1981, s. 19-82; Jan Paweł II, Mężczyznę i niewiastę stworzył ich, cz. II: Chrystus odwołuje się do „serca”, Lublin 1998, s. 19-88; Jan Paweł II, Encyklika *Evangelium vitae*.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii starożytnej**

Prowadzący: prof. dr hab. Agnieszka Kijewska

Treść zajęć: Wykład ma na celu zapoznanie studentów z najważniejszymi postaciami, nurtami i problemami filozofii starożytnej. Układ wykładu jest chronologiczny i obejmuje filozofię presokratejską, Sokratesa, Platona, Arystotelesa, szkoły hellenistyczne, filozofię neoplatonicką oraz myśl Ojców Kościoła. Wykład ma stanowić podstawę dla innych zajęć filozoficznych.

Literatura: G. Reale, Myśl starożytna, tłum. E. Zieliński, Lublin 2003; G. Reale, Historia filozofii starożytnej, tłum. E. Zieliński, t. 1-5, Lublin 1993- 2002; F. Copleston, Historia filozofii, t. 1, tłum. H. Bednarek, Warszawa 1998; R. Popkin (red.), Historia filozofii zachodniej, Poznań 2003; S. Swieżawski, Dzieje europejskiej filozofii klasycznej, Warszawa-Wrocław 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii średniowiecznej**

Prowadzący: prof. dr hab. Agnieszka Kijewska

Treść zajęć: Wykład stanowi wprowadzenie do studium myśli wieków średnich. Rozpoczyna się krótką prezentacją dziejów badań nad średniowieczem. Następnie zostają omówione najważniejsze postacie i problemy filozofii średniowiecznej zaczynając od Boecjusza, jako przekaziciela tradycji starożytnej. Dalej zostają zarysowane najważniejsze elementy składające się na renesans karoliński, początki scholastyki, z zaznaczeniem roli św. Anzelma, spór o powszechniki, krótki zarys średniowiecznej myśli arabskiej i żydowskiej, formowanie się nurtów wieku XIII i najważniejsze postaci tego okresu oraz najważniejsze tendencje i myśliciele wieku XIV.

Literatura: W. Seńko, Jak rozumieć filozofię średniowieczną, Kęty 2001; Gilson, Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich, tłum. S. Zalewski, Warszawa 1966; Heizmann, Filozofia średniowiecza, tłum. P. Domański, Kęty 1999; G. d'Onofrio, Historia teologii. Epoka średniowiecza, tłum. W. Szymona, Kraków 2005; S. Swieżawski, Dzieje europejskiej filozofii klasycznej, Warszawa-Wrocław 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Logika I – Logika formalna**

Prowadzący: prof. dr hab. Stanisław Kiczuk

Treść zajęć: Zagadnienia omawiane w ramach wykładu: 1. elementy semiotyki logicznej; wynikanie logiczne, wnioskowanie, reguła dowodzenia; formalne warunki poprawności definicji normalnych; 2. klasyczny rachunek logiczny oraz elementy rachunku zbiorów i relacji – założeniowe, zerojedynkowe i aksjomatyczne ujęcie klasycznego rachunku zdań, syntaktyczne pojęcia teorii systemów dedukcyjnych, założeniowe i aksjomatyczne ujęcie węższego rachunku predykatów, węższy rachunek predykatów z identycznością, ważniejsze definicje i twierdzenia rachunku zbiorów, pojęcie relacji oraz osobliwe rodzaje relacji; 3. rachunki nazw oraz współczesne logiki nieklasyczne – tradycyjny rachunek nazw, ontologia S. Leśniewskiego, krótka charakterystyka logik wielowartościowych, modalnych, logiki intuicjonistycznej i innych systemów logik nieklasycznych.

Literatura: K. Ajdukiewicz, Zarys logiki, Warszawa 1960; L. Borkowski, Elementy logiki formalnej, Warszawa 1976; L. Borkowski, Logika formalna, Warszawa 1977; J. Słupecki, L. Borkowski, A logical system based on rules and its application in teaching mathematical logic, "Studia Logica" 7 (1958), 71-113; J. Słupecki, L. Borkowski, Elementy logiki matematycznej i teorii mnogości, Warszawa 1984; J. Słupecki, L. Borkowski, Elements of Mathematical Logic and Set Theory, Oxford 1967; B. Stanosz, Wprowadzenie do logiki formalnej, Warszawa 1999; B. Stanosz, Ćwiczenia z logiki, Warszawa 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Metafizyka – Ontologia**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk

Treść zajęć: W pierwszej części wykładu *metafizyki* student zapozna się z najbardziej nośnymi interpretacjami rzeczywistości (monistyczną, dualistyczną, pluralistyczną i realistyczną), które pojawiły się w dziejach filozofii i legły u podstaw uformowania się różnych

koncepcji metafizyk (zwanych też od XVII w. ontologiami): metafizyki bytu materialnego, metafizyki bytu idealnego, metafizyki bytu możliwego (nowożytnych ontologii), metafizyki bytu realnego.

Druga część wykładu wprowadza studenta w sam proces rozumiejącego poznania świata, jakiego dostarcza metafizyka. Poznanie to dokonuje się, poprzez wyodrębnianie powszechnych (transcendentalnych) właściwości bytów, takich jak: bycie rzeczą (treściowo określonym), jednym (wewnętrznie niesprzecznym), odrębnym, nośnikiem prawdy, dobra i piękna oraz poprzez odkrycie metafizycznych praw bytowania rzeczy, takich jak: prawo tożsamości, niesprzeczności, wyłączonego środka, racji bytu, celowości i integralności. Następnie zostaną przedstawione sposoby wyodrębniania metafizycznych złożań bytowych takich jak: materia i forma, akt i możność, substancja i przypadłość oraz istota i istnienie, które pozwalają zasadnie wyjaśnić dynamizm rzeczy, ich przemienność, tożsamość i przygodność. Z kolei zostanie odkryty fakt uprzączynowanego i analogicznego sposobu bytowania rzeczy, który stanowią podstawę sformułowania teorii poznania przyczynowego i analogicznego.

Wykład poprzedzony jest refleksją metametafizyczną dotyczącą dziejów nazwy „metafizyka” („ontologia”), ukazaniem specyfiki poznania metafizycznego, metod wyodrębniania przedmiotu metafizyki, sposobów wyjaśniania i uzasadniania, a kończy się wprowadzeniem w problematykę przyczynowego i analogicznego poznania rzeczywistości.

Literatura: Podstawowa: M. A. Krąpiec, *Metafizyka*, Dzieła XII, Lublin 1995; M. A. Krąpiec, *Wprowadzenie do filozofii*, t. 1 *Rozumieć rzeczywistość*, Lublin 2000; A. Maryniarczyk, *Monistyczna i dualistyczna interpretacja rzeczywistości*. Zeszyty z metafizyki, Nr 1, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, *Pluralistyczna interpretacja rzeczywistości*. Zeszyty z metafizyki, Nr 2, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, *Realistyczna interpretacja rzeczywistości*, Zeszyty z metafizyki. Nr 3, Lublin 2005; A. Maryniarczyk, *Racjonalność i celowość świata osób i rzeczy*. Zeszyty z metafizyki, Nr 4 Lublin 2007; A. Maryniarczyk, *Odkrycie wewnętrznej struktury bytów*. Zeszyty z metafizyki, Nr 5, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, *O przyczynach partycypacji i analogii*. Zeszyty z metafizyki, Nr 6, Lublin 2005; B. Paź, *Ontologia*, w: „Powszechna Encyklopedia Filozofii”, t. 7, Lublin 2006; M. A. Krąpiec A. Maryniarczyk, *Metafizyka*, w: „Powszechna Encyklopedia Filozofii”, t. 7, Lublin 2006; Fragmenty tekstów klasycznych zamieszczonych w poszczególnych zeszytach z metafizyki 1-6. Uzupełniająca: A. B. Stępień, *Wprowadzenie do metafizyki*, Kraków 1964; S. Swieżawski, *Byt. Zagadnienia metafizyki tomistycznej*, Kraków 1999; S. Swieżawski, *Z dziejów filozofii klasycznej*, Kraków 2000; W. Stróżewski, *Ontologia*, Kraków 2005; M.A. Krąpiec, A. Maryniarczyk, *Rozmowy o metafizyce*, Lublin 1997 (dostępna także wersja CD); Z. J. Zdybicka, *Partycypacja bytu*, Lublin 1972; G. Reale, *Historia filozofii starożytnej*, tłum. I.E. Zieliński, t.1-5 Lublin 1996-2002; E. Gilson, *Chrześcijańska filozofia wieków średnich*, tłum. S. Zalewski, Warszawa 1987; E. Gilson, P. Langan, A. A. Maurer, *Historia filozofii współczesnej*, tłum. B. Chwendeńczuk, Z. Zalewski, Warszawa 1972.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wprowadzenie do filozofii**

Prowadzący: dr Jacek Wojtysiak

Treść zajęć: Celem wykładu jest wprowadzenie w filozofię oraz w uniwersyteckie studia filozoficzne. Sporą część wykładu zajmuje podanie wiadomości z zakresu metafizologii (geneza filozofii, koncepcje i dyscypliny filozofii, poznawcza wartość i metody filozofii, filozofia a inne działy kultury). Jednakże jego zasadniczy tok polega na przedmiotowej prezentacji najważniejszych pytań filozoficznych w kontekście wiedzy i doświadczeń dostępnych absolwentowi szkoły średniej. Wykładowca stara się nie preferować bliskich mu odpowiedzi, zachęcając raczej do samodzielnych poszukiwań i aktywnego uczestnictwa w dalszych zajęciach, na których odpowiednie zagadnienia będzie podejmowane. W ten sposób student ma możliwość dokładniejszego wniknięcia w program studiów filozoficznych (rodzaje zajęć i ich główne treści). Dodatkowo podczas wykładu zostają podane informacje o sposobach osiągnięcia elementarnych sprawności niezbędnych w studiowaniu (np. sporządzanie notatek, przygotowywanie się do egzaminów) oraz w uprawianiu nauki i filozofii (np. formułowanie pytań, definiowanie, analiza znaczeń słów, argumentowanie).

Literatura: A. B. Stępień, Wstęp do filozofii, Lublin 1995 (rozdz. I, II, V, VIII; dodatek II i III; par. 16, 24, 25, 34, 35); K. Ajdukiewicz, Zagadnienia i kierunki filozofii, Warszawa 1983 (wstęp; część I: rozdz. 1 i 5; część II: rozdz. 1, 2, 4 i 5); A. Anzenbacher, Wprowadzenie do filozofii, Kraków 1987; J. M. Bocheński, Ku filozoficznemu myśleniu. Wprowadzenie do podstawowych pojęć filozoficznych, Warszawa 1986; J. Galarowicz, Na ścieżkach prawdy. Wprowadzenie do filozofii, Kraków 1992 (część pierwsza, trzecia, czwarta i piąta); J. J. Jądacki, Jak studiować filozofię?, Warszawa 1996; L. Kasprzyk, A. Węgrzecki, Wprowadzenie do filozofii, Warszawa, wiele wydań; T. Nagel, Co to wszystko znaczy? Bardzo krótkie wprowadzenie do filozofii, Warszawa 1993; J. Pieper, W obronie filozofii, Warszawa 1985; P. F. Strawson, Analiza i metafizyka. Wstęp do filozofii, Kraków 1994; S. Swieżawski, Święty Tomasz na nowo odczytany, W drodze, Poznań 1995; J. Wojtysiak, Pochwała ciekawości. Filozofia, Kraków 2003; J. Wojtysiak, Filozofia i życie, Kraków 2007.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wprowadzenie do filozofii przyrody**

Prowadzący: ks. dr Dariusz Dąbek

Treść zajęć: Wykład kursowy będący próbą odpowiedzi na pytanie czym zajmuje się filozofia przyrody, jaki jest jej przedmiot i jakimi posługuje się metodami. Część pierwsza obejmuje: stosowane nazwy, stosunek filozofii przyrody do dyscyplin pokrewnych i różnorodne (autonomiczne i nieautonomiczne) koncepcje jej uprawiania. Część druga skrótowo prezentuje wybrane problemy przedmiotowe zgrupowane w czterech działach: klasyczna filozofia przyrody nieożywionej (kosmologia filozoficzna), filozofia przyrody ożywionej (refleksja filozoficzna nad światem ożywionym), aspekty filozoficzne kwestii przyrodniczej (problemy filozoficzne pojawiające się w kontekście nauk przyrodniczych) oraz problematyka filozofii przyrodoznawstwa (refleksja filozoficzna nad wynikami i zasadami metodologicznymi nauk przyrodniczych).

Literatura: St. Mazierski, Elementy kosmologii filozoficznej i przyrodniczej, Poznań 1972; L. Wciórka, Filozofia przyrody, Poznań 1993; M. Heller, M. Lubański, S. Ślaga, Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki. Wstęp do filozofii przyrody, Warszawa 1997⁴; A. Lemańska, Filozofia przyrody a nauki przyrodnicze, Warszawa 1998; A. Lemańska, Filozofia przy-

rody, [w:] Od kosmologii do ekofilozofii. Problemy filozoficzne XXI wieku, Episteme 22 (2002), 15-101; M. Heller, Filozofia przyrody, Kraków 2004; Z. Hajduk, Filozofia przyrody. Filozofia przyrodoznawstwa. Metakosmologia, Lublin 2004; H. D. Mutschler, Wprowadzenie do filozofii przyrody, Kraków 2005.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wprowadzenie do fizyki**

Prowadzący: dr Monika Hereć

Treść zajęć: Wykład ma na celu przypomnienie, wprowadzenie i rozszerzenie podstawowych pojęć i zagadnień fizyki, między innymi takich jak siła, praca, energia, jednostki i pomiary w fizyce. Przedstawione zostaną również elementy teorii błędów pomiarowych. W ramach wykładu wprowadzony zostanie, ograniczony do niezbędnego minimum, aparat matematyczny: wektory, tensory, pochodne, całki, proste równania różniczkowe, na poziomie pozwalającym na dalsze swobodne poruszanie się w różnych dziedzinach fizyki klasycznej. Pokazana zostanie również rola i miejsce fizyki we współczesnym świecie.

Literatura: H. Piersa, Podstawy fizyki, część I, Lublin 2004; R. Resnick, D. Halliday, Fizyka, Warszawa 1980; R. P. Feynman, R. B. Leighton, M. Sands, Feynmana wykłady z fizyki, Warszawa 2005.

Forma zaliczenia: uczestnictwo w zajęciach

Ćwiczenia: **Historia filozofii starożytnej**

Prowadzący: dr Anna Palusińska

Treść zajęć: Omówienie całości filozofii starożytnej od Talesa do zamknięcia Akademii Platonskiej. Omówienie zagadnień filozofii starożytnej w oparciu o podręczniki i teksty źródłowe.

Literatura: G. Reale, Historia filozofii starożytnej, tłum. E. Zieliński, t. I-V, Lublin 1993-2002; S. Swieżawski, Dzieje europejskiej filozofii klasycznej, Warszawa 2000.

Forma zaliczenia: uczestnictwo w zajęciach, kolokwia pisemne, aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Historia filozofii średniowiecznej**

Prowadzący: dr Anna Palusińska

Treść zajęć: Omówienie najważniejszych zagadnień filozofii średniowiecznej w oparciu o podręczniki i teksty źródłowe.

Literatura: E. Gilson, Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich, przeł. S. Zalewski, Warszawa 1966; R. Heinzmann, Filozofia średniowieczna, przeł. P. Domański, Kęty 1999.

Forma zaliczenia: uczestnictwo w zajęciach, kolokwia pisemne, aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Logika I – Logika formalna**

Prowadzący: dr Robert Trypuz

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest powtórzenie i pogłębienie treści wykładu z logiki formalnej. W ramach ćwiczeń podejmowane są następujące zagadnienia: 1. Formalna analiza rozumowań; 2. Klasyczny rachunek zdań - ujęcia: zerojedynkowe, założeniowe, aksjomatyczne; 3. Założeniowe ujęcie węższego rachunku predykatów (dowodzenie twierdzeń me-

tołą założeniową); 4. Elementy rachunku zbiorów i relacji; 5. Sylogistyka Arystotelesa; 6. Elementy ontologii Leśniewskiego oraz logik nieklasycznych.

Literatura: L. Borkowski, Logika formalna, Warszawa 1977; L. Borkowski, Elementy logiki formalnej, Warszawa 1976; K. Ajdukiewicz, Zarys logiki, Warszawa 1960; B. Stanosz, Wprowadzenie do logiki formalnej, Warszawa 1999; B. Stanosz, Ćwiczenia z logiki, Warszawa 2000; J. Słupecki, L. Borkowski, Elementy logiki matematycznej i teorii mnogości, Warszawa 1984.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach, kolokwia pisemne

Ćwiczenia: **Wprowadzenie do fizyki**

Prowadzący: ks. mgr Maciej Naraziński

Treść zajęć: Omawianie zagadnień z zakresu kinematyki, dynamiki, zasad zachowania, elektryczności i magnetyzmu oraz rozwiązywanie zadań z tego zakresu, bez angażowania aparatu matematycznego rachunku różniczkowego i całkowego.

Literatura: R. Resnick, D. Halliday, Fizyka, tomy 1 i 2, Warszawa 1999; S. U. Gonczarenko, Zadania z fizyki, Warszawa 1971.

Forma zaliczenia: Ocena na podstawie aktywności podczas ćwiczeń i ocen z kolokwiiów częstkowych.

Ćwiczenia: **Technologia informacyjna**

Prowadzący: ks. dr Dariusz Dąbek

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest zdobycie praktycznych umiejętności posługiwania się komputerem w toku studiów i w dydaktyce. Zajęcia obejmują następujące grupy zagadnień: 1) podstawy technik informatycznych, 2) przetwarzanie tekstów, 3) arkusze kalkulacyjne, 4) bazy danych, 5) elementy grafiki prezentacyjnej, 6) usługi w sieciach informatycznych, 7) pozyskiwanie i przetwarzanie informacji. Ćwiczenia są elementem przygotowania pedagogicznego ukierunkowanym na umiejętność wykorzystywania technologii informacyjnej w nauczaniu oraz w procesie samokształcenia.

Literatura: Z. Nowakowski, Użytkowanie komputerów, Warszawa 2004; A. Michałowska, S. Michałowski, Windows 2000 PL Professional. Ćwiczenia z ..., Warszawa 2000; L. Madeja, Linux. Podstawy obsługi systemu. Ćwiczenia z ..., Warszawa 1999; A. Michałowska, S. Michałowski, Internet. Ćwiczenia z ..., Warszawa 2000/2001; M. Kopertowska, Przetwarzanie tekstów, Warszawa 2001; M. Kopertowska, Arkusze kalkulacyjne, Warszawa 2001; A. Wojciechowski, Usługi w sieciach informatycznych, Warszawa 2004.

Forma zaliczenia: kolokwia w postaci sprawdzianów praktycznej umiejętności posługiwania się komputerem

Lektorat: **Obcy język nowożytny**

Lektorat: **Język łaciński**

Wychowanie fizyczne

ROK II (studia I stopnia – licencjackie)

Wykład: **Filozofia przyrody nieożywionej**

Prowadzący: ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład obejmuje następujące zagadnienia: 1. Status metodologiczny filozofii przyrody: a) stosowane nazwy, b) stosunek do metafizyki, filozofii nauki i nauk przyrodniczych, c) autonomiczne i nieautonomiczne koncepcje filozofii przyrody, d) otwartość filozofii przyrody na nauki szczegółowe. 2. Koncepcje materii: a) przyrodnicze, b) filozoficzne, 3. Koncepcje czasu i przestrzeni: a) przyrodnicze, b) filozoficzne. 4. Determinizm i indeterminizm: a) aspekt epistemologiczno-metodologiczny, b) aspekt ontologiczny. 5. Zagadnienie przyczynowości. 6. Problematyka teleologiczna. 7. Prawa przyrody i prawa nauki.

Literatura: M. Bunge, O przyczynowości, Warszawa 1968; S. Mazierski, Elementy kosmologii filozoficznej i przyrodniczej, Poznań 1972; M. Heller, Filozofia świata, Kraków 1992; S. Mazierski, Prawa przyrody, Lublin 1993; M. Heller, M. Lubański, Sz. Ślaga, Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki, Warszawa 1997; W. Krajewski, Prawa nauki, Warszawa 1998; Z. Hajduk, Filozofia przyrody - filozofia przyrodznawstwa. Metakosmologia, Lublin 2004.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia przyrody ożywionej**

Prowadzący: dr Zbigniew Wróblewski

Treść zajęć: Problematyka wykładu jest prezentowana w dwóch aspektach: metaprzmiotowym i przedmiotowym. W pierwszym bloku zagadnień omawiane są wybrane teorie filozofii przyrody i teorii nauk przyrodniczych. Na blok przedmiotowy składają się następujące zagadnienia: istota życia, ewolucja życia, geneza życia. Dyskutowane są następujące zagadnienia: redukcjonistyczne, holistyczne, neowitalistyczne koncepcje życia, struktura teorii ewolucji, ontologiczne problemy ewolucji, teorie abiogenezy, modele ewolucji przedbiologicznej, kontrowersja ewolucjonizm-kreacjonizm.

Literatura: Conveney P., Highfield R., Granice złożoności. Poszukiwania porządku w chaotycznym świecie, Warszawa 1997; Crick F., Zdumiewająca hipoteza czyli nauka w poszukiwaniu duszy, Warszawa 1997; Dubos R., Pochwała różnorodności, Warszawa 1986; Gánti T., Podstawy życia, Warszawa 1986; Jacob F., Historia i dziedziczność, Warszawa 1973; Jacob F., Mysz, mucha, człowiek, Warszawa 1997; Klószak K., Z teorii i metodologii filozofii przyrody, Poznań 1980; Küppers B.O., Geneza informacji biologicznej. Filozoficzne problemy powstania życia, Warszawa 1991; Ługowski W., Filozoficzne podstawy protobiologii, Warszawa 1995; Mazierski S. (red.), Zarys filozofii przyrody ożywionej, Lublin 1980; Meyer P., Złudzenie konieczne. Biofilozofia I, Warszawa 1998; Postgate J., Granice życia, Warszawa 1997; Prigogine I., Stengers Isabelle, Z chaosu ku porządkowi. Nowy dialog człowieka z przyrodą, Warszawa 1990; Schrödinger E., Czym jest życie? Umysł i materia. Szkice autobiograficzne, Warszawa 1998 [obowiązuje pierwszy esej]; Wilson E., Różnorodność życia, Warszawa 1999; Wojciechowski T., Zarys filozofii przyrody ożywionej, Opole 1997; Wprowadzenie do filozofii ekologii, Studia pod red. A. Papuzińskiego, Bydgoszcz 1999; Zięba S., Natura i człowiek w ekologii humanistycznej, Lublin 1998.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii nowożytnej i współczesnej**

Prowadzący: dr Przemysław Gut

Treść zajęć: Celem wykładu jest ukazanie dziejów filozofii europejskiej od XV wieku do XX wieku włącznie. W sposób szczególnie omawiane są poglądy następujących autorów: R. Descartesa, B. Spinozy, G. W. Leibniza, J. Locke'a, D. Hume'a, I. Kanta, G. W. Hegła, A. Comte'a, K. Marksa, F. Nietzschego, E. Husserla, M. Heideggera, pragmatystów, neopozytywistów, filozofów analitycznych, egzystencjalistów.

Literatura: F. Copleston, Historia filozofii, t. IV-IX, Warszawa 1991-1995; E. Gilson, T. Langan, A. A. Maurer, Historia filozofii współczesnej, Warszawa 1979; W. Tatarkiewicz, Historia filozofii, t. II -III, Warszawa.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Logika praktyczna z elementami metodyki pracy naukowej**

Prowadzący: dr hab. Paweł Kawalec

Treść zajęć: Wykład wprowadza w podstawowe czynności wiedzytwórcze, należące do warsztatu naukowego, jak definiowanie, stawianie pytań, podział logiczny (klasyfikacja), typologia, rozumowanie oraz analizowanie tekstu naukowego i prowadzenie dyskusji naukowej. Szczególną uwagę poświęca błędom poszczególnych czynności wiedzytwórczych, zagrażających realizowaniu naczelnego celu pracy naukowej, jakim jest wiedza naukowa rozumiana klasycznie jako zbiór twierdzeń (przekonań) prawdziwych i uprawomocnionych. Integralną, istotnie dopełniającą częścią wykładu są ćwiczenia, służące praktycznemu wdrożeniu w rzemiosło naukowe.

Literatura: Ajdukiewicz K., Logika pragmatyczna, Warszawa 1975; Jadacki J., Spór o granice języka. Elementy semiotyki logicznej i metodologii, Warszawa 2002; Pawłowski T., Pojęcia i metody współczesnej humanistyki, Wrocław 1977; Pelc J., Wstęp do semiotyki, Warszawa 1982; Szymanek K., Sztuka argumentacji, Warszawa 2001; Ziemiński Z., Logika praktyczna, Warszawa 1971.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wprowadzenie do fizyki**

Prowadzący: dr Monika Hereć

Treść zajęć: Wykład ma na celu przypomnienie, wprowadzenie i rozszerzenie podstawowych pojęć i zagadnień fizyki między innymi takich jak siła, praca, energia, jednostki i pomiary w fizyce. Przedstawione zostaną również elementy teorii błędów pomiarowych. W ramach wykładu wprowadzony zostanie, ograniczony do niezbędnego minimum, aparat matematyczny: wektory, tensory, pochodne, całki, proste równania różniczkowe, na poziomie pozwalającym na dalsze swobodne poruszanie się w różnych dziedzinach fizyki klasycznej. Pokazana zostanie również rola i miejsce fizyki we współczesnym świecie.

Literatura: H. Piersa, Podstawy fizyki, część I, Lublin 2004; R. Resnick, D. Halliday, Fizyka, Warszawa 1980; R. P. Feynman, R. B. Leighton, M. Sands, Feynmana wykłady z fizyki, Warszawa 2005.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Podstawy fizyki**

Prowadzący: dr Monika Hereć

Treść zajęć: Wykład stanowi kurs fizyki ogólnej w ramach, którego omawiana jest mechanika klasyczna, główne zagadnienia szczególnej teorii względności, prawa Keplera, zasady zachowania, dynamika płynów, zasady termodynamiki i ich ważniejsze konsekwencje, kinetyczna teoria gazu, drgania harmoniczne, fale oraz podstawowe zjawiska falowe: interferencja, dyfrakcja i polaryzacja, pole elektrostatyczne, właściwości materiałów przewodzących i dielektryków, prawa prądu stacjonarnego, magnetostatyka, indukcja elektromagnetyczna oraz równania Maxwella w próżni, elementy fizyki współczesnej.

Literatura: H. Piersa, Podstawy fizyki, część I, Lublin 2004; R. Resnick, D. Halliday, Fizyka, Warszawa 1980; R. P. Feynman, R. B. Leighton, M. Sands, Feynmana wykłady z fizyki, Warszawa 2005; C. Kittel, W. D. Knight, M. A. Ruderman, Mechanika, (Berkeley Physics Course I), Warszawa 1969; F. S. Crawford, Fale, Warszawa 1975, (Berkeley Physics Course III), E. M. Purcell, Elektryczność i magnetyzm, Warszawa 1975, (Berkeley Physics Course II); I. W. Sawieliew, Wykłady z fizyki, Warszawa 1994; I. Tarjan, Fizyka dla przyrodników, Warszawa 1975; M. Mansfield, C. O'Sullivan, Understanding Physics, John Wiley and Sons Ltd. 1998.

Forma zaliczenia: uczestnictwo w zajęciach

Wykład: **Biblia: istota i rola w kulturze**

Prowadzący: dr hab. Urszula Szwarc, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład obejmuje dwie grupy zagadnień z dziedziny biblistyki. Pierwsza, to zagadnienia dotyczące procesu formowania się Biblii, jej aspektu literackiego, charyzmatu natchnienia i wynikającego stąd autorytetu ksiąg świętych, a także relacji pomiędzy Biblią a nauką. Druga grupa zagadnień, to omówienie przesłania wybranych ksiąg biblijnych ze szczególnym uwzględnieniem teologii i antropologii biblijnej (księgi: Rodzaju, Hioba, Koheleta, Ewangelia wg św. Marka i Apokalipsa św. Jana).

Literatura: Krodell J., Klucz do Pisma Świętego, Kraków 2003; Paciorek A., Wstęp ogólny do Pisma świętego, Tarnów 1999; Świderkówna A., Rozmowy o Biblii, Warszawa 1994; Świderkówna A., Rozmowy o Biblii. Nowy Testament, Warszawa 2000; Świderkówna A., Rozmów o Biblii ciąg dalszy, Warszawa 2001.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Ćwiczenia: **Filozofia przyrody nieożywionej**

Prowadzący: ks. dr Jacek Golbiak

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest powtórzenie i pogłębienie treści wykładu w oparciu o podaną literaturę. W trakcie ćwiczeń omawiane są następujące zagadnienia: 1. Status metodologiczny filozofii przyrody; 2. Przyrodnicze i filozoficzne koncepcje materii (hilemorfizm); 3. Filozoficzne i przyrodnicze koncepcje czasu i przestrzeni; 4. Przyczynowość, determinizm, indeterminizm.

Literatura: Heller M., Lubański M., Ślaga Sz., Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki. Wstęp do filozofii przyrody, Warszawa, Mazierski S., Elementy filozofii przyrodniczej i kosmologicznej, Poznań, 1972; Van Melsen A., Filozofia przyrody, Warszawa, 1963; Nagel

E., Struktura nauki, Warszawa, 1970; Kłósak K., Z teorii i metodologii filozofii przyrody, Poznań, 1980.

Forma zaliczenia: kolokwia pisemne i aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Filozofia przyrody ożywionej**

Prowadzący: dr Zbigniew Wróblewski

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest przedstawienie węzłowych problemów filozoficznych świata ożywionego oraz zdobycie umiejętności stawiania i rozwiązywania tych problemów przy wykorzystaniu różnych typów wiedzy (nauki przyrodnicze, historia nauki, filozofia nauki, doświadczenie potoczne). Problematyka ćwiczeń jest podzielona na dwa główne bloki: zagadnienia metaprzmiotowe i przedmiotowe. W pierwszym bloku zagadnień omawiane są następujące zagadnienia: aktualne koncepcje filozofii przyrody (z nurtu filozofii klasycznej oraz filozofii postulującej ścisły kontakt z naukami przyrodniczymi), relacja filozofii przyrody do nauk przyrodniczych i nauk filozoficznych, status teorii przyrodniczej, metoda filozofii przyrody. Na blok przedmiotowy ćwiczeń składają się następujące zagadnienia: istota życia, ewolucja życia, geneza życia. Dyskutowane są następujące zagadnienia: redukcjonistyczne, holistyczne, neowitalistyczne koncepcje życia, struktura teorii ewolucji, ontologiczne problemy ewolucji, teorie abiogenezy, modele ewolucji przedbiologicznej, kontrowersja ewolucjonizm-kreacjonizm.

Literatura: K. Kłósak, Z teorii i metodologii filozofii przyrody, Poznań 1980; S. Mazierski (red.), Zarys filozofii przyrody ożywionej, Lublin 1980; M. Heller, Filozofia świata. Wybrane zagadnienia i kierunki filozofii przyrody, Kraków 1992; M. Heller, A. Michalik, J. Życkiński, Filozofować w kontekście nauki, Kraków 1987; T. Wojciechowski, Zarys filozofii przyrody ożywionej, Opole 1997; W. Ługowski, Filozoficzne podstawy protobiologii, Warszawa 1995; T. Kucia, Filozofia biogenezy, Londyn 1981; J. Kreiner, S. Skowron, Powstanie życia na Ziemi, Warszawa 1957; W. Dyk, Termodynamiczne aspekty genezy życia, w: Z zagadnień filozofii przyrodoznawstwa i filozofii przyrody, t. XV, Warszawa 1996, s. 13-179; B. Küppers, Geneza informacji biologicznej. Filozoficzne problemy powstania życia, Warszawa 1991.

Forma zaliczenia: zajęcia kończą się wystawieniem stopnia po każdym semestrze odbytych zajęć

Ćwiczenia: **Historia filozofii nowożytnej i współczesnej**

Prowadzący: mgr Piotr Szałek

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest pogłębienie wiadomości z wykładu historia filozofii nowożytnej i współczesnej (od XV do XX wieku), przede wszystkim w oparciu o lekturę i analizę tekstów źródłowych (klasycznych). Przy tym szczególny nacisk kładzie się na wydobycie natury problemów filozoficznych obecnych w myśli nowożytnej, na wyjaśnienie struktury argumentacyjnej omawianych doktryn filozoficznych oraz opanowanie siatki terminologicznej wypracowanej przez myślicieli nowożytnych i współczesnych. W sposób szczególny omawiane są poglądy następujących autorów: R. Descartesa, B. Spinozy, G. W. Leibniza, J. Locke'a, D. Hume'a, I. Kanta, G. W. Hegła, A. Comte'a, K. Marksa, F. Nietzschego, E. Husserla, M. Heideggera, pragmatystów, neopozytywistów, filozofów analitycznych, egzystencjalistów.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach, kolokwia pisemne

Ćwiczenia: **Logika praktyczna z elementami metodyki pracy naukowej**

Prowadzący: ks. dr Robert Kublikowski

Treść zajęć: Zajęcia kształtują umiejętność wykorzystania pojęć z zakresu semiotyki w posługiwaniu się językiem (zwł. naukowym) oraz umiejętność posługiwania się podstawowymi czynnościami naukotwórczymi (definiowanie, klasyfikowanie, wnioskowanie, argumentowanie oraz dyskutowanie). Zajęcia dają umiejętność czytania i interpretacji tekstów z filozofii i historii nauki, analizy argumentacji w sporach o naturę nauki (realizm naukowy, naturalizm) i klasyfikację nauk, sprawność w określaniu metodologicznego statusu dyscyplin naukowych. Uczestnicy nabywają podstawowych sprawności w prowadzeniu samodzielnych badań naukowych i w ocenie ich poprawności.

Literatura: Ajdukiewicz K., Logika pragmatyczna, Warszawa 1975; Bronk A., Religia i nauka, w: tenże, Zrozumieć świat współczesny, Lublin 1998 s. 203-256; Chalmers A.F., Czym jest to, co zwiemy nauką?, Wrocław 1993; Grobler A., Metodologia nauk, Kraków 2006; Kamiński S., Nauka i metoda, Lublin 1992; Kawalec P., Wyjaśnianie i przyczyna, Lublin 2006; J. Losee, Wprowadzenie do filozofii nauki, Warszawa 2001; Philosophy of Science: An Anthology, Oksford 2007; Wójcicki R., Teorie w nauce, Warszawa 1991.

Forma zaliczenia: kolokwium

Ćwiczenia: **Wprowadzenie do fizyki**

Prowadzący: ks. mgr Maciej Naraziński

Treść zajęć: Omawianie zagadnień z zakresu kinematyki, dynamiki, zasad zachowania, elektryczności i magnetyzmu oraz rozwiązywane zadań z tego zakresu, bez angażowania aparatu matematycznego rachunku różniczkowego i całkowego.

Literatura: R. Resnick, D. Halliday, Fizyka, tomy 1 i 2, Warszawa 1999; S. U. Gonczarenko, Zadania z fizyki, Warszawa 1971.

Forma zaliczenia: Ocena na podstawie aktywności podczas ćwiczeń i ocen z kolokwium cząstkowych

Ćwiczenia: **Pracownia fizyczna**

Prowadzący: mgr Orest Hrycyna

Treść zajęć: Pomiary fizyczne i metody obliczania błędów (metoda różniczki zupełnej); doświadczenia z fizyki ogólnej. Ćwiczenia obejmują działy fizyki: mechanika (Maszyna Atwooda, II zasada dynamiki Newtona, Pomiar przyspieszenia ziemskiego), własności materii (Pomiar gęstości ciał stałych, wyznaczanie lepkości płynów - Prawo Stokesa), ciepło (wyznaczanie ciepła właściwego cieczy), akustyka (badanie rezonansu akustycznego i dudnień, badanie fal dźwiękowych), optyka i światło (równanie soczewki, pomiar długości fali światła), elektryczność (badanie prawa Ohma) i elementy fizyki atomu (wyładowania w gazach rozrzedzonych). Obok wiedzy teoretycznej, studenci nabywają umiejętności samodzielnego wykonywania eksperymentu fizycznego, poznają aparaturę pomiarową oraz metody pomia-

ru różnych wielkości fizycznych. Dzięki pisemnemu sprawozdaniu, student nabiera wprawy w zastosowaniu metody oszacowania błędu popełnionego przy każdym pomiarze fizycznym, mat. opracowania wyników eksperymentu i analizę błędu pomiarowego.

Literatura: Squires G. L., Praktyczna fizyka, Warszawa 1992; Szczeniowski Sz., Fizyka doświadczalna, Warszawa 1972; Szydłowski H., Pracownia fizyczna; Acosta V., Cowan C. L., Graham B. J. Podstawy fizyki współczesnej; Bolton W., Zarys fizyki; Feynman R. P., Leighton R. B., Sands M. Feynmana wykłady z fizyki; Jaworski B., Dittlaf A. Kurs fizyki; Leyko J., Mechanika ogólna; Piersa H., Elementy fizyki dla ekologów; Resnick R., Halliday D. Fizyka; Rogers E. M., Fizyka dla dociekliwych; Sawieliew I. W., Wykłady z fizyki; „Berkeley Physics Course” 5 tomów.

Forma zaliczenia: kolokwia ustne oraz sprawozdania z eksperymentów

Ćwiczenia: **Podstawy programowania i systemy operacyjne**

Prowadzący: mgr Przemysław Grądzki

Treść zajęć: W trakcie zajęć studenci zapoznają się z elementarnymi wiadomościami z zakresu programowania (budowa programu komputerowego, jego podstawowe elementy i ich funkcje) na przykładzie wybranych języków programowania (języki skryptowe) oraz z zagadnieniami dotyczącymi tematyki systemów operacyjnych (instalowanie, administracja, praca w systemie operacyjnym). Omawiane są także wybrane zagadnienia związane z sieciami komputerowymi. Celem zajęć jest zapoznanie studentów podstawowymi zagadnieniami z zakresu programowania, zaznajomienie z głównymi funkcjami systemu operacyjnego oraz wykształcenie elementarnych umiejętności związanych z administracją systemami operacyjnymi z rodziny Windows i Unix.

Literatura: <http://pl.wikibooks.org/wiki/Perl>; A. Jasińska-Suwada, S. Plichta, Przewodnik do ćwiczeń z przedmiotu: Systemy operacyjne, Kraków 2001.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Konwersatorium: **Astronomia**

Prowadzący: mgr Orest Hrycyna

Treść zajęć: 1. Układy współrzędnych w przestrzeni trójwymiarowej; 2. Sfera niebieska i jej ruch dzienny; 3. Widomy ruch Słońca; 4. Mechanika ruchu układu dwóch ciał; 5. Orbita eliptyczna; 6. Układ Ziemia—Księżyc; 7. Materia w układzie planetarnym; 8. Mechanika ruchów orbitalnych planet; 9. Gwiazdy i ich źródła energii; 10. Budowa Słońca; 11. Pole magnetyczne Słońca; 12. Ruchy gwiazd; 13. Gwiazdy podwójne i wielokrotne; 14. Gwiazdy zmienne, pulsujące i wybuchające; 15. Materia międzygwiazdowa; 16. Galaktyki i materia międzygalaktyczna; 17. Elementy kosmologii.

Literatura: E. Rybka, Astronomia ogólna, Warszawa, 1983 i późniejsze; J. Stodółkiewicz, Astrofizyka ogólna z elementami geofizyki, Warszawa, 1982 i późniejsze; Wszechświat - VIII tom Encyklopedii geograficznej, Kraków, 1998, J. Mietelski, Astronomia w geografii, Warszawa 1995.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Lektorat: **Obcy język nowożytny**

Translatorium: **Tłumaczenia obcojęzycznych tekstów filozoficznych**

Prowadzący: ks. mgr Maciej Naraziński

Treść zajęć: Celem zajęć jest pomoc przy tłumaczeniu (wspomaganie tłumaczenia) z języka angielskiego na język polski tekstów z zakresu filozofii przyrody nieożywionej, historii filozofii przyrody i historii nauki. W szczególności zwraca się uwagę na sposoby tłumaczenia wyrażenia charakterystycznych (technicznych) dla problematyki z wyżej wymienionego zakresu.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: Ocena na podstawie aktywności podczas ćwiczeń.

Konwersatorium: **Astrofizyka**

Prowadzący: mgr Orest Hrycyna

Treść zajęć: 1. Elementy astrofizyki obserwacyjnej; 2. Techniki i metody obserwacji astronomicznych; 3. Gwiazdy zmienne; 4. Budowa gwiazd i ich ewolucja; 5. Transport energii w gwiazdach; 6. Elementy Szczególnej i Ogólnej Teorii Względności; 7. Emisja i absorpcja promieniowania elektromagnetycznego; 8. Podstawy radioastronomii; 9. Radioźródła galaktyczne i pozagalaktyczne; 10. Materia międzygalaktyczne; 11. Procesy w radioźródłach centralnych; 12. AGN i jety; 13. Końcowe etapy ewolucji gwiazd; 14. Pulsary i pozostałości supernowych; 15. Ewolucja Wszechświata; 16. Mikrofalowe promieniowanie tła; 17. Modele kosmologiczne i ich testowanie;

Literatura: M. Jaroszyński, Galaktyki i budowa Wszechświata, Warszawa 1993, M. Kubiak, Gwiazdy i materia międzygwiazdowa, Warszawa 1994;

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Wykład: **Chemia nieorganiczna**

Prowadzący: dr hab. Andrzej Kuczumow, prof. KUL

Treść zajęć: 1. Nukleosynteza pierwiastków, ich obecne rozpowszechnienie, pierwiastki a inne składniki materii, pierwiastki transuranowe, synteza nowych pierwiastków; 2. Filozoficzne koncepcje podstawowych chemicznych składników materii; 3. Układ okresowy pierwiastków, rola liczby atomowej i sposoby jej określania (prawo Moseleya), określenie właściwości pierwiastków w zależności od położenia w układzie, symetria układu okresowego; 4. Systematyka pierwiastków grup głównych. Asymetria między chemią węgla i chemią pozostałych pierwiastków. Pierwiastki skałotwórcze – podstawa budowy planet typu Ziemi. Pierwiastki niezbędne dla powstania i utrzymania życia. Metale przejściowe; 5. Metody rozdzielania i analizy substancji nieorganicznych. Podstawy fizyczne metod analitycznych. Analiza jakościowa i ilościowa, klasyczna i instrumentalna. Rentgenowska spektrometria fluorescencyjna – analiza pierwiastków; spektrometria mas – analiza izotopów. Dyfrakcja promieni rentgenowskich, elektronów i neutronów jako podstawa analiz strukturalnych.

Literatura: Cotton F., Wilkinson G., Gals P., Chemia nieorganiczna: podstawy, Warszawa 1998; Bielański A., Podstawy chemii nieorganicznej, Warszawa 1994; Pauling L., Pauling

P., Chemia, Warszawa 1989; Greenwood N.N. i Earshaw A., Chemistry of the Elements, Oxford 1984.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Chemia ogólna z elementami chemii fizycznej**

Prowadzący: dr hab. Andrzej Kuczumow, prof. KUL

Treść zajęć: Budowa materii. Podstawowe pojęcia i prawa chemiczne. Stechiometria. Nomenklatura związków chemicznych. Kwantowo-mechaniczny model atomu. Liczby kwantowe. Funkcje falowe. Konfiguracje elektronowe pierwiastków. Budowa cząsteczki. Wiązania chemiczne. Teoria VB i VSEPR. Hybrydyzacja. Teoria LCAO - orbitale wiążące i antywiążące. Polaryzacja cząsteczek. Oddziaływania międzycząsteczkowe. Stanów skupienia. Właściwości i prawa stanu gazu idealnego. Równowagi fazowe. Odmiany alotropowe. Chemia roztworów. Układy koloidalne. Osmoza. Elektrolity - przewodnictwo właściwe. Teoria elektrolitów mocnych. Wybrane teorie kwasów i zasad. Stała i stopień dysocjacji, iloczyn jonowy wody, pH, iloczyn rozpuszczalności, hydroliza. Reakcje redox. Równanie Nernsta. Elektrochemia. Kinetyka reakcji chemicznych. Stan i stała równowagi. Reguła przekory. Kataliza homo- i heterogeniczna. Efekty cieplne przemian fizycznych i chemicznych. Elementy termodynamiki. Napięcie powierzchniowe. Siły kapilarne. Adsorpcja. Wymiana jonowa.

Literatura: L. Pajdowski, Chemia ogólna, Warszawa 1997; A. Bielański, Podstawy chemii nieorganicznej, Warszawa 1998; L. Pauling i P. Pauling, Chemia, Warszawa; M.J. Sienko, R.A. Plane, Chemia. Podstawy i własności, Warszawa 1980.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Informatyczna analiza danych**

Prowadzący: dr Piotr Kulicki

Treść zajęć: Na zajęciach omawiane są zagadnienia związane ze wspomaganą komputerowo analizą systemów. Przedstawiona jest metodyka analizy systemów w oparciu o modele funkcji systemu oraz modele danych potrzebnych do ich zrealizowania (modele związków encji). Uczestnicy uczą się wykorzystywać narzędzia firmy Oracle do programowania systemów baz danych. Ćwiczenia odbywają się we współpracy z firmą Oracle w ramach Inicjatywy Akademickiej Oracle.

Literatura: Barker, R., Case Method. Modelowanie związków encji, Warszawa 1996 Barker, R., Longman, C., Case Method. Modelowanie funkcji i procesów, Warszawa 1996.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Metody matematyczne w fizyce cz. I**

Prowadzący: dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu jest rachunek tensorowy i jego zastosowania w STW i OTW. Omawiane zagadnienia: 1. liniowe przestrzenie wektorowe - układy współrzędnych, geometryczne pojęcie wektora, liniowe przestrzenie n-wymiarowe, przekształcenia liniowe, sprowadzanie macierzy do postaci diagonalnej, formy kwadratowe, 2. teoria tensorów – inwariantność, przekształcanie współrzędnych, pojęcie tensora kowariantne-

go i kontrawariantnego, tensory i ich własności, algebra tensorów, tensory symetryczne i antysymetryczne, tensor metryczny, symbole Christoffella, kowariantne różniczkowanie tensorów, tensor Ricciego, tensor Riemanna i jego własności, tożsamość Bianchi, tensor Einsteina, 3. zastosowanie rachunku tensorowego w STW i OTW – inwariantność praw fizycznych, tensory w STW, równania pola w OTW, sferycznie symetryczne, statyczne pole grawitacyjne, peryhelium Merkurego, orbity planet, 4. zastosowanie języków algebraicznych (Tensor, Maple, Mathematica) w obliczeniach tensorowych.

Literatura: Synge J. L., Rachunek tensorowy, Warszawa, 1964; Karaśkiewicz E., Zarys teorii wektorów i tensorów, Poznań, 1971; Margenau H., Murphy G. M., Matematyka w fizyce i chemii, Warszawa 1962; Foster J., Nightingale J. D., Ogólna Teoria Względności, Warszawa, 1985.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Ogólna metodologia nauk**

Prowadzący: dr Monika Walczak/dr hab. Paweł Kawalec

Treść zajęć: Wykład poświęcony jest zagadnieniom ogólnologicznym. Składa się z dwóch części: (1) język (semiotyka logiczna) i (2) podstawowe czynności naukotwórcze i ich wytwory (ogólna metodologii nauk). W części pierwszej omawiane są następujące grupy zagadnień: semiotyczna charakterystyka języka i znaku językowego, wyrażenia językowe i ich funkcje, podstawowe kategorie syntaktyczne: zdania, nazwy, funktory, błędy językowe, język naukowy. Na część drugą składają się: porządkowanie rzeczowe i logiczne pewnej dziedziny (podział logiczny, typologia), elementy teorii definicji, elementy teorii pytań, elementy teorii rozumowań, problem antynomii, teoria dyskusji (erystyka).

Literatura: Podręczniki: Ziemiński Z., Logika praktyczna, Warszawa (wiele wydań); Ajdukiewicz K., Logika pragmatyczna, Warszawa 1965, 1975; Hajduk Z., Ogólna metodologia nauk, Lublin 2001, 2005. Literatura pomocnicza: Borkowski L., Elementy logiki formalnej, Warszawa 1972 (wiele wydań); Eco U., Pejzaż semiotyczny, Warszawa 1972; Marciszewski W., Mała encyklopedia logiki, Wrocław 1970, 1988; Marciszewski W., Metody analizy tekstu naukowego, Warszawa 1977; Pawłowski T., Tworzenie pojęć i definiowanie w naukach humanistycznych, Warszawa 1978, 1986; Pelc J., Wstęp do semiotyki, Warszawa 1982; Schopenhauer A., Erystyka czyli sztuka prowadzenia sporów, Warszawa 2000 (wcześniejsze wydania m.in.: 1983, 1986); Szymanek K., Sztuka argumentacji. Słownik terminologiczny, Warszawa 2001.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Teoria mnogości**

Prowadzący: dr hab. Paweł Garbacz

Treść zajęć: Wykład teorii mnogości składa się z trzech części. W części pierwszej, o charakterze historycznym, omawiana jest ewolucja pojęć teoriomnogościowych w filozofii i matematyce od starożytnych argumentów przeciwko ruchowi i wielości do G. Cantora teorii mnogości. Część druga wykładu jest poświęcona antynomiom teoriomnogościowym oraz sposobom ich usuwania. Część trzecia obejmuje prezentację aksjomatycznej teorii mnogości w ujęciu Zermelo-Fraenkla. W czasie wykładu słuchacze mają okazję do pozna-

nia podstawowych obiektów, własności i relacji teoriomnogościowych, m. in.: relacji równoliczności; zbiorów przeliczalnych i nieprzeliczalnych; liczb kardynalnych oraz działań arytmetycznych na liczbach kardynalnych; zbiorów liniowo i dobrze uporządkowanych, oraz typów i liczb porządkowych.

Literatura: Borkowski L., Wprowadzenie do logiki i teorii mnogości, Lublin 1991; Gruszecki, L., U źródeł pojęć mnogościowych, Lublin 2006; Kuratowski, K., Mostowski, A., Teoria mnogości, Warszawa 1952, Murawski, R., Filozofia matematyki. Zarys dziejów, Warszawa 2001.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Przygotowanie wojskowe**

Prowadzący: mgr U. Lulkiewicz

Ćwiczenia: **Chemia nieorganiczna**

Prowadzący: dr Jakub Nowak

Treść zajęć: Podstawy analizy jakościowej. Skala analizy jakościowej. Czulość reakcji analitycznych. Metody analizy jakościowej. Podział kationów i anionów na grupy analityczne. Odczynniki grupowe. Analiza pojedynczych kationów. Analiza pojedynczych anionów. Identyfikacja nieznannej soli. Podstawy reakcji redoks. Wpływ środowiska na reakcje redoks. Zastosowanie redoks w analizie jakościowej. Hydroliza soli. Równowagi hydrolizy. Związki amfoteryczne.

Literatura: Minczewski J, Marczenko Z., Chemia analityczna, t. 1, Warszawa 2000; Z.S., Lipiec T., Chemia analityczna z elementami analizy instrumentalnej, Warszawa 1996; Praca zbiorowa pod redakcją Ryszarda Kocjana, Chemia analityczna t.1 Warszawa 2000.

Forma zaliczenia: kolokwia pisemne i aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Chemia ogólna z elementami chemii fizycznej**

Prowadzący: mgr Marek Florek

Treść zajęć: Podstawy obliczeń chemicznych - jednostki, wzory i symbole chemiczne. Liczność materii - mol, masa molowa, objętość molowa, liczba Avogadro, równanie Clapeyrona. Stechiometria wzorów i równań chemicznych i obliczenia na ich podstawie. Reakcje redox. Ustalanie stopnia utlenienia oraz bilans redox. Wyrażanie i przeliczanie stężeń - stężenie molowe, procentowe, normalne, ppm. Równowagi w roztworach wodnych - pH, stała i stopień dysocjacji, iloczyn rozpuszczalności, hydroliza. Termochemia - obliczanie efektów energetycznych reakcji. Kinetyka - obliczenia w oparciu o stałą równowag

Literatura: Całus H., Podstawy obliczeń chemicznych, Warszawa 1987; Galus Z., Ćwiczenia rachunkowe z chemii analitycznej, Warszawa 1996; M.J. Sienko, R.A. Plane, Chemia. Podstawy i własności, Warszawa 1980.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Informatyczna analiza danych**

Prowadzący: dr Piotr Kulicki

Treść zajęć: Na zajęciach omawiane są zagadnienia związane ze wspomaganą komputerowo analizą systemów. Przedstawiona jest metodyka analizy systemów w oparciu o modele funkcji systemu oraz modele danych potrzebnych do ich zrealizowania (modele związków encji). Uczestnicy uczą się wykorzystywać narzędzia firmy Oracle do programowania systemów baz danych. Ćwiczenia odbywają się we współpracy z firmą Oracle w ramach Inicjatywy Akademickiej Oracle.

Literatura: Barker, R., Case Method. Modelowanie związków encji, Warszawa 1996; Barker, R., Longman, C., Case Method. Modelowanie funkcji i procesów, Warszawa 1996.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Metody matematyczne w fizyce cz. I**

Prowadzący: dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu jest rachunek tensorowy i jego zastosowania w STW i OTW. Omawiane zagadnienia: 1. liniowe przestrzenie wektorowe - układy współrzędnych, geometryczne pojęcie wektora, liniowe przestrzenie n-wymiarowe, przekształcenia liniowe, sprowadzanie macierzy do postaci diagonalnej, formy kwadratowe, 2. teoria tensorów – inwariantność, przekształcanie współrzędnych, pojęcie tensora kowariantnego i kontrawariantnego, tensory i ich własności, algebra tensorów, tensory symetryczne i antysymetryczne, tensor metryczny, symbole Christoffella, kowariantne różniczkowanie tensorów, tensor Ricciego, tensor Riemanna i jego własności, tożsamość Bianchi, tensor Einsteina, 3. zastosowanie rachunku tensorowego w STW i OTW – inwariantność praw fizycznych, tensory w STW, równania pola w OTW, sferycznie symetryczne, statyczne pole grawitacyjne, peryhelium Merkurego, orbity planet, 4. zastosowanie języków algebraicznych (Tensor, Maple, Mathematica) w obliczeniach tensorowych,.

Literatura: Synge J. L., Rachunek tensorowy, Warszawa, 1964; Karaśkiewicz E., Zarys teorii wektorów i tensorów, Poznań, 1971; Margenau H., Murphy G. M., Matematyka w fizyce i chemii, Warszawa 1962; Foster J., Nightingale J. D., Ogólna Teoria Względności, Warszawa 1985.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Ogólna metodologia nauk**

Prowadzący: ks. dr Robert Kublikowski

Treść zajęć: Zajęcia kształtują umiejętność oceny wartości poznania naukowego w odniesieniu do poznania potocznego i mądrościowego, umiejętność czytania i interpretacji tekstów z filozofii i historii nauki, analizy argumentacji w sporach o naturę nauki (realizm naukowy, naturalizm) i klasyfikację nauk, sprawność w określaniu metodologicznego statusu dyscyplin naukowych. Uczestnicy nabywają podstawowych sprawności w prowadzeniu samodzielnych badań naukowych i w ocenie ich poprawności.

Literatura: Ajdukiewicz K., Logika pragmatyczna, Warszawa 1975; Bronk A., Religia i nauka, w: tenże, Zrozumieć świat współczesny, Lublin 1998 s. 203-256; Chalmers A.F., Czym jest to, co zwiemy nauką?, Wrocław 1993; Grobler A., Metodologia nauk, Kraków 2006;

Kamiński S., Nauka i metoda, Lublin 1992; Kawalec P., Wyjaśnianie i przyczyna, Lublin 2006; J. Losee, Wprowadzenie do filozofii nauki, Warszawa 2001; Philosophy of Science: An Anthology, Oksford 2007; Wójcicki R., Teorie w nauce, Warszawa 1991.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Teoria mnogości**

Prowadzący: dr Robert Trypuz

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest zrozumienie pojęć wprowadzonych na wykładzie z teorii mnogości. Cel ten jest realizowany poprzez dyskusję podanych na wykładzie definicji i twierdzeń, zastosowanie pojęć teoriomnogościowych do opisywania zbiorów przedmiotów z różnych kategorii ontologicznych oraz poprzez dowodzenie twierdzeń z zakresu algebry zbiorów.

Literatura: Borkowski, L., Wprowadzenie do logiki i teorii mnogości, Lublin 1991.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

ROK III (studia jednolite magisterskie)

Wykład: **Astronomia ogólna**

Prowadzący: dr Irena Tarraro-Żebrowska

Treść zajęć: 1. Sfera niebieska. 2. Prawa Keplera. 3. Pozorny ruch roczny Słońca na tle gwiazdozbiorów. 4. Odległość, promień, temperatura efektywna, masa, dzielność promieniowania, produkcja energii, jasność, aktywność fotosferyczna, chromosfera, korona, promieniowanie korpuskularne Słońca, promieniowanie radiowe Słońca. 5. Układ planetarny. 6. Astronomia gwiazdowa. 7. Galaktyki – klasyfikacja Hubble’a, klasyfikacja Morgana-Mayalla, jasności, rozmiary, masy galaktyk. 8. Metody wyznaczania odległości galaktyk i ich wyniki, prawo Hubble’a. 9. Gromady galaktyk, Układ Lokalny, Supergromada Lokalna, Wielki Atraktor. Galaktyki aktywne: kwazary, galaktyki Seyferta, galaktyki N, lacertydy. 10. Czarne dziury, akrecja materii jako źródło energii. 11. Testowanie obserwacyjne modeli kosmologicznych – promieniowanie tła, wykres Hubble’a, zliczenia obiektów, rozmiary kątowe obiektów, test efektu ewolucyjnego z pomocą maksymalnej objętości, testowanie krzywizny modeli Friedmanna z zastosowaniem oceny obfitości deuteru w materii.

Literatura: E. Rybka, Astronomia ogólna, Warszawa 1983 i późniejsze; J. Stodólkiewicz, Astrofizyka ogólna z elementami geofizyki, Warszawa 1982 i późniejsze; Wszechświat - VIII tom Encyklopedii geograficznej, Kraków 1998.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Elementy mechaniki teoretycznej**

Prowadzący: dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL

Treść zajęć: wykład obejmuje formalizm Lagrange’owski (równania ruchu), formalizm Hamiltonowski (Hamiltona równanie ruchu), przekształcenia kanoniczne, związki pomiędzy

dzy symetriami czasu i przestrzeni a zasadami zachowania, elementy rachunku wariacyjnego, zasady wariacyjne mechaniki punktów materialnych oraz elementy mechaniki płynów doskonałych. Głównym celem wykładu jest poznanie przez studentów różnych dyscyplin fizyki, aby w oparciu o zdobyta wiedzę przedmiotową mogli uprawiać filozofię nauki, w szczególności fizyki i kosmologii przyrodniczej.

Literatura: W. Rubinowicz, W. Królikowski, *Mechanika teoretyczna*, Warszawa 1955; J. Leyko, *Mechanika ogólna*, Warszawa 1997; L.D. Landau, E.M. Lifszic, *Krótki kurs fizyki teoretycznej*.

Wymagania: znajomość *Fizyki ogólnej*, wiedza z zakresu analizy matematycznej funkcji jednej i wielu zmiennych, elementy liniowych równań różniczkowych zwyczajnych.

Forma zaliczenia: egzamin pisemny

Wykład: **Filozofia kosmologii**

Prowadzący: ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL

Treść zajęć: Ogólnym celem wykładu jest przedstawienie podstawowych problemów wchodzących w zakres filozofii kosmologii, jako dyscypliny będącej filozoficzną refleksją nad kosmologią jako nauką przyrodniczą. Wykład dotyczy więc z jednej strony epistemologiczno-metodologicznej charakterystyki kosmologii, a z drugiej konkretnych problemów filozoficznych inspirowanych przez przedmiotowe osiągnięcia kosmologii. W pierwszym przypadku chodzi zarówno o tzw. metodologię zewnętrzną, jak i wewnętrzną. W pierwszym przypadku prezentowane są podstawowe zagadnienia z zakresu filozofii nauki bezpośrednio odnoszone do kosmologii jako nauki przyrodniczej. Metodologia natomiast wewnętrzna koncentruje swoją uwagę na tych wszystkich warunkach, które są niezbędne do zaistnienia kosmologii jako nauki empirycznej. W szczególności chodzi tu o problematykę ekstrapolacji, charakter i zasadność przyjmowanych założeń, koncepcję Wszechświata jako przedmiotu badań kosmologicznych i inne kwestie. Przedmiotowa natomiast problematykę filozofii kosmologii obejmuje najważniejsze zagadnienia z zakresu szeroko rozumianej filozofii przyrody, filozofii Boga i pewnej ontologii Wszechświata jako całości. W szczególności chodzi tu o problematykę czasu i przestrzeni, skończoności i nieskończoności Wszechświata, jego czasowego początku, antropicznego charakteru i wyraźnie dostrzeganych prawidłowości i kauzalnego charakteru.

Literatura: Z. Golda, M. Heller (red.), *Kosmos i filozofia*, Kraków 1994; J. Such, M. Szcześniak, A. Szczuciński, *Filozofia kosmologii*, Poznań 1998; M. Heller, *Kosmiczna przyгода człowieka mądrego*, Kraków 1994; M. Heller, *Wszechświat u schyłku stulecia*, Kraków 1994; M. Heller, *Wieczność, Czas, Kosmos*, Kraków 1995; J. Turek, *Kosmologia Alberta Einsteina i jej filozoficzne uwarunkowania*, Lublin 1982; J. Turek, *Wszechświat dynamiczny. Rewolucja naukowa w kosmologii*, Lublin 1995; J. Turek, *Filozofia kosmologii - Zarys problematyki*, „Roczniki Filozoficzne LIII(2005), nr 2, s. 270-308; J. Turek, *Czynnik empiryczny w teoriach kosmologicznych*, „Roczniki Filozoficzne” XLI(1993), z. 3, s. 217-233.

Sposób zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia przyrody nieożywionej**

Prowadzący: ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład obejmuje następujące zagadnienia: 1. Status metodologiczny filozofii przyrody: a) stosowane nazwy, b) stosunek do metafizyki, filozofii nauki i nauk przyrodniczych, c) autonomiczne i nieautonomiczne koncepcje filozofii przyrody, d) otwartość filozofii przyrody na nauki szczegółowe. 2. Koncepcje materii: a) przyrodnicze, b) filozoficzne. 3. Koncepcje czasu i przestrzeni: a) przyrodnicze, b) filozoficzne. 4. Determinizm i indeterminizm: a) aspekt epistemologiczno-metodologiczne, b) aspekt ontologiczny. 5. Zagadnienie przyczynowości. 6. Problematyka teleologiczna. 7. Prawa przyrody i prawa nauki.

Literatura: M. Bunge, O przyczynowości, Warszawa 1968; S. Mazierski, Elementy kosmologii filozoficznej i przyrodniczej, Poznań 1972; M. Heller, Filozofia świata, Kraków 1992; S. Mazierski, Prawa przyrody, Lublin 1993; M. Heller, M. Lubański, Sz. Ślaga, Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki, Warszawa 1997; W. Krajewski, Prawa nauki, Warszawa 1998; Z. Hajduk, Filozofia przyrody - filozofia przyrodoznawstwa. Metakosmologia, Lublin 2004

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Fizyka ogólna**

Prowadzący: Monika Hereć, dr

Treść zajęć: Kurs fizyki ogólnej w ramach, którego omawiana jest mechanika klasyczna, główne zagadnienia szczególnej teorii względności, prawa Keplera, zasady zachowania, dynamika płynów, zasady termodynamiki i ich ważniejsze konsekwencje, kinetyczna teoria gazów, drgania harmoniczne, fale oraz podstawowe zjawiska falowe: interferencja, dyfrakcja i polaryzacja, pole elektrostatyczne, właściwości materiałów przewodzących i dielektryków, prawa prądu stacjonarnego, magnetostatyka, indukcja elektromagnetyczna oraz równania Maxwella w próżni, elementy fizyki współczesnej.

Literatura: H. Piersa, Podstawy fizyki część I, Lublin 2004; R. Resnick, D. Halliday, Fizyka, Warszawa 1980; R. P. Feynman, R. B. Leighton, M. Sands, Feynmana wykłady z fizyki, Warszawa 2005; C. Kittel, W. D. Knight, M. A. Ruderman, Mechanika, (Berkeley Physics Course I), Warszawa 1969; F. S. Crawford, Fale Warszawa 1975, (Berkeley Physics Course III), E. M. Purcell, Elektryczność i magnetyzm, Warszawa 1975, (Berkeley Physics Course II), I. W. Sawieliew, Wykłady z fizyki, Warszawa 1994; I. Tarjan Fizyka dla przyrodników, Warszawa 1975; M. Mansfield, C. O'Sullivan Understanding Physics, John Wiley and Sons Ltd. 1998.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Informatyczna analiza danych**

Prowadzący: dr Piotr Kulicki

Treść zajęć: Na zajęciach omawiane są zagadnienia związane ze wspomaganiem komputerowo analizą systemów. Przedstawiona jest metodyka analizy systemów w oparciu o modele funkcji systemu oraz modele danych potrzebnych do ich zrealizowania (modele związków encji). Uczestnicy uczą się wykorzystywać narzędzia firmy Oracle do programowania systemów baz danych. Ćwiczenia odbywają się we współpracy z firmą Oracle w ramach Inicjatywy Akademickiej Oracle.

Literatura: Barker, R., Case Method. Modelowanie związków encji, Warszawa 1996; Barker, R., Longman, C., Case Method. Modelowanie funkcji i procesów, Warszawa 1996.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Kosmologia relatywistyczna**

Prowadzący: dr hab. Marek Szydłowski

Treść zajęć: Omawiane zagadnienia: przedmiot kosmologii, krótka historia kosmologii, trudności kosmologii Newtonowskiej, metryka Robertsona – Walkera i jej własności, modele FRW i ich klasyfikacja, parametry obserwacyjne Wszechświata, osobliwości kosmologiczne, kosmologie jednorodne, klasyfikacja Bianchi, oscylacyjny reżim chaotyczny w pobliżu osobliwości, kosmiczne promieniowanie mikrofalowe tła, wczesny Wszechświat, nukleosynteza pierwiastków lekkich, Wszechświat inflacyjny, struktury we Wszechświecie, problem ciemnej materii i ciemnej energii, kosmologia kwantowa, elementy kosmologii obserwacyjnej, klasyczne testy kosmologiczne, supernowe SNIa jako metoda próbkowania epoki ciemnej energii, obserwacje WMAPa oraz frakcji gazu w promieniach X, problem soczewkowania i mikrosoczewkowania grawitacyjnego.

Literatura: Weinberg S., Gravitation and Cosmology: Principles and Application of the General Theory of Relativity, New York 1972; Misner C. W., Thorne K. S., Wheeler J. A., Gravitation, San Francisco 1970; Peacock J. A., Cosmological Physics, Cambridge 1999; Liddle A., Wprowadzenie do kosmologii współczesnej, Warszawa 2000; Carroll B., W., Ostlie D. A., An introduction to modern astrophysics, Addison-Wesley Publishing Company 1996.

Wymagania: wykład przeznaczony jest dla studentów filozofii przyrody nieożywionej, którzy wysłuchali wykładu z metod matematycznych w fizyce – cz. I.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Logika II – Teoria systemów dedukcyjnych**

Prowadzący: dr Anna Buczek

Treść zajęć: Wykład stanowi wprowadzenie do metalogiki. Omawiane są następujące zagadnienia: 1. Pojęcia pomocnicze: najmniejszy zbiór zawierający określony zbiór wyjściowy i zamknięty ze względu na operacje, obliczalność funkcji i zbioru wyrażeń, arytmetyzacja syntaksy; 2. Podstawowe pojęcia syntaktyczne: system aksjomatyczny, pojęcie konsekwencji, twierdzenie o dedukcji. Własności syntaktyczne systemów dedukcyjnych: niesprzeczność, zupełność, rozstrzygalność, niezależność, metoda macierzowa budowania systemów logicznych; 3. Podstawowe pojęcia semantyczne: antynomie źródłem rozwoju problematyki semantycznej. Tarskiego definicja prawdy, pełność systemu, twierdzenie Gödla i jego filozoficzne konsekwencje.

Literatura: L. Borkowski, Logika formalna, Warszawa 1977; L. Borkowski, Wprowadzenie do logiki i teorii mnogości, Lublin 1991; G. S. Boolos, J. P. Burgess, R. C. Jeffrey, Computability and Logic, Cambridge 2002; G. Hunter, Metalogika, Warszawa 1982; S. C. Kleene, Introduction to Metamathematics, Amsterdam 1952; J. Słupecki, L. Borkowski, Elementy logiki matematycznej i teorii mnogości, Warszawa 1984; J. Słupecki, L. Borkowski, Elements of Mathematical Logic and Set Theory, Oxford 1967.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Metodologia nauk przyrodniczych**

Prowadzący: ks. dr Dariusz Dąbek

Treść zajęć: Wykład kursowy zawierający typowe zagadnienia tej metanauki. Należą do nich: 1. Kontekstowo objaśnione nazwy tej dyscypliny; 2. Grupy kategorii pojęciowych filozofii nauk przyrodniczych; 3. Filozofia nauki logicznego empiryzmu (konfirmacja, terminy teoretyczne, wyjaśnianie); 4. Falsyfikacjonizm – fallibilizm: typy; 5. Filozofia nauki postpoperyzmu (uteoretyzowanie obserwacji, rewolucje naukowe, odkrycie); 6. Epistemologia konsensualna; 7. Strukturalizm; 8. Realizm – kognitywizm – konstruktywizm.

Literatura: M. Bunge, *Philosophy of Science*, London 1998, vols. 2; Z. Hajduk, *Metodologia nauk przyrodniczych*, Lublin 2002; M. Heller, *Filozofia nauki. Wprowadzenie*, Kraków 1992; A. Nowaczyk, *Wprowadzenie do logiki nauk ścisłych*, Warszawa 1990; R. Wójcicki, *Metodologia formalna nauk empirycznych*, Wrocław 1974.

Forma zaliczenia: egzamin pisemny

Wykład: **Metody matematyczne w fizyce cz. II**

Prowadzący: dr hab. Marek Szydłowski

Treść zajęć: Na wykładzie omawiane są następujące zagadnienia: 1. matematyczne podstawy teorii pola - elementy teorii pola we współrzędnych krzywoliniowych, krzywoliniowe ortogonalne układy współrzędnych, operacje różniczkowe, pole skalarne, równania Kleina-Gordona, tensor energii – pędu, pole elektromagnetyczne, pole spinorowe, 2. równania fizyki matematycznej - warunki początkowe i warunki brzegowe, wyprowadzenie podstawowych równań fizyki matematycznej i ich rozwiązania, metoda funkcji Greena, funkcje specjalne.

Literatura: Kącki E., Siewierski L., *Wybrane działy matematyki wyższej z ćwiczeniami*, Warszawa 1975; Schutz B., F., *Wstęp do Ogólnej Teorii Względności*, Warszawa 1995; Landau L. D., Lifszyc E. M., *Teoria pola*, Warszawa 1973.

Wymagania: zaliczony wykład – Metody matematyczne w fizyce – cz. I.

Forma zaliczenia: egzamin ustny.

Wykład: **Teoria mnogości**

Prowadzący: dr hab. Paweł Garbacz

Treść zajęć: Wykład teorii mnogości składa się z trzech części. W części pierwszej, o charakterze historycznym, omawiana jest ewolucja pojęć teoriomnogościowych w filozofii i matematyce od starożytnych argumentów przeciwko ruchowi i wielości do G. Cantora teorii mnogości. Część druga wykładu jest poświęcona antynomiom teoriomnogościowym oraz sposobom ich usuwania. Część trzecia obejmuje prezentację aksjomatycznej teorii mnogości w ujęciu Zermelo-Fraenkla. W czasie wykładu słuchacze mają okazję do poznania podstawowych obiektów, własności i relacji teoriomnogościowych, m. in.: relacji równoliczności; zbiorów przeliczalnych i nieprzeliczalnych; liczb kardynalnych oraz działań arytmetycznych na liczbach kardynalnych; zbiorów liniowo i dobrze uporządkowanych, oraz typów i liczb porządkowych.

Literatura: Borkowski L., *Wprowadzenie do logiki i teorii mnogości*, Lublin 1991; Gruszecki, L., *U źródeł pojęć mnogościowych*, Lublin 2006; Kuratowski, K., Mostowski, A.,

Teoria mnogości, Warszawa 1952, Murawski, R., Filozofia matematyki. Zarys dziejów, Warszawa 2001.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Ćwiczenia: **Elementy mechaniki teoretycznej**

Prowadzący: ks. mgr Maciej Naraziński

Treść zajęć: W trakcie ćwiczeń poruszane są następujące zagadnienia: 1. Układanie funkcji Lagrange'a i równań ruchu Lagrange'a we współrzędnych cylindrycznych i sferycznych; 2. Całkowanie niektórych równań; 3. Układanie równań ruchu Hamiltona; 4. Całkowanie równania Hamiltona-Jakobiego; 5. Poszukiwanie ekstremali funkcjonalów.

Literatura: W. Rubinowicz, W. Królikowski, Mechanika teoretyczna, Warszawa 1955; E. Kraśnikiewicz, Zbiór zadań z mechaniki teoretycznej, Łódź-Poznań 1959.

Forma zaliczania: Ocena na podstawie aktywności podczas ćwiczeń i kolokwium pisemnego.

Ćwiczenia: **Filozofia przyrody nieożywionej**

Prowadzący: dr Jerzy Kaczmarek/ks. dr Jacek Golbiak

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest powtórzenie i pogłębienie treści wykładu w oparciu o podaną literaturę. W trakcie ćwiczeń omawiane są następujące zagadnienia: Status metodologiczny filozofii przyrody; Przyrodnicze i filozoficzne koncepcje materii (hilemorfizm); Filozoficzne i przyrodnicze koncepcje czasu i przestrzeni; Przyczynowość, determinizm, indeterminizm.

Literatura: Heller M., Lubański M., Ślaga Sz., Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki. Wstęp do filozofii przyrody, Warszawa; Mazierski S., Elementy filozofii przyrodniczej i kosmologicznej, Poznań 1972; Van Melsen A., Filozofia przyrody, Warszawa 1963; Nagel E., Struktura nauki, Warszawa 1970; Kłósak K., Z teorii i metodologii filozofii przyrody, Poznań 1980.

Forma zaliczenia: ocena na podstawie aktywności podczas ćwiczeń i wyników pisemnych kolokwium.

Ćwiczenia: **Informatyczna analiza danych**

Prowadzący: dr Piotr Kulicki

Treść zajęć: Na zajęciach omawiane są zagadnienia związane ze wspomaganą komputerowo analizą systemów. Przedstawiona jest metodyka analizy systemów w oparciu o modele funkcji systemu oraz modele danych potrzebnych do ich zrealizowania (modele związków encji). Uczestnicy uczą się wykorzystywać narzędzia firmy Oracle do programowania systemów baz danych. Ćwiczenia odbywają się we współpracy z firmą Oracle w ramach Inicjatywy Akademickiej Oracle.

Literatura: Barker, R., Case Method. Modelowanie związków encji, Warszawa 1996; Barker, R., Longman, C., Case Method. Modelowanie funkcji i procesów, Warszawa 1996.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Kosmologia relatywistyczna**

Prowadzący: ks. mgr Maciej Naraziński

Treść zajęć: W trakcie ćwiczeń omawiane są następujące zagadnienia: 1. Równania OTW; 2. Założenia przyjmowane przy rozwiązywaniu równań OTW; 3. Metryka Robertsona-Walkera; 4. Modele Friedmanna; 5. Parametry obserwacyjne; 6. Wiek Wszechświata.

Literatura: R. C. Tolman, *Relativity, Thermodynamics and Cosmology*, Oxford 1934; A. Liddle, *Wprowadzenie do kosmologii współczesnej*, Warszawa 2000; J. Foster, J.D. Nightingale, *Ogólna teoria względności*, Warszawa 1985; E. Karaśkiewicz, *Zarys teorii wektorów i tensorów*, Warszawa 1976.

Forma zaliczania: ocena na podstawie aktywności podczas ćwiczeń i kolokwium pisemnego.

Ćwiczenia: **Pracownia fizyczna I**

Prowadzący: mgr Orest Hrycyna

Treść zajęć: Pomiary fizyczne i metody obliczania błędów (metoda różniczki zupełnej); doświadczenia z fizyki ogólnej. Ćwiczenia obejmują działy fizyki: mechanika (Maszyna Atwooda, II zasada dynamiki Newtona, Pomiar przyspieszenia ziemskiego), własności materii (Pomiar gęstości ciał stałych, wyznaczanie lepkości płynów - Prawo Stokesa), ciepło (wyznaczanie ciepła właściwego cieczy), akustyka (badanie rezonansu akustycznego i dudnień, badanie fal dźwiękowych), optyka i światło (równanie soczewki, pomiar długości fali światła), elektryczność (badanie prawa Ohma) i elementy fizyki atomu (wyładowania w gazach rozrzedzonych). Obok wiedzy teoretycznej, studenci nabywają umiejętności samodzielnego wykonywania eksperymentu fizycznego, poznają aparaturę pomiarową oraz metody pomiaru różnych wielkości fizycznych. Dzięki pisemnemu sprawozdaniu, student nabiera wprawy w zastosowaniu metody oszacowania błędu popełnionego przy każdym pomiarze fizycznym, mat. opracowania wyników eksperymentu i analizę błędu pomiarowego.

Literatura: Squires G. L., *Praktyczna fizyka*, Warszawa 1992; Szczeniowski Sz., *Fizyka doświadczalna*, Warszawa 1972; Szydłowski H., *Pracownia fizyczna*, Warszawa 1997; Acosta V., Cowan C. L., Graham B. J. *Podstawy fizyki współczesnej*, Warszawa 1987; Bolton W., *Zarys fizyki*, Warszawa 1982; Feynman R. P., Leighton R. B., Sands M. *Feynmana wykłady z fizyki*, t. 1-2, Warszawa 2007; Jaworski B., Dittlaff A., *Kurs fizyki*, t. 1-3, Warszawa 1981; Leyko J., *Mechanika ogólna*, t. 1-2, Warszawa 2004; Piersa H., *Elementy fizyki dla ekologów*, Lublin 1995; Resnick R., Halliday D. *Fizyka*, t. 1-2, Warszawa 2001; Rogers E. M., *Fizyka dla dociekliwych*, t. 1-5, Warszawa; Sawieliew I. W., *Wykłady z fizyki*, t. 1-3, Warszawa 1998; „Berkeley Physics Course” 5 tomów.

Forma zaliczenia: kolokwia ustne oraz sprawozdania z eksperymentów

Ćwiczenia: **Pracownia fizyczna II**

Prowadzący: mgr Orest Hrycyna

Treść zajęć: Student jest wdrażany do samodzielnego planowania, przeprowadzenia i przedyskutowania eksperymentu. Zagadnienia eksperymentalne są bardziej rozbudowane i merytorycznie trudniejsze niż te, z którymi student zetknął się podczas zajęć Pracowni Fizycznej I.

Literatura: Squires G. L., *Praktyczna fizyka*, Warszawa 1992; Szczeniowski Sz., *Fizyka doświadczalna*, Warszawa 1972; Szydłowski H., *Pracownia fizyczna*, Warszawa 1997; Acosta V., Cowan

C. L., Graham B. J. Podstawy fizyki współczesnej, Warszawa 1997; Bolton W., Zarys fizyki, Warszawa 1982; Feynman R. P., Leighton R. B., Sands M. Feynmana wykłady z fizyki, t. 1-2, Warszawa 2007; Jaworski B., Ditlaf A., Kurs fizyki, t. 1-3, Warszawa 1981; Leyko J., Mechanika ogólna, t. 1-2, Warszawa; Piersa H., Elementy fizyki dla ekologów, Lublin 1995; Resnick R., Halliday D. Fizyka, t. 1-2, Warszawa 2001; Rogers E. M., Fizyka dla dociekliwych, t. 1-5, Warszawa 1966-1967; Sawieliew I. W., Wykłady z fizyki, t. 1-3, Warszawa 1998; „Berkeley Physics Course” 5 tomów.

Forma zaliczenia: kolokwia ustne oraz sprawozdania z eksperymentów

Ćwiczenia: **Teoria mnogości**

Prowadzący: dr Robert Trypuz

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest zrozumienie pojęć wprowadzonych na wykładzie z teorii mnogości. Cel ten jest realizowany poprzez dyskusję podanych na wykładzie definicji i twierdzeń, zastosowanie pojęć teoriomnościowych do opisywania zbiorów przedmiotów z różnych kategorii ontologicznych oraz poprzez dowodzenie twierdzeń z zakresu algebry zbiorów.

Literatura: Borkowski, L., Wprowadzenie do logiki i teorii mnogości, Lublin 1991.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Logika II - Teoria systemów dedukcyjnych**

Prowadzący: dr Bożena Czernecka-Rej

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest uzupełnienie treści wykładów z teorii systemów dedukcyjnych oraz nabycie sprawności w referowaniu, rekonstrukcji i ocenianiu cudzych poglądów naukowych poprzez omawianie wymagań stawianych różnym pracom naukowym. Omawiane są zagadnienia: 1. Systemy aksjomatyczne z metodologicznego i metanaukowego punktu widzenia; 2. Sposoby budowania teorii dedukcyjnych; 3. Problemy rozstrzygalności; 4. Formalizacja teorii dedukcyjnej.

Literatura: K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1974; K. Ajdukiewicz, Systemy aksjomatyczne z metodologicznego punktu widzenia, in: Język i poznanie, vol. 2, Warszawa 1985; G. S. Boolos, J. P. Burgess, R. C. Jeffrey, Computability and Logic, Cambridge 2002; A. Grzegorzczak, Zagadnienie rozstrzygalności, Warszawa 1957; S. C. Kleene, Introduction to Metamathematics, Amsterdam 1952; J. Słupecki, L. Borkowski, Elementy logiki matematycznej i teorii mnogości, Warszawa 1984; J. Słupecki, L. Borkowski, Elements of Mathematical Logic and Set Theory, Oxford 1967.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Proseminarium: **Filozofia nauki**

Prowadzący: dr Jerzy Kaczmarek

Treść zajęć: Zajęcia mają na celu przygotować studentów do udziału w seminarium. Omawiane zagadnienia będą koncentrowały się na wybranych elementach z metodologii pracy naukowej i na analizie tekstów pogłębiających wiadomości z filozofii nauki. Omówiona zostanie problematyka organizacji badań naukowych: problemy naukowe, zbieranie i opracowywanie materiałów, metody badawcze. Zwróci się uwagę na zagadnienia związane z przekładem dzieł

naukowych, na sposoby streszczania tekstów oraz na pisanie recenzji publikacji. Na zajęciach będzie uwzględniona charakterystyka prac magisterskich: wybór tematu, pisanie pracy, układ pracy. Do samodzielnych prac uczestników zajęć należy streszczenie wybranej przez studenta publikacji z zakresu filozofii nauki oraz napisanie recenzji analogicznej publikacji.

Literatura: J. Boć, Jak pisać pracę magisterską, Kolonia 2001; W. Marciszewski, Metody analizy tekstu naukowego, Warszawa 1981; J. Pieter, Zarys metodologii pracy naukowej, Warszawa 1975; W. Pytkowski, Organizacja badań i ocena prac naukowych, Warszawa 1985; S. Amsterdamski, Między historią a metodą. Spory o racjonalność nauki, Warszawa 1983; Z. Hajduk, Temporalność nauki. Kontrowersyjne zagadnienia dynamiki nauki, Lublin 1995; S. Kamiński, Metoda i język. Studia z semiotyki i metodologii nauk, Lublin 1994; T. Pawłowski (red.), Logiczna teoria nauki. Wybór artykułów, Warszawa 1966; J. Życiński, Elementy filozofii nauki, Tarnów 1996.

Forma zaliczenia: Aktywność na proseminarium, przygotowywane referaty, streszczenie publikacji, recenzja.

Proseminarium: **Filozofia przyrody nieożywionej**

Prowadzący: dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL

Treść zajęć: Głównym celem zajęć jest pogłębienie znajomości problematyki filozofii przyrody nieożywionej, wprowadzenie w rudymenarne zasady pracy edytorskiej oraz zapoznanie uczestników z różnymi formami prac naukowych (artykuł, komunikat) i stylami komunikacji naukowej.

Literatura: W. Marciszewski, Metody analizy tekstu naukowego, Warszawa 1981; A. Mędykowska, Podstawy bibliografii, Warszawa 1986; J. Boć, Jak pisać pracę magisterską, Wrocław 1995; K. Woźniak, O pisaniu pracy magisterskiej na studiach humanistycznych, Warszawa 1998; M. Krajewski, Vademecum autora i wydawcy prac naukowych, Włocławek 2001; J. Apanowicz, Metodologiczne uwarunkowania pracy naukowej, Warszawa 2005.

Forma zaliczenia: ocena na podstawie aktywności na zajęciach i przedstawionych prac pisemnych. Oceniana będzie wstępna i ostateczna wersja pracy pisemnej (ok. 6-8 stron).

Proseminarium: **Filozofia przyrody ożywionej i filozofia ochrony środowiska**

Prowadzący: dr Zbigniew Wróblewski

Treść zajęć: Celem zajęć jest pogłębione wprowadzenie w problematykę filozofii przyrody ożywionej oraz przygotowanie studentów do samodzielnej pracy naukowej. Program zajęć składa się z następujących działów: metoda pisania pracy naukowej (wymagania redakcyjne, struktura pracy); metody prezentowania wyników pracy (poster, dyskusja, referat); metody uzyskiwania informacji naukowej (przewodniki bibliograficzne, komputerowe bazy danych, internet, czasopisma „branżowe”, literatura naukowa); metody analizy tekstu naukowego.

Literatura: Jadacki J. J., Jak studiować filozofię, Warszawa 1994; Weiner J., Technika pisania i prezentowania przyrodniczych prac naukowych. Przewodnik praktyczny, Warszawa 1998; Rudniański J., Sprawność umysłowa, Warszawa 1984⁴; Marciszewski W., Metody analizy tekstu naukowego, Warszawa 1977; Marciszewski W., Sztuka dyskusowania, Warszawa 1996⁴.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach, prace pisemne

ROK IV (studia jednolite magisterskie)

Wykład: **Elektrodynamika klasyczna**

Prowadzący: dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL

Treść zajęć: W trakcie wykładu realizowany jest kurs elektrodynamiki na poziomie podstawowym i obejmuje on: pojęcie gradientu funkcji skalarnej, dywergencji i rotacji funkcji wektorowej, strumienia, twierdzenia Gaussa-Ostrogradzkiego i Stokesa, równania Maxwella w próżni, równania pola elektromagnetycznego w ośrodkach materialnych, polaryzacja i magnetyzacja ośrodka, energia i strumień energii pola elektromagnetycznego, charakterystyka fal elektromagnetycznych, konsekwencje równań Maxwella: propagacja płaskiej fali elektromagnetycznej w dielektryku, w przewodniku, odbicie i załamanie fal na granicy dwóch ośrodków dielektrycznych, propagacja fali w kryształach, promieniowanie dipola elektrycznego, elementy optyki geometrycznej.

Literatura: D. J. Griffiths, Podstawy elektrodynamiki, Warszawa 2005; M. Piłat, Wykłady z elektrodynamiki Lublin 1985; E. M. Purcell, Elektryczność i magnetyzm, Warszawa 1975; J. D. Jackson, Elektrodynamika klasyczna, Warszawa 1982; A. H. Piekara, Elektryczność, materia i promieniowanie, Warszawa 1986; W. Dziurda, T. Stępień, Elektrodynamika klasyczna, wstęp do mechaniki kwantowej, Zbiór zadań z fizyki z rozwiązaniami, Kraków 2002.

Wymagania: znajomość *Fizyki ogólnej*, wiedza z zakresu analizy matematycznej funkcji jednej zmiennej i wielu zmiennych, podstawowe wiadomości z rachunku różniczkowego i całkowego.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Elementy programowania baz danych**

Prowadzący: dr Piotr Kulicki

Treść zajęć: Zajęcia obejmują podstawowe zagadnienia związane z programową komunikacją z bazą danych. Głównym elementem kursu jest nauka języka komunikacji z bazami danych SQL. Dodatkowo uczestnicy zapoznają się z narzędziami do tworzenia programów umożliwiającymi korzystanie z bazy danych końcowym użytkownikom z pakietu Oracle Developer. Zajęcia odbywają się we współpracy z firmą Oracle w ramach Inicjatywy Akademickiej Oracle.

Literatura: Dokumentacja wykorzystywanych programów komputerowych w formie elektronicznej; Stephens R. K., et al. SQL w 3 tygodnie LT&P, Warszawa 1999.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: Filozofia przyrody ożywionej

Prowadzący: Dr Zbigniew Wróblewski

Problematyka wykładu jest prezentowana w dwóch aspektach: metaprzmiotowym i przedmiotowym. W pierwszym bloku zagadnień omawiane są wybrane teorie filozofii przyrody i teorii nauk przyrodniczych. Na blok przedmiotowy składają się następujące zagadnienia: istota życia, ewolucja życia, geneza życia. Dyskutowane są następujące zagadnienia: redukcjonistyczne, holistyczne, neowitalistyczne koncepcje życia, struktura teorii

ewolucji, ontologiczne problemy ewolucji, teorie abiogenezy, modele ewolucji przedbiologicznej, kontrowersja ewolucjonizm-kreacjonizm.

Literatura: Conveney P., Highfield R., Granice złożoności. Poszukiwania porządku w chaotycznym świecie, Warszawa 1997; Crick F., Zdumiewająca hipoteza czyli nauka w poszukiwaniu duszy, Warszawa 1997; Dubos R., Pochwała różnorodności, Warszawa 1986; Gánti T., Podstawy życia, Warszawa 1986; Jacob F., Historia i dziedziczność, Warszawa 1973; Jacob F., Mysz, mucha, człowiek, Warszawa 1997; Klószak K., Z teorii i metodologii filozofii przyrody, Poznań 1980; Kúppers B.O., Geneza informacji biologicznej. Filozoficzne problemy powstania życia, Warszawa 1991; Ługowski W., Filozoficzne podstawy protobiologii, Warszawa 1995; Mazierski S. (red.), Zarys filozofii przyrody żywej, Lublin 1980; Meyer P., Złudzenie konieczne. Biofilozofia I, Warszawa 1998; Postgate J., Granice życia, Warszawa 1997; Prigogine I., Stengers Isabelle, Z chaosu ku porządkowi. Nowy dialog człowieka z przyrodą, Warszawa 1990; Schrödinger E., Czym jest życie? Umysł i materia. Szkice autobiograficzne, Warszawa 1998 [obowiązuje pierwszy esej]; Wilson E., Różnorodność życia, Warszawa 1999; Wojciechowski T., Zarys filozofii przyrody żywej, Opole 1997; Wprowadzenie do filozofii ekologii, Studia pod red. A. Papuzińskiego, Bydgoszcz 1999; Zięba S., Natura i człowiek w ekologii humanistycznej, Lublin 1998.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Fizyka statystyczna**

Prowadzący: dr Monika Hereć

Treść zajęć: Parametry makroskopowe i mikroskopowe, zespół statystyczny, funkcja rozkładu. Pomiar wielkości makroskopowych: średnia po czasie obserwacji, średnia po zespole statystycznym (przestrzeń fazowa). Postulaty statystyczne. Zespół mikrokanoniczny. Statystyczna definicja entropii, temperatury, ciśnienia i potencjału chemicznego. Zespół kanoniczny. Zespół wielki kanoniczny. Zastosowanie zespołu kanonicznego: zakres stosowalności przybliżenia klasycznego, rozkład Maxwella-Boltzmann, zasada ekwipartycji energii, średnie ciśnienie gazu doskonałego, ciepło właściwe ciał stałych. Statystyki kwantowe: rozkład Fermiego-Diraca, rozkład Bosego-Einsteina. Zjawisko nadciekłości i nadprzewodnictwa - kondensacja Bosego-Einsteina. Gaz elektronowy. Gęstość stanów. Energia Fermiego. Gaz fotonowy: promieniowanie ciała doskonale czarnego, rozkład Rayleigha-Jeansa, rozkład Plancka, współczynniki Einsteina, prawo Wiena, prawo Stefana – Boltzmann.

Literatura: K. Huang, Podstawy fizyki statystycznej, Warszawa 2006; F.Reif, Fizyka statystyczna, Warszawa 1971, (Berkeley Physics Course V); A. I. Anselm, Podstawy fizyki statystycznej, Warszawa 1980; L.D. Landau, E.M. Lifszic, Fizyka statystyczna, Warszawa 1959; T. Balcerzak Wykłady z termodynamiki i fizyki statystycznej, Łódź 2000.

Wymagania: znajomość elementów termodynamiki fenomenologicznej, mechaniki teoretycznej i kwantowej, z matematyki – analizy matematycznej funkcji jednej i wielu zmiennych.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia nowożytnej filozofii przyrody**

Prowadzący: dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład jest wprowadzeniem do badań wybranych wątków procesu transformacji filozofii przyrody w system nowożytnych nauk empirycznych (m.in. fizyka, astronomia, kosmologia). W trakcie wykładu podejmowane są m.in. następujące grupy zagadnień: 1) Techniczno-technologiczne źródła metody empiryczno-eksperymentalnej nowożytnej filozofii przyrody (da Vinci, Bringuccio, Agricola, Brahe); 2) Mechaniczny model świata w kontekście genezy nowożytnych teorii przyrodniczych (Guericke, Gassendi, Newton); 3) Heliocentryzm renesansowej astronomii i jego recepcja w nowożytnej fizyce i kosmologii (Kopernik, Galileusz, Kepler, Laplace); 4) Problem ewolucji kosmosu w świetle rozwoju technik obserwacyjnych (instrumentarium) nowożytnej fizyki i astronomii (Hook, Huygens, Campani, Herschell).

Literatura: R. Hall, Rewolucja naukowa 1500-1800. Kształtowanie się nowożytnej postawy naukowej, Warszawa 1966; A. C. Crombie, Nauka średniowieczna i początki nauki nowożytnej, t. 1-2, Warszawa 1960; Ch. Webster, Od Paracelsusa do Newtona. Magia i powstanie nowożytnej nauki, Warszawa 1992; W. A. Kamiński, Z. E. Roskał, Przełom w fizyce XVI-XVII wieku. Antyczne i średniowieczne źródła, Lublin 1995; A. Fantoli, Galileusz. Po stronie kopernikanizmu i po stronie Kościoła, Tarnów 2001; J. Kierul, Ład świata. Od kosmosu Arystotelesa do wszechświata wielkiego wybuchu, Warszawa 2007.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Katolicka nauka społeczna i myśl społeczna Jana Pawła II**

Prowadzący: ks. dr hab. Stanisław Fel

Treść zajęć: Omówienie pojęcia Katolicka Nauka Społeczna (nauczanie społeczne Kościoła katolickiego). Aktualność KNS. Filozofia i teologia społeczna w kontekście nauk humanistycznych. Źródła KNS: encykliki społeczne i dokumenty episkopatów. Ewolucja i charakter KNS. Osoba jako podmiot działania: wymiar ontyczny, dynamiczny i społeczny osoby. Prawa człowieka jako wyraz prawa naturalnego i moralnego. Rodzaje praw człowieka: wolnościowe, społeczne i solidarnościowe. Etyka gospodarcza - jej możliwość i kompetencje. Moralizm starożytny i średniowieczny. Humanizacja ekonomii. Właściwe i niewłaściwe postawy moralne w życiu gospodarczym. Globalizacja: pozytyw i zagrożenia. Dekalog gospodarczy. Zasady życia społecznego i gospodarczego: prawda, wolność, sprawiedliwość, zasada pomocniczości, zasada solidarności. Niektóre szczególne problemy życia społecznego i gospodarczego: własność, podatki, państwo, rodzina, naród, rodzina ludzka.

Literatura: Z. Bauman, Etyka ponowoczesna, Warszawa 1996; Ł. Czuma, Katolicka Nauka Społeczna, Lublin 1992; L. Dyczewski, Człowiek w społeczności, Niepokalanów 1988; S. Fel, J. Kupny, Humanizacja życia gospodarczego, Lublin 2000; A. Klose, Katolicka Nauka Społeczna, Warszawa 1985; J. Kondziela, Filozofia społeczna, Lublin 1972; J. Majka, Węzłowe problemy katolickiej nauki społecznej, Rzym 1990; J. Majka, Etyka życia gospodarczego, Warszawa 1980; W. Piwowarski, ABC katolickiej nauki społecznej, Pelpin 1993; T. Styczeń, W drodze do etyki, Lublin 1984.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Mechanika kwantowa**

Prowadzący: ks. dr Jacek Golbiak

Treść zajęć: W wykładzie omawiane są przesłanki doświadczalne i teoretyczne konieczności przejścia od opisu klasycznego do opisu kwantowego mikroświata. Dawany jest zarys historyczno-metodologiczny sytuacji w fizyce w końcu XIX w. oraz w pierwszym dwudziestoleciu XX w. Kolejno formułowane są podstawy opisu kwantowego: idea kwantowania, postulaty mechaniki kwantowej, zarys formalizmu matematycznego (elementy przestrzeni Hilberta, operatory), a także podstawowe przybliżenia stosowane w rachunkach dotyczących rzeczywistych układów kwantowych. Szczegółowo analizowany jest opis kwantowo-mechaniczny jednoelektronowego atomu, jak również problem spinu. Omawiane są interpretacje mechaniki kwantowej (kopenhaska, D. Bohma, wielu światów). Dyskutuje się również konsekwencje kwantowego opisu świata dla metodologii i filozofii nauki.

Literatura: Szpikowski S., Elementy mechaniki kwantowej, Lublin, 1999; Zaleski K., Wykłady z nierelatywistycznej mechaniki kwantowej, Warszawa, 1997; Brzezowski S., Wstęp do mechaniki kwantowej, Kraków 2000; Nagel E., Struktura nauki, Warszawa, 1970.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Struktura materii**

Prowadzący: dr Monika Hereć

Treść zajęć: Omawiane zagadnienia: struktura materii na poziomie mikro- i makroskopowym: fizyka atomu, oddziaływania międzyatomowe i ich rola w tworzeniu różnych struktur porządku i nieporządku, struktury fraktalne w przyrodzie. Fizyka cząsteczek; oddziaływania międzycząsteczkowe. Elementy fizyki ciała stałego, struktura kryształów. Jądro atomowe; kształt i rozmiar, reakcje i przemiany jądrowe, siły wiążące nukleony, defekt masy, modele jądrowe, rozszczepienie i fuzja. Plazma i jej własności. Oddziaływania fundamentalne w przyrodzie; silne, słabe, elektromagnetyczne, grawitacyjne. Unifikacja oddziaływań. Rozpowszechnienie pierwiastków chemicznych i molekuł we Wszechświecie.

Literatura: C. Kittel, Wstęp do fizyki ciała stałego, Warszawa 1999, A. Strzałkowski, O siłach rządzących światem, Warszawa 1996, Encyklopedia fizyki współczesnej, Warszawa 1983, Struktura materii - poradnik encyklopedyczny, Warszawa 1980.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Ćwiczenia: **Elementy programowania baz danych**

Prowadzący: dr Piotr Kulicki

Treść zajęć: Zajęcia obejmują podstawowe zagadnienia związane z programową komunikacją z bazą danych. Głównym elementem kursu jest nauka języka komunikacji z bazami danych SQL. Dodatkowo uczestnicy zapoznają się z narzędziami do tworzenia programów umożliwiających korzystanie z bazy danych końcowym użytkownikom z pakietu Oracle Developer. Zajęcia odbywają się we współpracy z firmą Oracle w ramach Inicjatywy Akademickiej Oracle.

Literatura: Dokumentacja wykorzystywanych programów komputerowych w formie elektronicznej; Stephens R. K., et al. SQL w 3 tygodnie LT&P, Warszawa 1999.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Filozofia przyrody ożywionej**

Prowadzący: dr Zbigniew Wróblewski

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest przedstawienie węzłowych problemów filozoficznych świata ożywionego oraz zdobycie umiejętności stawiania i rozwiązywania tych problemów przy wykorzystaniu różnych typów wiedzy (nauki przyrodnicze, historia nauki, filozofia nauki, doświadczenie potoczne). Problematyka ćwiczeń jest podzielona na dwa główne bloki: zagadnienia metaprzmiotowe i przedmiotowe. W pierwszym bloku zagadnień omawiane są następujące zagadnienia: aktualne koncepcje filozofii przyrody (z nurtu filozofii klasycznej oraz filozofii postulującej ścisły kontakt z naukami przyrodniczymi), relacja filozofii przyrody do nauk przyrodniczych i nauk filozoficznych, status teorii przyrodniczej, metoda filozofii przyrody. Na blok przedmiotowy ćwiczeń składają się następujące zagadnienia: istota życia, ewolucja życia, geneza życia. Dyskutowane są następujące zagadnienia: redukcjonistyczne, holistyczne, neowitalistyczne koncepcje życia, struktura teorii ewolucji, ontologiczne problemy ewolucji, teorie abiogenezy, modele ewolucji przedbiologicznej, kontrowersja ewolucjonizm-kreacjonizm.

Literatura: K. Kłósak, Z teorii i metodologii filozofii przyrody, Poznań 1980; S. Mazierski (red.), Zarys filozofii przyrody ożywionej, Lublin 1980; M. Heller, Filozofia świata. Wybrane zagadnienia i kierunki filozofii przyrody, Kraków 1992; M. Heller, A. Michalik, J. Życkiński, Filozofować w kontekście nauki, Kraków 1987; T. Wojciechowski, Zarys filozofii przyrody ożywionej, Opole 1997; W. Ługowski, Filozoficzne podstawy protobiologii, Warszawa 1995; T. Kucia, Filozofia biogenezy, Londyn 1981; J. Kreiner, S. Skowron, Powstanie życia na Ziemi, Warszawa 1957; W. Dyk, Termodynamiczne aspekty genezy życia, w: Z zagadnień filozofii przyrodznawstwa i filozofii przyrody, t. XV, Warszawa 1996, s. 13-179; B. Küppers, Geneza informacji biologicznej. Filozoficzne problemy powstania życia, Warszawa 1991.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Historia nowożytnej filozofii przyrody**

Prowadzący: dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL

Treść zajęć: Głównym celem ćwiczeń jest zbadanie w jaki sposób nowożytna kosmologia rozwinęła się z jej renesansowych prefiguracji. W trakcie zajęć dyskutowane i analizowane są koncepcje wybranych filozofów-kosmologów od Telesia do Holbacha ze szczególnym uwzględnieniem ich wkładu w takie problemy jak koncepcje kosmosu, prawa przyrody, przyczynowość, materia, przestrzeń, czas.

Literatura: R. Descartes, Zasady filozofii, Kęty 2001; Galileusz, Dialog o dwóch najważniejszych systemach świata: ptolemeuszowym i kopernikowym, Warszawa 1962; T. Hobbes, Elementy filozofii, t. 1-2, Warszawa 1956; P. Holbach, System przyrody, t. 1-2, Warszawa 1957.

Forma zaliczenia: zaliczenie na podstawie krótkich prac pisemnych referowanych w trakcie zajęć.

Ćwiczenia: **Mechanika kwantowa**

Prowadzący: ks. dr Jacek Golbiak

Treść zajęć: Omawiane zagadnienia: stosunki liczbowe w mikroświecie, wielkości dynamiczne i ich operatorowe reprezentacje, obserwabla a właściwości operatorów, podstawowe operatory i kwantowanie fizycznych wielkości dynamicznych, równania własne, widma operatorów i funkcje własne (położenia, pędu, momentu pędu i energii), równanie Schrödingera w przypadku cząstki swobodnej, atomu jednoelektronowego i oscylatora harmonicznego, degeneracja rozwiązań, spin elektronu, składanie momentów pędu w mechanice kwantowej, struktura powłokowa atomów – układ okresowy pierwiastków.

Literatura: Szpikowski S., Elementy mechaniki kwantowej, Lublin, 1999; Matthews P. T., Wstęp do Mechaniki Kwantowej, Warszawa 1977; Rzewuski J., Wprowadzenie do Mechaniki Kwantowej, Wrocław 1992.

Forma zaliczenia: ocena na podstawie wyników prac pisemnych w ciągu semestru.

Translatorium: **Translatorium tekstów filozoficznych – filozofia przyrody nieożywionej**

Prowadzący: ks. mgr Maciej Naraziński

Treść zajęć: Celem zajęć jest pomoc przy tłumaczeniu (wspomaganie tłumaczenia) z języka angielskiego na język polski tekstów z zakresu filozofii przyrody nieożywionej, historii filozofii przyrody, historii nauki, a szczególnie ze współczesnej kosmologii. W szczególności zwraca się uwagę na sposoby tłumaczenia wyrażen charakterystycznych (technicznych) dla problematyki z wyżej wymienionego zakresu.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczania: na podstawie aktywności podczas zajęć

Konwersatorium: **Fizyka cząstek elementarnych**

Prowadzący: ks. dr Jacek Golbiak

Treść zajęć: Omawiane zagadnienia: cząstki elementarne (charakterystyki kwantowe, masa, ładunki, klasyfikacja, nazewnictwo, statystyki); oddziaływania fundamentalne w mikroświecie (podział, charakterystyki liczbowe); hadrony (bariony i mezony), leptony; kwarki; cząstki przenoszące oddziaływanie; pokolenia cząstek elementarnych; detekcja cząstek elementarnych; oddziaływania między cząstkami elementarnymi a ich struktury złożone, teorie unifikujące fundamentalne oddziaływania przyrody.

Literatura: Haken H., Wolf H. C., The Physics and Quanta. Introduction to Experiments and Theory, Warszawa, 1997; Martin B. R., Shaw G., Particle Physics, The Manchester Physics Series, 1992; Physics Reports, Complete, Vol. 403-404, 2004.

Forma zaliczenia: zaliczenie na podstawie pisemnej pracy zaliczeniowej.

Seminarium: **Filozofia kosmologii**

Prowadzący: ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL

Treść zajęć: Ogólnie z zakresu filozofii kosmologii i szeroko rozumianej filozofii przyrody. W szczególności zagadnienia dotyczące historii i metodologii kosmologii oraz konkretne kwestie przedmiotowe związane z problematyką: czasu i przestrzeni, determinizmu i przyczynowości Wszechświata, jego racjonalności i matematyczności oraz czasowego początku, kosmicznych koincydencji i ich subtelnego dostrojenia, zasad antropicznych, relacji nauki i religii oraz kwestii światopoglądowych pojawiających się w kontekście osiągnięć kosmologicznych.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: Na czwartym roku: referaty na seminarium i przedłożenie pracy seminaryjnej. Na roku piątym: referaty na seminarium i przedłożenie pracy magisterskiej.

Seminarium: **Filozofia nauk przyrodniczych**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk

Treść zajęć: Omawianie wybranych nowości wydawniczych z zakresu metodologii i teorii nauk przyrodniczych. Prezentowanie przygotowywanych prac magisterskich: dyskusja proponowanych tematów, planów oraz lektura zredagowanych już fragmentów takich prac.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: praca pisemna: fragment, bądź całość pracy magisterskiej.

Seminarium: **Kosmofilozofia**

Prowadzący: dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL

Treść zajęć: Podejmowana na seminarium problematyka wchodzi w zakres kosmofilozofii (szeroko rozumianej filozofii przyrody nieożywionej). W ramach seminarium dyskutowana jest wiedza o kosmosie jako jednym z wątków synchronicznego i diachronicznego dialogu kultur. W trakcie zajęć omawiane są projekty prac magisterskich oraz uzyskane przy realizacji tych projektów rezultaty.

Literatura: informacja o zalecanej literaturze jest zrelatywizowana do tematyki realizowanych prac magisterskich

Forma zaliczenia: zaliczenie na podstawie prezentacji wybranych zagadnień z zakresu prowadzonych prac oraz złożonej pracy magisterskiej.

Seminarium: **Kosmologia przyrodnicza**

Prowadzący: dr hab. Marek Szydłowski, prof. KUL

Treść zajęć: Mottem dyskusji prowadzonych na seminarium jest stwierdzenie Weinberga: „W naszej naturze jest podświadoma wiara, że łączą nas jakieś szczególne stosunki z Wszechświatem i że ludzkie życie nie jest jedynie wynikiem ciągu przypadkowych zdarzeń (...), ale że nasze istnienie było zaprogramowane już od samego początku. (...) Bardzo trudno wyobrazić sobie, że wszystko stanowi jedynie maleńki fragment przygniatająco wrogiego Wszechświata. (...) Im bardziej jednak rozumiemy Wszechświat, tym mniej widzimy dla siebie nadziei.”

Szczegółowe zagadnienia dyskutowane na seminarium: 1. Początek Wszechświata w kosmologii klasycznej i kwantowej; 2. Miejsce człowieka w kosmosie; 3. Dlaczego Wszechświat nie jest ani duży ani mały?; 4. Próby naukowego wyjaśnienia początku Wszechświata; 5. Problem kreacji Wszechświata ex nihilo; 6. Czy Wszechświat został zaprojektowany?; 7. Czy Wszechświat jest komputerem?; 8. Czy Wielki Wybuch był początkiem?; 9. Kosmologia przed Wielkim Wybuchem – status ontologiczny; 10. Koncepcje wielości wszechświatów; 11. Teorie kwantowe a umysł – obserwator w kosmologii klasycznej i kwantowej; 12. Bóg, czas i stworzenie – zagadnienie czasu i przestrzeni w kosmologii kwantowej; 13. Zasada antropiczna i jej status we współczesnej filozofii i kosmologii; 14. Czy osiągnięcia współczesnej kosmologii są argumentem przeciwko światopoglądowi materialistycznemu?

Literatura: Weinberg S., Pierwsze trzy minuty, Warszawa 1980; Davies P., Bóg i nowa fizyka, Warszawa 1996; Barr S. M., Współczesna fizyka a wiara w Boga, Wrocław 2005; Hawking S., Krótka historia czasu, Poznań 1996.

Forma zaliczenia: zaliczenie na podstawie pracy zaliczeniowej i wystąpienia z referatem prezentującym stan realizacji pracy magisterskiej.

Seminarium: **Biofilozofia**

Prowadzący: dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL

Treść zajęć: Filozoficzne aspekty istoty, pochodzenia i ewolucji życia oraz filozofia biologii i biochemii. Szczególną uwagę poświęca się następującej problematyce: a) biosystemogeneza, b) koncepcja elektromagnetycznej natury życia, c) bioelektroniczne aspekty abiogenezy i ewolucji, d) filozoficzne aspekty astrobiologii, e) sztuczne życie.

Uczestnicy seminarium wdrażają się do samodzielnej i krytycznej analizy publikacji fachowych oraz syntetycznego ujmowania zbieranej wiedzy. W celu przygotowania prac magisterskich dyskutuje się (zarówno pod względem merytorycznym, jak i formalnym) szczegółowe zagadnienia opracowane pisemnie.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: do zaliczenia wymagane są ustne referaty i pisemne prace seminaryjne.

Seminarium: **Filozofia przyrody ożywionej**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba

Treść zajęć: Celem seminarium jest przygotowanie studentów do pracy naukowej: opanowania umiejętności technicznych (zbieranie materiałów, dokonywanie badań, redakcja tekstów), umiejętności korzystania z piśmiennictwa, umiejętności opracowania i przedstawienia swoich prac badawczych i zdolności krytycznego myślenia.

Na seminarium przygotowane prace magisterskie z zakresu (1) filozofii przyrody ożywionej (geneza, istota i ewolucja życia), (2) filozofii i historii biologii i ekologii (status poznania biologicznego, stanowiska metodologiczne w biologii i ekologii, status metodologiczny różnych teorii biologicznych) oraz (3) filozoficznych zagadnień ochrony środowiska (historia idei ochrony środowiska, proekologiczne i antyekologiczne koncepcje przyrody, aksjologiczne koncepcje życia, filozoficzne przesłanki ochrony środowiska).

Literatura: Proponowana literatura jest dostosowana do problematyki aktualnie pisanych prac magisterskich na seminarium

Forma zaliczenia: referaty, praca magisterska

ROK IV-V (studia jednolite magisterskie) zajęcia do wyboru

Wykład: **Ewolucja pojęcia racjonalności**

Prowadzący: ks. abp prof. dr hab. Józef Życiński, prof. KUL

Treść zajęć: Współczesny rozwój nauk przyrodniczych doprowadził do głębokich przekształceń w pojmowaniu racjonalności naukowej. Zwłaszcza specyfika epistemologiczna kosmologii relatywistycznej, nowe wzorce logiczne w mechanice kwantowej oraz prace

nad Teorią Wszystkiego w fizyce prowadzą do głębokich przemian w tradycyjnym pojmowaniu racjonalności poznawczej. Równocześnie dotyczące tej problematyki opracowania okazują się zbyt trudne dla środowisk, które nie zajmują się uprawianiem fizyki teoretycznej. W następstwie tego z jednej strony proponuje się różne odmiany racjonalności praktycznej, z drugiej zaś usiłuje się epistemiczną racjonalność nauki zredukować do wewnętrznych uwarunkowań społeczno-kulturowych.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia i nauka: Próba określenia wzajemnych relacji cz. III**

Prowadzący: ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład podejmuje próbę ukazania, opisu i krytycznej oceny możliwych dróg przejścia od wiedzy naukowej, tzw. faktów naukowych do tez filozoficznych. Ponieważ poznanie ludzkie dokonuje się poprzez różnorodne czynności poznawcze (bezpośrednie i pośrednie) oraz procedury naukotwórcze, więc przejście od wiedzy naukowej do tez filozoficznych może być realizowane na drodze: konceptualizacji, dokonywania sądów, definiowania wyrażen językowych, wnioskowania, wyjaśniania i uzasadniania. W efekcie przeprowadzonych analiz okazuje się, że istnieją zasadne podstawy epistemologiczno-metodologiczne do przechodzenia od wiedzy naukowej do filozoficznej.

Literatura: S. Mazierski, Prolegomena do filozofii przyrody inspiracji arystotelesowsko-tomistycznej, Lublin 1969; K. Kłósak, Z teorii i metodologii filozofii przyrody, Poznań 1980; A. Lemańska, Filozofia przyrody a nauki przyrodnicze, Warszawa 1998; Z. Liana, A. Michalik (red), Filozofia a nauka w myśli Księdza Kazimierza Kłósaka, Kraków - Tarnów 2004.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozoficzne podstawy przyrodoznawstwa cz. II**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk

Treść zajęć: Podstawy nauki: analiza dwu członów tej nazwy; filozoficzne ujęcie podstaw nauki: tradycja empirystyczna i postempirystyczna; pluralistyczne ujęcie podstaw nauki: epistemologia doświadczenia; fizyka teoretyczna a matematyka; dawne antynomie a współczesne invariantności.

Literatura: Bas van Fraassen, P. Suppes, A. Collen. Foundations of Science – Discussion. Foundations of Science 1(1995/96) s. 5-18; M. Bunge, Foundations of Physics, New York 1967, Springer; R. Carnap, Philosophical Foundations of Physics, New York 1966, Basic Books; Z. Hajduk, Filozofia przyrody. Filozofia przyrodoznawstwa. Metakosmologia. Lublin 2007; M. Mahner, M. Bunge, Foundations of Biophilosophy, Berlin 1997.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia matematyki i rozwój pojęć matematycznych**

Prowadzący: dr hab. Lech Gruszecki

Treść zajęć: Celem przedmiotu jest zapoznanie studentów z historią głównych działań matematyki, m.in. logiki, teorii mnogości, geometrii, algebry, analizy matematycznej, rachunku prawdopodobieństwa, topologii i analizy funkcjonalnej. W ramach wykładu

szczególną uwagę poświęca się rozwojowi najważniejszych pojęć matematycznych a także przedstawia się ewolucję metod matematyki na przestrzeni dziejów. Wiele miejsca poświęca się również historii symboliki matematycznej. Dla zilustrowania przemian zachodzących w matematyce w trakcie wykładu omawiane są oryginalne rozumowania matematyczne, niejednokrotnie pochodzące z prac źródłowych takich jak Elementy Euklidesa, dzieła Archimedesesa, Kartezjusza, Leibniza, Newtona, Eulera, Cantora oraz innych matematyków.

Literatura: Batóg T., Dwa paradygmaty matematyki. Studium z dziejów i filozofii Matematyki, Poznań 1996; Bourbaki N., Elementy historii matematyki, Warszawa 1980; Juskiewicz A.P. (red.), Historia matematyki od czasów najdawniejszych do początku XIX stulecia, 3 tomy, Warszawa 1975,1976,1977; Kordos M., Wykłady z historii matematyki, Warszawa 1994.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Dylematy chrześcijańskiego ewolucjonizmu**

Prowadzący: ks. dr Marek Słomka

Treść zajęć: Komplementarne zespolenie przyrodniczych teorii ewolucji z wiarą chrześcijańską staje się pilnym zadaniem w perspektywie współczesnych odkryć naukowych. Wprowadzenie subtelnych dystynkcji pozwala uniknąć tych uproszczonych schematów, gdzie Bóg miałby oddziaływać na przyrodę jedynie przez nadzwyczajne interwencje, a stosowanie tłumaczeń deterministycznych definitywnie wykluczałoby możliwość odwołania do kategorii celowościowych. Te wyzwania rozumiał Jan Paweł II i dlatego zachęcał do interdyscyplinarnego dialogu nauk przyrodniczych, filozofii i teologii. Zarówno list do dyrektora obserwatorium watykańskiego, jak i słynne przesłanie do Papieskiej Akademii Nauk na temat teorii ewolucji wywołały mocne reakcje w środowiskach naukowych. Współczesnego nauczania Kościoła nie można w żaden sposób pogodzić ze stanowiskiem „creation science” czy fundamentalizmem biblijnym. Aktualnym problemem pozostaje jednak spór między różnymi typami naturalizmów.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z bioelektroniki**

Prowadzący: dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL

Bioplazma

Treść zajęć: Wykład dotyczy kwestii istnienia plazmy fizycznej w biosystemach i jej funkcji życiowych oraz koncepcji bioplazmy jako nowego stanu materii. Uwzględnione będą aspekty zarówno przyrodnicze, jak i filozoficzne.

Literatura: J. Zon, Bioplazma oraz plazma fizyczna w układach żywych - Studium przyrodnicze i filozoficzne. Lublin 2000; M. Uehara, K.K. Sakane, Physics and biology; bioplasma physics. Am. J. Phys. 2000, 68(5), 450-455.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z etyki nauki**

Prowadzący: dr Agnieszka Lekka-Kowalik

Some contemporary theories of the value-ladenness of science

Treść zajęć: The idea that science is value-laden is as broadly accepted in the contemporary philosophy of science as earlier was the idea that science is value-free. During the course I will discuss main arguments advanced for the value-ladenness of science and two contemporary philosophical theories which attempt to explain its source and consequences. Evandro Agazzi, essentially working within a classical tradition, uses a system-theoretical approach in order to understand the moral dimension of science. Helen Longino, working within feminist tradition, develops critical contextual empiricism as an ideal of value-laden science, appealing to the underdetermination of theories by data and the structure of scientific reasonings understood as social practices. I will attempt to show that the two theories grasp important aspects of science, but there are overwhelming reasons not to accept them as a satisfactory philosophical explanation of the value-ladenness of science. Thus, providing such an explanation remains a research project.

Literatura: E. Agazzi, *Right, Wrong and Science. The ethical Dimensions of the Techno-Scientific Enterprise*, C. Dilworth (red.), Amsterdam 2004 (Poznań Studies in the Philosophy of Science and the Humanities, vol 81); J. Echeverria, J. "Some questions from the point of view of an axiology of science", w: E. Agazzi 2004, 311-315; J. Echeverria, J. "Science, technology, and values: towards an axiological analysis of techno-scientific activity", *Technology in society*, 2003, 25, 205-215; H. Kincaid, J. Dupré, A. Wylie (eds.), *Value-free Science? Ideals and Illusions*, Oxford 2007; H. Longino, *Science as Social Knowledge. Values and Objectivity in Scientific Inquiry*, Princeton 1990; H. Longino, "Cognitive and non-cognitive values in science: rethinking the dichotomy", w: L.H. Nelson, J. Nelson (eds.), *Feminism, Science and the Philosophy of Science*, Dordrecht 1996; H. Longino, *The Fate of Knowledge*, Princeton & Oxford 2002; H. Longino, „How Values Can Be Good for Science” , w: P. Machamer, G. Wolters (eds.), *Science, Values, and Objectivity*, Pittsburgh 2004, 127-142.

Ograniczenia: co najmniej średnia bierna znajomość języka angielskiego

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z informatycznej analizy danych**

Prowadzący: dr hab. Zdzisław Dywan, prof. KUL

Logika w rozwiązywaniu zadań

Treści zajęć: Przedmiotem wykładu jest sposób przedstawiania informacji służący jako podstawa programowania w języku logiki. Przedstawiony będzie specyficzny język stosowany w tym celu oraz sposoby przekształcania informacji.

Literatura: Kowalski, R., *Logika w rozwiązywaniu zadań*, Warszawa 1989.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z metodologii nauk przyrodniczych**

Prowadzący: dr Jerzy Kaczmarek

Aktualność epistemologii otwartej

Treść zajęć: Celem wykładu jest przedstawienie teoriopoznawczych poglądów czołowych reprezentantów epistemologii otwartej (F. Gonseth, P. Bernays, G. Bachelard, J. Piaget)

oraz wykazanie aktualności podejmowanych przez nich zagadnień i proponowanych rozwiązań z zakresu filozofii nauki. W ramach wykładu zostanie uwzględniona problematyka genezy poznania naukowego, zmienności i rozwoju nauki oraz zagadnienie uwarunkowań poznania naukowego.

Literatura: G. Bachelard, *Le nouvel esprit scientifique*, Paris 1936; G. Bachelard, *Filozofia, która mówi nie*, (tłum. J. Budzyk), Gdańsk 2000; F. Gonseth, *Le référentiel, univers obligé de médiatisation*. Lausanne 1975; G. Heinzmann, *Paul Bernays et la philosophie ouverte*, w: J. Gasser, H. Volken (ed.), *Logic and set theory in 20th century Switzerland*, Bern: PhilSwiss 2001, t.1, s.19-29; J. Kaczmarek, *Koncepcja référentiel w epistemologii Ferdinanda Gonsetha*, „Roczniki Filozoficzne” 49:2003, z.3, s. 275-302; J. Kaczmarek, *Źródła poznania nauk przyrodniczych w neoracjonalizmie frankofońskim*, „*Studia Philosophiae Christianae*” 32 (1996), 2, s.149-163; D. Leszczyński, K. Szlachcic, *Wprowadzenie do francuskiej filozofii nauki*, Wrocław 2003; J. Piaget, *Introduction à l'épistémologie génétique*, t. 2, Paris 1974.

Forma zaliczenia: praca pisemna w j. polskim albo angielskim w oparciu o literaturę obcojęzyczną

Wykład: **Wybrane zagadnienia z metodologii nauk przyrodniczych**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk

Filozofia nauk formalnych cz. II

Treść zajęć: Podstawy nauk formalnych (ogólna charakterystyka; związki między podstawami i filozofią nauk formalnych; klasyczne szkoły w obrębie podstaw: logicyzm, formalizm, intuicjonizm. Uwagi ogólne o alternatywnych strategiach na gruncie podstaw). Filozofia nauk formalnych (działy problematyki; klasyczne rodzaje: platonizm, nominalizm, intuicjonizm, (quasi)-empiryzm). Współczesne kontynuacje w dziedzinie podstaw i filozofii nauk formalnych. Temporalność nauk formalnych.

Literatura: M. Bunge, *Treatise on Basic Philosophy*, Dordrecht 1985, VII; Z. Hajduk, *Ontological Assumptions of Mathematics*, w: *Studies in Logic and Theory of Knowledge*, Lublin 1993, III, s. 169-184; L. Borkowski, A.B. Stępień (red.); tenże, *Temporalność matematyki*, w: *Considerationes Philosophicales. W 40-lecie pracy naukowej prof. T. Kwiatkowskiego*, Lublin 1999, s. 167-193; R. Murawski (red.), *Filozofia matematyki. Antologia tekstów klasycznych*, Poznań 2003³; K. Wójtowicz, *Spór o istnienie w matematyce*, Warszawa 2003.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z podstaw informatyki**

Prowadzący: dr Piotr Kulicki

Automaty, języki i obliczenia

Treść zajęć: Na wykładzie zostaną zaprezentowane, w przystępnej formie, podstawy teorii automatów, gramatyki formalnej oraz obliczalności. Zaprezentowanych zostanie wiele prostych przykładów języków formalnych oraz automatów służących do ich formalnego opisu. Przedstawione zostaną również podstawowe wyniki teoretyczne związane z gramatyką formalną oraz koncepcja złożoności obliczeniowej zagadnienia.

Literatura: Hopcroft, J.E., Ulman J.D. Wprowadzenie do teorii automatów, języków i obliczeń, Warszawa 2003.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Konwersatorium: **Problematyka związków między filozofia, nauką i wiarą**

Prowadzący: ks. dr Marek Słomka

Treść zajęć: Zajęcia skoncentrują uwagę na dyskusji wokół teorii ewolucji w perspektywie interdyscyplinarnego dialogu nauki i wiary. Szczególnie ważne dla prowadzonych zajęć będą: dystynkcje epistemologiczne i metodologiczne, które pozwalają sprecyzować ukryte implikacje przesłania Jana Pawła II z października 1996 r.; ukazanie intelektualnego kontekstu przesłania, w którym nauczanie Kościoła uzyskuje odniesienie do dorobku głównych nurtów filozoficznych współczesności; wykorzystanie aparatury analitycznej współczesnej filozofii nauki, pozwalające na rozwinięcie papieskich sformułowań przez uwzględnienie różnorodnych wariantów emergentyzmu, superweniencji, projektu ewolucji, etc.; ukazanie komplementarności przyrodniczej i filozoficznej interpretacji oraz zasygnalizowanie alternatywnych wobec papieskiego ujęcia programów badawczych, które stanowiłyby twórcze rozwinięcie klasycznych ujęć teistycznej interpretacji ewolucji.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

WYDZIAŁ FILOZOFII KIERUNEK: FILOZOFIA

FILOZOFIA PRZYRODY OŻYWIONEJ

ROK I (studia I stopnia – licencjackie)

Wykład: **Biblia: istota i rola w kulturze**

Prowadzący: dr hab. Urszula Szwarz, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład obejmuje dwie grupy zagadnień z dziedziny biblistyki. Pierwsza, to zagadnienia dotyczące procesu formowania się Biblii, jej aspektu literackiego, charyzmatu natchnienia i wynikającego stąd autorytetu ksiąg świętych, a także relacji pomiędzy Biblią a nauką. Druga grupa zagadnień, to omówienie przesłania wybranych ksiąg biblijnych ze szczególnym uwzględnieniem teologii i antropologii biblijnej (księgi: Rodzaju, Hioba, Koheleta, Ewangelia wg św. Marka i Apokalipsa św. Jana).

Literatura: Krodell J., Klucz do Pisma Świętego, Kraków 2003; Paciorek A., Wstęp ogólny do Pisma świętego, Tarnów 1999; Świderkówna A., Rozmowy o Biblii, Warszawa 1994; Świderkówna A., Rozmowy o Biblii. Nowy Testament, Warszawa 2000; Świderkówna A., Rozmów o Biblii ciąg dalszy, Warszawa 2001.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Etyka ogólna**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek

Treść zajęć: 1. Zagadnienia wstępne. Specyfika dobra moralnego. Definicja etyki, etyka normatywna a etyka opisowa. Etyka a teologia moralna, filozoficzny charakter refleksji etycznej. Etyka a metaetyka, podstawowe kierunki współczesnej metaetyki; 2. Czyn i jego specyfika: Decyzja i proces jej kształtowania. Wolność a konieczność i przymus. Przeszkody ograniczające świadomość i wolność czynów; 3. Spór o kryterium wartości moralnej czynu. Eudajmonizm i jego odmiany (hedonizm i utylitaryzm, szkoła cyników i stoicyzm, perfekcjonizm). Deontonomizm i jego odmiany (teonomizm i inne wersje heteronomizmu, etyka I. Kanta i J. P. Satre'a). Personalizm i jego współczesne odmiany. Metafizyczne ugruntowanie personalizmu; 4. Źródła moralności czynu (*fontes moralitatis*): cel przedmiotowy a cel podmiotowy. Dobroć a słuszność czynu. Cel a środki; 5. Prawo naturalne. Spór o jego istotny sens. Skłonności naturalne człowieka. Prawo naturalne a prawo

stanowione. Prawa człowieka. Przemiany moralne a przemiany obyczajowe. Relatywizm a dojrzwienie moralne; 6. Sumienie. Jego sens habitualny i aktualny. Sumienie jako subiektywnie ostateczna norma moralności. Błędy sumienia. Znaczenie „złotej reguły”. Rasizm i jego odmiany. Wychowanie sumienia; 7. Cnoty i wady. Definicja cnoty moralnej. Cztery cnoty kardynalne (ze szczególnym uwzględnieniem roztropności i sprawiedliwości). Akt moralnie zły a błąd. Siedem wad głównych. Istota charakteru moralnego.

Literatura: Podręczniki (jeden do wyboru): T. Styczeń, Wprowadzenie do etyki, Lublin 1993; T. Ślipko, Zarys etyki ogólnej, Kraków 2002; J. Woroniecki, Katolicka etyka wychowawcza, t. 1 (etyka ogólna), Lublin 1986.

Lektury uzupełniające (do wyboru po jednej z każdej grupy): A. Teksty klasyków: Platon, Obrona Sokratesa. Kriton; Arystoteles, Etyka Nikomachejska, ks. I, VIII i IX; Św. Augustyn, Wyznania, ks. X i XIII; Św. Tomasz z Akwinu, Suma teologiczna, cz. I, q. 83 (w: S. Swieżawski, Traktat o człowieku, Poznań 1956, s. 425-452); D. Hume, Badania dotyczące zasad moralności, Warszawa 1975, rozdz. I – VI (s. 3-98); I. Kant, Uzasadnienie metafizyki moralności, Warszawa 1984, rozdz. I – II (s. 11-85); F. Nietzsche, Z genealogii moralności, Warszawa 1904, rozprawa I i II (s. 13-109); J. S. Mill, Utylitaryzm (w: tenże, Utylitaryzm. O wolności, Warszawa 1959, s. 3-111); M. Scheller, Resentyment a moralność, Warszawa 1977, rozdz. I – III (s. 31-129); E. Fromm, Ucieczka od wolności, Warszawa 1998, rozdz. II i V (s. 40-53 i 137-197) B. Personalistyczne ujęcie istoty moralności: J. Pieper, O miłości, Warszawa 1975; C. S. Lewis, Cztery miłości, Warszawa 1968; K. Wojtyła, Miłość i odpowiedzialność, Lublin 1982, cz. II (s. 67-126); T. Styczeń, Urodziłeś się, by kochać, Lublin 1993, cz. I (s. 3-133); D. v. Hildebrand, Serce, Poznań 1985, s. 30-96 i 149-198; R. Spaemann, Podstawowe pojęcia moralne, Lublin 2000; J. Maritain, Dziewięć wykładów o podstawowych pojęciach filozofii moralnej, Lublin 2001, wykł. II – V (s. 36-127); Jan Paweł II, Mężczyznę i niewiastę stworzył ich, cz. I: Chrystus odwołuje się do „początku”, Lublin 1981, s. 19-82; Jan Paweł II, Mężczyznę i niewiastę stworzył ich, cz. II: Chrystus odwołuje się do „serca”, Lublin 1998, s. 19-88; Jan Paweł II, Encyklika ‘Evangelium vitae’.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii starożytnej**

Prowadzący: prof. dr hab. Agnieszka Kijewska

Treść zajęć: Wykład ma na celu zapoznanie studentów z najważniejszymi postaciami, nurtami i problemami filozofii starożytnej. Układ wykładu jest chronologiczny i obejmuje filozofię presokratejską, Sokratesa, Platona, Arystotelesa, szkoły hellenistyczne, filozofię neoplatonicką oraz myśl Ojców Kościoła. Wykład ma stanowić podstawę dla innych zajęć filozoficznych.

Literatura: G. Reale, Myśl starożytna, tłum. E. Zieliński, Lublin 2003; G. Reale, Historia filozofii starożytnej, tłum. E. Zieliński, t. 1-5, Lublin 1993- 2002; F. Copleston, Historia filozofii, t. 1, tłum. H. Bednarek, Warszawa 1998; R. Popkin (red.), Historia filozofii zachodniej, Poznań 2003; S. Swieżawski, Dzieje europejskiej filozofii klasycznej, Warszawa-Wrocław 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii średniowiecznej**

Prowadzący: prof. dr hab. Agnieszka Kijewska

Treść zajęć: Wykład stanowi wprowadzenie do studium myśli wieków średnich. Rozpoczyna się krótką prezentacją dziejów badań nad średniowieczem. Następnie zostają omówione najważniejsze postacie i problemy filozofii średniowiecznej zaczynając od Boecjusza, jako przekaziciela tradycji starożytnej. Dalej zostają zarysowane najważniejsze elementy składające się na renesans karoliński, początki scholastyki, z zaznaczeniem roli św. Anzelm, spór o powszechniki, krótki zarys średniowiecznej myśli arabskiej i żydowskiej, formowanie się nurtów wieku XIII i najważniejsze postaci tego okresu oraz najważniejsze tendencje i myśliciele wieku XIV.

Literatura: W. Seńko, Jak rozumieć filozofię średniowieczną, Kęty 2001; Gilson, Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich, tłum. S. Zalewski, Warszawa 1966; Heizmann, Filozofia średniowiecza, tłum. P. Domański, Kęty 1999; G. d'Onofrio, Historia teologii. Epoka średniowiecza, tłum. W. Szymona, Kraków 2005; S. Swieżawski, Dzieje europejskiej filozofii klasycyzmu, Warszawa–Wrocław 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Logika I – Logika formalna**

Prowadzący: prof. dr hab. Stanisław Kiczuk

Treść zajęć: Zagadnienia omawiane w ramach wykładu: 1. elementy semiotyki logicznej; wynikanie logiczne, wnioskowanie, reguła dowodzenia; formalne warunki poprawności definicji normalnych; 2. klasyczny rachunek logiczny oraz elementy rachunku zbiorów i relacji – założeniowe, zerojedynkowe i aksjomatyczne ujęcie klasycznego rachunku zdań, syntaktyczne pojęcia teorii systemów dedukcyjnych, założeniowe i aksjomatyczne ujęcie węższego rachunku predykatów, węższy rachunek predykatów z identycznością, ważniejsze definicje i twierdzenia rachunku zbiorów, pojęcie relacji oraz osobliwe rodzaje relacji; 3. rachunki nazw oraz współczesne logiki nieklasyczne – tradycyjny rachunek nazw, ontologia S. Leśniewskiego, krótka charakterystyka logik wielowartościowych, modalnych, logiki intuicjonistycznej i innych systemów logik nieklasycznych.

Literatura: K. Ajdukiewicz, Zarys logiki, Warszawa 1960; L. Borkowski, Elementy logiki formalnej, Warszawa 1976; L. Borkowski, Logika formalna, Warszawa 1977; J. Słupecki, L. Borkowski, A logical system based on rules and its application in teaching mathematical logic, "Studia Logica" 7 (1958), 71-113; J. Słupecki, L. Borkowski, Elementy logiki matematycznej i teorii mnogości, Warszawa 1984; J. Słupecki, L. Borkowski, Elements of Mathematical Logic and Set Theory, Oxford 1967; B. Stanosz, Wprowadzenie do logiki formalnej, Warszawa 1999; B. Stanosz, Ćwiczenia z logiki, Warszawa 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Metafizyka – Ontologia**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk

Treść zajęć: W pierwszej części wykładu *metafizyki* student zapozna się z najbardziej nośnymi interpretacjami rzeczywistości (monistyczną, dualistyczną, pluralistyczną i realistyczną), które pojawiły się w dziejach filozofii i legły u podstaw uformowania się różnych koncepcji metafizyk (zwanych też od XVII w. ontologiami): metafizyki bytu materialnego,

metafizyki bytu idealnego, metafizyki bytu możliwego (nowożytnych ontologii), metafizyki bytu realnego.

Druga część wykładu wprowadza studenta w sam proces rozumiejącego poznania świata, jakiego dostarcza metafizyka. Poznanie to dokonuje się, poprzez wyodrębnianie powszechnych (transcendentalnych) właściwości bytów, takich jak: bycie rzeczą (treściowo określonym), jednym (wewnętrznie niesprzecznym), odrębnym, nośnikiem prawdy, dobra i piękna oraz poprzez odkrycie metafizycznych praw bytowania rzeczy, takich jak: prawo tożsamości, niesprzeczności, wyłączonego środka, racji bytu, celowości i integralności. Następnie zostaną przedstawione sposoby wyodrębniania metafizycznych złożań bytowych takich jak: materia i forma, akt i możność, substancja i przypadłość oraz istota i istnienie, które pozwalają zasadnie wyjaśnić dynamizm rzeczy, ich przemienność, tożsamość i przygodność. Z kolei zostanie odkryty fakt uprzączynowanego i analogicznego sposobu bytowania rzeczy, który stanowią podstawę sformułowania teorii poznania przyczynowego i analogicznego.

Wykład poprzedzony jest refleksją metametafizyczną dotyczącą dziejów nazwy „metafizyka” („ontologia”), ukazaniem specyfiki poznania metafizycznego, metod wyodrębniania przedmiotu metafizyki, sposobów wyjaśniania i uzasadniania, a kończy się wprowadzeniem w problematykę przyczynowego i analogicznego poznania rzeczywistości.

Literatura: Podstawowa: M. A. Krąpiec, *Metafizyka*, Dzieła XII, Lublin 1995; M.A. Krąpiec, *Wprowadzenie do filozofii*, t. 1 *Rozumieć rzeczywistość*, Lublin 2000; A. Maryniarczyk, *Monistyczna i dualistyczna interpretacja rzeczywistości*. *Zeszyty z metafizyki*, Nr 1, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, *Pluralistyczna interpretacja rzeczywistości* *Zeszyty z metafizyki*, Nr 2, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, *Realistyczna interpretacja rzeczywistości*. *Zeszyty z metafizyki*, Nr 3, Lublin 2005; A. Maryniarczyk, *Racjonalność i celowość świata osób i rzeczy*. *Zeszyty z metafizyki*, Nr 4, Lublin 2007; A. Maryniarczyk, *Odkrycie wewnętrznej struktury bytów*. *Zeszyty z metafizyki*, Nr 5, Lublin 2006; A. Maryniarczyk, *O przyczynach partycypacji i analogii*. *Zeszyty z metafizyki*, Nr 6, Lublin 2005; B. Paź, *Ontologia*, w: „Powszechna Encyklopedia Filozofii”, t.7, Lublin 2006; M. A. Krąpiec, A. Maryniarczyk, *Metafizyka*, w: „Powszechna Encyklopedia Filozofii”, t.7, Lublin 2006; Fragmenty tekstów klasycznych zamieszczonych w poszczególnych zeszytach z metafizyki 1-6. Uzupełniająca: A. B. Stępień, *Wprowadzenie do metafizyki*, Kraków 1964; S. Swieżawski, *Byt. Zagadnienia metafizyki tomistycznej*, Kraków 1999; S. Swieżawski, *Z dziejów filozofii klasycznej*, Kraków 2000; W. Stróżewski, *Ontologia*, Kraków 2005; M.A. Krąpiec, A. Maryniarczyk, *Rozmowy o metafizyce*, Lublin 1997 (dostępna także wersja CD); Z. J. Zdybicka, *Partycypacja bytu*, Lublin 1972. G. Reale, *Historia filozofii starożytnej*, tłum. I.E. Zieliński, t.1-5, Lublin 1996-2002; E. Gilson, *Chrześcijańska filozofia wieków średnich*, tłum. S. Zalewski, Warszawa 1987; E. Gilson, P. Langan, A. A. Maurer, *Historia filozofii współczesnej*, tłum. B. Chwendeńczuk, Z. Zalewski, Warszawa 1972.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wprowadzenie do filozofii**

Prowadzący: dr Jacek Wojtysiak

Treść zajęć: Celem wykładu jest wprowadzenie w filozofię oraz w uniwersyteckie studia filozoficzne. Sporą część wykładu zajmuje podanie wiadomości z zakresu metafizyki

(geneza filozofii, koncepcje i dyscypliny filozofii, poznawcza wartość i metody filozofii, filozofia a inne działy kultury). Jednakże jego zasadniczy tok polega na przedmiotowej prezentacji najważniejszych pytań filozoficznych w kontekście wiedzy i doświadczeń dostępnych absolwentowi szkoły średniej. Wykładowca stara się nie preferować bliskich mu odpowiedzi, zachęcając raczej do samodzielnych poszukiwań i aktywnego uczestnictwa w dalszych zajęciach, na których odpowiednie zagadnienia będzie podejmowane. W ten sposób student ma możliwość dokładniejszego wniknięcia w program studiów filozoficznych (rodzaje zajęć i ich główne treści). Dodatkowo podczas wykładu zostają podane informacje o sposobach osiągnięcia elementarnych sprawności niezbędnych w studiowaniu (np. sporządzanie notatek, przygotowywanie się do egzaminów) oraz w uprawianiu nauki i filozofii (np. formułowanie pytań, definiowanie, analiza znaczeń słów, argumentowanie).

Literatura: A. B. Stępień, *Wstęp do filozofii*, Lublin 1995 (rozdz. I, II, V, VIII; dodatek II i III; par. 16, 24, 25, 34, 35); K. Ajdukiewicz, *Zagadnienia i kierunki filozofii*, Warszawa 1983 (wstęp; część I: rozdz. 1 i 5; część II: rozdz. 1, 2, 4 i 5); A. Anzenbacher, *Wprowadzenie do filozofii*, Kraków 1987; J. M. Bocheński, *Ku filozoficznemu myśleniu. Wprowadzenie do podstawowych pojęć filozoficznych*, Warszawa 1986; J. Galarowicz, *Na ścieżkach prawdy. Wprowadzenie do filozofii*, Kraków 1992 (część pierwsza, trzecia, czwarta i piąta); J. J. Jądacki, *Jak studiować filozofię?*, Warszawa 1996; L. Kasprzyk, A. Węgrzecki, *Wprowadzenie do filozofii*, Warszawa, wiele wydań; T. Nagel, *Co to wszystko znaczy? Bardzo krótkie wprowadzenie do filozofii*, Warszawa 1993; J. Pieper, *W obronie filozofii*, Warszawa 1985; P. F. Strawson, *Analiza i metafizyka. Wstęp do filozofii*, Kraków 1994; S. Świeżawski, *Święty Tomasz na nowo odczytany, W drodze*, Poznań 1995; J. Wojtysiak, *Pochwała ciekawości. Filozofia*, Kraków 2003; J. Wojtysiak, *Filozofia i życie*, Kraków 2007.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wprowadzenie do filozofii przyrody**

Prowadzący: ks. dr Dariusz Dąbek

Treść zajęć: Wykład kursowy będący próbą odpowiedzi na pytanie czym zajmuje się filozofia przyrody, jaki jest jej przedmiot i jakimi posługuje się metodami. Część pierwsza obejmuje: stosowane nazwy, stosunek filozofii przyrody do dyscyplin pokrewnych i różnorodne (autonomiczne i nieautonomiczne) koncepcje jej uprawiania. Część druga skrótowo prezentuje wybrane problemy przedmiotowe zgrupowane w czterech działach: klasyczna filozofia przyrody nieożywionej (kosmologia filozoficzna), filozofia przyrody ożywionej (refleksja filozoficzna nad światem ożywionym), aspekty filozoficzne kwestii przyrodniczej (problemy filozoficzne pojawiające się w kontekście nauk przyrodniczych), oraz problematyka filozofii przyrodoznawstwa (refleksja filozoficzna nad wynikami i zasadami metodologicznymi nauk przyrodniczych).

Literatura: St. Mazierski, *Elementy kosmologii filozoficznej i przyrodniczej*, Poznań 1972; L. Wciórka, *Filozofia przyrody*, Poznań 1993; M. Heller, M. Lubański, S. Ślaga, *Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki. Wstęp do filozofii przyrody*, Warszawa 1997⁴; A. Lemańska, *Filozofia przyrody a nauki przyrodnicze*, Warszawa 1998; A. Lemańska, *Filozofia przyrody, [w:] Od kosmologii do ekofilozofii. Problemy filozoficzne XXI wieku*, Episteme 22 (2002), 15-101; M. Heller, *Filozofia przyrody*, Kraków 2004; Z. Hajduk, *Filozofia przyrody*.

Filozofia przyrodoznawstwa. Metakosmologia, Lublin 2004; H. D. Mutschler, Wprowadzenie do filozofii przyrody, Kraków 2005.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Biologia ogólna**

Prowadzący: dr Andrzej Zykubek

Treść zajęć:

- Biologia różnych typów komórek prokariotycznych i eukariotycznych, ze zwróceniem szczególnej uwagi na powiązania strukturalnej organizacji ich cytoplazmy z biegnącymi w nich podstawowymi czynnościami fizjologicznymi.
- Molekularne funkcjonowanie komórki, komunikacja, rozwój, wzrost oraz podstawowe procesy chorobowe.
- Cykl życiowy komórki i jej podział.
- Wewnątrzkomórkowa transformacja energii.
- Mechanizmy różnicowania się komórek i tkanek.
- Podstawowe typy komórek i tkanek.
- Teoria komórkowa i jej uniwersalność.
- Ogólna charakterystyka praw biologicznych.

Literatura: Alberts B., Bray D., Hopkin K., Johnson A., Lewis J., Raff M., Roberts K., Walter P., Podstawy biologii komórki. T. 1 i T. 2, Warszawa 2005; Bielańska-Osuchowska Z., Zarys organogenezy. Różnicowanie się komórek w narządach, Warszawa 2004; Fuller G. M., Shields D., Podstawy molekularne biologii komórki. Aspekty medyczne, Warszawa 2005; Jura C., Klag J. (red.), Podstawy embriologii zwierząt i człowieka. T. 1. Podstawowe procesy rozmnażania i rozwoju osobniczego, Warszawa 2005; Jura C., Klag J. (red.), Podstawy embriologii zwierząt i człowieka. T. 2. Mechanizmy rozwoju zarodkowego. Niektóre zastosowania praktyczne, Warszawa 2005; Jurd R. D., Biologia zwierząt. Krótkie wykłady, Warszawa 2006; Kilarski W. Strukturalne podstawy biologii komórki, Warszawa, 2005; Lack A. J., Evans D. E., Biologia roślin. Krótkie wykłady, Warszawa 2005; Mayr E., To jest biologia. Nauka o świecie ożywionym, Warszawa 1998; Schlegel H. G., Mikrobiologia ogólna, Warszawa 2000; Ścibor-Rylska T., Tajemnice uorganizowania żywej komórki, Warszawa 1986; Turner P.C., McLennan A.G., Bates A.D., White M.R.H., Biologia molekularna. Krótkie wykłady, Warszawa 2004.

Forma zaliczenia: podstawą dla uzyskania zaliczenia jest uczestnictwo w wykładzie i zdanie dwuczęściowego egzaminu (w formie ustnej i pisemnej).

Ćwiczenia: **Historia filozofii starożytnej**

Prowadzący: dr Anna Palusińska

Treść zajęć: Omówienie całości filozofii starożytnej od Talesa do zamknięcia Akademii Platonskiej. Omówienie zagadnień filozofii starożytnej w oparciu o podręczniki i teksty źródłowe.

Literatura: G. Reale, Historia filozofii starożytnej, tłum. E. Zieliński, t. I - V, Lublin 1993-2002; S. Swieżawski, Dzieje europejskiej filozofii klasycznej, Warszawa 2000.

Forma zaliczenia: uczestnictwo w zajęciach, kolokwia pisemne, aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Historia filozofii średniowiecznej**

Prowadzący: dr Anna Palusińska

Treść zajęć: Omówienie najważniejszych zagadnień filozofii średniowiecznej w oparciu o podręczniki i teksty źródłowe.

Literatura: E. Gilson, Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich, przeł. S. Zalewski, Warszawa 1966; R. Heinzmann, Filozofia średniowieczna, przeł. P. Domański, Kęty 1999.

Forma zaliczenia: uczestnictwo w zajęciach, kolokwia pisemne, aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Logika I – Logika formalna**

Prowadzący: dr Robert Trypuz

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest powtórzenie i pogłębienie treści wykładu z logiki formalnej. W ramach ćwiczeń podejmowane są następujące zagadnienia: 1. Formalna analiza rozumowań; 2. Klasyczny rachunek zdań – ujęcia: zerojedynkowe, założeniowe, aksjomatyczne; 3. Założeniowe ujęcie węższego rachunku predykatów (dowodzenie twierdzeń metodą założeniową); 4. Elementy rachunku zbiorów i relacji; 5. Sylogistyka Arystotelesa; 6. Elementy ontologii Leśniewskiego oraz logik nieklasycznych.

Literatura: L. Borkowski, Logika formalna, Warszawa 1977; L. Borkowski, Elementy logiki formalnej, Warszawa 1976; K. Ajdukiewicz, Zarys logiki, Warszawa 1960; B. Stanosz, Wprowadzenie do logiki formalnej, Warszawa 1999; B. Stanosz, Ćwiczenia z logiki, Warszawa 2000; J. Śłupecki, L. Borkowski, Elementy logiki matematycznej i teorii mnogości, Warszawa 1984.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach, kolokwia pisemne

Ćwiczenia: **Biologia ogólna**

Prowadzący: dr Andrzej Zykubek

Treść zajęć:

- Zróżnicowanie strukturalne i funkcjonalne oraz biologia różnych typów komórek.
- Molekularne funkcjonowanie komórki, komunikacja, rozwój, wzrost oraz podstawowe procesy chorobowe.
- Cykl życiowy komórki i jej podział.
- Wewnątrzkomórkowa transformacja energii.
- Mechanizmy różnicowania się komórek i tkanek.

Literatura: Alberts B., Bray D., Hopkin K., Johnson A., Lewis J., Raff M., Roberts K., Walter P., Podstawy biologii komórki. T. 1 i T. 2, Warszawa 2005; Bielańska-Osuchowska Z., Zarys organogenezy. Różnicowanie się komórek w narządach, Warszawa 2004; Jura C., Klag J. (red.), Podstawy embriologii zwierząt i człowieka. T. 1. Podstawowe procesy rozmnażania i rozwoju osobniczego, Warszawa 2005; Jura C., Klag J. (red.), Podstawy embriologii zwierząt i człowieka. T. 2. Mechanizmy rozwoju zarodkowego. Niektóre zastosowania praktyczne, Warszawa 2005; Jurd R. D., Biologia zwierząt. Krótkie wykłady, Warszawa 2006; Kilarski W., Strukturalne podstawy biologii komórki, Warszawa, 2005; Lack A.J., Evans D. E., Biologia roślin. Krótkie wykłady, Warszawa 2005; Mayr E., To jest biologia.

Nauka o świecie ożywionym, Warszawa 1998; Turner P. C., McLennan A. G., Bates A.D., White M.R.H., Biologia molekularna. Krótkie wykłady, Warszawa 2004.

Forma zaliczenia: podstawą dla uzyskania zaliczenia końcowego jest aktywne uczestnictwo w ćwiczeniach, pozytywne zaliczenie kolokwium.

Ćwiczenia: **Technologia informacyjna**

Prowadzący: ks. dr Dariusz Dąbek

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest zdobycie praktycznych umiejętności posługiwania się komputerem w toku studiów i w dydaktyce. Zajęcia obejmują następujące grupy zagadnień: 1) podstawy technik informatycznych, 2) przetwarzanie tekstów, 3) arkusze kalkulacyjne, 4) bazy danych, 5) elementy grafiki prezentacyjnej, 6) usługi w sieciach informatycznych, 7) pozyskiwanie i przetwarzanie informacji. Ćwiczenia są elementem przygotowania pedagogicznego ukierunkowanym na umiejętność wykorzystywania technologii informacyjnej w nauczaniu oraz w procesie samokształcenia.

Literatura: Nowakowski Z., Użytkowanie komputerów, Warszawa 2004; Michałowska A., Michałowski S., Windows 2000 PL Professional. Ćwiczenia z ..., Warszawa 2000; L. Madeja, Linux. Podstawy obsługi systemu. Ćwiczenia z ..., Warszawa 1999; A. Michałowska, S. Michałowski, Internet. Ćwiczenia z ..., Warszawa 2000/2001; Kopertowska M., Przetwarzanie tekstów, Warszawa 2001; Kopertowska M., Arkusze kalkulacyjne, Warszawa 2001; Wojciechowski A., Usługi w sieciach informatycznych, Warszawa 2004.

Forma zaliczenia: kolokwia w postaci sprawdzianów praktycznej umiejętności posługiwania się komputerem

Lektorat: **Obcy język nowożytny**

Lektorat: **Język łaciński**

Wychowanie fizyczne

ROK II (studia I stopnia – licencjackie)

Wykład: **Filozofia przyrody nieożywionej**

Prowadzący: ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład obejmuje następujące zagadnienia: 1. Status metodologiczny filozofii przyrody: a) stosowane nazwy, b) stosunek do metafizyki, filozofii nauki i nauk przyrodniczych, c) autonomiczne i nieautonomiczne koncepcje filozofii przyrody, d) otwartość filozofii przyrody na nauki szczegółowe. 2. Koncepcje materii: a) przyrodnicze, b) filozoficzne. 3. Koncepcje czasu i przestrzeni: a) przyrodnicze, b) filozoficzne. 4. Determinizm i indeterminizm: a) aspekt epistemologiczno-metodologiczny, b) aspekt ontologiczny. 5. Zagadnienie przyczynowości. 6. Problematyka teleologiczna. 7. Prawa przyrody i prawa nauki.

Literatura: M. Bunge, O przyczynowości, Warszawa 1968; S. Mazierski, Elementy kosmologii filozoficznej i przyrodniczej, Poznań 1972; M. Heller, Filozofia świata, Kraków 1992;

S. Mazierski, Prawa przyrody, Lublin 1993; M. Heller, M. Lubański, Sz. Ślaga, Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki, Warszawa 1997; W. Krajewski, Prawa nauki, Warszawa 1998; Z. Hajduk, Filozofia przyrody – filozofia przyrodoznawstwa. Metakosmologia, Lublin 2004.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia przyrody ożywionej**

Prowadzący: dr Zbigniew Wróblewski

Treść zajęć: Problematyka wykładu jest prezentowana w dwóch aspektach: metaprzmiotowym i przedmiotowym. W pierwszym bloku zagadnień omawiane są wybrane teorie filozofii przyrody i teorii nauk przyrodniczych. Na blok przedmiotowy składają się następujące zagadnienia: istota życia, ewolucja życia, geneza życia. Dyskutowane są następujące zagadnienia: redukcjonistyczne, holistyczne, neowitalistyczne koncepcje życia, struktura teorii ewolucji, ontologiczne problemy ewolucji, teorie abiogenezy, modele ewolucji przedbiologicznej, kontrowersja ewolucjonizm-kreacjonizm.

Literatura: Conveney P., Highfield R., Granice złożoności. Poszukiwania porządku w chaotycznym świecie, Warszawa 1997; Crick F., Zdumiewająca hipoteza czyli nauka w poszukiwaniu duszy, Warszawa 1997; Dubos R., Pochwała różnorodności, Warszawa 1986; Gánti T., Podstawy życia, Warszawa 1986; Jacob F., Historia i dziedziczność, Warszawa 1973; Jacob F., Mysz, mucha, człowiek, Warszawa 1997; Kłósak K., Z teorii i metodologii filozofii przyrody, Poznań 1980; Küppers B.O., Geneza informacji biologicznej. Filozoficzne problemy powstania życia, Warszawa 1991; Ługowski W., Filozoficzne podstawy protobiologii, Warszawa 1995; Mazierski S. (red.), Zarys filozofii przyrody ożywionej, Lublin 1980; Meyer P., Złudzenie konieczne. Biofilozofia I, Warszawa 1998; Postgate J., Granice życia, Warszawa 1997; Prigogine I., Stengers Isabelle, Z chaosu ku porządkowi. Nowy dialog człowieka z przyrodą, Warszawa 1990; Schrödinger E., Czym jest życie? Umysł i materia. Szkice autobiograficzne, Warszawa 1998 [obowiązuje pierwszy esej]; Wilson E., Różnorodność życia, Warszawa 1999; Wojciechowski T., Zarys filozofii przyrody ożywionej, Opole 1997; Wprowadzenie do filozofii ekologii, Studia pod red. A. Papuzińskiego, Bydgoszcz 1999; Zięba S., Natura i człowiek w ekologii humanistycznej, Lublin 1998.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii nowożytnej i współczesnej**

Prowadzący: dr Przemysław Gut

Treść zajęć: Celem wykładu jest ukazanie dziejów filozofii europejskiej od XV wieku do XX wieku włącznie. W sposób szczególny omawiane są poglądy następujących autorów: R. Descartesa, B. Spinozy, G. W. Leibniza, J. Locke'a, D. Hume'a, I. Kanta, G. W. Hegla, A. Comte'a, K. Marksa, F. Nietzschego, E. Husserla, M. Heideggera, pragmatystów, neopozytywistów, filozofów analitycznych, egzystencjalistów.

Literatura: F. Copleston, Historia filozofii, t. IV – IX, Warszawa 1991 – 1995; E. Gilson, T. Langan, A. A. Maurer, Historia filozofii współczesnej, Warszawa 1979; W. Tatarkiewicz, Historia filozofii, t. II-III, Warszawa.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Logika praktyczna z elementami metodyki pracy naukowej**

Prowadzący: dr hab. Paweł Kawalec

Treść zajęć: Wykład wprowadza w podstawowe czynności wiedzytwórcze, należące do warsztatu naukowego, jak definiowanie, stawianie pytań, podział logiczny (klasyfikacja), typologia, rozumowanie oraz analizowanie tekstu naukowego i prowadzenie dyskusji naukowej. Szczególną uwagę poświęca błędom poszczególnych czynności wiedzytwórczych, zagrażających realizowaniu naczelnego celu pracy naukowej, jakim jest wiedza naukowa rozumiana klasycznie jako zbiór twierdzeń (przekonań) prawdziwych i uprawomocnionych. Integralną, istotnie dopełniającą częścią wykładu są ćwiczenia, służące praktycznemu wdrożeniu w rzemiosło naukowe.

Literatura: Ajdukiewicz K., Logika pragmatyczna, Warszawa 1975; Jadacki J., Spór o granice języka. Elementy semiotyki logicznej i metodologii, Warszawa 2002; Pawłowski T., Pojęcia i metody współczesnej humanistyki, Wrocław 1977; Pelc J., Wstęp do semiotyki, Warszawa 1982; Szymanek K., Sztuka argumentacji, Warszawa 2001; Ziemiński Z., Logika praktyczna, Warszawa 1971.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Ekologia i ochrona środowiska**

Prowadzący: dr Henryk Skrzypek

Treść zajęć: Przedmiot badań ekologii. Ekologia organizmu (interakcje: organizm-środowisko): czynniki środowiskowe, tolerancja organizmów na czynniki środowiskowe, wykorzystanie wiedzy o tolerancji ekologicznej w ochronie środowiska. Ekologia populacji: struktura ekologiczna populacji /liczebność, zagęszczenie, struktura przestrzenna i genetyczna, rozrodczość i śmiertelność, struktura wiekowa, płciowa i socjalna/, dynamika populacji. Ekologia biocenoz: kryteria wyróżniania biocenoz, struktura biocenozy, równowaga biocenotyczna, interakcje między gatunkami. Ekologia ekosystemów: struktura ekosystemu, materia i energia w ekosystemie, funkcjonowanie ekosystemu, produktywność ekosystemów, sukcesja ekologiczna, wzajemne oddziaływania między ekosystemami (ekoton), cykle biogeochemiczne. Ekologia krajobrazu: Biomy. Biosfera.

Człowiek w środowisku: zasoby przyrody i ich degradacja (zasoby przyrody ożywionej – lasy, zasoby nieleśne, flora i fauna, zasoby przyrody nieożywionej (surowce energetyczne i ich degradacja, surowce nieenergetyczne, gleby i ich degradacja, atmosfera i jej zanieczyszczenia, zasoby wodne i ich degradacja). Zagrożenia cywilizacyjne: zagrożenia środowiska o zasięgu lokalnym i globalnym. Podstawy ochrony przyrody. Podstawy monitoringu i bioindykacji. Technologie stosowane w ochronie środowiska. Problemy ekonomiczne i prawne w ochronie środowiska. Idea zrównoważonego rozwoju.

Literatura: Banaszak J., Wiśniewski H., Podstawy ekologii, Bydgoszcz 1999; Begon M., Mortimer M., Thompson D.J., Ekologia populacji, Warszawa 1999; Górka K., Poskrobko B., Radecki W., Ochrona środowiska – problemy społeczne, ekonomiczne, prawne, Warszawa 1995; Kozłowski S., Droga do ekorozwoju, Warszawa 1994; Krebs C.H., Ekologia, Warszawa 1996; Mackenzie A., Ball A.S., Virdee S.R., Ekologia, Warszawa 2000; Remmert H., Ekologia, Warszawa 1985; Trojan P., Ekologia ogólna, Warszawa 1975; Weiner J., Życie i ewolucja biosfery, Warszawa 1999; Wiąckowski S., Ekologia ogólna, Oficyna Wydawnicza

Branta 1998; Wiśniewski H., Kowalewski G., Ekologia z ochroną i kształtowaniem środowiska, Warszawa 1997; Wojciechowski I., Ekologiczne podstawy kształtowania środowiska, Warszawa 1987.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Fizyka z elementami biofizyki**

Prowadzący: dr Monika Hereć

Treść zajęć: Elementy mechaniki klasycznej. Elektrostatyka i magnetostatyka. Budowa błony lipidowej, rozkład ładunku elektrycznego na błonie. Elementy elektrodynamiki - znaczenie teorii Maxwella dla rozwoju fizyki. Fale elektromagnetyczne i ich wpływ na materię i organizmy żywe; reakcja fotosyntezy, proces widzenia. Zasady termodynamiki. Nieodwracalność procesów w przyrodzie. Przejścia fazowe w fizyce i układach biologicznych. Budowa atomu i cząsteczek. Diagram Jabłońskiego. Elementy fizyki jądrowej i cząstek elementarnych. Skutki biologiczne oddziaływania promieniowania jądrowego z materią. Metody fizyczne w medycynie.

Literatura: H. Piersa, Elementy fizyki dla ekologów, Lublin 1995; R. Resnick, D. Halliday, W. Bulanda, Fizyka środowiska, Lublin 2007; Wykłady z fizyki, Warszawa 1994; I. Tarjan, Fizyka dla przyrodników, Warszawa 1975; S. Mięksisz, A. Hendrich, Wybrane zagadnienia z biofizyki, Wrocław 1998; M. Bryszewska W. Leyko, Biofizyka dla biologów, Warszawa 1997.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Biblia: istota i rola w kulturze**

Prowadzący: dr hab. Urszula Szwarc, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład obejmuje dwie grupy zagadnień z dziedziny biblistyki. Pierwsza, to zagadnienia dotyczące procesu formowania się Biblii, jej aspektu literackiego, charyzmatu natchnienia i wynikającego stąd autorytetu ksiąg świętych, a także relacji pomiędzy Biblią a nauką. Druga grupa zagadnień, to omówienie przesłania wybranych ksiąg biblijnych ze szczególnym uwzględnieniem teologii i antropologii biblijnej (księgi: Rodzaju, Hioba, Koheleta, Ewangelia wg św. Marka i Apokalipsa św. Jana).

Literatura: Krodell J., Klucz do Pisma Świętego, Kraków 2003; Paciorek A., Wstęp ogólny do Pisma świętego, Tarnów 1999; Świderkówna A., Rozmowy o Biblii, Warszawa 1994; Świderkówna A., Rozmowy o Biblii. Nowy Testament, Warszawa 2000; Świderkówna A., Rozmów o Biblii ciąg dalszy, Warszawa 2001.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Translatorium: **Tłumaczenie obcojęzycznych tekstów filozoficznych**

Prowadzący: mgr Zuzanna Kieroń

Treść zajęć: Celem zajęć jest pomoc przy tłumaczeniu (wspomaganie tłumaczenia) z języka angielskiego na język polski tekstów z obszaru tematycznego wyznaczonego przez prace z zakresu filozofii przyrody ożywionej, historii filozofii przyrody i historii nauki. W szczególności zwraca się uwagę na sposoby tłumaczenia wyrażań charakterystycznych (technicznych) dla problematyki z wyżej wymienionego zakresu oraz analizę różnych przekładów.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Filozofia przyrody nieożywionej**

Prowadzący: ks. dr Jacek Golbiak

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest powtórzenie i pogłębienie treści wykładu w oparciu o podaną literaturę. W trakcie ćwiczeń omawiane są następujące zagadnienia: 1. Status metodologiczny filozofii przyrody; 2. Przyrodnicze i filozoficzne koncepcje materii (hilemorfizm); 3. Filozoficzne i przyrodnicze koncepcje czasu i przestrzeni; 4. Przyczynowość, determinizm, indeterminizm.

Literatura: Heller M., Lubański M., Ślaga Sz., Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki. Wstęp do filozofii przyrody, Warszawa; Mazierski S., Elementy filozofii przyrodniczej i kosmologicznej, Poznań 1972; Van Melsen A., Filozofia przyrody, Warszawa 1963; Nagel E., Struktura nauki, Warszawa 1970; Kłósak K., Z teorii i metodologii filozofii przyrody, Poznań 1980.

Forma zaliczenia: kolokwia pisemne i aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Filozofia przyrody ożywionej**

Prowadzący: mgr Zuzanna Kieron

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest przedstawienie węzłowych problemów filozoficznych świata ożywionego oraz zdobycie umiejętności stawiania i rozwiązywania tych problemów przy wykorzystaniu różnych typów wiedzy (nauki przyrodnicze, historia nauki, filozofia nauki, doświadczenie potoczne). Problematyka ćwiczeń jest podzielona na dwa główne bloki: zagadnienia metaprzmiotowe i przedmiotowe. W pierwszym bloku zagadnień omawiane są następujące zagadnienia: aktualne koncepcje filozofii przyrody (z nurtu filozofii klasycznej oraz filozofii postulującej ścisły kontakt z naukami przyrodniczymi), relacja filozofii przyrody do nauk przyrodniczych i nauk filozoficznych, status teorii przyrodniczej, metoda filozofii przyrody. Na blok przedmiotowy ćwiczeń składają się następujące zagadnienia: istota życia, ewolucja życia, geneza życia. Dyskutowane są następujące zagadnienia: redukcjonistyczne, holistyczne, neowitalistyczne koncepcje życia, struktura teorii ewolucji, ontologiczne problemy ewolucji, teorie abiogenezy, modele ewolucji przedbiologicznej, kontrowersja ewolucjonizm-kreacjonizm.

Literatura: K. Kłósak, Z teorii i metodologii filozofii przyrody, Poznań 1980; S. Mazierski (red.), Zarys filozofii przyrody ożywionej, Lublin 1980; M. Heller, Filozofia świata. Wybrane zagadnienia i kierunki filozofii przyrody, Kraków 1992; M. Heller, A. Michalik, J. Życiński, Filozofować w kontekście nauki, Kraków 1987; T. Wojciechowski, Zarys filozofii przyrody ożywionej, Opole 1997; W. Ługowski, Filozoficzne podstawy protobiologii, Warszawa 1995; T. Kucia, Filozofia biogenezy, Londyn 1981; J. Kreiner, S. Skowron, Powstanie życia na Ziemi, Warszawa 1957; W. Dyk, Termodynamiczne aspekty genezy życia, w: Z zagadnień filozofii przyrodznawstwa i filozofii przyrody, t. XV, Warszawa 1996, s. 13-179; B. Küppers, Geneza informacji biologicznej. Filozoficzne problemy powstania życia, Warszawa 1991.

Forma zaliczenia: zajęcia kończą się wystawieniem stopnia po każdym semestrze odbytych zajęć

Ćwiczenia: **Historia filozofii nowożytnej i współczesnej**

Prowadzący: mgr Piotr Szalek

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest pogłębienie wiadomości z wykładu historia filozofii nowożytnej i współczesnej (od XV do XX wieku), przede wszystkim w oparciu o lekturę i analizę tekstów źródłowych (klasycznych). Przy tym szczególny nacisk kładzie się na wydobycie natury problemów filozoficznych obecnych w myśli nowożytnej, na wyjaśnienie struktury argumentacyjnej omawianych doktryn filozoficznych oraz opanowanie siatki terminologicznej wypracowanej przez myślicieli nowożytnych i współczesnych sposób szczególnie omawiane są poglądy następujących autorów: R. Descartesa, B. Spinozy, G. W. Leibniza, J. Locke'a, D. Hume'a, I. Kanta, G. W. Hegla, A. Comte'a, K. Marksa, F. Nietzschego, E. Husserla, M. Heideggera, pragmatystów, neopozytywistów, filozofów analitycznych, egzystencjalistów.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: kolokwia pisemne i aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Logika praktyczna z elementami metodyki pracy naukowej**

Prowadzący: ks. dr Robert Kublikowski

Treść zajęć: Zajęcia kształtują umiejętność wykorzystania pojęć z zakresu semiotyki w posługiwaniu się językiem (zwł. naukowym) oraz umiejętność posługiwania się podstawowymi czynnościami naukotwórczymi (definiowanie, klasyfikowanie, wnioskowanie, argumentowanie oraz dyskutowanie). Zajęcia dają umiejętność czytania i interpretacji tekstów z filozofii i historii nauki, analizy argumentacji w sporach o naturę nauki (realizm naukowy, naturalizm) i klasyfikację nauk, sprawność w określaniu metodologicznego statusu dyscyplin naukowych. Uczestnicy nabywają podstawowych sprawności w prowadzeniu samodzielnych badań naukowych i w ocenie ich poprawności.

Literatura: Ajdukiewicz K., Logika pragmatyczna, Warszawa 1975; Bronk A., Religia i nauka, w: tenże, Zrozumieć świat współczesny, Lublin 1998, s. 203-256; Chalmers A.F., Czym jest to, co zwiemy nauką?, Wrocław 1993; Grobler A., Metodologia nauk, Kraków 2006; Kamiński S., Nauka i metoda, Lublin 1992; Kawalec P., Wyjaśnianie i przyczyna, Lublin 2006; J. Losee, Wprowadzenie do filozofii nauki, Warszawa 2001; Philosophy of Science: An Anthology, Oksford 2007; Wójcicki R., Teorie w nauce, Warszawa 1991.

Forma zaliczenia: kolokwium

Ćwiczenia: **Ekologia i ochrona środowiska**

Prowadzący: dr Andrzej Zykubek

Treść zajęć: Ekologia jako dziedzina nauki. Klasyfikacja czynników ekologicznych i wpływ czynników środowiska na organizmy. Tolerancja ekologiczna i bioindykatory. Populacja i typy oddziaływań między osobnikami w populacji. Struktura i organizacja populacji i procesy populacyjne. Metodyka badań ekologicznych. Człowiek a środowisko przyrodnicze – antropogeniczne zmiany atmosfery, hydrosfery i litosfery. Środowiskowe uwarunkowania ewolucji człowieka: przyczyny wyodrębniania się człowieka ze świata zwierząt, uwarunkowania jego ewolucji biologicznej i kulturowej oraz organizacja społeczeństw adekwatnych do terenów, w jakich człowiek powstawał i do których migrował.

Literatura: Allan J. D., Ekologia wód płynących, Warszawa 1998; Andrzejewski R., Falińska K., Populacje roślin i zwierząt, Warszawa 1986; Banaszak J., Wiśniewski H., Podstawy ekologii, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2005; Bednarek R., Dziadowiec H., Pokojka U., Prusinkiewicz Z., Badania ekologiczno-gleboznawcze, Warszawa 2005; Falińska K., Ekologia roślin. Bioróżnorodność, ochrona przyrody i ochrona środowiska, Warszawa 2004; Górka K., Poskrobko B., Radecki W., Ochrona środowiska – problemy społeczne, ekonomiczne, prawne, Warszawa 1995; Kajak Z., Hydrobiologia – limnologia. Ekosystemy wód śródlądowych, Warszawa 2001; Kozłowski S., Droga do ekorozwoju, Warszawa 1994; Krebs C. J., Ekologia, Warszawa, 1996; Krebs J. R., Nicholas B., Davies N. B., Wprowadzenie do ekologii behawioralnej, Warszawa 2001; Lampert W., Sommer U., Ekologia wód śródlądowych, Warszawa 2001; MacKenzie A., Ball A. S., Virdee S. R., Ekologia. Krótkie wykłady, Warszawa 2005; Pullin A. S., Biologiczne podstawy ochrony przyrody, Warszawa 2005; Remmert H., Ekologia, Warszawa 1985; Strzałko J., Mossor-Pietraszewska T. (red.), Kompendium wiedzy o ekologii, Warszawa 2003; Trojan P., Ekologia ogólna, Warszawa 1978; Weiner J., Życie i ewolucja biosfery. Podręcznik ekologii ogólnej, Warszawa 2006; Wiąckowski S., Ekologia ogólna, Bydgoszcz 1998; Wolański N., Ekologia człowieka. Podstawy ochrony środowiska i zdrowia człowieka. T. 1. Wrażliwość na czynniki środowiska i biologiczne zmiany przystosowawcze, Warszawa, 2006; Wolański N., Ekologia człowieka. Podstawy ochrony środowiska i zdrowia człowieka. T. 1. Ewolucja i dostosowanie biokulturowe, Warszawa 2006.

Forma zaliczenia: podstawą dla uzyskania zaliczenia końcowego jest aktywne uczestnictwo w ćwiczeniach, wygłoszenie referatów, pozytywne zaliczenie kolokwium.

Ćwiczenia: **Pracownia fizyczna**

Prowadzący: mgr Orest Hrycyna

Treść zajęć: pomiary fizyczne i metody obliczania błędów (metoda różniczki zupełnej); doświadczenia z fizyki ogólnej. Ćwiczenia obejmują działy fizyki: mechanika (Maszyna Atwooda, II zasada dynamiki Newtona, Pomiar przyspieszenia ziemskiego), własności materii (Pomiar gęstości ciał stałych, wyznaczanie lepkości płynów – Prawo Stokesa), ciepło (wyznaczanie ciepła właściwego cieczy), akustyka (badanie rezonansu akustycznego i dudnień, badanie fal dźwiękowych), optyka i światło (równanie soczewki, pomiar długości fali światła), elektryczność (badanie prawa Ohma) i elementy fizyki atomu (wyładowania w gazach rozrzedzonych). Obok wiedzy teoretycznej, studenci nabywają umiejętności samodzielnego wykonywania eksperymentu fizycznego, poznają aparaturę pomiarową oraz metody pomiaru różnych wielkości fizycznych. Dzięki pisemnemu sprawozdaniu, student nabiera wprawy w zastosowaniu metody oszacowania błędu popełnionego przy każdym pomiarze fizycznym, mat. opracowania wyników eksperymentu i analizę błędu pomiarowego.

Literatura: Squires G. L., Praktyczna fizyka, Warszawa 1992; Szczeniowski Sz., Fizyka doświadczalna, Warszawa 1972; Szydlowski H., Pracownia fizyczna, Warszawa 1997; Acosta V., Cowan C. L., Graham B.J. Podstawy fizyki współczesnej, Warszawa 1987; Bolton W., Zarys fizyki, Warszawa 1982; Feynman R. P., Leighton R. B., Sands M. Feynmana wykłady z fizyki, t. 1-2, Warszawa 2007; Jaworski B., Ditlaff A., Kurs fizyki, t. 1-3, Warszawa 1981; Leyko J., Mechanika ogólna, t. 1-2, Warszawa 2004; Piersa H., Elementy fizyki dla ekologów, Lublin 1995; Resnick R., Halliday D. Fizyka, t. 1-2, Warszawa 2001; Rogers E. M., Fizyka dla

docieklivych, 5. 1-5, Warszawa 1966-1967; Sawieliew I. W., Wykłady z fizyki, t. 1-3, Warszawa 1998; „Berkeley Physics Course” 5 tomów.

Forma zaliczenia: kolokwia ustne oraz sprawozdania z eksperymentów

Ćwiczenia: **Pracownia informatyczna**

Prowadzący: ks. dr Dariusz Dąbek

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest pogłębienie praktycznej umiejętności posługiwania się komputerem. Na zajęcia składają się następujące elementy: zaawansowana obsługa edytora tekstu i arkusza kalkulacyjnego; umiejętność wykorzystania pozostałych składników pakietu biurowego (tworzenie prezentacji, zarządzanie bazą danych i inne); współpraca poszczególnych składników pakietu biurowego; podstawowe czynności administracyjne w systemach operacyjnych.

Literatura: M. Kopertowska, Zaawansowane możliwości edytora Word 2000 PL, Warszawa 1999; M. Szeliga, MS Office 2002/XP. Ćwiczenia zaawansowane, Wydawnictwo Helion 2002; G. Kocur, Piotr Majchrzak, L. Zdonek, Podręcznik OpenOffice UX.PL 1.1.x, Wydawnictwo Helion 2004; M. Szeliga, Windows XP Professional PL. Ćwiczenia praktyczne, Wydawnictwo Helion 2002; A. Podstawczyński, Linux. Praktyczne rozwiązania, Wydawnictwo Helion 2000.

Wymagania: podstawy użytkowania komputerów – obsługa systemów operacyjnych, posługiwanie się edytorem tekstu i arkuszem kalkulacyjnym, umiejętność wykorzystywania zasobów sieciowych.

Forma zaliczenia: kolokwia w postaci sprawdzianów praktycznej umiejętności posługiwania się komputerem

Lektorat: **Obcy język nowożytny**

Lektorat: **Język łaciński**

Konwersatorium: **Antropologia przyrodnicza**

Prowadzący: mgr Zuzanna Kieroń

Treść zajęć: Głównym celem zajęć jest zapoznanie studentów z problematyką antropologii fizycznej, w szczególności z działem antropologii filogenetycznej oraz z anatomią ciała ludzkiego. W pierwszym semestrze zajmować się będziemy zagadnieniami kluczowymi dla antropologii filogenetycznej, przede wszystkim filogenezą człowieka. Zajęcia będą w formie wykładów, pogadanek, prezentacji oraz dyskusji. Zajęcia w drugim semestrze będą dotyczyć już anatomii człowieka współczesnego i będą miały charakter ćwiczeń. Celem tej części zajęć jest zaznajomienie studentów ze sposobem opisu znalezisk skamieniałości człowiekowatych, budową anatomiczną ciała ludzkiego oraz nazewnictwem i terminologią łacińską stosowaną w tej problematyce.

Literatura: R. Lewin, Wprowadzenie do ewolucji człowieka, Warszawa 2002. (zalecany); Antropologia fizyczna, red. A. Malinowski, Warszawa 1980; B. Hałaczek, J. Tomczyk, U progów ludzkości. Podręcznik przyrodniczej antropogenezy, cz. I, Warszawa 2005. (Uwaga: podręcznik zawiera tylko materiał do pierwszej części kursu, druga część podręcznika w dalszym ciągu w przygotowaniu.); J. Tomczyk, Skrypt do ćwiczeń z antropologii, Część I: Osteologia, Olecko 2004 (obowiązkowo); Dowolnie wybrany podręcznik do

anatomii człowieka lub atlas anatomii człowieka np. A. Krechowicki, F. Czerwiński, Zarys anatomii człowieka, Warszawa 1997.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Konwersatorium: **Astronomia**

Prowadzący: mgr Orest Hrycyna

Treść zajęć: 1. Układy współrzędnych w przestrzeni trójwymiarowej; 2. Sfera niebieska i jej ruch dzienny; 3. Widomy ruch Słońca; 4. Mechanika ruchu układu dwóch ciał; 5. Orbita eliptyczna; 6. Układ Ziemia—Księżyc; 7. Materia w układzie planetarnym; 8. Mechanika ruchów orbitalnych planet; 9. Gwiazdy i ich źródła energii; 10. Budowa Słońca; 11. Pole magnetyczne Słońca; 12. Ruchy gwiazd; 13. Gwiazdy podwójne i wielokrotne; 14. Gwiazdy zmienne, pulsujące i wybuchające; 15. Materia międzygwiazdowa; 16. Galaktyki i materia międzygalaktyczna; 17. Elementy kosmologii.

Literatura: E. Rybka, Astronomia ogólna, Warszawa 1983 i późniejsze; J. Stodółkiewicz, Astrofizyka ogólna z elementami geofizyki, Warszawa 1982 i późniejsze; Wszechświat – VIII tom Encyklopedii geograficznej, Kraków 1998; J. Mielicki, Astronomia w geografii, Warszawa 1995.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Konwersatorium: **Biofizyczne podstawy ochrony środowiska**

Prowadzący: dr Andrzej Żykubek

Treść zajęć: Konwersatorium ma za zadanie poszerzyć i pogłębić wiedzę studentów w zakresie problematyki degradacji środowiska i mechanizmów oddziaływania różnych czynników środowiskowych na układ żywy. W szczególności omówione będą następujące zagadnienia: 1) mechanizmy oddziaływania różnych czynników fizycznych (tj. drgania, hałas, wibracje, fale elektromagnetyczne i pole elektromagnetyczne, promieniowanie jonizujące i niejonizujące, aerojony, oddziaływania termiczne), chemicznych i biotycznych na układy żywe, 2) biotyczne skutki tych oddziaływań, 3) sposoby oceny ryzyka zdrowotnego w analizie skutków oddziaływań środowiskowych, 4) problematyka przyczynowości w ocenie „podprogowego” oddziaływania czynników środowiskowych na bioukłady.

Literatura: Engel Z., Ochrona środowiska przed drganiami i hałasem, Warszawa 2001; Grabarczyk Z. J., Zasady badania zagrożeń elektromagnetycznych, Warszawa 2001; Grabarczyk Z. J., Jonizacja powietrza w środowisku życia i pracy. Centralny Instytut Ochrony Pracy, Warszawa 2000; Indulski J. A. (red.), Higiena pracy. T. 2, Zagrożenia fizyczne i biologiczne, działania ochronne, Łódź 1999; Ingłot-Siemaszko M., Człowiek w otoczeniu elektromagnetycznym, Rzeszów 1997; Józwiak Z., Bartosz G., Biofizyka. Wybrane zagadnienia wraz z ćwiczeniami, Warszawa 2007; Krawczyk A. (red.), Elektromagnetyczne oddziaływania na obiekty biologiczne, Warszawa 2001; Latanowicz L., Promieniowanie ultrafioletowe a środowisko, Zielona Góra 2000; Marciniak J., Zagrożenie naturalnego środowiska elektromagnetycznego, Gliwice 2000; Pawlicki G. (red.), Fizyka medyczna. Biocybernetyka i inżynieria biomedyczna, t. 9, Warszawa 2002; Siemiński M., Fizyka zagrożeń środowiska, Warszawa 1994.

Forma zaliczenia: podstawą dla uzyskania zaliczenia jest aktywność na konwersatorium, wygłoszenie referatów i zaliczenie kolokwium pisemnych.

Wykład: **Chemia nieorganiczna**

Prowadzący: dr hab. Andrzej Kuczumow, prof. KUL

Treść zajęć: 1. Nukleosynteza pierwiastków, ich obecne rozpowszechnienie, pierwiastki a inne składniki materii, pierwiastki transuranowe, synteza nowych pierwiastków; 2. Filozoficzne koncepcje podstawowych chemicznych składników materii; 3. Układ okresowy pierwiastków, rola liczby atomowej i sposoby jej określania (prawo Moseleya), określenie właściwości pierwiastków w zależności od położenia w układzie, symetria układu okresowego; 4. Systematyka pierwiastków grup głównych. Asymetria między chemią węgla i chemią pozostałych pierwiastków. Pierwiastki skałotwórcze – podstawa budowy planet typu Ziemi. Pierwiastki niezbędne dla powstania i utrzymania życia. Metale przejściowe; 5. Metody rozdziału i analizy substancji nieorganicznych. Podstawy fizyczne metod analitycznych. Analiza jakościowa i ilościowa, klasyczna i instrumentalna. Rentgenowska spektrometria fluorescencyjna – analiza pierwiastków; spektrometria mas – analiza izotopów. Dyfrakcja promieni rentgenowskich, elektronów i neutronów jako podstawa analiz strukturalnych.

Literatura: Cotton F., Wilkinson G., Gals P., Chemia nieorganiczna: podstawy, Warszawa 1998; Bielański A., Podstawy chemii nieorganicznej, Warszawa 1994; Pauling L., Pauling P., Chemia, Warszawa 1989; Greenwood N.N. i Earshaw A., Chemistry of the Elements, Oxford 1984.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Chemia ogólna z elementami chemii fizycznej**

Prowadzący: dr hab. Andrzej Kuczumow, prof. KUL

Treść zajęć: Budowa materii. Podstawowe pojęcia i prawa chemiczne. Stechiometria. Nomenklatura związków chemicznych. Kwantowo-mechaniczny model atomu. Liczby kwantowe. Funkcje falowe. Konfiguracje elektronowe pierwiastków. Budowa cząsteczki. Wiązania chemiczne. Teoria VB i VSEPR. Hybrydyzacja. Teoria LCAO – orbitale wiążące i antywiążące. Polaryzacja cząsteczek. Oddziaływania międzycząsteczkowe. Stanów skupienia. Właściwości i prawa stanu gazu idealnego. Równowagi fazowe. Odmiany alotropowe. Chemia roztworów. Układy koloidalne. Osmoza. Elektrolity – przewodnictwo właściwe. Teoria elektrolitów mocnych. Wybrane teorie kwasów i zasad. Stała i stopień dysocjacji, iloczyn jonowy wody, pH, iloczyn rozpuszczalności, hydroliza. Reakcje redox. Równanie Nernsta. Elektrochemia. Kinetyka reakcji chemicznych. Stan i stała równowagi. Reguła przekory. Kataliza homo- i heterogeniczna. Efekty cieplne przemian fizycznych i chemicznych. Elementy termodynamiki. Napięcie powierzchniowe. Siły kapilarne. Adsorpcja. Wymiana jonowa.

Literatura: L. Pajdowski, Chemia ogólna, Warszawa 1997; A. Bielański, Podstawy chemii nieorganicznej, Warszawa 1998; L. Pauling i P. Pauling, Chemia, Warszawa; M.J. Sienko, R.A. Plane, Chemia. Podstawy i własności, Warszawa 1980.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia ochrony środowiska**

Prowadzący: dr Zbigniew Wróblewski

Treść zajęć: Wykład dotyczy wybranych zagadnień z dziedziny relacji człowiek – środowisko przyrodnicze, rozpatrywanych w kontekście kryzysu ekologicznego oraz w kontekście struktury i funkcji systemu społeczno-przyrodniczego. Podejmowane są między innymi następujące zagadnienia: przyczyny kryzysu ekologicznego, teoria i praktyka ochrony środowiska, analiza programów ideologicznych i propozycji światopoglądowych funkcjonujących w ruchach ekologicznych, (anty) proekologiczne koncepcje przyrody, tradycyjne i współczesne ujęcia relacji człowieka do przyrody.

Literatura: Ferry L., Drzewo, człowiek, zwierzę. Nowy ład ekologiczny, tłum. H. Miś, A. Miś, Warszawa 1995; Filozofia i ekologia w poszukiwaniu nowego stosunku do przyrody, Folia Philosophica 10, red. R. Panasiuk, A. Kaniowski, Łódź 1993; Meyer-Abich K.M. (red.), Wege zum Frieden mit der Natur. Praktische Naturphilosophie für die Umweltpolitik, München–Wien 1984; Skolimowski H., Eco – philosophy. Designing New Tactics for Living, Boston–London 1981; Skolimowski H., Living Philosophy. Eco-philosophy as a Tree of Life, London – New York 1992. [tłum. Filozofia żyjąca. Eko – filozofia jako drzewo życia, tłum. J. Wojciechowski, Warszawa 1993]; Tyburski W., Etyka a ekologia, Toruń 1995; Waloszczyk K., Kryzys ekologiczny w świetle ekofilozofii, Łódź 1996; Wprowadzenie do filozofii ekologii, Studia pod red. A. Papuzińskiego, Bydgoszcz 1999.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Ogólna metodologia nauk**

Prowadzący: dr Monika Walczak/dr hab. Paweł Kawalec

Treść zajęć: Wykład poświęcony jest zagadnieniom ogólnologicznym. Składa się z dwóch części: (1) język (semiotyka logiczna) i (2) podstawowe czynności naukotwórcze i ich wytwory (ogólna metodologii nauk). W części pierwszej omawiane są następujące grupy zagadnień: semiotyczna charakterystyka języka i znaku językowego, wyrażenia językowe i ich funkcje, podstawowe kategorie syntaktyczne: zdania, nazwy, funktory, błędy językowe, język naukowy. Na część drugą składają się: porządkowanie rzeczowe i logiczne pewnej dziedziny (podział logiczny, typologia), elementy teorii definicji, elementy teorii pytań, elementy teorii rozumowań, problem antynomii, teoria dyskusji (erystyka).

Literatura: Podręczniki: Ziemiński Z., Logika praktyczna, Warszawa (wiele wydań); Ajdukiewicz K., Logika pragmatyczna, Warszawa 1965, 1975; Hajduk Z., Ogólna metodologia nauk, Lublin 2001, 2005. Literatura pomocnicza: Borkowski L., Elementy logiki formalnej, Warszawa 1972 (wiele wydań); Eco U., Pejzaż semiotyczny, Warszawa 1972; Marciszewski W., Mała encyklopedia logiki, Wrocław 1970, 1988; Marciszewski W., Metody analizy tekstu naukowego, Warszawa 1977; Pawłowski T., Tworzenie pojęć i definiowanie w naukach humanistycznych, Warszawa 1978, 1986; Pelc J., Wstęp do semiotyki, Warszawa 1982; Schopenhauer A., Erystyka czyli sztuka prowadzenia sporów, Warszawa 2000 (wcześniejsze wydania m.in.: 1983, 1986); Szymanek K., Sztuka argumentacji. Słownik terminologiczny, Warszawa 2001.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Zoologia**

Prowadzący: dr Henryk Skrzypek

Treść zajęć: Przedmiot – zoologia systematyczna, teorie klasyfikacji zoologicznej, kategorie systematyczne, współczesna koncepcja gatunku, taksony infraspecyficzne, taksony wyższe

(ponadgatunkowe), nomenklatura zoologiczna. Wybrane zagadnienia z histologii i organologii. Zarys anatomii i fizjologii porównawczej zwierząt. Plany budowy ciała zwierząt. Podstawy embriologii. Podstawy zoogeografii: zasięg, czynniki wpływające na rozmieszczenie zwierząt, rozmieszczenie zwierząt. Podstawy filogenezy: prawidłowości rozwoju filogenetycznego, drzewo filogenetyczne, ewolucja wybranych grup zwierząt. Przegląd wybranych gryp zwierząt (systematyka): Pierwotniaki, gąbki, parzydełkowce, płazińce, wstężnice, pierścienice, mięczaki, stawonogi, szkarłupnie, półstrunowce, strunowce.

Literatura: Chudoba S., Zoologia. Tom I i II, wyd. VI, Warszawa 1985; Dogiel W., Zoologia bezkręgowców, Wyd. IV, Warszawa 1986; Grodziński Z. (Red.), Zoologia – przedstrunowce i strunowce, Wyd. IV, Warszawa 1979; Hadorn E., Wehner R., Zoologia ogólna, Wyd. III, Warszawa 1985; Jura Cz., Bezkręgowce, Warszawa 1996; Rajski A., Zoologia, Tom I i II, wyd. V, Warszawa 1995; Szarski H., Historia zwierząt kręgowych, Warszawa 1998; Brzeski M., Sandner H., Zarys nematologii, Warszawa 1974; Czapik A., Podstawy protozoologii, Warszawa 1992; Juszczyk W., Płazy i gady krajowe, Warszawa 1974; Kadłubowski R., Zarys parazytologii lekarskiej, Warszawa 1988.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Teoria mnogości**

Prowadzący: dr hab. Paweł Garbacz

Treść zajęć: Wykład teorii mnogości składa się z trzech części. W części pierwszej, o charakterze historycznym, omawiana jest ewolucja pojęć teoriomnogościowych w filozofii i matematyce od starożytnych argumentów przeciwko ruchowi i wielości do G. Cantora teorii mnogości. Część druga wykładu jest poświęcona antynomiom teoriomnogościowym oraz sposobom ich usuwania. Część trzecia obejmuje prezentację aksjomatycznej teorii mnogości w ujęciu Zermelo-Fraenkla. W czasie wykładu słuchacze mają okazję do poznania podstawowych obiektów, własności i relacji teoriomnogościowych, m. in.: relacji równoliczności; zbiorów przeliczalnych i nieprzeliczalnych; liczb kardynalnych oraz działań arytmetycznych na liczbach kardynalnych; zbiorów liniowo i dobrze uporządkowanych, oraz typów i liczb porządkowych.

Literatura: Borkowski L., Wprowadzenie do logiki i teorii mnogości, Lublin 1991; Gruszecki, L., U źródeł pojęć mnogościowych, Lublin 2006; Kuratowski, K., Mostowski, A., Teoria mnogości, Warszawa 1952, Murawski, R., Filozofia matematyki. Zarys dziejów, Warszawa 2001.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Przygotowanie wojskowe**

Prowadzący: mgr U. Lulkiewicz

Ćwiczenia: **Ogólna metodologia nauk**

Prowadzący: ks. dr Robert Kublikowski

Treść zajęć: Zajęcia kształtują umiejętność oceny wartości poznania naukowego w odniesieniu do poznania potocznego i mądrościowego, umiejętność czytania i interpretacji tekstów z filozofii i historii nauki, analizy argumentacji w sporach o naturę nauki (realizm

naukowy, naturalizm) i klasyfikację nauk, sprawność w określaniu metodologicznego statusu dyscyplin naukowych. Uczestnicy nabywają podstawowych sprawności w prowadzeniu samodzielnych badań naukowych i w ocenie ich poprawności.

Literatura: Ajdukiewicz K., Logika pragmatyczna, Warszawa 1975; Bronk A., Religia i nauka, w: tenże, Zrozumieć świat współczesny, Lublin 1998 s. 203-256; Chalmers A.F., Czym jest to, co zwiemy nauką?, Wrocław 1993; Grobler A., Metodologia nauk, Kraków 2006; Kamiński S., Nauka i metoda, Lublin 1992; Kawalec P., Wyjaśnianie i przyczyna, Lublin 2006; J. Losee, Wprowadzenie do filozofii nauki, Warszawa 2001; Philosophy of Science: An Anthology, Oksford 2007; Wójcicki R., Teorie w nauce, Warszawa 1991.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Chemia nieorganiczna**

Prowadzący: dr Jakub Nowak

Treść zajęć: Podstawy analizy jakościowej. Skala analizy jakościowej. Czulość reakcji analitycznych. Metody analizy jakościowej. Podział kationów i anionów na grupy analityczne. Odczynniki grupowe. Analiza pojedynczych kationów. Analiza pojedynczych anionów. Identyfikacja nieznannej soli. Podstawy reakcji redoks. Wpływ środowiska na reakcje redoks. Zastosowanie redoks w analizie jakościowej. Hydroliza soli. Równowagi hydrolizy. Związki amfoteryczne.

Literatura: Minczewski J, Marczenko Z., Chemia analityczna, t. 1, Warszawa 2000; Z.S., Lipiec T., Chemia analityczna z elementami analizy instrumentalnej, Warszawa 1996; R. Kocjana, Chemia analityczna, pod red., t. 1, Warszawa 2000.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Chemia ogólna z elementami chemii fizycznej**

Prowadzący: mgr Marek Florek

Treść zajęć: Podstawy obliczeń chemicznych – jednostki, wzory i symbole chemiczne. Liczność materii – mol, masa molowa, objętość molowa, liczba Avogadro, równanie Clapeyrona. Stechiometria wzorów i równań chemicznych i obliczenia na ich podstawie. Reakcje redox. Ustalanie stopnia utlenienia oraz bilans redox. Wyrażanie i przeliczanie stężeń – stężenie molowe, procentowe, normalne, ppm. Równowagi w roztworach wodnych – pH, stała i stopień dysocjacji, iloczyn rozpuszczalności, hydroliza. Termochemia – obliczanie efektów energetycznych reakcji. Kinetyka – obliczenia w oparciu o stałą równowag

Literatura: Całus H., Podstawy obliczeń chemicznych, Warszawa 1987; Galus Z., Ćwiczenia rachunkowe z chemii analitycznej, Warszawa 1996; M.J. Sienko, R.A. Plane, Chemia. Podstawy i własności, Warszawa 1980.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Zoologia**

Prowadzący: dr Henryk Skrzypek

Treść zajęć: Ćwiczenia obejmują podstawowe dziedziny zoologii. W programie można wyróżnić część zajęć poświęconych zagadnieniom ogólnozoologicznym oraz drugą – dotyczącą systematyki. Na ćwiczeniach z zakresu zoologii ogólnej studenci zapoznają się w sposób praktyczny z podstawami histologii, anatomii i fizjologii porównawczej bezkręgowców i strunowców oraz z wybranymi elementami embriologii i rozmnażania. W drugiej części zajęć studenci poznają wybrane grupy zwierząt (systematyka): pierwotniaki, gąbki, parzydełkowce, płazińce, pierścienice, mięczaki, stawonogi, szkarłupnie, półstrunowce, strunowce oraz metody badań zoologicznych. Na ćwiczeniach wykorzystywane są żywe okazy zwierząt pochodzące z naszej hodowli, odłowione w środowisku oraz preparaty trwałe i mikroskopowe. Studenci wykonują ćwiczenia samodzielnie w specjalistycznej pracowni, posługując się odpowiednimi instrukcjami i materiałami graficznymi.

Literatura: Czapiak A., Podstawy protozoologii, Wyd. II, Warszawa 1992; Dogiel W., Zoologia bezkręgowców, Wyd. IV, Warszawa 1986; Grabda E. (Red.), Zoologia – bezkręgowców, Wyd. II, Warszawa 1984; Grodziński Z. (Red.), Zoologia – przedstrunowce i strunowce, Wyd. IV, Warszawa 1979; Jasiński A., Zootomia kręgowców, Warszawa 1984; Sembrat K., Histologia porównawcza zwierząt, t. 1 i 2, Warszawa 1981; Zawistowska-Hempel J. (Red.), Ćwiczenia z zoologii, Warszawa 1976; Jura Cz., Bezkręgowce, Warszawa 1996; Jurd R.D., Biologia zwierząt. Krótkie wykłady, Warszawa 1999; Kowalski K., Ssaki – zarys teriologii, Warszawa 1971; Rajski A.: Zoologia, t. I i II, wyd. V, Warszawa 1995; Stańczykowska A., Zwierzęta bezkręgowce naszych wód, Warszawa 1979; Szarski H., Historia zwierząt kręgowych, Warszawa 1998.

Forma zaliczenia: prace pisemne, testy, aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Teoria mnogości**

Prowadzący: dr Robert Trypuz

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest zrozumienie pojęć wprowadzonych na wykładzie z teorii mnogości. Cel ten jest realizowany poprzez dyskusję podanych na wykładzie definicji i twierdzeń, zastosowanie pojęć teoriomnogościowych do opisywania zbiorów przedmiotów z różnych kategorii ontologicznych oraz poprzez dowodzenie twierdzeń z zakresu algebry zbiorów.

Literatura: Borkowski, L., Wprowadzenie do logiki i teorii mnogości, Lublin 1991

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

ROK III (studia jednolite magisterskie)

Wykład: **Logika ogólna II (Teoria systemów dedukcyjnych)**

Prowadzący: dr Anna Buczek

Treść zajęć: Wykład stanowi wprowadzenie do metalogiki. Omawiane są następujące zagadnienia: 1. Pojęcia pomocnicze: najmniejszy zbiór zawierający określony zbiór wyjściowy i zamknięty ze względu na operacje, obliczalność funkcji i zbioru wyrażeń, arytmetyzacja syntaksy; 2. Podstawowe pojęcia syntaktyczne: system aksjomatyczny, pojęcie konsekwencji, twierdzenie

o dedukcji. Własności syntaktyczne systemów dedukcyjnych: niesprzeczność, zupełność, rozstrzygalność, niezależność, metoda macierzowa budowania systemów logicznych; 3. Podstawowe pojęcia semantyczne: antynomie źródłem rozwoju problematyki semantycznej. Tarskiego definicja prawdy, pełność systemu, twierdzenie Gödla i jego filozoficzne konsekwencje.

Literatura: L. Borkowski, Logika formalna, Warszawa 1977; L. Borkowski, Wprowadzenie do logiki i teorii mnogości, Lublin 1991; G. S. Boolos, J. P. Burgess, R. C. Jeffrey, Computability and Logic, Cambridge 2002; G. Hunter, Metalogika, Warszawa 1982; S. C. Kleene, Introduction to Metamathematics, North-Holland Publishing Co., Amsterdam 1952; J. Śłupecki, L. Borkowski, Elementy logiki matematycznej i teorii mnogości, Warszawa 1984; J. Śłupecki, L. Borkowski, Elements of Mathematical Logic and Set Theory, Oxford 1967.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia przyrody nieożywionej**

Prowadzący: ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład obejmuje następujące zagadnienia: 1. Status metodologiczny filozofii przyrody: a) stosowane nazwy, b) stosunek do metafizyki, filozofii nauki i nauk przyrodniczych, c) autonomiczne i nieautonomiczne koncepcje filozofii przyrody, d) otwartość filozofii przyrody na nauki szczegółowe. 2. Koncepcje materii: a) przyrodnicze, b) filozoficzne. 3. Koncepcje czasu i przestrzeni: a) przyrodnicze, b) filozoficzne. 4. Determinizm i indeterminizm: a) aspekt epistemologiczno-metodologiczny, b) aspekt ontologiczny. 5. Zagadnienie przyczynowości. 6. Problematyka teleologiczna. 7. Prawa przyrody i prawa nauki.

Literatura: M. Bunge, O przyczynowości, Warszawa 1968; S. Mazierski, Elementy kosmologii filozoficznej i przyrodniczej, Poznań 1972; M. Heller, Filozofia świata, Kraków 1992; S. Mazierski, Prawa przyrody, Lublin 1993; M. Heller, M. Lubański, Sz. Ślaga, Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki, Warszawa 1997; W. Krajewski, Prawa nauki, Warszawa 1998; Z. Hajduk, Filozofia przyrody – filozofia przyrodoznawstwa. Metakosmologia, Lublin 2004

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia przyrody ożywionej**

Prowadzący: dr Zbigniew Wróblewski

Treść zajęć: Problematyka wykładu jest prezentowana w dwóch aspektach: metaprzmiotowym i przedmiotowym. W pierwszym bloku zagadnień omawiane są wybrane teorie filozofii przyrody i teorii nauk przyrodniczych. Na blok przedmiotowy składają się następujące zagadnienia: istota życia, ewolucja życia, geneza życia. Dyskutowane są następujące zagadnienia: redukcjonistyczne, holistyczne, neowitalistyczne koncepcje życia, struktura teorii ewolucji, ontologiczne problemy ewolucji, teorie abiogenezy, modele ewolucji przedbiologicznej, kontrowersja ewolucjonizm-kreacjonizm.

Literatura: Conveney P., Highfield R., Granice złożoności. Poszukiwania porządku w chaotycznym świecie, Warszawa 1997; Crick F., Zdumiewająca hipoteza czyli nauka w poszukiwaniu duszy, Warszawa 1997; Dubos R., Pochwała różnorodności, Warszawa 1986; Gánti T., Podstawy życia, Warszawa 1986; Jacob F., Historia i dziedziczność, Warszawa 1973; Jacob F., Mysz, mucha, człowiek, Warszawa 1997; Kłósak K., Z teorii i metodologii filozofii przyrody, Poznań 1980; Küppers B.O., Geneza informacji biologicznej. Filozoficzne

problemy powstania życia, Warszawa 1991; Ługowski W., Filozoficzne podstawy protobiologii, Warszawa 1995; Mazierski S. (red.), Zarys filozofii przyrody ożywionej, Lublin 1980; Meyer P., Złudzenie konieczne. Biofilozofia I, Warszawa 1998; Postgate J., Granice życia, Warszawa 1997; Prigogine I., Stengers Isabelle, Z chaosu ku porządkowi. Nowy dialog człowieka z przyrodą, Warszawa 1990; Schrödinger E., Czym jest życie? Umysł i materia. Szkice autobiograficzne, Warszawa 1998 [obowiązuje pierwszy esej]; Wilson E., Różnorodność życia, Warszawa 1999; Wojciechowski T., Zarys filozofii przyrody ożywionej, Opole 1997; Wprowadzenie do filozofii ekologii, Studia pod red. A. Papuzińskiego, Bydgoszcz 1999; Zięba S., Natura i człowiek w ekologii humanistycznej, Lublin 1998.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Biologia molekularna i genetyka**

Prowadzący: dr Andrzej Zykubek

Treść zajęć:

- Budowa, struktura i fizyczną organizacja materiału genetycznego (DNA i RNA); mechanizm replikacji DNA, mutacje, rekombinacje i naprawa uszkodzeń DNA.
- Kod genetyczny – jego powstanie i biosynteza białek; inżynieria genetyczna.
- Budowa i działanie genów prokariotycznych i eukariotycznych.
- Geny a różnicowanie się i rozwój.
- Mechanizmy dziedziczenia cech jakościowych i ilościowych.
- Patomechanizmy rozwoju chorób – zaburzenia na poziomie molekularnym, komórkowym i ich interakcje, molekularne podstawy procesów odpornościowych; genetyczne podłoże chorób nowotworowych.
- Biotechnologia w medycynie, ochronie środowiska i przemyśle. Genetycznie modyfikowana żywność lub wykorzystanie ludzkich komórek macierzystych w terapii transplantacyjnej itp.
- Klasyfikacja wirusów, ich namnażanie, nowe choroby, dawniej nie rozpoznawane, zastosowanie wirusów w inżynierii genetycznej, szczepionki przeciwwirusowe.
- Geny a ewolucja.

Literatura: Baj J., Markiewicz Z. (red.), Biologia molekularna bakterii, Warszawa, 2006; Bal J., Biologia molekularna w medycynie. Elementy genetyki klinicznej, Warszawa 2007; Buchowicz J., Biotechnologia molekularna. Geneza, przedmiot, perspektywy badań i zastosowań, Warszawa 2007; Harry R., Matthews H. R., Richard A. Freedland R. A., Miesfeld R. L., Biochemia i biologia molekularna w zarysie, Warszawa 2002; Kłyszajko-Stefanowicz L., Cytobiochemia. Biochemia niektórych struktur komórkowych, Warszawa 2002; Krystyna M. Charon K. M., Świtoński M., Genetyka zwierząt, Warszawa 2006; Krzanowska H., Sokół-Misiak W. (red.), Molekularne mechanizmy rozwoju zarodkowego, Warszawa 2002; Murray R. K., Granner D. K., Mayes P. A., Rodwell V. W., Biochemia Harpera, Warszawa 2006; Piekarówic A., Podstawy wirusologii molekularnej, Warszawa 2004; Turner P.C., McLennan A.G., Bates A.D., White M.R.H., Biologia molekularna. Krótkie wykłady, Warszawa 2004; Węgleński P., Genetyka molekularna, Warszawa 2006.

Forma zaliczenia: podstawą dla uzyskania zaliczenia jest uczestnictwo w wykładzie i zdanie dwuczęściowego egzaminu (w formie ustnej i pisemnej).

Wykład: **Biochemia**

Prowadzący: dr hab. R. Szyszka, prof. KUL

Treść zajęć: Molekularne składniki komórek. Znaczenie wody w procesach metabolicznych Aminokwasy – budowa, właściwości. Wiązanie peptydowe i budowa polipeptydów. Struktura a funkcja białek. Enzymy – podst. pojęcia, specyficzność, regulacja aktywności, inhibitory i aktywatory, kinetyka reakcji enzymatycznych – model Michaelisa-Mentena, K_m i V_{max} . Aminokwasy: biosynteza, rozkład, jako substraty do syntezy składników komórki, wiązanie azotu – rola nitrogenazy. Rola glutaminy i glutaminianu w syntezie aminokwasów. Cykl mocznikowy. Genetyczne wady metabolizmu aminokwasów. Budowa, właściwości i rola DNA i RNA. Transkrypcja u pro- i eukariontów. Replikacja DNA. Replikacja a cykl komórkowy eukariontów, cykliny, kinazy CDC. Translacja – etapy i ich enzymy, rybosomy, tRNA. Kod genetyczny. Synteza białek sekrecyjnych. Inżynieria genetyczna i klonowanie DNA. Enzymy restrykcyjne. Metabolizm. Węglowodany, glikoliza, fermentacja, cykl pentozofosforanowy, glukogeneza. Cykl kwasu cytrynowego. Fosforylacja oksydacyjna. Lipidy i ich przemiany.

Literatura: Stryer L., Biochemia, Warszawa 1997; Hames B.D., Hooper N.M., Hiughton J.D., Biochemia – wykłady, Warszawa 1999; Elliot W.H. and Elliot D.C., Biochemistry and Molecular Biology, New York 2001.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia biologii**

Prowadzący: dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL

Treści zajęć: Przegląd koncepcji filozofii biologii, działy filozofii biologii (logika języka biologicznego, metodologia biologii, teoria poznania biologicznego, epistemologia biologii); zagadnienie autonomiczności biologii; specyfika wyjaśniania biologicznego; zagadnienia: rozwoju, adaptacji, funkcji i jednostek selekcji; metoda hipotetyczno-dedukcyjna, uprawomocnianie hipotez w naukach biologicznych; zagadnienie celowości, problematyka definicji życia i śmierci, zagadnienie redukcjonizmu fizyko-chemicznego w biologii, filozofia protobiologii, koncepcja autopoiesis.

Literatura: K. Kloskowski, Filozofia ewolucji i filozofia stwarzania, t. 1 i 2, Warszawa 1999; W. Ługowski, Drzewo poznania – sykomora filozofii biologii, Wrocław 1999; D.L. Hull, M. Ruse (Eds.), The Cambridge Companion to the Philosophy of Biology, Cambridge 2007; M. Mahner, M. Bunge, Foundations of Biophilosophy, Berlin 1997; D.L. Hull, M. Ruse (Eds.), The Philosophy of Biology, Oxford 1998; (Inna literatura będzie podawana na bieżąco w trakcie wykładów).

Forma zaliczenia: egzamin ustny.

Wykład: **Ekologia i ochrona środowiska**

Prowadzący: dr Henryk Skrzypek

Treść zajęć: Przedmiot badań ekologii. Ekologia organizmu (interakcje: organizm-środowisko): czynniki środowiskowe, tolerancja organizmów na czynniki środowiskowe, wykorzystanie wiedzy o tolerancji ekologicznej w ochronie środowiska. Ekologia populacji: struktura ekologiczna populacji /liczebność, zagęszczenie, struktura przestrzenna i ge-

netyczna, rozrodczość i śmiertelność, struktura wiekowa, płciowa i socjalna/, dynamika populacji. Ekologia biocenoz: kryteria wyróżniania biocenoz, struktura biocenozy, równowaga biocenotyczna, interakcje między gatunkami. Ekologia ekosystemów: struktura ekosystemu, materia i energia w ekosystemie, funkcjonowanie ekosystemu, produktywność ekosystemów, sukcesja ekologiczna, wzajemne oddziaływania między ekosystemami (ekoton), cykle biogeochemiczne. Ekologia krajobrazu: Biomy. Biosfera. Człowiek w środowisku: zasoby przyrody i ich degradacja (zasoby przyrody ożywionej – lasy, zasoby nieleśne, flora i fauna, zasoby przyrody nieożywionej (surowce energetyczne i ich degradacja, surowce nieenergetyczne, gleby i ich degradacja, atmosfera i jej zanieczyszczenia, zasoby wodne i ich degradacja). Zagrożenia cywilizacyjne: zagrożenia środowiska o zasięgu lokalnym i globalnym. Podstawy ochrony przyrody. Podstawy monitoringu i bioindykacji. Technologie stosowane w ochronie środowiska. Problemy ekonomiczne i prawne w ochronie środowiska. Idea zrównoważonego rozwoju.

Literatura: Banaszak J., Wiśniewski H., Podstawy ekologii, Bydgoszcz 1999; Begon M., Mortimer M., Thompson D.J., Ekologia populacji, Warszawa 1999; Górka K., Poskrobko B., Radecki W., Ochrona środowiska – problemy społeczne, ekonomiczne, prawne, Warszawa 1995; Kozłowski S., Droga do ekorozwoju, Warszawa 1994; Krebs CH. J., Ekologia, Warszawa 1996; Mackenzie A., Ball A.S., Virdee S.R., Ekologia, Warszawa 2000; Remmert H., Ekologia, Warszawa 1985; Trojan P., Ekologia ogólna, Warszawa 1975; Weiner J., Życie i ewolucja biosfery, Warszawa 1999; Wiąckowski S., Ekologia ogólna, Oficyna Wydawnicza Branta 1998; Wiśniewski H., Kowalewski G., Ekologia z ochroną i kształtowaniem środowiska, Warszawa 1997; Wojciechowski I., Ekologiczne podstawy kształtowania środowiska, Warszawa 1987.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Ćwiczenia: **Biologia molekularna i genetyka**

Prowadzący: dr Andrzej Zykubek

Treść zajęć:

- Podstawy genetyki molekularnej.
- Informacje o genomie człowieka i zróżnicowaniu genetycznym populacji ludzkiej.
- Zasady dziedziczenia i zmienności genetycznej. Dziedziczenie cech jakościowych i ilościowych.
- Metody badań genomu (molekularne i cytogenetyczne),
- Podłoże molekularne modelowych chorób dziedzicznych i nowotworowych. Diagnostyka molekularna chorób genetycznie uwarunkowanych (dziedzicznych, nowotworowych, inwazyjnych i infekcyjnych).
- Przegląd współczesnej wiedzy o genetycznych i molekularnych aspektach embriogenezy i różnicowania.
- Wybrane prawne i etyczne aspekty badań genetycznych człowieka.

Literatura: Alberts B., Bray D., Hopkin K., Johnson A., Lewis J., Raff M., Roberts K., Walter P., Podstawy biologii komórki, t. 1-2, Warszawa 2005; Baj J., Markiewicz Z. (red.), Biologia molekularna bakterii, Warszawa 2006; Bal J., Biologia molekularna w medycynie. Elementy genetyki klinicznej, Warszawa 2007; Bielańska-Osuchowska Z., Zarys organoge-

nezy. Różnicowanie się komórek w narządach, Warszawa 2004.; Buchowicz J., Biotechnologia molekularna. Geneza, przedmiot, perspektywy badań i zastosowań, Warszawa 2007; Gołąb J., Jakóbisiak M., Lasek W. (red.), Immunologia, Warszawa 2006; Harry R., Matthews H. R., Richard A. Freedland R. A., Miesfeld R. L., Biochemia i biologia molekularna w zarysie, Warszawa 2002; Kłyszajko-Stefanowicz L.. Cytobiochemia. Biochemia niektórych struktur komórkowych, Warszawa 2002; Krystyna M. Charon K. M., Świtoński M., Genetyka zwierząt, Warszawa 2006; Krzanowska H., Sokół-Misiak W. (red.), Molekularne mechanizmy rozwoju zarodkowego, Warszawa 2002; Murray R. K., Granner D. K., Mayes P. A., Rodwell V. W., Biochemia Harpera, Warszawa 2006; Piekarowicz A., Podstawy wirusologii molekularnej, Warszawa 2004; Turner P.C., McLennan A.G., Bates A.D., White M.R.H., Biologia molekularna. Krótkie wykłady, Warszawa 2004; Węgleński P., Genetyka molekularna, Warszawa 2006.

Forma zaliczenia: podstawą dla uzyskania zaliczenia końcowego jest aktywne uczestnictwo w ćwiczeniach, pozytywne zaliczenie kolokwium.

Ćwiczenia: **Biochemia**

Prowadzący: dr Konrad Kubkiński/dr Ewa Sajnaga

Treść zajęć: Aminokwasy, białka, węglowodany, polisacharydy, kwasy nukleinowe, oksydoreduktazy. Osad czynny i jego aktywność enzymatyczna. Podstawowe techniki stosowanie w biologii molekularnej: elektroforeza i transfer elektroforetyczny, izoelektroogniskowanie, techniki wirowania, techniki chromatograficzne. Nabycie umiejętności posługiwania się podstawowymi technikami biochemii.

Literatura: Stryer L., Biochemia, Warszawa 1997; Hames B.D., Hooper N.M., Hughton J.D., Biochemia – wykłady, Warszawa 1999; Szyszka R., Ćwiczenie z biochemii i technik współczesnej biologii molekularnej, Lublin 1998.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Ekologia i ochrona środowiska**

Prowadzący: dr Andrzej Zykubek

Treść zajęć:

- Ekologia jako dziedzina nauki. Klasyfikacja czynników ekologicznych i wpływ czynników środowiska na organizmy. Tolerancja ekologiczna i bioindykatory. Populacja i typy oddziaływań między osobnikami w populacji. Struktura i organizacja populacji i procesy populacyjne. Metodyka badań ekologicznych.
- Człowiek a środowisko przyrodnicze – antropogeniczne zmiany atmosfery, hydrosfery i litosfery.
- Środowiskowe uwarunkowania ewolucji człowieka: przyczyny wyodrębniania się człowieka ze świata zwierząt, uwarunkowania jego ewolucji biologicznej i kulturowej oraz organizacja społeczeństw adekwatnych do terenów, w jakich człowiek powstawał i do których migrował.

Literatura: Allan J. D., Ekologia wód płynących, Warszawa 1998; Andrzejewski R., Falińska K., Populacje roślin i zwierząt, Warszawa 1986; Banaszak J., Wiśniewski H., Podstawy

ekologii, Toruń 2005; Bednarek R., Dziadowiec H., Pokojska U., Prusinkiewicz Z., Badania ekologiczno-gleboznawcze, Warszawa 2005; Falińska K., Ekologia roślin. Bioróżnorodność, ochrona przyrody i ochrona środowiska, Warszawa 2004; Górka K., Poskrobko B., Radecki W., Ochrona środowiska – problemy społeczne, ekonomiczne, prawne, Warszawa 1995; Kajak Z., Hydrobiologia – limnologia. Ekosystemy wód śródlądowych, Warszawa 2001; Kozłowski S., Droga do ekorozwoju, Warszawa 1994; Krebs C. J., Ekologia, Warszawa 1996; Krebs J. R., Nicholas B., Davies N. B., Wprowadzenie do ekologii behawioralnej, Warszawa 2001; Lampert W., Sommer U., Ekologia wód śródlądowych, Warszawa 2001; MacKenzie A., Ball A. S., Virdee S. R., Ekologia. Krótkie wykłady, Warszawa 2005; Pullin A. S., Biologiczne podstawy ochrony przyrody, Warszawa 2005; Remmert H., Ekologia, Warszawa 1985; Strzałko J., Mossor-Pietraszewska T. (red.), Kompendium wiedzy o ekologii, Warszawa 2003; Trojan P., Ekologia ogólna, Warszawa 1978; Weiner J., Życie i ewolucja biosfery. Podręcznik ekologii ogólnej, Warszawa 2006; Wiąckowski S., Ekologia ogólna, Bydgoszcz 1998; Wolański N., Ekologia człowieka. Podstawy ochrony środowiska i zdrowia człowieka. T. 1. Wrażliwość na czynniki środowiska i biologiczne zmiany przystosowawcze, Warszawa, 2006; Wolański N., Ekologia człowieka. Podstawy ochrony środowiska i zdrowia człowieka, t. 1, Ewolucja i dostosowanie biokulturowe, Warszawa 2006.

Forma zaliczenia: podstawą dla uzyskania zaliczenia końcowego jest aktywne uczestnictwo w ćwiczeniach, wygłoszenie referatów, pozytywne zaliczenie kolokwium.

Ćwiczenia: **Filozofia przyrody ożywionej**

Prowadzący: dr Zbigniew Wróblewski

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest przedstawienie węzłowych problemów filozoficznych świata ożywionego oraz zdobycie umiejętności stawiania i rozwiązywania tych problemów przy wykorzystaniu różnych typów wiedzy (nauki przyrodnicze, historia nauki, filozofia nauki, doświadczenie potoczne). Problematyka ćwiczeń jest podzielona na dwa główne bloki: zagadnienia metaprzmiotowe i przedmiotowe. W pierwszym bloku zagadnień omawiane są następujące zagadnienia: aktualne koncepcje filozofii przyrody (z nurtu filozofii klasycznej oraz filozofii postulującej ścisły kontakt z naukami przyrodniczymi), relacja filozofii przyrody do nauk przyrodniczych i nauk filozoficznych, status teorii przyrodniczej, metoda filozofii przyrody. Na blok przedmiotowy ćwiczeń składają się następujące zagadnienia: istota życia, ewolucja życia, geneza życia. Dyskutowane są następujące zagadnienia: redukcjonistyczne, holistyczne, neowitalistyczne koncepcje życia, struktura teorii ewolucji, ontologiczne problemy ewolucji, teorie abiogenezy, modele ewolucji przedbiologicznej, kontrowersja ewolucjonizm-kreacjonizm.

Literatura: K. Kłósak, Z teorii i metodologii filozofii przyrody, Poznań 1980; S. Mazierski (red.), Zarys filozofii przyrody ożywionej, Lublin 1980; M. Heller, Filozofia świata. Wybrane zagadnienia i kierunki filozofii przyrody, Kraków 1992; M. Heller, A. Michalik, J. Życiński, Filozofować w kontekście nauki, Kraków 1987; T. Wojciechowski, Zarys filozofii przyrody ożywionej, Opole 1997; W. Ługowski, Filozoficzne podstawy protobiologii, Warszawa 1995; T. Kucia, Filozofia biogenezy, Londyn 1981; J. Kreiner, S. Skowron, Powstanie życia na Ziemi, Warszawa 1957; W. Dyk, Termodynamiczne aspekty genezy życia, w: Z zagadnień filozofii przyrodoznawstwa i filozofii przyrody, t. XV, Warszawa 1996, s. 13-179;

B. Küppers, Geneza informacji biologicznej. Filozoficzne problemy powstania życia, Warszawa 1991.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Filozofia przyrody nieożywionej**

Prowadzący: ks. dr Jacek Golbiak

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest powtórzenie i pogłębienie treści wykładu w oparciu o podaną literaturę. W trakcie ćwiczeń omawiane są następujące zagadnienia: Status metodologiczny filozofii przyrody; Przyrodnicze i filozoficzne koncepcje materii (hilemorfizm); Filozoficzne i przyrodnicze koncepcje czasu i przestrzeni; Przyczynowość, determinizm, indeterminizm.

Literatura: Heller M., Lubański M., Ślaga Sz., Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki. Wstęp do filozofii przyrody, Warszawa; Mazierski S., Elementy filozofii przyrodniczej i kosmologicznej, Poznań 1972; Van Melsen A., Filozofia przyrody, Warszawa 1963; Nagel E., Struktura nauki, Warszawa 1970; Kłósak K., Z teorii i metodologii filozofii przyrody, Poznań 1980.

Forma zaliczenia: ocena na podstawie aktywności podczas ćwiczeń i wyników pisemnych kolokwium.

Ćwiczenia: **Logika II – Teoria systemów dedukcyjnych**

Prowadzący: dr Bożena Czernecka-Rej

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest uzupełnienie treści wykładów z teorii systemów dedukcyjnych oraz nabycie sprawności w referowaniu, rekonstrukcji i ocenianiu cudzych poglądów naukowych poprzez omawianie wymagań stawianych różnym pracom naukowym. Omawiane są zagadnienia: 1. Systemy aksjomatyczne z metodologicznego i metanaukowego punktu widzenia; 2. Sposoby budowania teorii dedukcyjnych; 3. Problemy rozstrzygalności; 4. Formalizacja teorii dedukcyjnej.

Literatura: K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1974; K. Ajdukiewicz, Systemy aksjomatyczne z metodologicznego punktu widzenia, in: Język i poznanie, vol. 2, Warszawa 1985; G. S. Boolos, J. P. Burgess, R. C. Jeffrey, Computability and Logic, Cambridge 2002; A. Grzegorzczak, Zagadnienie rozstrzygalności, Warszawa 1957; S. C. Kleene, Introduction to Metamathematics, Amsterdam 1952; J. Śłupecki, L. Borkowski, Elementy logiki matematycznej i teorii mnogości, Warszawa 1984; J. Śłupecki, L. Borkowski, Elements of Mathematical Logic and Set Theory, Oxford 1967.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Konwersatorium: **Antropologia przyrodnicza**

Prowadzący: mgr Zuzanna Kieron

Treść zajęć: Głównym celem zajęć jest zapoznanie studentów z problematyką antropologii fizycznej, w szczególności z działem antropologii filogenetycznej oraz z anatomią ciała ludzkiego. W pierwszym semestrze zajmować się będziemy zagadnieniami kluczowymi dla

antropologii filogenetycznej, przede wszystkim filogenezą człowieka. Zajęcia będą w formie wykładów, pogadanek, prezentacji oraz dyskusji. Zajęcia w drugim semestrze będą dotyczyć już anatomii człowieka współczesnego i będą miały charakter ćwiczeń. Celem tej części zajęć jest zaznajomienie studentów ze sposobem opisu znalezisk skamieniałości człowiekowatych, budową anatomiczną ciała ludzkiego oraz nazewnictwem i terminologią łacińską stosowaną w tej problematyce.

Literatura: R. Lewin, Wprowadzenie do ewolucji człowieka, Warszawa 2002. (zalecany); Antropologia fizyczna, red. A. Malinowski, Warszawa 1980; B. Hałaczek, J. Tomczyk, U progów ludzkości. Podręcznik przyrodniczej antropogenezy, cz. I, Warszawa 2005. (Uwaga: podręcznik zawiera tylko materiał do pierwszej części kursu, druga część podręcznika w dalszym ciągu w przygotowaniu.); J. Tomczyk, Skrypt do ćwiczeń z antropologii, część I, Osteologia, Olecko 2004. (obowiązkowo); Dowolnie wybrany podręcznik do anatomii człowieka lub atlas anatomii człowieka np. A. Krechowiecki, F. Czerwiński, Zarys anatomii człowieka, Warszawa 1997.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Konwersatorium: **Biofizyczne podstawy ochrony środowiska**

Prowadzący: dr Andrzej Żykubek

Treść zajęć: Konwersatorium ma za zadanie poszerzyć i pogłębić wiedzę studentów w zakresie problematyki degradacji środowiska i mechanizmów oddziaływania różnych czynników środowiskowych na układ żywy. W szczególności omówione będą następujące zagadnienia: 1) mechanizmy oddziaływania różnych czynników fizycznych (tj. drgania, hałas, wibracje, fale elektromagnetyczne i pole elektromagnetyczne, promieniowanie jonizujące i niejonizujące, aerojony, oddziaływania termiczne), chemicznych i biotycznych na układy żywe, 2) biotyczne skutki tych oddziaływań, 3) sposoby oceny ryzyka zdrowotnego w analizie skutków oddziaływań środowiskowych, 4) problematyka przyczynowości w ocenie „podprogowego” oddziaływania czynników środowiskowych na bioukłady.

Literatura: Engel Z., Ochrona środowiska przed drganiami i hałasem, Warszawa 2001; Grabarczyk Z. J., Zasady badania zagrożeń elektromagnetycznych, Warszawa 2001; Grabarczyk Z. J., Jonizacja powietrza w środowisku życia i pracy, Warszawa 2000; Indulski J. A. (red.), Higiena pracy, t. 2, Zagrożenia fizyczne i biologiczne, działania ochronne, Łódź 1999; Inglot-Siemaszko M., Człowiek w otoczeniu elektromagnetycznym, Rzeszów 1997; Józwiak Z., Bartosz G., Biofizyka. Wybrane zagadnienia wraz z ćwiczeniami, Warszawa 2007; Krawczyk A. (red.), Elektromagnetyczne oddziaływania na obiekty biologiczne, Warszawa 2001; Latanowicz L., Promieniowanie ultrafioletowe a środowisko, Zielona Góra 2000; Marciniak J., Zagrożenie naturalnego środowiska elektromagnetycznego, Gliwice 2000; Pawlicki G. (red.), Fizyka medyczna. Biocybernetyka i inżynieria biomedyczna, t. 9, Warszawa 2002; Siemiński M., Fizyka zagrożeń środowiska, Warszawa 1994.

Forma zaliczenia: podstawą dla uzyskania zaliczenia jest aktywność na konwersatorium, wygłoszenie referatów i zaliczenie kolokwium pisemnych.

Proseminarium: **Filozofia przyrody ożywionej i ochrony środowiska**

Prowadzący: dr Zbigniew Wróblewski

Treść zajęć: Celem zajęć jest pogłębione wprowadzenie w problematykę filozofii przyrody ożywionej oraz przygotowanie studentów do samodzielnej pracy naukowej. Program zajęć składa się z następujących działań: metoda pisania pracy naukowej (wymagania redakcyjne, struktura pracy); metody prezentowania wyników pracy (poster, dyskusja, referat); metody uzyskiwania informacji naukowej (przewodniki bibliograficzne, komputerowe bazy danych, internet, czasopisma „branżowe”, literatura naukowa); metody analizy tekstu naukowego.

Literatura: Jadacki J. J., Jak studiować filozofię, Warszawa 1994; Weiner J., Technika pisania i prezentowania przyrodniczych prac naukowych. Przewodnik praktyczny, Warszawa 1998; Rudniański J., Sprawność umysłowa, Warszawa 1984⁴; Marciszewski W., Metody analizy tekstu naukowego, Warszawa 1977; Marciszewski W., Sztuka dyskusowania, Warszawa 1996⁴.

Forma zaliczenia: ocena na podstawie przedstawionych prac pisemnych (streszczenie, recenzja, bibliografia podmiotowa i przedmiotowa).

Proseminarium: **Filozofia przyrody nieożywionej**

Prowadzący: dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL

Treść zajęć: Głównym celem zajęć jest pogłębienie znajomości problematyki filozofii przyrody nieożywionej, wprowadzenie w rudymenarne zasady pracy edytorskiej oraz zapoznanie uczestników z różnymi formami prac naukowych (artykuł, komunikat) i stylami komunikacji naukowej.

Literatura: W. Marciszewski, Metody analizy tekstu naukowego, Warszawa 1981; A. Mędykowska, Podstawy bibliografii, Warszawa 1986; J. Boć, Jak pisać pracę magisterską, Wrocław 1995; K. Woźniak, O pisaniu pracy magisterskiej na studiach humanistycznych, Warszawa 1998; M. Krajewski, Vademecum autora i wydawcy prac naukowych, Włocławek 2001; J. Apanowicz, Metodologiczne uwarunkowania pracy naukowej, Warszawa 2005.

Forma zaliczenia: ocena na podstawie aktywności na zajęciach i przedstawionych prac pisemnych. Oceniana będzie wstępna i ostateczna wersja pracy pisemnej (ok. 6-8 stron).

Proseminarium: **Filozofia nauki**

Prowadzący: dr Jerzy Kaczmarek

Treść zajęć: Zajęcia mają na celu przygotować studentów do udziału w seminarium. Omawiane zagadnienia będą koncentrowały się na wybranych elementach z metodologii pracy naukowej i na analizie tekstów pogłębiających wiadomości z filozofii nauki. Omówiona zostanie problematyka organizacji badań naukowych: problemy naukowe, zbieranie i opracowywanie materiałów, metody badawcze. Zwróci się uwagę na zagadnienia związane z przekładem dzieł naukowych, na sposoby streszczania tekstów oraz na pisanie recenzji publikacji. Na zajęciach będzie uwzględniona charakterystyka prac magisterskich: wybór tematu, pisanie pracy, układ pracy. Do samodzielnych prac uczestników zajęć należy streszczenie wybranej przez studenta publikacji z zakresu filozofii nauki oraz napisanie recenzji analogicznej publikacji.

Literatura: J. Boć, Jak pisać pracę magisterską, Kolonia 2001; W. Marciszewski, Metody analizy tekstu naukowego, Warszawa 1981; J. Pieter, Zarys metodologii pracy naukowej,

Warszawa 1975; W. Pytkowski, Organizacja badań i ocena prac naukowych, Warszawa 1985; S. Amsterdamski, Między historią a metodą. Spory o racjonalność nauki, Warszawa 1983; Z. Hajduk, Temporalność nauki. Kontrowersyjne zagadnienia dynamiki nauki, Lublin 1995; S. Kamiński, Metoda i język. Studia z semiotyki i metodologii nauk, Lublin 1994; T. Pawłowski (red.), Logiczna teoria nauki. Wybór artykułów, Warszawa 1966; J. Życiński, Elementy filozofii nauki, Tarnów 1996.

Forma zaliczenia: Aktywność na proseminarium, przygotowywane referaty, streszczenie publikacji, recenzja.

ROK IV (studia jednolite magisterskie)

Wykład: **Katolicka nauka społeczna i myśl społeczna Jana Pawła II**

Prowadzący: ks. dr hab. Stanisław Fel

Treść zajęć: Omówienie pojęcia Katolicka Nauka Społeczna (nauczanie społeczne Kościoła katolickiego). Aktualność KNS. Filozofia i teologia społeczna w kontekście nauk humanistycznych. Źródła KNS: encykliki społeczne i dokumenty episkopatów. Ewolucja i charakter KNS. Osoba jako podmiot działania: wymiar ontyczny, dynamiczny i społeczny osoby. Prawa człowieka jako wyraz prawa naturalnego i moralnego. Rodzaje praw człowieka: wolnościowe, społeczne i solidarnościowe. Etyka gospodarcza – jej możliwości i kompetencje. Moralizm starożytny i średniowieczny. Humanizacja ekonomii. Właściwe i niewłaściwe postawy moralne w życiu gospodarczym. Globalizacja: pozytyw i zagrożenia. Dekalog gospodarczy. Zasady życia społecznego i gospodarczego: prawda, wolność, sprawiedliwość, zasada pomocniczości, zasada solidarności. Niektóre szczególne problemy życia społecznego i gospodarczego: własność, podatki, państwo, rodzina, naród, rodzina ludzka.

Literatura: Z. Bauman, Etyka ponowoczesna, Warszawa 1996; Ł. Czuma, Katolicka Nauka Społeczna, Lublin 1992; L. Dyczewski, Człowiek w społeczności, Niepokalanów 1988; S. Fel, J. Kupny, Humanizacja życia gospodarczego, Lublin 2000; A. Kloze, Katolicka Nauka Społeczna, Warszawa 1985; J. Kondziela, Filozofia społeczna, Lublin 1972; J. Majka, Węzłowe problemy katolickiej nauki społecznej, Rzym 1990; J. Majka, Etyka życia gospodarczego, Warszawa 1980; W. Piwowarski, ABC katolickiej nauki społecznej, Pelpin 1993; T. Styczeń, W drodze do etyki, Lublin 1984.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia nowożytnej filozofii przyrody**

Prowadzący: dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład jest wprowadzeniem do badań wybranych wątków procesu transformacji filozofii przyrody w system nowożytnych nauk empirycznych (m.in. fizyka, astronomia, kosmologia). W trakcie wykładu podejmowane są m.in. następujące grupy zagadnień: 1) Techniczno-technologiczne źródła metody empiryczno-eksperymentalnej nowożytnej filozofii przyrody (da Vinci, Bringuccio, Agricola, Brahe); 2) Mechaniczny model świata w kontekście genezy nowożytnych teorii przyrodniczych (Guericke, Gassendi, Newton); 3) Heliocentryzm renesansowej astronomii i jego recepcja w nowożytnej fizyce i kosmologii

(Kopernik, Galileusz, Kepler, Laplace); 4) Problem ewolucji kosmosu w świetle rozwoju technik obserwacyjnych (instrumentarium) nowożytnej fizyki i astronomii (Hook, Huygens, Campani, Herschell).

Literatura: R. Hall, Rewolucja naukowa 1500-1800. Kształtowanie się nowożytnej postawy naukowej, Warszawa 1966; A. C. Crombie, Nauka średniowieczna i początki nauki nowożytnej, t. 1-2, Warszawa 1960; Ch. Webster, Od Paracelsusa do Newtona. Magia i powstanie nowożytnej nauki, Warszawa 1992; W. A. Kamiński, Z. E. Roskał, Przełom w fizyce XVI-XVII wieku. Antyczne i średniowieczne źródła, Lublin 1995; A. Fantoli, Galileusz. Po stronie kopernikanizmu i po stronie Kościoła, Tarnów 2001; J. Kierul, Ład świata. Od kosmosu Arystotelesa do wszechświata wielkiego wybuchu, Warszawa 2007.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Fizjologia**

Prowadzący: dr Andrzej Zykubek

Treść zajęć:

- Fizjologiczna charakterystyka komórki roślinnej. Morfo- i organogeneza roślin. Fotosynteza (a także chemosynteza). Gospodarka wodna roślin. Transport floemowy i dystrybucja substancji pokarmowych. Procesy oddechowe i energetyka komórki roślinnej. Procesy starzenia się roślin i śmierć roślin. Ruchy roślin. Mechanizmy adaptacji roślin do warunków środowiska.
- Fizjologia układów krwionośnego, oddechowego, pokarmowego, wydalniczego, nerwowego, dokrewnego i płciowego oraz fizjologia narządów zmysłów.
- Podstawy komunikacji wewnątrz- i międzykomórkowej.
- Przegląd współczesnej wiedzy o genetycznych i molekularnych aspektach embriogenezy i różnicowania, w tym rolę programu genetycznego i sygnałów zewnętrznych w embriogenezie bezkręgowców, molekularne mechanizmy rozwoju, wczesne etapy rozwoju kręgowców. Auksologia i gerontologia.
- Procesy indukcji odpowiedzi immunologicznej oraz sposoby jej regulacji. Mechanizmy wybranych schorzeń, w patogenezie, których ważną rolę odgrywa osłabiona lub nadmierna odpowiedź immunologiczna.
- Neurobiologia rozwojowa. Neurofizjologiczne podstawy procesów uczenia się i pamięci.

Literatura: Alberts B., Bray D., Hopkin K., Johnson A., Lewis J., Raff M., Roberts K., Walter P., Podstawy biologii komórki. T. 1 i T. 2, Warszawa 2005; Bielańska-Osuchowska Z., Zarys organogenezy. Różnicowanie się komórek w narządach, Warszawa 2004; Bullock J., Boyle J., Wang M. B., Fizjologia, Urban & Partner Wrocław 2004; Ganong W., Fizjologia, Warszawa 1994; Głąb B., Traczyk W., Anatomia i fizjologia człowieka, Warszawa 1986; Gołąb J., Jakóbisiak M., Lasek W. (red.), Immunologia, Warszawa 2006; Hall D. O., Rao K. K., Fotosynteza, Warszawa 1999; Hejnowicz Z., Anatomia i histogeneza roślin naczyniowych: organy wegetatywne, Warszawa 2002; Kopcewicz J., Lewak S. (red.), Fizjologia roślin, Warszawa 2005; Krzanowska H., Sokół-Misiak W. (red.), Molekularne mechanizmy rozwoju zarodkowego, Warszawa 2002; Lack A. J., Evans D. E., Biologia roślin. Krótkie wykłady, Warszawa 2003; Longstaff A., Neurobiologia. Krótkie wykłady, Warszawa 2002; Maśliński S., Dyżewski J. (red.), Patofizjologia, Warszawa 2002; Nowak J. Z., Zawilska J. B.,

Receptory i mechanizmy przekazywania sygnału, Warszawa 2004; Roitt I., Brostoff J., Male D., Immunologia, Brema 2000; Sadowski B., Biologiczne mechanizmy zachowania się ludzi i zwierząt, Warszawa 2006; Schlegel H. G., Mikrobiologia ogólna, Warszawa 2000; Schmidt-Nielsen K., Fizjologia zwierząt. Adaptacja do środowiska, Warszawa 1997; Szweykowska A., Fizjologia roślin, Poznań 2004; Traczyk W. Z., Fizjologia człowieka w zarysie, Warszawa 2005; Traczyk W. Z., Trzebiski A. (red.) Fizjologia człowieka z elementami fizjologii stosowanej i klinicznej, Warszawa 2001; Wolański N., Rozwój biologiczny człowieka. Podstawy auksologii, gerontologii i promocji zdrowia, Warszawa 2006.

Forma zaliczenia: podstawą dla uzyskania zaliczenia jest uczestnictwo w wykładzie i zdanie dwuczęściowego egzaminu (w formie ustnej i pisemnej).

Wykład: **Ewolucjonizm**

Prowadzący: dr Andrzej Zykubek

Treść zajęć: Wykład rozpoczyna się przedstawieniem ogólnej charakterystyki ewolucjonizmu jako doktryny filozoficznej mającej znaczące odniesienia światopoglądowe oraz przenikającej wiele kierunków nauk humanistycznych, społecznych i przyrodznawstwa. Następnie – w porządku historycznym – omawiany jest trzon ewolucjonizmu przyrodniczego. W ramach tzw. syntetycznej teorii ewolucji szczegółowo omawiane są następujące zagadnienia: poziomy zmienności w populacjach naturalnych, definicja gatunku i procesy specjacji, dobór, dryf i inne czynniki kształtujące częstości genów, ekologiczne i behawioralne konsekwencje ewolucji, makrewolucja. Ponadto słuchacze zapoznają się z poglądami przedstawicieli tzw. twórczego darwinizmu i kreacjonizmu naukowego.

Literatura: Brockman J. (red.) Nauka a kreacjonizm, Warszawa 2007; Buss D. M., Psychologia ewolucyjna. Jak wytłumaczyć społeczne zachowania człowieka? Najnowsze koncepcje, Gdańsk 2001; Dyk W., Rola praw biologicznych w wyjaśnianiu ewolucyjnym, Szczecin 1998; Giberson K. W., Yerxa D. A., O gatunkach powstawania. W poszukiwaniu opowieści o stworzeniu, przeł. Dariusz Sagan, Warszawa 2008; Gould S. J., Niewczesny pogrzeb Darwina, Warszawa 1992; Gould S. J., The structure of evolutionary theory, London 2002; Heller M., Lubański M., Ślaga Sz., Życie – ewolucja, w: Zagadnienia Filozoficzne Współczesnej Nauki. Wstęp do Filozofii Przyrody, Warszawa 1997, s. 285-411; Heller M., Życiński J., Dylematy ewolucji, Kraków 1990; Hoyle F., Matematyka ewolucji, Warszawa 2003; Jodkowski K. (red.), Teoria inteligentnego projektu – nowe rozumienie naukowości?, Biblioteka Filozoficznych Aspektów Genezy t. 2, Warszawa 2007; Jodkowski K., Metodologiczne aspekty kontrowersji ewolucjonizm-kreacjonizm, Lublin 1998; Jodkowski, K. Spór ewolucjonizmu z kreacjonizmem. Podstawowe pojęcia i poglądy, Biblioteka Filozoficznych Aspektów Genezy t. 1, Warszawa 2007; Johnson G. S., Czy Darwin miał rację? Katolicy a teoria ewolucji, Kraków 2005; Kloskowski K., Filozofia ewolucji i filozofia stwarzania, t. 1: Między ewolucją a stwarzaniem; t. 2: Pogodzone bliźniaki. Rzecz o ewolucji i stwarzaniu, Warszawa 1999; Krzanowska H., Łomnicki A., Rafiński J., Szarski H., Szymura J. (red.), Zarys mechanizmów ewolucji, Warszawa 2002; McMullin E., Ewolucja i stworzenie, Kraków 1990; Moczydłowski E. (red.), Pan Bóg czy dobór naturalny? Białystok 1994; Życiński J., Bóg i ewolucja. Podstawowe pytania ewolucjonizmu chrześcijańskiego, Prace Wydziału Filozoficznego, t. 89, Lublin 2002.

Forma zaliczenia: egzamin ustny.

Wykład: **Filozofia techniki**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba

Treść zajęć: Współczesne nurty filozofii techniki. Determinanty postępu technologicznego. Technika a bezpieczeństwo ekologiczne. Cywilizacja informatyczna a problemy ekorozwoju. Wartościowanie w technice.

Literatura: Benko G., Geografia technopoli, Warszawa 1993; Friedman G., Maszyna i człowiek. Maszyna i człowiek w cywilizacji maszynowej, Warszawa 1960; Jonas H., Zasada odpowiedzialności. Etyka dla cywilizacji technologicznej, Kraków 1996; Kiepas A., Moralne wyzwania nauki i techniki, Katowice – Warszawa 1992; Meadows D. i D., Randers J., Przekraczanie granic. Globalne załamanie czy bezpieczna przyszłość, Warszawa 1995; Morim E., Kern A. B., Ziemia – ojczyzna, Warszawa 1995; Pietras M., Bezpieczeństwo ekologiczne w Europie, Lublin 1996; Postman N., Technopol. Triumf techniki nad kulturą, Warszawa 1995.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Geneza życia**

Prowadzący: dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL

Treści zajęć: Problemy: czym jest życie? (dawne definicje teleologiczne, współczesne definicje ateleologiczne), kiedy życie się zaczęło? jak życie się zaczęło? (hylozoizm, generatio et corruptio, samorództwo, współczesne teorie abiogenezy), gdzie życie się zaczęło? (ziemskie początki, pozaziemskie początki), zagadnienie przyczynowości (kreacja, animacja materii). Problem powstania życia z punktu widzenia współczesnej biofizyki, w szczególności: modele dynamiczne kinetyki biologicznej, zasada prostoty i jej rola w biologii, zasada rozdzielania produktów, warunek ciągłości ewolucyjnej, termodynamiczne aspekty powstawania życia, etapy powstawania życia (powstanie pierwotnego kompleksu białko-nukleinowego, pierwotny mechanizm translacji, pierwotny cykl życiowy, zagadnienie odwrotnej degeneracji, selekcja najlepszych wariantów, geneza informacji biologicznej, dywergencyjne stadium wczesnej ewolucji, powstawanie gatunków). Aspekty filozoficzne ważniejszych koncepcji abiogenezy.

Literatura: W. Ługowski, Filozoficzne podstawy protobiologii, Warszawa 1995; J.W. Schopf, Kolebka życia. O narodzinach i najstarszych śladach życia na Ziemi (tł. z j. ang.), Warszawa 2002 i 2006; F. Ferrari i E. Szuszkiewicz (Red.), Astrobiologia: poprzez pył kosmiczny do DNA, Szczecin 2006; R.M. Hazen, Genesis: The Scientific Quest for Life's Origin, Washington 2005; N. Lahav, Biogenesis – Theories of Life's Origin, New York – Oxford 1999; P.L. Luisi, The Emergence of Life: From Chemical Origins to Synthetic Biology, Cambridge 2006.

Forma zaliczenia: egzamin ustny.

Ćwiczenia: **Historia nowożytnej filozofii przyrody**

Prowadzący: dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL

Treść zajęć: Głównym celem ćwiczeń jest zbadanie w jaki sposób nowożytna kosmologia rozwinęła się z jej renesansowych prefiguracji. W trakcie zajęć dyskutowane i analizowane są koncepcje wybranych filozofów-kosmologów od Telesia do Holbacha ze szczególnym

uwzględnieniem ich wkładu w takie problemy jak koncepcje kosmosu, prawa przyrody, przyczynowość, materia, przestrzeń, czas.

Literatura: R. Descartes, Zasady filozofii, Kęty 2001; Galileusz, Dialog o dwóch najważniejszych systemach świata: ptolemeuszowym i kopernikowym, Warszawa 1962; T. Hobbes, Elementy filozofii, t. 1-2, Warszawa 1956; P. Holbach, System przyrody, t. 1-2, Warszawa 1957.

Forma zaliczenia: zaliczenie na podstawie krótkich prac pisemnych referowanych w trakcie zajęć.

Ćwiczenia: **Fizjologia**

Prowadzący: dr Andrzej Zykubek

Treść zajęć:

- Fizjologiczna charakterystyka komórki roślinnej. Morfo- i organogeneza roślin. Fotosynteza (a także chemosynteza). Gospodarka wodna roślin. Transport floemowy i dystrybucja substancji pokarmowych.
- Procesy oddechowe i energetyka komórki roślinnej. Procesy starzenia się roślin i śmierć roślin. Ruchy roślin. Mechanizmy adaptacji roślin do warunków środowiska.
- Fizjologia układów krwionośnego, oddechowego, pokarmowego, wydalniczego, nerwowego, dokrewnego i płciowego oraz fizjologia narządów zmysłów.
- Podstawy komunikacji wewnątrz- i międzykomórkowej.

Literatura: Alberts B., Bray D., Hopkin K., Johnson A., Lewis J., Raff M., Roberts K., Walter P., Podstawy biologii komórki, t. 1-2, Warszawa 2005; Bielańska-Osuchowska Z., Zarys organogenezy. Różnicowanie się komórek w narządach, Warszawa 2004; Ganong W., Fizjologia, Warszawa 1994; Gołąb J., Jakóbiśiak M., Lasek W. (red.), Immunologia, Warszawa 2006; Hall D. O., Rao K. K., Fotosynteza, Warszawa 1999; Hejnowicz Z., Anatomia i histogeneza roślin naczyniowych: organy wegetatywne, Warszawa 2002; Kopcewicz J., Lewak S. (red.), Fizjologia roślin, Warszawa 2005; Lack A. J., Evans D. E., Biologia roślin. Krótkie wykłady, Warszawa 2003; Sadowski B., Biologiczne mechanizmy zachowania się ludzi i zwierząt, Warszawa 2006; Schlegel H. G., Mikrobiologia ogólna, Warszawa 2000; Schmidt-Nielsen K., Fizjologia zwierząt. Adaptacja do środowiska, Warszawa 1997; Szweykowska A., Fizjologia roślin, Poznań 2004; Traczyk W. Z., Trzebiski A. (red.), Fizjologia człowieka z elementami fizjologii stosowanej i klinicznej, Warszawa 2001.

Forma zaliczenia: podstawą dla uzyskania zaliczenia końcowego jest aktywne uczestnictwo w ćwiczeniach, pozytywne zaliczenie kolokwium.

Ćwiczenia: **Ewolucjonizm**

Prowadzący: mgr Zuzanna Kieron

Treść zajęć: Zajęcia składają się z 3 modułów: pierwszy dotyczy ewolucjonizmu rozumianego jako doktryna filozoficzna obecna w wielu dziedzinach życia społecznego oraz w wielu gałęziach nauki. Drugi moduł dotyczy ewolucji życia ze szczególnym uwzględnieniem "dowodów" świadczących na jej korzyść (zapis kopalny, biochemia porównawcza, anatomia porównawcza, biogeografia, współczesne przykłady działania ewolucji). Ostatni moduł jest głównym modulem kursu i dotyczy mechanizmów ewolucji, w tym: współczesnej teorii ewolucji, koncepcji

puli genowej, mikroewolucji, selekcji naturalnej, efektów dryftu genetycznego, mutacji i przepływu genów, oraz efektów specjalnych w puli genowej, specjacji i modeli/wzorców ewolucji.

Literatura: Brockman J. (red.) Nauka a kreacjonizm, Warszawa, 2007; Buss D. M., Psychologia ewolucyjna. Jak wytłumaczyć społeczne zachowania człowieka? Najnowsze koncepcje, Gdańsk 2001; Dyk W., Rola praw biologicznych w wyjaśnianiu ewolucyjnym, Szczecin 1998; Giberson K. W., Yerxa D. A., O gatunkach powstawania. W poszukiwaniu opowieści o stworzeniu, przeł. Dariusz Sagan, Biblioteka; Gould S. J., Niewczesny pogrzeb Darwina, Warszawa 1992; Gould S. J., The structure of evolutionary theory, London 2002; Heller M., Lubański M., Ślaga Sz., Życie – ewolucja, w: Zagadnienia Filozoficzne Współczesnej Nauki. Wstęp do Filozofii Przyrody, Warszawa 1997, s. 285-411; Heller M., Życiński J., Dylematy ewolucji, Kraków 1990; Hoyle F., Matematyka ewolucji, Warszawa 2003; Jodkowski K. (red.), Teoria inteligentnego projektu – nowe rozumienie naukowości?, Biblioteka Filozoficznych Aspektów Genezy t. 2, Warszawa 2007; Jodkowski K., Metodologiczne aspekty kontrowersji ewolucjonizm-kreacjonizm, Lublin 1998; Jodkowski, K. Spór ewolucjonizmu z kreacjonizmem. Podstawowe pojęcia i poglądy, Biblioteka Filozoficznych Aspektów Genezy t. 1, Warszawa 2007; Johnson G. S., Czy Darwin miał rację? Katolicy a teoria ewolucji, Kraków 2005; Klo-skowski K., Filozofia ewolucji i filozofia stwarzania, t. 1: Między ewolucją a stwarzaniem; t. 2: Pogodzone bliźniaki. Rzecz o ewolucji i stwarzaniu, Warszawa 1999; Krzanowska H., Łomnicki A., Rafiński J., Szarski H., Szymura J. (red.), Zarys mechanizmów ewolucji, Warszawa 2002; McMullin E., Ewolucja i stworzenie, Kraków 1990; Moczydłowski E. (red.), Pan Bóg czy dobór naturalny? Białystok 1994; Życiński J., Bóg i ewolucja. Podstawowe pytania ewolucjonizmu chrześcijańskiego. Prace Wydziału Filozoficznego, T. 89, Lublin 2002.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Geneza życia**

Prowadzący: dr Andrzej Żykubek

Treść zajęć: Celem zajęć jest 1) omówienie kosmicznych i hydrogeochemicznych uwarunkowań niezbędnych do powstania i utrzymania życia, 2) przedyskutowanie ważniejszych hipotez i teorii abiogenezy, zarówno przyrodniczych, jak i filozoficznych (scenariuszy standardowych i alternatywnych), 3) przedstawienie (w oparciu o dane z literatury) pierwszych etapów ewolucji prebiotycznej i biologicznej, 4) omówienie cech charakterystycznych protobiontów, 5) zaprezentowanie osiągnięć astrobiologii.

Literatura: Clancy P., Brack A., Horneck G., Looking for Life, Searching the Solar System, Cambridge 2005.; Dyk W. (red.), Egzobiologia, czyli poszukiwanie życia w kosmosie, Szczecin 2002; Ferrari F., Szuszkiewicz E. (red.), Astrobiologia. Poprzez pył kosmiczny do DNA, Szczecin 2006; Gargaud M., Barbier B., Martin, H., Reisse, J. (red.), Lectures in Astrobiology, vol. I, 2005; Gargaud M., Martin, H., Claeys, P. (red.), Lectures in Astrobiology, vol. II, 2006; Gold T., Gorąca podziemna biosfera, Warszawa 1999; Goldsmith D., W poszukiwaniu życia na Marsie, Warszawa 2000; Hazen R., Genesis: The Scientific Quest for Life's Origins, Washington 2005; Heller M., Lubański M., Ślaga S.W., Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki, Warszawa 1997, ss. 352-384; Korpikiewicz H., Koncepcja wzrostu entropii a rozwój świata, Poznań 1998; Kubicz A., Tajemnice ewolucji

molekularnej, Warszawa-Wrocław 1999; Lahav N., Biogenesis. Theories of Life's Origin, New York 1999; Lunine J. I., Astrobiology: a multidisciplinary approach. San Francisco [etc.], Pearson Education, cop. 2005; Maurette M., Micrometeorites and the Mysteries of Our Origins, 2006; Schopf W.J., Kolebka życia. O narodzinach i najstarszych życia śladach życia na Ziemi, Warszawa 2002, 2006; Seckbach, J. (red.), Life As we Know It, Cellular Origin, Life in Extreme Habitats and Astrobiology Vol. 10, 2006; Seckbach, J. (red.), Origins. Genesis, Evolution and Diversity of Life, Cellular Origin, Life in Extreme Habitats and Astrobiology Vol. 6, 2004; Sedlak W., Kierunek – początek życia: narodziny paleobiochemii krzemu, Lublin 1985; Ługowski W., Filozoficzne podstawy protobiologii, Warszawa 1995; Shaw A. M., Astrochemistry: From Astronomy to Astrobiology, John Wiley & Sons, Ltd. 2006; Stanley S. M., Historia Ziemi, Warszawa 2005; Thomas P. J., Chyba, C. F., McKay C. P., Comets and the origin and evolution of life, New York 1997; Wnuk M., Istota procesów życiowych w świetle koncepcji elektromagnetycznej natury życia: Bioelektromagnetyczny model katalizy enzymatycznej wobec problematyki biosystemogenezy, Lublin 1996.

Ponadto wszystkie artykuły zamieszczone w Commentarii. Pontificia Academia Scientiarum, vol 4, n. 3, 4, 5 (1997) oraz w Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences, 361 (1474), 2006: Special Issue: Discussion Meeting Issue 'Conditions for the emergence of life on the early Earth', str. 1675-1891, artykuły zamieszczone w Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences, 361 (1474), 2006: Special Issue: Discussion Meeting Issue 'Conditions for the emergence of life on the early Earth', str. 1675-1891 oraz Martin W., Russell M.J. On the origins of cells: a hypothesis for the evolutionary transitions from abiotic geochemistry to chemoautotrophic prokaryotes, and from prokaryotes to nucleated cells. Philos Trans R Soc Lond B Biol Sci. 2003; 358(1429):59-83; Ertem G. Montmorillonite, oligonucleotides, RNA and origin of life. Orig Life Evol Biosph. 2004; 34:549-570; Orgel L.E. Prebiotic chemistry and the origin of the RNA world. Crit Rev Biochem Mol Biol. 2004; 39:99-123.

Forma zaliczenia: podstawą dla uzyskania zaliczenia ćwiczeń jest aktywność na zajęciach, wygłoszenie referatów i zaliczenie kolokwii pisemnych oraz lektur.

Translatorium: **Translatorium tekstów filozoficznych – filozofia przyrody ożywionej**

Prowadzący: mgr Zuzanna Kieron

Treść zajęć: Celem zajęć jest pomoc przy tłumaczeniu (wspomaganie tłumaczenia) z języka angielskiego na język polski tekstów z obszaru tematycznego wyznaczonego przez prace z zakresu filozofii przyrody ożywionej, historii filozofii przyrody i historii nauki. W szczególności zwraca się uwagę na sposoby tłumaczenia wyrażeń charakterystycznych (technicznych).

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Seminarium: **Biofilozofia**

Prowadzący: dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL

Treści zajęć: Filozoficzne aspekty istoty, pochodzenia i ewolucji życia oraz filozofia biologii i biochemii. Szczególną uwagę poświęca się następującej problematyce: a) biosystemogeneza, b) koncepcja elektromagnetycznej natury życia, c) bioelektroniczne aspekty abiogenezy i ewo-

lucji, d) filozoficzne aspekty egzobiologii, f) sztuczne życie. W celu przygotowania prac magisterskich dyskutuje się (zarówno pod względem merytorycznym, jak i formalnym) szczegółowe zagadnienia opracowane pisemnie. Uczestnicy seminarium wdrażają się do samodzielnej i krytycznej analizy publikacji naukowych oraz syntetycznego ujmowania zbieranej wiedzy.

Literatura: informacja o literaturze, odpowiedniej dla przygotowujących prace magisterskie, jest podawana na bieżąco w trakcie zajęć.

Sposób zaliczenia: Do zaliczenia wymagane są ustne referaty i pisemne prace seminaryjne. Uwaga: w wypadku piszących pracę magisterską na tym seminarium zalecane jest uprzednie zaliczenie proseminarium biologii teoretycznej lub proseminarium filozofii nauki.

Seminarium: **Filozofia przyrody ożywionej**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba

Treść zajęć: Cele seminarium jest przygotowanie studentów do pracy naukowej: opanowania umiejętności technicznych (zbieranie materiałów, dokonywanie badań, redakcja tekstów), umiejętności korzystania z piśmiennictwa, umiejętności opracowania i przedstawienia swoich prac badawczych i zdolności krytycznego myślenia. Na seminarium przygotowane prace magisterskie z zakresu (1) filozofii przyrody ożywionej (geneza, istota i ewolucja życia), (2) filozofii i historii biologii i ekologii (status poznania biologicznego, stanowiska metodologiczne w biologii i ekologii, status metodologiczny różnych teorii biologicznych) oraz (3) filozoficznych zagadnień ochrony środowiska (historia idei ochrony środowiska, proekologiczne i antyekologiczne koncepcje przyrody, aksjologiczne koncepcje życia, filozoficzne przesłanki ochrony środowiska).

Literatura: Proponowana literatura jest dostosowana do problematyki aktualnie pisanych prac magisterskich na seminarium

Forma zaliczenia: referaty, praca magisterska

Seminarium: **Filozofia kosmologii**

Prowadzący: ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL

Treść zajęć: Podejmowana problematyka: Ogólnie z zakresu filozofii kosmologii i szeroko rozumianej filozofii przyrody. W szczególności zagadnienia dotyczące historii i metodologii kosmologii oraz konkretne kwestie przedmiotowe związane z problematyką: czasu i przestrzeni, determinizmu i przyczynowości Wszechświata, jego racjonalności i matematyczności oraz czasowego początku, kosmicznych koincydencji i ich subtelnego dostrojenia, zasad antropicznych, relacji nauki i religii oraz kwestii światopoglądowych pojawiających się w kontekście osiągnięć kosmologicznych.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: Na czwartym roku: referaty na seminarium i przedłożenie pracy seminaryjnej. Na roku piątym: referaty na seminarium i przedłożenie pracy magisterskiej.

Seminarium: **Filozofia nauk przyrodniczych**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk

Treść zajęć: Omawianie wybranych nowości wydawniczych z zakresu filozofii nauki, szczególnie metodologii nauk przyrodniczych. Prezentowanie przygotowywanych prac

magisterskich: dyskusja proponowanych tematów, planów oraz lektura zredagowanych już fragmentów takich prac.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Sposób zaliczenia: praca pisemna: fragment, bądź całość pracy magisterskiej.

Seminarium: **Kosmofilozofia**

Prowadzący: dr hab. Zenon Roskał, prof. KUL

Treść zajęć: Podejmowana na seminarium problematyka wchodzi w zakres kosmofilozofii (szeroko rozumianej filozofii przyrody nieożywionej). W ramach seminarium dyskutowana jest wiedza o kosmosie jako jeden z wątków synchronicznego i diachronicznego dialogu kultur. W trakcie zajęć omawiane są projekty prac magisterskich oraz uzyskane przy realizacji tych projektów rezultaty.

Literatura: informacja o zalecanej literaturze jest zrelatywizowana do tematyki realizowanych prac magisterskich.

Forma zaliczenia: zaliczenie na podstawie prezentacji wybranych zagadnień z zakresu prowadzonych prac oraz złożonej pracy magisterskiej.

Seminarium: **Kosmologia przyrodnicza**

Prowadzący: dr hab. Marek Szydłowski

Treść zajęć: Mottem dyskusji prowadzonych na seminarium jest stwierdzenie Weinberga: „W naszej naturze jest podświadoma wiara, że łączą nas jakieś szczególne stosunki z Wszechświatem i że ludzkie życie nie jest jedynie wynikiem ciągu przypadkowych zdarzeń (...), ale że nasze istnienie było zaprogramowane już od samego początku. (...) Bardzo trudno wyobrazić sobie, że wszystko stanowi jedynie maleńki fragment przyniatającego wrogiego Wszechświata. (...) Im bardziej jednak rozumiemy Wszechświat, tym mniej widzimy dla siebie nadziei.”

Szczegółowe zagadnienia dyskutowane na seminarium: 1. Początek Wszechświata w kosmologii klasycznej i kwantowej, 2. Miejsce człowieka w kosmosie, 3. Dlaczego Wszechświat nie jest ani duży ani mały?, 4. Próby naukowego wyjaśnienia początku Wszechświata, 5. Problem kreacji Wszechświata ex nihilo, 6. Czy Wszechświat został zaprojektowany?, 7. Czy Wszechświat jest komputerem?, 8. Czy Wielki Wybuch był początkiem?, 9. Kosmologia przed Wielkim Wybuchem – status ontologiczny, 10. Konceptcje wielości wszechświatów, 11. Teorie kwantowe a umysł – obserwator w kosmologii klasycznej i kwantowej, 12. Bóg, czas i stworzenie – zagadnienie czasu i przestrzeni w kosmologii kwantowej, 13. Zasada antropiczna i jej status we współczesnej filozofii i kosmologii, 14. Czy osiągnięcia współczesnej kosmologii są argumentem przeciwko światopoglądowi materialistycznemu?

Literatura: Weinberg S., Pierwsze trzy minuty, Warszawa 1980; Davies P., Bóg i nowa fizyka, Warszawa 1996; Barr S. M., Współczesna fizyka a wiara w Boga, Wrocław 2005; Hawking S., Krótka historia czasu, Poznań 1996.

Forma zaliczenia: zaliczenie na podstawie pracy zaliczeniowej i wystąpienia z referatem prezentującym stan realizacji pracy magisterskiej

ROK IV-V (studia jednolite magisterskie) zajęcia do wyboru

Wykład: **Ewolucja pojęcia racjonalności**

Prowadzący: ks. abp dr hab. Józef Życiński, prof. KUL

Treść zajęć: Współczesny rozwój nauk przyrodniczych doprowadził do głębokich przekształceń w pojmowaniu racjonalności naukowej. Zwłaszcza specyfika epistemologiczna kosmologii relatywistycznej, nowe wzorce logiczne w mechanice kwantowej oraz prace nad Teorią Wszystkiego w fizyce prowadzą do głębokich przemian w tradycyjnym pojmowaniu racjonalności poznawczej. Równocześnie dotyczące tej problematyki opracowania okazują się zbyt trudne dla środowisk, które nie zajmują się uprawianiem fizyki teoretycznej. W następstwie tego z jednej strony proponuje się różne odmiany racjonalności praktycznej, z drugiej zaś usiłuje się epistemiczną racjonalność nauki zredukować do zewnętrznych uwarunkowań społeczno-kulturowych.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia i nauka. Próba określenia wzajemnych relacji cz. III**

Prowadzący: ks. dr hab. Józef Turek, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład podejmuje próbę ukazania, opisu i krytycznej oceny możliwych dróg przejścia od wiedzy naukowej, tzw. faktów naukowych do tez filozoficznych. Ponieważ poznanie ludzkie dokonuje się poprzez różnorodne czynności poznawcze (bezpośrednie i pośrednie) oraz procedury naukotwórcze, więc przejście od wiedzy naukowej do tez filozoficznych może być realizowane na drodze: konceptualizacji, dokonywania sądów, definiowania wyrażeń językowych, wnioskowania, wyjaśniania i uzasadniania. W efekcie przeprowadzonych analiz okazuje się, że istnieją zasadne podstawy epistemologiczno-metodologiczne do przechodzenia od wiedzy naukowej do filozoficznej.

Literatura: S. Mazierski, Prolegomena do filozofii przyrody inspiracji arystotelesowsko-tomistycznej, Lublin 1969; K. Kłósak, Z teorii i metodologii filozofii przyrody, Poznań 1980; A. Lemańska, Filozofia przyrody a nauki przyrodnicze, Warszawa 1998; Z. Liana, A. Michalik (red), Filozofia a nauka w myśli Księdza Kazimierza Kłósaka, Kraków – Tarnów 2004

Forma zaliczenia: egzamin ustny.

Wykład: **Filozoficzne podstawy przyrodoznawstwa cz. II**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk

Treść zajęć: Podstawy nauki: analiza dwu członów tej nazwy; filozoficzne ujęcie podstaw nauki: tradycja empirystyczna i postempirystyczna; pluralistyczne ujęcie podstaw nauki: epistemologia doświadczenia; fizyka teoretyczna a matematyka; dawne antynomie a współczesne invariantności

Literatura: Bas van Fraassen, P. Suppes, A. Collen. Foundations of Science – Discussion. Foundations of Science 1(1995/96) s. 5-18; M. Bunge, Foundations of Physics, New York 1967; R. Carnap, Philosophical Foundations of Physics, New York 1966; Z. Hajduk, Filo-

zofia przyrody. Filozofia przyrodoznawstwa. Metakosmologia. Lublin 2007²; M. Mahner, M. Bunge, Foundations of Biophilosophy, Berlin 1997.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Dylematy chrześcijańskiego ewolucjonizmu**

Prowadzący: ks. dr Marek Słomka

Treść zajęć: Komplementarne zespolenie przyrodniczych teorii ewolucji z wiarą chrześcijańską staje się pilnym zadaniem w perspektywie współczesnych odkryć naukowych. Wprowadzenie subtelnych dystynkcji pozwala uniknąć tych uproszczonych schematów, gdzie Bóg miałby oddziaływać na przyrodę jedynie przez nadzwyczajne interwencje a stosowanie tłumaczeń deterministycznych definitywnie wykluczałoby możliwość odwołania do kategorii celowościowych. Te wyzwania rozumiał Jan Paweł II i dlatego zachęcał do interdyscyplinarnego dialogu nauk przyrodniczych, filozofii i teologii. Zarówno list do dyrektora obserwatorium watykańskiego jak i słynne przesłanie do Papieskiej Akademii Nauk na temat teorii ewolucji wywołały mocne reakcje w środowiskach naukowych. Współczesnego nauczania Kościoła nie można w żaden sposób pogodzić ze stanowiskiem „creation science” czy fundamentalizmem biblijnym. Aktualnym problemem pozostaje jednak spór między różnymi typami naturalizmów.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z bioelektroniki**

Prowadzący: dr hab. Marian Wnuk, prof. KUL

Bioplazma

Treść zajęć: Wykład dotyczy kwestii istnienia plazmy fizycznej w biosystemach i jej funkcji życiowych oraz koncepcji bioplazmy jako nowego stanu materii. Uwzględnione będą aspekty zarówno przyrodnicze jak i filozoficzne.

Literatura: J. Zon, Bioplazma oraz plazma fizyczna w układach żywych – Studium przyrodnicze i filozoficzne, Lublin 2000; M. Uehara, K. K. Sakane, Physics and biology; bioplasma physics. Am. J. Phys. 2000, 68(5), 450-455.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z bioetyki**

Prowadzący: s. dr hab. Barbara Chyrowicz, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład stanowi ogólne omówienie podstawowych problemów współczesnej bioetyki. Problemy te przedstawiane są na tle toczących się współcześnie debat, co oznacza, że w trakcie wykładu prezentowane jest nie tylko stanowisko reprezentowane przez deontologizm, lecz również przez współczesny konsekwencjalizm. Szczegółowe kwestie poruszane w trakcie wykładu obejmują zarówno już możliwe, jak i prognozowane biomedyczne ingerencje w ludzki organizm, tak terapeutyczne jak i eugeniczne. Porządek wykładu wyznaczony jest kolejnymi stadiami ludzkiego życia, które podlegają biomedycznym ingerencjom: od poczęcia aż po umieranie i śmierć człowieka, podstawą prowadzonych

w trakcie wykładu analiz jest natomiast argumentacja etyczna odnoszona do dopuszczalności względnie niedopuszczalności moralnej omawianych ingerencji.

Literatura: Ślipko T., *Granice życia. Dylematy współczesnej bioetyki*, Kraków 1994; Bernard J., *Od biologii do etyki. Nowe horyzonty wiedzy – nowe obowiązki człowieka*, tłum. J.A. Żelechowska, Warszawa 1994; Beauchamp T.L., Childress J.F., *Zasady etyki medycznej*, tłum. W. Jacórzyński, Warszawa 1996; Kloskowski K., *Bioetyczne aspekty inżynierii genetycznej*, Warszawa 1995; Chyrowicz B., *Bioetyka i ryzyko. Argument „równi pochyłej” w dyskusji wokół osiągnięć współczesnej genetyki*, Lublin 2000; *Klonowanie człowieka. Fantazje, zagrożenia, nadzieje*, red. B. Chyrowicz, Lublin 1999; *Granice ingerencji w naturę*, red. B. Chyrowicz, Lublin 2001; *Etyczne aspekty ingerowania w ludzką psychikę*, red. B. Chyrowicz, Lublin 2002; *A Companion to Bioethics*, red. H. Kuhse, P. Singer, Blackwell 1998; *A Companion to GenEthics*, red. J. Burley, J. Harris, Blackwell 2002; Harris J., *The value of life. An introduction to medical ethics*, London 1994; A.R. Jonsen, *The Birth of Bioethics*, Oxford 1998; T. Smith, *Ethics in Medical Research. A Handbook of Good Practice*, Cambridge 1999; Ford N.F., *The Prenatal Person. Ethics from Conception to Birth*, Blackwell Publishing 2002; McMahan J., *The Ethics of Killing. Problems at the Margins of Life*, Oxford 2002; Veatch R.M., *Transplantation Ethics*, Washington 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z etyki nauki (w jęz. angielskim)**

Prowadzący: dr Agnieszka Lekka-Kowalik

Some contemporary theories of the value-ladenness of science

Treść zajęć: The idea that science is value-laden is as broadly accepted in the contemporary philosophy of science as earlier was the idea that science is value-free. During the course I will discuss main arguments advanced for the value-ladenness of science and two contemporary philosophical theories which attempt to explain its source and consequences. Evandro Agazzi, essentially working within a classical tradition, uses a system-theoretical approach in order to understand the moral dimension of science. Helen Longino, working within feminist tradition, develops critical contextual empiricism as an ideal of value-laden science, appealing to the underdetermination of theories by data and the structure of scientific reasonings understood as social practices. I will attempt to show that the two theories grasp important aspects of science, but there are overwhelming reasons not to accept them as a satisfactory philosophical explanation of the value-ladenness of science. Thus, providing such an explanation remains a research project.

Literatura: E. Agazzi, *Right, Wrong and Science. The ethical Dimensions of the Techno-Scientific Enterprise*, C. Dilworth (red.), Amsterdam 2004 (*Poznań Studies in the Philosophy of Science and the Humanities*, vol 81); J. Echeverria, J. “Some questions from the point of view of an axiology of science”, w: E. Agazzi 2004, s. 311-315; J. Echeverria, J. “Science, technology, and values: towards an axiological analysis of techno-scientific activity”, *Technology in society*, 2003, 25, s. 205-215; H. Kincaid, J. Dupré, A. Wylie (eds.), *Value-free Science? Ideals and Illusions*, Oxford 2007; H. Longino, *Science as Social Knowledge. Values and Objectivity in Scientific Inquiry*, Princeton 1990; H. Longino, “Cognitive and non-cognitive values in science: rethinking the dichotomy”, w: L.H. Nelson, J. Nelson

(eds.), *Feminism, Science and the Philosophy of Science*, Dordrecht 1996; H. Longino, *The Fate of Knowledge*, Princeton & Oxford 2002; H. Longino, „How Values Can Be Good for Science”, w: P. Machamer, G. Wolters (eds.), *Science, Values, and Objectivity*, Pittsburgh 2004, s. 127-142.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z metodologii nauk przyrodniczych**

Prowadzący: dr Jerzy Kaczmarek

Aktualność epistemologii otwartej

Treść zajęć: Celem wykładu jest przedstawienie teoriopoznawczych poglądów czołowych reprezentantów epistemologii otwartej (F. Gonseth, P. Bernays, G. Bachelard, J. Piaget) oraz wykazanie aktualności podejmowanych przez nich zagadnień i proponowanych rozwiązań z zakresu filozofii nauki. W ramach wykładu zostanie uwzględniona problematyka genezy poznania naukowego, zmienności i rozwoju nauki oraz zagadnienie uwarunkowań poznania naukowego.

Literatura: G. Bachelard, *Le nouvel esprit scientifique*, Paris 1936; G. Bachelard, *Filozofia, która mówi nie*, (tłum. J. Budzyk), Gdańsk 2000; F. Gonseth, *Le référentiel, univers obligé de médiatisation*. Lausanne 1975; G. Heinzmann, *Paul Bernays et la philosophie ouverte*, w: J. Gasser, H. Volken (ed.), *Logic and set theory in 20th century Switzerland*, Bern 2001, t. 1, s.19-29; J. Kaczmarek, *Koncepcja référentiel w epistemologii Ferdinanda Gonsetha*, „Roczniki Filozoficzne” 49:2003, z. 3, s. 275-302; J. Kaczmarek, *Źródła poznania nauk przyrodniczych w neoracjonalizmie frankofońskim*, „*Studia Philosophiae Christianae*” 32 (1996), z. 2, s.149-163; D. Leszczyński, K. Szlachcic, *Wprowadzenie do francuskiej filozofii nauki*, Wrocław 2003; J. Piaget, *Introduction à l'épistémologie génétique*, t. 2, Paris 1974.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wybrane zagadnienia z metodologii nauk przyrodniczych**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Zygmunt Hajduk

Filozofia nauk formalnych cz. II

Treść zajęć: Podstawy nauk formalnych (ogólna charakterystyka; związki między podstawami i filozofią nauk formalnych; klasyczne szkoły w obrębie podstaw: logicyzm, formalizm, intuicjonizm. Uwagi ogólne o alternatywnych strategiach na gruncie podstaw). Filozofia nauk formalnych (działy problematyki; klasyczne rodzaje: platonizm, nominalizm, intuicjonizm, (quasi)-empiryzm). Współczesne kontynuacje w dziedzinie podstaw i filozofii nauk formalnych. Temporalność nauk formalnych.

Literatura: M. Bunge, *Treatise on Basic Philosophy*, Dordrecht 1985, VII; Z. Hajduk, *Ontological Assumptions of Mathematics*, w: *Studies in Logic and Theory of Knowledge*, Lublin 1993, III, s. 169-184; L. Borkowski, A.B. Stępień (red.); tenże, *Temporalność matematyki*, w: *Considerationes Philosophicales. W 40-lecie pracy naukowej prof. T. Kwiatkowskiego*, Lublin 1999, s. 167-193; R. Murawski (red.), *Filozofia matematyki. Antologia tekstów klasycznych*, Poznań 2003³; K. Wójtowicz, *Spór o istnienie w matematyce*, Warszawa 2003.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Konwersatorium: **Ochrona przyrody żywej (w języku angielskim – Conservation biology)**

Prowadzący: mgr Zuzanna Kieron

Treść zajęć: The focus of this course is on the science of conservation biology in the context of environmental policy, current ecological situation, and environmental ethics. The list of the topics of interest will contain: Global patterns of biodiversity, Growth without the limits and Limits to population growth, The problem of small populations, The problem of conserving dwindling populations, Captive breeding and reintroduction, Endangered species and risk that they faced, Exotic introductions, Deforestation problem, The idea of sustainable levels of harvesting, Human population growth and consumption, and conserving decision-making.

Literatura: Conservation Biology With Ramas Ecolab by Susanne M. Shultz (Editor), Amy E. Dunham, Karen V. Root and BIODIVERSITY and CONSERVATION A Hypertext Book by Peter J. Bryant (on-line).

Forma zaliczenia: This course is structured as an interdisciplinary seminar course with additional short readings and discussion of the primary literature, student presentations, and hand-on activities.

Konwersatorium: **Problematyka związków między filozofią nauki i wiarą**

Prowadzący: ks. dr Marek Słomka

Treść zajęć: Zajęcia skoncentrują uwagę na dyskusji wokół teorii ewolucji w perspektywie interdyscyplinarnego dialogu nauki i wiary. Szczególnie ważne dla prowadzonych zajęć będą: dystynkcje epistemologiczne i metodologiczne, które pozwalają sprecyzować ukryte implikacje przesłania Jana Pawła II z października 1996 r.; ukazanie intelektualnego kontekstu przesłania, w którym nauczanie Kościoła uzyskuje odniesienie do dorobku głównych nurtów filozoficznych współczesności; wykorzystanie aparatury analitycznej współczesnej filozofii nauki, pozwalające na rozwinięcie papieskich sformułowań przez uwzględnienie różnorodnych wariantów emergentyzmu, superweniencji, projektu ewolucji, etc.; ukazanie komplementarności przyrodniczej i filozoficznej interpretacji oraz zasygnalizowanie alternatywnych wobec papieskiego ujęcia programów badawczych, które stanowiłyby twórcze rozwinięcie klasycznych ujęć teistycznej interpretacji ewolucji.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

WYDZIAŁ FILOZOFII KIERUNEK: KULTUROZNAWSTWO

ROK I (studia I stopnia – licencjackie)

Wykład: **Historia filozofii starożytnej**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Edward Zieliński

Treść zajęć: Wykład ma na celu zapoznanie studentów z najważniejszymi postaciami, nurtami i problemami filozofii starożytnej. Układ wykładu jest chronologiczny i obejmuje filozofię presokratejską, Sokratesa, Platona, Arystotelesa, szkoły hellenistyczne, filozofię neoplatońską oraz myśl Ojców Kościoła. Wykład ma stanowić podstawę dla innych zajęć filozoficznych.

Literatura: G. Reale, Myśl starożytna, Lublin 2003 (lub poszerzone ujęcie tych samych zagadnień: G. Reale, Historia filozofii starożytnej, t. I-V, Lublin 1994-2002).

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii średniowiecznej**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Edward Zieliński

Treść zajęć: Wykład stanowi wprowadzenie do studium myśli wieków średnich. Rozpoczyna się krótką prezentacją dziejów badań nad średniowieczem. Następnie zostają omówione najważniejsze postaci i problemy filozofii średniowiecznej zaczynając od Boecjusza, jako przekaziciela tradycji starożytnej. Dalej zostają zarysowane najważniejsze elementy składające się na renesans karoliński, początki scholastyki, z zaznaczeniem roli św. Anzelmia, spór o powszechniki, krótki zarys średniowiecznej myśli arabskiej i żydowskiej, formowanie się nurtów wieku XIII i najważniejsze postaci tego okresu oraz najważniejsze tendencje i myśliciele wieku XIV.

Literatura: W. Tatarkiewicz, Historia filozofii, t. I; E. Gilson, Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich (według wydań dostępnych dla słuchaczy); F. Van Steenberghe, Filozofia w wieku XIII, Lublin 2006.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Metafizyka – Ontologia**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Maryniarczyk

Treść zajęć: Zapoznanie studenta z najbardziej nośnymi w kulturze interpretacjami rzeczywistości: monistyczną, dualistyczną, pluralistyczną i realistyczną, których dostarcza

nam filozofia. W ramach tych interpretacji formułuje się rozumienie świata osób, zwierząt, roślin i rzeczy. Spośród nich zostanie wyróżniona interpretacja realistyczna, która z kolei leży u podstaw rozumienia kultury (nauki, etyki, sztuki i techniki oraz religii).

W procesie poznania metafizycznego student odkrywa powszechne (transcendentalne) właściwości rzeczy realnych takie jak: bycie rzeczą (treściowo określonym), jednym (wewnętrznie niesprzecznym), odrębnym, nośnikiem prawdy, dobra i piękna oraz odkrywa metafizyczne prawa rządzące ich bytowaniem, które stają się prawami poznania, takie jak: prawa tożsamości, niesprzeczności, wyłączonego środka, racji bytu celowości oraz integralności. Właściwości te, jak i odkryte prawa pozwalają widzieć świat jako racjonalny i celowy, jako „księgę”, w której człowiek odkrywa prawdę o sobie i odkrywa źródła porządku racjonalnego. Wykład zamyka się odkryciem uprzączynowanego i analogicznego sposobu bytowania rzeczy, który jest podstawą sformułowania teorii poznania przyczynowego i analogicznego, właściwego dla metafizyki.

Wykład poprzedzony jest refleksją metametafizyczną dotyczącą dziejów nazwy „metafizyka” (i ontologia), specyfiki poznania metafizycznego, metod wyodrębniania przedmiotu metafizyki oraz sposobów wyjaśniania i uzasadniania.

Literatura: M. A. Krąpiec, Wprowadzenie do filozofii, t. 1, Rozumieć rzeczywistość, Lublin 2000; A. Maryniarczyk, Monistyczna i dualistyczna interpretacja rzeczywistości. Zeszyty z metafizyki, Nr 1, Lublin 2006; Pluralistyczna interpretacja rzeczywistości. Zeszyty z metafizyki, Nr 2, Lublin 2006; Realistyczna interpretacja rzeczywistości. Zeszyty z metafizyki, Nr 3, Lublin 2005; Racjonalność i celowość świata osób i rzeczy. Zeszyty z metafizyki, Nr 4, Lublin 2000; Odkrycie wewnętrznej struktury bytów. Zeszyty z metafizyki, Nr 5, Lublin 2006; O przyczynach partycypacji i analogii. Zeszyty z metafizyki, Nr 6, Lublin 2005; A. Maryniarczyk, Metafizyka w ekologii, Lublin 1999; Fragmenty tekstów klasycznych zamieszczonych w poszczególnych zeszytach 1-6.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Antropologia filozoficzna**

Prowadzący: dr Paweł Gondek

Treść zajęć: Zapoznanie studenta z nośnymi w filozofii i kulturze interpretacjami człowieka: przedfilozoficznymi (religijnymi), filozoficznymi (starożytnymi, średniowiecznymi, nowożytnymi i współczesnymi). W drugiej części wykładu zostanie dokonana analiza faktu ludzkiego, ukazana jego specyfika, struktura oraz wyodrębnione rozumienie człowieka jako osoby. W trzeciej części zostanie ukazany człowiek w kontekście swej działalności kulturotwórczej: poznawczej, decyzyjnej (moralnościowej), społecznej oraz religijnej. W wykładzie zostanie też poruszona problematyka śmierci.

Literatura: M. A. Krąpiec, Ja-człowiek. Zarys antropologii filozoficznej, Dzieła IX, Lublin 1991; M. A. Krąpiec, Człowiek jako osoba, Lublin 2005; W. Pannenberg, Kim jest człowiek, Paryż 1978; K. Wojtyła, Osoba i czyn, Kraków 1985; J. Maritain, Człowiek i państwo, Kraków 1993; M. Krąpiec, Ludzka wolność i jej granice, Lublin 2004; Z. J. Zdybicka, Człowiek i religia, Lublin 2006; H. Kiereś, Człowiek i sztuka, Lublin 2006; tenże, Człowiek i cywilizacja, Lublin 2007; M. Krąpiec, Człowiek i polityka, Lublin 2007; P. Jaroszyński, Człowiek i nauka, Lublin 2008.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Kulturotwórcza rola Biblii**

Prowadzący: dr Ewa Zajęc

Treść zajęć: Wykład obejmuje dwie grupy zagadnień. Pierwsza, to zagadnienia dotyczące procesu formowania się Biblii, jej aspektu literackiego, charyzmatu natchnienia i wynikającego stąd autorytetu ksiąg świętych, oraz omówienie przesłania wybranych ksiąg biblijnych z uwzględnieniem teologii i antropologii biblijnej. Druga grupa zagadnień dotyczy znaczenia Biblii dla rozwoju kultury europejskiej, jej inspirującej roli w literaturze, muzyce, sztuce sakralnej

Literatura: Biblia a kultura Europy, t. 1-2, Łódź 1992; Harrington W.J., Klucz do Biblii, Warszawa 1989; Jesonek T., Biblia w kulturze świata, Kraków 2007; Kremer J., Czytać Biblię, ale jak? Lublin 1988; Kudasiewicz J., Biblia-Historia-Nauka, Kraków 1978; Rubiniewicz R., Kulturotwórcza rola Biblii w historii Europy, w: Idee chrześcijańskie w życiu Europejczyka, cz. 1, Łódź 2001, s.17-28; Szlaga J. (red.), Wstęp Ogólny do Pisma świętego, Poznań 1986.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Logika i semiotyka**

Prowadzący: ks. dr Marcin Tkaczyk

Treść zajęć: Wykład stanowi wprowadzenie do podstawowych zagadnień logiki, semiotyki logicznej i semiotyki kultury. Przedmiotem wykładu są następujące zagadnienia: 1. semiotyczny opis komunikacji, 2. pojęcie znaku i główne typy znaków (ze szczególnym uwzględnieniem symbolu kulturowego i znaku językowego); 3. pojęcie języka i typy języków; 4. główne typy wypowiedzi: wyrażenia zdaniowe, pytajne, normatywne, oceniające, rozkazujące i performatywne; 5. związki logiczne między zdaniem; 6. struktura wypowiedzi: nazwy i predykaty, teoria zdań kategoriicznych; 7. klasyczny rachunek logiczny – metoda drzew (tablic) semantycznych; 8. logiczna i semiotyczna analiza języka, zagadnienie przekładu, logiczne wadliwości języka; 9. charakter znakowy kultury, przekaz (tekst) kulturowy, wprowadzenie do teorii interpretacji.

Literatura: K. Ajdukiewicz, Zarys logiki, Warszawa 1960; K. Ajdukiewicz, Logika pragmatyczna, Warszawa 1974; D. Bonevac, Deduction. Introductory Symbolic Logic, Blackwell, 2003; M. Lechniak, Elementy logiki dla prawników, Lublin 2006; J. Pelc, Wstęp do semiotyki, Warszawa 1981; J. Słupecki, L. Borkowski, Elementy logiki matematycznej i teorii mnogości, Warszawa 1984; J. Słupecki, L. Borkowski, Elements of Mathematical Logic and Set Theory, Oxford 1967; R. Wójcicki, Ajdukiewicz. Teoria znaczenia, Warszawa 1999; U. Żegleń, Wprowadzenie do semiotyki teoretycznej i semiotyki kultury, Toruń 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia kultury**

Prowadzący: dr hab. Henryk Kiereś, prof. KUL

Treść zajęć: Problematyka: 1. Historia jako nauka o dziejach – aspekt etymologiczny i historyczny problemu historii; historia jako nauka (przedmiot, metoda, cel); problem prehistorii, 2. Historia kultury jako nauka o kulturze – aspekt etymologiczny problemu kultury; istota kultury i jej działy (poznanie, moralność, wytwórczość i religia); człowiek historycz-

ny a kultura, 3. Dzieje kultury – problem genezy rodu ludzkiego; zawiązki kultury: przedo-
gienny i ognienny; osiadły tryb życia, problem własności, udomowienie zwierząt, narzędzia,
opanowanie czasu i przestrzeni, język, prawo; 4. Kultura a cywilizacja – zrzeszanie się:
rodzina, ród, plemię, naród; metody życia społecznego; przyczyny różnicowania się cywil-
lizacji; cywilizacja a duchowy i materialny aspekt kultury; cywilizacja a problem wielości
kultur; problem kryterium oceny kultury; 5. Historia kultury a kulturoznawstwo.

Literatura: M. A. Krapiec, U podstaw rozumienia kultury, Lublin 1991; W. Jaeger, Paideia.
Formowanie człowieka greckiego, tłum. M. Plezia, Warszawa 2001. Wielkie kultury świata,
red. Margarita Kardasz, Warszawa 1998; F. Koneczny, O wielości cywilizacji, Kraków 1935;
F. Koneczny, Prawa dziejowe, Londyn 1982; F. Koneczny, O ład w historii, Wrocław 2004.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia sztuki**

Prowadzący: o. dr Cyprian Moryc

Treść zajęć: Historia sztuki w aspekcie głównych założeń artystycznych i problemów
związanych z kulturą religijną i społeczną Europy od czasów antyku do XIX wieku. Sztu-
ka w jej konkretnych przejawach: urbanistyki, architektury, plastyki wyjaśniana zostanie
w porządku historycznym: tego, co określa się w historii sztuki stylami jako wynik zmieni-
nych form oraz w porządku treści, która wyraża życie duchowe i zmienne uwarunkowania
materialne człowieka w jego zależnościach społecznych i religijnych. Zwrócona zostanie
szczególna uwaga na takie zagadnienia, jak sztuka dworska, mieszczańska, sztuka w wyra-
zie konkretnych formacji religijnych oraz zawodowych.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia kultury starożytnego Wschodu i antycznej (greckiej i rzymskiej)**

Prowadzący: ks. dr Ignacy Pająk

Treść zajęć: 1. Mierzenie czasu na przestrzeni historii. 2. Początki technologii (narzędzia,
ogień). 3. Pierwsze rodziny (prokreacja ludzka). 4. Język i uczenie się. 5. Człowiek nean-
dertalski (jak pogodzić Biblię z ewolucją). 6. Początki rolnictwa i jego skutki. 7. Mezo-
potamia – miejsce kształtowania się pierwszych państw – organizacja życia. 8. Literatura
sumeryjska. 9. Filozofia sumeryjska (kosmogonia i kosmologia). 10. Powstanie państwa
babilońskiego – Hammurabi. 11. Egipt – warunki geograficzne i surowce. 12. Zarys historii
Egiptu (władza faraona i kapłanów). 13. Grecja od początków do 500 r. p.n.e. 14. Grecja
od wojen perskich (490 r. p. n. e.) do utraty niepodległości (148 r. p. n. e.). 15. Sztuka
wojenna. 16. Życie domowe i rodzinne. 17. Wychowanie młodego pokolenia w Sparcie. 18.
Ateny – ludność i forma rządów. 19. Sądownictwo w Atenach. 20. Italia od początków do
końca Republiki (30 r. p. n. e.) 21. Italia od Augusta do upadku Imperium Romanum. 22.
Wojsko rzymskie. 23. Rozwój nauki prawa. 24. Życie rodzinne za wczesnego cesarstwa. 25.
Wykształcenie i wychowanie w Rzymie. 26. Obrzędy pogrzebowe w Rzymie.
27. Znamiona upadku – kryzys gospodarczy w II w. n. e.

Literatura: K. Kumaniecki, Historia kultury starożytnej Grecji i Rzymu, Warszawa 1967;
O. Jurewicz, L. Winniczuk, Starożytni Grecy i Rzymianie w życiu prywatnym i państwo-

wym, Warszawa 1970; J. Wolski, Historia powszechna. Starożytność, Warszawa 1971; L. Winniczuk, Ludzie, zwyczaje, obyczaje starożytnej Grecji i Rzymu, Warszawa 1988; S. Kramer, Historia zaczyna się w Sumerze, Warszawa 1961.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia Kościoła**

Prowadzący: s. dr Marta Ziółkowska/ks. dr Jarosław Marczewski

Treść zajęć: Kształtowanie się i rozwój Kościoła w napięciu pomiędzy postrzeganiem go jako *communio* i *societas* – instytucja. Prześladowania chrześcijan – ich przyczyny, podstawy prawne (reskrypty i edykty) oraz ich zakres terytorialny i społeczny. Zasada akomodacji – jej znaczenie w procesie chrystianizacji świata grecko-rzymskiego oraz rozwoju nauki Kościoła. Pojawianie się sekt i herezji – ich przyczyny oraz wpływ na kształtowanie się ortodoksyjnej nauki chrześcijańskiej. Instytucja „Stolicy Piotrowej” – jej znaczenie w rozwoju oraz utrzymaniu czystości wiary i jedności Kościoła. Przenikanie duchem ewangelii prawa rzymskiego oraz codziennego życia obywateli imperium. Rozwój życia konsekrowanego w świecie, arystokratyczny ruch „ucieczki od świata” – przyczyny i konsekwencje.

Literatura: J. Daniélou, H.I. Marrou, Historia Kościoła, t.1, tłum pol., Warszawa 1984; *Cristianesimo e istituzioni politiche, cz.1 – Da Augusto a Costantino*, oraz *cz.2 – Da Costantino a Giustiniano*, w *Biblioteca di scienze religiose – Roma* cz. 1. – 117 (1995) oraz *cz. 2 – 134* (1998), red. E. dal Covolo, R. Uglione; *Ojcowie Kościoła wobec filozofii i kultury klasycznej*, praca zbiorowa, pod red. F. Drączkowski, J. Pałucki, M. Szram, Lublin 1998; J. Pałucki, *Polityka religijna dynastii Sewerów a postawa Kościoła wobec władzy świeckiej*, „*Studia Włocławskie*” 1(1998) 114- 128; J. Pałucki, *Recepcja ideałów helleńskich w nauczaniu Klemensa Aleksandryjskiego*, „*Roczniki Teologiczne*” XLI, z. 4 1994, s 5-27; J. Pałucki, *Nawrócenia IV wieku, ich motywy oraz reperkusje społeczne*, „*Vox Patrum*” 17 (1998) z. 32-33, s. 187-198; K. Ilski, *Idea jedności politycznej, społecznej i religijnej w świetle pism Ambrożego z Mediolanu*, Poznań 2001; *Il cristianesimo nelle leggi di Roma imperiale*, red. A. Barzano, Milano 1996.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wstęp do badań kultur orientalnych**

Prowadzący: dr Maciej St. Zięba

Treść zajęć: Wykład interaktywny. Omawia podstawowe pojęcia dotyczące nauk humanistycznych, źródeł i ich analizy, metod empirycznych, fenomenologicznych i objaśniających oraz metod badań orientalistycznych i kulturoznawczych (met. filologiczne, etnograficzne, socjologiczne, historyczne, religioznawcze, filozoficzne – opisowe, rozumiejące i porównawcze) oraz podstawowe nauki pomocnicze. Podaje zasady korzystania ze źródeł pierwszo- i drugorzędnych (materialnych, oralnych, pisanych, internetowych), opisu bibliograficznego oraz rozpoznawania pism i stosowania właściwych transkrypcji itp. Uzupełnia uzyskaną w liceum wiedzę z zakresu geografii, historii powszechnej, historii sztuki itp. o dane dot. wielkich cywilizacji Azji (indyjska, chińska, islamska) oraz kultur szczegółowych (Tybet, Japonia, Korea, Wietnam, Indonezja, Mongolia), w tym języków, kalendarzy, jednostek miar.

Literatura: J. Chmielewski, Orientalistyka tradycyjna i nietradycyjna (ZSKOrwL 2/VI 1981); R. Huszcza, Orientalistyka: filologia – nauka o języku – wiedza o kulturze, PO 3-4/2006; J. Mozrymas, O naturze i kulturze, Wrocław 2005, s. 5-35; B. Miśkiewicz, Wstęp do badań historycznych, Warszawa 1974; L. Ostasz, Homo metodicus, Olsztyn 1999; M. Pawlak, Podstawy badań historycznych, Bydgoszcz 1999; J. Kamocki, Etnologia ludów pozaeuropejskich, Kraków 2003; W. J. Burszta, Antropologia kultury, Poznań 1998; D. Diringer, Alfabet, czyli klucz do dziejów ludzkości, Warszawa 1969; A. L. Basham, Indie. Od początku do najazdu muzułmańskiego, Warszawa 1964; W. Hansen, Pawi Tron, Warszawa 1980; C. P. FitzGerald, Chiny. Zarys dziejów kultury, Warszawa 1974; M. Granet, Cywilizacja chińska, Warszawa 1973; J. W. Hall, Japonia. Od najdawniejszych czasów do dzisiaj, Warszawa 1979; D. Snellgrove, Tybet. Zarys historii kultury, Warszawa 1978; J. Audric, Angkor i imperium khmerskie, Warszawa 1979; W. Olszewski, Historia Wietnamu, Wrocław 1991; J. Rurarz, Historia Korei, Warszawa 2005; A. Mez, Renesans islamu, Warszawa 1981; H. Zimoń, Religia w świecie współczesnym, Lublin 2000.

Forma zaliczenia: Na ocenę końcową składają się oceny za: A) uczestnictwo w zajęciach i aktywność (30%); B) rozprawkę/esej na temat wybranej kultury orientalnej: „Dlaczego interesuje mnie kultura NN (co jest w niej ciekawego) i jakich metod użyję, aby ją lepiej poznać?” (40%); C) egzamin końcowy w formie pisemnej – test wielokrotnego wyboru (30%). Szczególny nacisk będzie położony na umiejętność samodzielnego wyszukiwania i oceny wartości materiałów informacyjnych oraz na poprawność transkrypcji. Poprawa egzaminu tylko w formie ustnej.

Wykład: **Historia judaizmu**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz

Treść zajęć: Podstawowe zagadnienia: Od Abrahama do Mojżesza. Od Mojżesza do budowy Pierwszej Świątyni. Od Pierwszej Świątyni do jej zburzenia w 586 r. przed Chr. Okres niewoli babilońskiej. Edykt Cyrusa (538 przed Chr.) i powrót Żydów do ojczyzny. Okres Drugiej Świątyni. Okres perski i hellenistyczny. Powstanie machabejskie i walka o tożsamość kulturową i państwową. Okres rzymski i koniec epoki Drugiej Świątyni. Okres rabinizmu (70-1038). Od wygaśnięcia egzyliarchatu (1038) do czasów współczesnych. Teologia judaizmu. Poglądy filozoficzne judaizmu. Wkład judaizmu w kulturę światową. Judaizm a chrześcijaństwo. Dialog żydowski – chrześcijański.

Literatura: W. Tyloch, Judaizm, Warszawa 1987; W. Tyloch, Opowieści mędrców Talmudu, Gdynia 1993; A. J. Heschel, Szabat, Gdańsk 1994; A. Cała, H. Węgrzynek, G. Zalewska, Historia i kultura Żydów polskich, Warszawa 2000; R. Rubinkiewicz, Judaizm w: Religie w świecie współczesnym, red. Henryk Zimoń, Lublin. 2000, s. 349-378; M. Krajewska, Symbolika nagrobków żydowskich w: Judaizm, M. Dziwisz (red.), Kraków 1989, s. 155-164.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Konwersatorium: **Klasyczne teksty o kulturze**

Prowadzący: mgr Maria Krzyżanowska

Treść zajęć: Celem zajęć jest wprowadzenie studentów w tok studiów kulturoznawczych. Chodzi o wytłumaczenie koncepcji studiów uniwersyteckich, ze szczególnym uwzględnieniem kulturoznawstwa. Omawiane będą następujące bloki zagadnień:

- Koncepcja uniwersytetu, bez bliższych określeń, i uniwersytetu katolickiego
- Wstępne rozumienie kultury i dziedziny kultury
- Typy nauk o kulturze
- Kultura a sens bycia człowiekiem

Studenci stykają się z klasycznymi tekstami na temat uniwersytetu i kultury ze szczególnym uwzględnieniem chrześcijańskiej wizji kultury i kultury życia duchowego.

Literatura: M. A. Krąpiec, Człowiek w kulturze, Warszawa 1996; Jan Paweł II, Wiara i kultura. Rzym – Lublin 1988; J. Ratzinger, Europa Benedykta w kryzysie kultur, Częstochowa 2005; J. Ratzinger, Czas przemian w Europie, Kraków 2005; J. Ratzinger, Europa. Jej podwaliny dzisiaj i jutro, Kielce 2005; Św. Ignacy Loyola, Ćwiczenia duchowne, Kraków 1996.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Technologia informacyjna**

Prowadzący: mgr Jakub Krysiwicz

Treść zajęć: Ćwiczenia mają na celu zapoznanie studentów z podstawami obsługi komputera niezbędnymi w toku studiów oraz z możliwościami wykorzystania narzędzi komputerowych w edukacji. Program zajęć obejmuje system operacyjny Windows, edytor tekstu oraz przeglądanie zasobów sieci Internet. Ćwiczenia stanowią jeden z elementów przygotowania pedagogicznego.

Literatura: Nowakowski Z., Użytkowanie komputerów, Warszawa 2001; Rubin Ch., Podręcznik Microsoft Word 2000, Warszawa 1999.

Forma zaliczenia: aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Logika i semiotyka**

Prowadzący: ks. dr Marcin Tkaczyk

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest nabycie praktycznej umiejętności w zakresie badania związków logicznych, zachodzących między wyrażeniami dowolnego języka, na poziomie logiki I rzędu, za pomocą metody drzew (tablic) semantycznych.

Literatura: D. Bonevac, Deduction. Introductory Symbolic Logic, wyd. 1, Mayfield, 1987, wyd. 2, Blackwell, 2003.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach, kolokwia pisemne

Ćwiczenia: **Historia kultury**

Prowadzący: dr Wojciech Daszkiewicz

Treść zajęć: 1) Repetytorium treści wykładu. 2) Lektura i komentarz rozprawy Ph. Bagby, Kultura i historia. Prolegomena do porównawczego badania cywilizacji.

Literatura: Ph. Bagby, Kultura i historia. Prolegomena do porównawczego badania cywilizacji, Warszawa 1975.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Historia sztuki**

Prowadzący: mgr Małgorzata Żak

Treść zajęć: Ćwiczenia mają ugruntować wiedzę prezentowaną na wykładach, stworzyć możliwości powtórzenia oraz indywidualnej analizy dzieła sztuki, dokonywanej przez studentów w ramach omawianych problemów z zakresu architektury, rzeźby, malarstwa. Studenci analizując konkretne dzieła sztuki pogłębiają wiedzę, poznają terminologię związaną z różnorodnymi dziedzinami sztuki, proces kształtowania się stylów oraz przyswajają materiał ilustracyjny, trudny w indywidualnej nauce. W programie ćwiczeń przewidziane są również indywidualne prace pisemne podejmujące wybrane zagadnienia z zakresu treści dzieła sztuki, które wynikają z kontekstu kulturowo-religijnego lub społecznego. Szczególną troskę w zakresie edukacji sztuki skupia się w obrębie sztuki polskiej. W tym kontekście na ćwiczeniach podejmowane są tematy i zagadnienia szczegółowe, uzupełnione o stosowną literaturę i rozwijane w formie prac pisemnych, jak i dyskusji prowadzonych w oparciu o lektury. Celem zajęć jest zdobycie niezbędnego warsztatu merytoryczno-metodologicznego i umiejętne jego wykorzystywanie w konfrontacji z dziełem sztuki i szeroko pojmowanymi zagadnieniami kulturalnymi.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Lektorat: **Język obcy nowożytny**

Lektorat: **Język łaciński**

Prowadzący: ks. dr Ignacy Pająk

Treść zajęć: Zasadniczo materiał zawarty w lectiones I - XVIII w podręczniku do języka łacińskiego: Porta Latina.

Literatura: S. Wilczyński, E. Pobiedzińska, A. Jaworska, Porta Latina, Warszawa 2005.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach, kolokwia pisemne

ROK II (studia I stopnia – licencjackie)

Wykład: **Historia filozofii nowożytnej**

Prowadzący: dr hab. Piotr Gutowski, prof. KUL

Treść zajęć: Celem wykładu jest ukazanie dziejów filozofii europejskiej od XV wieku do XIX wieku. W sposób szczególny omawiane są poglądy następujących autorów: R. Descartesa, B. Spinozy, G. W. Leibniza, J. Locke'a, D. Hume'a, I. Kanta, G. W. Hegla, A. Comte'a, K. Marksa, F. Nietzschego.

Literatura: W. Tatarkiewicz, Historia Filozofii, t. II, Warszawa; Historia filozofii zachodniej, red. R.H. Popkin, Poznań 2003, ss. 596-761.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia filozofii współczesnej**

Prowadzący: dr hab. Piotr Gutowski, prof. KUL

Treść zajęć: Wykład ma charakter kursowy, obowiązkowy dla studentów III r. filozofii teoretycznej. Jego celem jest prezentacja najważniejszych nurtów filozofii XX wieku. W pierwszym semestrze omawiane są głównie nurty filozofii nieanalitycznej, takie jak pragmatyzm, fenomenologia, hermeneutyka, egzystencjalizm, filozofia dialogu, strukturalizm czy postmodernizm. Większa część wykładów semestrze w drugim semestrze poświęcona jest dziejom najbardziej wpływowego nurtu XX wieku, jakim jest filozofia analityczna. Wykład nie obejmuje całości materiału wymaganego na egzaminie.

Literatura: W. Tatarkiewicz, *Historia Filozofii*, t. III, Warszawa; E. Gilson, T. Langan, A.A. Maurer, *Historia filozofii współczesnej*, Warszawa 1979; E. Coreth i in, *Filozofia XX wieku*, Kęty 2004; *Leksykon filozofów współczesnych*, red. J. Szmyd, Bydgoszcz-Kraków 2004.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Teoria poznania**

Prowadzący: dr Jacek Wojtysiak

Treść zajęć: Celem wykładu jest wprowadzenie podstawowych pojęć i problemów teorii poznawczych. Wykład obejmuje analizę pojęć: poznanie, wiedza, przekonanie, uzasadnienie, prawda. Zreferowane też będą główne spory epistemologiczne: aposterioryzm – aprioryzm, fundacjonalizm – fallibilizm i koherentyzm, realizm – idealizm, eksternalizm – internalizm, racjonalizm – irracjonalizm. Całość zostanie uzupełniona fenomenologicznym opisem poznawczych aktów świadomości oraz rozpatrzeniem kilku problemów szczegółowych (opozycja: uniwersalia – konkrety, rola języka w poznaniu, relacja: wiedza – wiara).

Literatura: K. Ajdukiewicz, *Zagadnienia i kierunki filozofii*, Warszawa 1983 (wstęp; część I); S. Judycki, *Epistemologia XX wieku: przegląd stanowisk*, „Roczniki Filozoficzne” 1998-1999 (46-47) 1, s. 5-67; A. B. Stępień, *Wstęp do filozofii*, Lublin 1995 (par. 1-3, 10, rozdz. III-IV); J. Wojtysiak, *Pochwała ciekawości. Filozofia*, Kraków 2003 (cz. II); J. Wojtysiak, *Filozofia i życie*, Kraków 2007 (r. 1); R. Ziemińska, *Eksternalizm we współczesnej epistemologii*, Szczecin 2002 (rozdział pierwszy i drugi).

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Teorie religii**

Prowadzący: dr Marek Piwowarczyk

Treść zajęć: Zagadnienia: Typy i status metodologiczny nauk o religii; Psychologiczne teorie religii (Freud i Adler, Jung, Fromm, James); Socjologiczne teorie religii (Comte, Marks, Durkheim, Weber, socjologia); Fenomenologiczne teorie religii (Otto, Eliade, van der Leeuw); Filozoficzne teorie religii (klasyczne teorie religii, rola przełomu kartezjańskiego, Hume, Kant, Hegel, Schleiermacher, Feuerbach, Scheler, Bergson, Whitehead, hermeneutyka, egzystencjalizm, filozofia analityczna).

Literatura: Z. J. Zdybicka, *Człowiek i religia. Zarys filozofii religii*, Lublin 1993; Z. J. Zdybicka, *Religia i religioznawstwo*, Lublin 1988; P. M. Socha, *Doświadczenia religijne po 100 latach*, w: W. James, *Doświadczenia religijne*, Kraków 2001; D. M. Wulff, *Psychologia religii klasyczna i współczesna*, Warszawa 1999; G. W. Allport, *Osobowość i religia*, Warszawa 1988; A. Bronk, *Nauki o religii*, w: *Religia w świecie współczesnym. Zarys problematyki religio-logicznej*, red. H. Zimoń, Lublin 2000, s. 23-52; *Socjologia religii*, red. F. Adamski, Kraków

1983; Filozofia religii, red. B. Chwedeńczuk, Warszawa 1997; Psychologia religii, red. Z. Chlewiński, Lublin 1982; S. Wszolek, Wprowadzenie do filozofii religii, Kraków 2004; A. Bronk, Podstawy nauk o religii, Lublin 2003; P. Moskal, Spór o racje religii, Lublin 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Filozofia religii**

Prowadzący: ks. dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL

Treść zajęć: Przedmiot, cel i metoda filozofii religii. Fakt religii – podstawowe aspekty. Metafizyczna interpretacja religii. Teoria poznania religijnego. Wielość religii. Ateizm.

Literatura: Z. J. Zdybicka, Człowiek i religia, Lublin 2006; The Oxford Handbook of Philosophy of Religion, red. W. J. Wainwright, Oxford 2005; A Companion to Philosophy of Religion, red. Ph. L. Quinn, Ch. Taliafero, Cambridge 1997, 2002.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Sztuka nowoczesna i najnowsza**

Prowadzący: o. dr Cyprian Moryc

Treść zajęć: Wykład obejmuje zakres sztuki powszechnej i polskiej od końca XVIII w. (Oświecenie, w Polsce epoka Stanisławowska) do około 1990 r. Materiał będzie przedstawiany w odniesieniu do następujących określeń stylistycznych: klasycyzm, romantyzm, realizm, impresjonizm, symbolizm, ekspresjonizm (w różnych odmianach), kubizm, futuryzm, sztuka abstrakcyjna (w różnych odmianach), konstruktywizm i funkcjonalizm, nowa rzeczowość, dadaizm i surrealizm, sztuka konceptualna (w różnych odmianach), postnowoczesność. W ramach chronologii, poza podstawowymi odniesieniami do osiągnięć poszczególnych artystów wyznaczających rozwój sztuki, akcentowane będą miejsca geograficzne i dziedziny szczególnie ważne dla danego kierunku. Poza równoległymi odniesieniami do malarstwa, rzeźby i architektury, w miarę potrzeb, wprowadzane będą także podstawowe teksty teoretyczne. Wątkami wprowadzanymi niezależnie od chronologii będą: sposoby recepcji sztuki starożytnej (głównie Egipt i Grecja) i nawiązania formalne do innych niż europejskie kręgi kulturowe (np. moda na chińszczyznę, japonizmy, sztuka ludów pierwotnych).

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Elementy metodologii nauk humanistycznych**

Prowadzący: dr Monika Walczak

Treść zajęć: Wykład składa się z czterech części: (1) pojęcie nauki (wieloznaczność terminu nauka, wyznaczniki natury nauki, typologia nauk); (2) specyfika nauk humanistycznych (przedmiot, cel, metoda, język, dzieje); (3) podstawowe czynności naukotwórcze i ich wytwory (tworzenie pojęć, porządkowanie, definiowanie, stawianie pytań, formułowanie i uprawomocnianie twierdzeń, rozumowanie, dyskusja naukowa); (4) metody nauk humanistycznych (metoda hermeneutyczna, metoda historyczna, metoda statystyczna).

Literatura: Ajdukiewicz K., Logika pragmatyczna, Warszawa 1965, 1975; Bronk A., Projekt hermeneutycznej filozofii humanistyki, w: A.B. Stępień, T. Szubka (red.), Studia metafizyczne, t. I, Lublin 1993, 267-294; Bronk A., Interpretacja, w: Encyklopedia Katolicka,

t. 7, Lublin 1997, 387-389; Bronk A., Nauki humanistyczne i kultura logiczno-metodologiczna, „Edukacja Humanistyczna” WSH 2004 nr 1-2, Szczecin 2005, 18-26; Chalmers A.F., Czym jest to, co zwiemy nauką? Rozważania o naturze, statusie i metodach nauki, Wrocław 1993; Hajduk Z., Ogólna metodologia nauk, Lublin 2001, 2005; Karpiński J., Wprowadzenie do metodologii nauk społecznych, Warszawa 2006; Kamiński S., Nauka i metoda. Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk, Lublin 1992; Kmita J., Wykłady z logiki i metodologii nauk, Warszawa 1977; Kmita J. (red.), Studia z teorii kultury i metodologii badań nad kulturą, Poznań 1982; Pawłowski T., Pojęcia i metody współczesnej humanistyki, Wrocław 1977; Pawłowski T., Tworzenie pojęć i definiowanie w naukach humanistycznych, Warszawa 1978, 1986; Topolski J., Metodologia historii, Warszawa 1984; Ziemiński Z., Logika praktyczna, Warszawa (wiele wydań).

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wiedza o literaturze**

Prowadzący: dr Wojciech Kruszewski

Treść zajęć: Celem wykładu jest zapoznanie studentów z podstawowymi zagadnieniami nauki o literaturze. Podczas kursu studenci informowani są o koncepcjach dotyczących istoty literatury, o jej genezie i relacji do innych sztuk oraz o podstawowych problemach związanych z badaniem literatury. Studenci zostaną zapoznani z historycznymi i metodologicznymi aspektami naukowego literaturoznawstwa oraz z podstawowymi pojęciami używanymi w literaturoznawstwie i z wybranymi teoriami literatury. Wykład kończy się egzaminem.

Literatura: Burzyńska A., Markowski M. P., Teorie literatury XX wieku. Podręcznik, Kraków 2006; Teorie literatury XX wieku. Antologia, pod. red. A. Burzyńskiej i M.P. Markowskiego, Kraków 2006; Kulawik A., Poetyka. Wstęp do teorii dzieła literackiego, Kraków 1994; Mitosek Z., Teorie badań literackich, Warszawa 1995 [i późniejsze]; Głowiński M., Okopień-Sławińska A., Sławiński J., Zarys teorii literatury, Warszawa 1991.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia Kościoła**

Prowadzący: ks. dr Marek Grygiel

Treść zajęć: Wykład ukazuje wzajemne relacje i wielostronne powiązania na płaszczyźnie dziejów i kultury w dobie XIX i XX-wiecznych prądów i systemów społeczno-polityczno-kościelnych. Chodzi w nim o zaprezentowanie bardzo bogatego i zróżnicowanego czasu od Wielkiej Rewolucji Francuskiej i konstytucjonalizmu, poprzez liberalizm, okres centralizacji i obrony doktryny kościelnej, modernizm aż do epoki totalitaryzmów i współczesnego pluralizmu.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Historia islamu**

Prowadzący: ks. dr Stanisław Grodź

Treść zajęć: Działalność Muhammada. Terytorialny rozwój muzułmańskiego imperium do upadku dynastii Umajjadów. Apogeum rozwoju gospodarczo-kulturalnego imperium za Abbasydów. Schyłek potęgi Abbasydów i rozdrobnienie polityczne świata muzułmań-

skiego. Nowe twory polityczne w świecie muzułmańskim w IX-XVI w. Turcja Osmańska. Persja Safawidów. Indyjskie imperium Wielkich Mogołów. Ruchy odnowicielskie XVIII-XIX w. Losy świata muzułmańskiego w XX w.

Literatura: J. Danecki, Podstawowe wiadomości o islamie, Warszawa 1997; M. Gaudefroy-Demombynes, Narodziny islamu, Warszawa 1988; F. Robinson, Wielkie kultury świata: islam, Warszawa 1996; S. Piłaszewicz, Potęga księgi i miecza prawdy, Warszawa 1994.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Ćwiczenia: **Teorie religii**

Prowadzący: ks. mgr Tomasz Huzarek

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest lepsza interioryzacja treści wykładu „teorie religii” oraz pogłębienie wykładu w drodze lektury tekstów źródłowych.

Literatura: klasyczne teksty z filozofii religii a zwłaszcza: Św. Augustyn, Dialogi filozoficzne (O życiu szczęśliwym; O prawdziwej wierze) oraz Św. Augustyn, Wyznania; Św. Tomasz z Akwinu, Suma Teologii I-II q. 1-5 i wstęp do q. 6.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Filozofia religii**

Prowadzący: ks. mgr Tomasz Huzarek

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest lepsza interioryzacja treści wykładu „Filozofia religii” oraz nabycie sprawności w posługiwaniu się wiedzą z zakresu tego przedmiotu.

Literatura: Z. J. Zdybicka, Człowiek i religia, Lublin 2006; P. Moskal, Spór o racje religii, Lublin 2000; seria wydawnicza „Religia i Mistyka”, t. 1 i następne. (red.) P. Moskal, Lublin.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Sztuka nowoczesna i najnowsza**

Prowadzący: mgr Małgorzata Żak

Treść zajęć: Program ćwiczeń podejmuje zagadnienia koncentrujące się na sztuce europejskiej i polskiej XIX i XX wieku, z uwzględnieniem kontekstu historycznego, kulturowego i religijnego epok w analizie dzieła sztuki. Celem zajęć jest poznanie i nabycie umiejętności scharakteryzowania kierunków, stylów w sztuce. Student podczas zajęć zapoznaje się i zdobywa umiejętności badania i odkrywania treści dzieła sztuki oraz procesów artystycznych towarzyszących ich powstawaniu. Proponowane lektury służą pogłębieniu poznawania sposobów analizowania i odczytywania dzieła sztuki, wyznaczają problemy badawcze. Ćwiczenia stwarzają możliwość wyjaśnienia i omówienia tych zagadnień. W oparciu o teksty z dziedziny historii sztuki i teorii sztuki student uczy się dostrzegać powiązania między sztuką a głównymi prądami myślowymi i filozoficznymi. Student poznaje i ćwiczy sposoby opisu i interpretacji dzieła sztuki.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: Wynik kolokwium oraz aktywne uczestnictwo w zajęciach stanowią podstawę do uzyskania zaliczenia. Przewidziane są również indywidualne prace studentów, referowane podczas zajęć.

Ćwiczenia: **Wiedza o literaturze**

Prowadzący: dr Wojciech Kruszewski/dr Ewa Sykuła-Wiorko

Treść zajęć: Celem ćwiczeń jest zapoznanie studentów z zasadami analizy i interpretacji utworów literackich. Realizowane jest to na kanwie lektury wybranych utworów literackich (poetyckich i prozatorskich). Ćwiczenia kończą się zaliczeniem z oceną.

Literatura: Obowiązuje zestaw lektur (literatura piękna) zaproponowany przez prowadzącego ćwiczenia.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Lektorat: **Język obcy nowożytny**

Lektorat: **Język łaciński**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann

Treść zajęć: zasadniczo materiał zawarty w lectiones XIX-XXXIV w podręczniku do języka łacińskiego: Stanisław Wilczyński, Ewa Pobiedzińska, Anna Jaworska, *Porta Latina*.

Literatura: S. Wilczyński, E. Pobiedzińska, A. Jaworska, *Porta Latina*, Warszawa 2005.

Forma zaliczenia: wiedza i aktywność na zajęciach

Wykład: **Przysposobienie obronne**

Lektorat: **Język grecki I**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann

Tematyka zajęć: Zasadniczo materiał zawarty w lekcjach 1-40 w podręczniku: Marian Golias, *Wstępna nauka języka greckiego. Teksty i preparacje*.

Literatura: M. Golias, *Wstępna nauka języka greckiego. Teksty i preparacje*, Warszawa 1975 lub późniejsze. Przedruk z wydania 1954.

Forma zaliczenia: wiedza i aktywność na zajęciach

Lektorat: **Język hebrajski I**

Prowadzący: dr Ewa Zając

Treść zajęć: Zapoznanie uczestników z morfologią języka hebrajskiego oraz czytanie tekstów Biblii hebrajskiej.

Literatura: Ellinger K. – Rudolph W., *Biblia Hebraica Stuttgartensia*, Stuttgart 1990; Lambdin T., *Introduction to Biblical Hebrew*, London 1973; Mewe van der Ch.H.J., Naudé J.A., Kroeze J.H., *A Biblical Hebrew Reference Grammar*, New York 2004; Bazyliński S., *Wprowadzenie do hebrajszczyzny biblijnej*, Warszawa 2001

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Lektorat: **Język arabski I**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz

Treść zajęć: Podstawowe wiadomości na temat języka arabskiego. Rudimenta pisma i gramatyki współczesnego języka arabskiego. Morfologia i podstawy składni. Przykłady klasycznego języka arabskiego i aktualnych jego odmian w krajach arabskich.

Literatura: A. Zaborski, Dialekt egipski języka arabskiego. Kurs praktyczny, Kraków 1982; E. Schulz, A Student Grammar of Modern Standard Arabic, Cambridge 2004; R. Rubinkiewicz, Skrypt praktyczny języka arabskiego.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Lektorat: **Język chiński I**

Prowadzący: dr Maciej St. Zięba

Treść zajęć: Kurs stanowi intensywne wprowadzenie do języka chińskiego mandaryńskiego dla studentów bez poprzedniego kontaktu z językiem. Nacisk położony jest na podstawowe koncepcje gramatyczne, rozumienie ze słuchu i odtwarzanie dźwięków. Poznawana jest transkrypcja pinyin, podstawowe kreski i elementy strukturalne (klucze) znaków chińskich, oraz ok. 200 sinogramów. Słuchanie: wymowa (spółgłoski, samogłoski, system tonalny). Mówienie: podstawowe konwersacje. Czytanie: słówka, teksty. Pisanie: kreski, znaki, słowa, zwroty, proste zdania. Nauka na pamięć: piosenki, przysłowia. Techniki zapamiętywania sinogramów. Elementy klasycznego języka chińskiego: przysłowia, różnice między znakami klasycznymi i uproszczonymi.

Literatura: Zhang P., Intensive Spoken Chinese, Beijing 2001, 2006; Zhang P., The Most Common Chinese Radicals, Beijing 2001, 2006; Zhang Pengpeng, Rapid Literacy in Chinese, Beijing 2001, 2006; Integrated Chinese (Simplified Character Ed.), Lev.1, Pt.1, Textbook, Workbook, Character Book, Beijing 2002; Liu Xun, New Practical Chinese Reader, Level 1, Textbook, Workbook, Beijing 2002; A. Kieryk, B. Stillmark, Rozmówki polsko-chińskie, Warszawa 2006; M.J. Künstler, Języki chińskie, Warszawa 2000; M. J. Künstler, Pismo chińskie, Warszawa 1970; T. Jerzomin, Bing Wei, Mały słownik polsko-chiński, Łódź 1990; Situ Tan, Best Chinese Idioms, Hong Kong 1986, 1993(6); E. Haenisch, Lehrgang der klassischen chinesischen Schriftsprache, Bd. 1-2, Leipzig 1976(9).

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Lektorat: **Sanskryt I**

Prowadzący: dr Paweł Sajdek

Treść zajęć: Celem zajęć jest opanowanie podstaw sanskrytu, umożliwiające pracę nad indyjskimi tekstami filozoficznymi.

Literatura: G. Bühler, Sanskryt, Akademia Teologii Katolickiej 1978; A. Gawroński, Podręcznik sanskrytu, Lublin 1985; M. Coulson, Sanskrit, Hodder and Stoughton 1976.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Wykład: **Historia muzyki**

Prowadzący: dr hab. Antoni Zoła, prof. KUL

Treść zajęć: Treścią wykładu jest przedstawienie w zarysie historii muzyki powszechnej w ujęciu chronologicznym i synchronicznym, rozumianej jako dzieje kultury muzycznej od starożytności po współczesność celem wykładu jest zapoznanie słuchaczy z najważniejszymi nurtami w dziejach muzyki, a także z twórcami i ich dziełami w kontekście tych prądów intelektualnych, które miały decydujący wpływ na rozwój, kształt i recepcję kultury muzycznej.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Konwersatorium: **Literatura antyczna**

Prowadzący: mgr Marta Soja

Treść zajęć: Działy i typy literatury od literatury archaicznej do autorów chrześcijańskich oraz reminiscencje antyczne w literaturze współczesnej.

Przekazanie studentom podstawowych wiadomości związanych z historią i teorią literatury łacińskiej i greckiej. Zapoznanie studentów z kierunkami, szkołami i teoriami literackimi. Utrwalenie i pogłębienie znajomości terminologii dotyczącej teorii literackich oraz poszczególnych twórców – zwłaszcza autorów starożytnych, ale także artystów współczesnych związanych z nurtem antycznym.

Literatura: H. Podbielski (red.), *Literatura Grecji Starożytnej*, t. 1 -2, Lublin 2005; M. Cytowska, H. Szelest, L. Rychlewska, *Literatura rzymska. Okres archaiczny*, Warszawa 1996; K. Kumaniecki, *Literatura rzymska. Okres cyceroński*, Warszawa 1997; M. Cytowska, H. Szelest, *Literatura rzymska. Okres augustowski*, Warszawa 1990; M. Cytowska, H. Szelest, *Literatura rzymska. Okres cesarstwa*, Warszawa 1992; M. Cytowska, H. Szelest, *Literatura rzymska. Okres cesarstwa – autorzy chrześcijańscy*, Warszawa 1994; M. Cytowska, H. Szelest, *Literatura grecka i rzymska w zarysie*, Warszawa 1981; S. Stabryła, *Historia literatury starożytnej Grecji i Rzymu. Zarys*, Wrocław 2002; M. Brożek, *Historia literatury łacińskiej w starożytności. Zarys*, Wrocław 1976.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Wykład: **Judaizm**

Prowadzący: dr Ewa Zając

Treść zajęć: Wykład obejmuje dwie grupy zagadnień. Pierwsza, to zagadnienia dotyczące głównych założeń doktryny religijnej judaizmu (istota Boga, objawienie, odkupienie, Mesjasz, Tora, eschatologia itp.) zawartych w rozległej spuściźnie literackiej (Biblia Hebrajska, Talmud Jerozolimski i Babiloński, literatura midraszowa, komentarze biblijne, komentarze prawne do Talmudu, responsy i kodeksy, pisma mistyczne, pisma musaryczne zawierające normy etyczne i in.). Druga grupa zagadnień dotyczy żydowskich rytuałów oraz życia społecznego i moralnego (halacha)

Literatura: A. Cohen, *Talmud*, Warszawa 1995; S.S. Cohon, *Jewish Theology. A Historical a Systematic Interpretation of Judaism and its Foundations*, Assen 1971; J. Eisenberg, *Judaizm*, Warszawa 1999; F. Mussner, *Traktat o Żydach*, Warszawa 1993; S. Quinzio, *Hebrajskie korzenie nowożytności*, Kraków 2005; T. Radzik (red.), *Żydzi w Lublinie*, Lublin 1995; G.

Scholem, Mistycyzm żydowski, Warszawa 1997; G. Scholem, O głównych pojęciach judaizmu, Kraków 1989; W. Tyloch, Judaizm, Warszawa 1987; A. Unterman, Żydzi – wiara i życie, Łódź 1989; H. Wahle, Wspólne dziedzictwo: Judaizm i chrześcijaństwo w kontekście dziejów zbawienia, Tarnów 1993; K. Wilhelm (red.), Jüdische Glaube: Ein Auswahl aus zwei Jahrtausenden, Köln 1998.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Chrześcijaństwo**

Prowadzący: ks. dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL

Treść zajęć: Oficjalna wykładnia wiary. Koncepcja Boga i ostatecznej rzeczywistości. Koncepcja człowieka. Koncepcja zbawienia. Koncepcja aktów religijnych. Koncepcja mistyki. Chrześcijaństwo a kultura.

Literatura: Katechizm Kościoła Katolickiego, Poznań 1994; Kompendium Katechizmu Kościoła Katolickiego, Kielce 2005; Kompendium Nauki Społecznej Kościoła, Kielce 2005; U. Berner, J. Figl, Christentum, w: J. Figl (red.), Handbuch Religionswissenschaft, Innsbruck-Wien 2003, s. 411-435.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Islam**

Prowadzący: ks. dr Stanisław Grodź

Treści zajęć: Czym w istocie jest islam? Muzułmańskie uzasadnianie prawdziwości islamu. Koncepcja Boga, człowieka, objawienia i zbawienia. Eschatologia. Mistyka. Typ duchowości i moralności. Problem poznania religijnego. Struktura i cel praktyk religijnych. Specyfika sztuki religijnej. Interakcja z chrześcijaństwem.

Literatura: M. Cook, Koran, Warszawa 2001; J. Danecki, Podstawowe wiadomości o islamie, Warszawa 1997; J. Danecki, Kultura i sztuka islamu, Warszawa 2003; S. Grodź, Objawienie w islamie i sposoby jego uwiarygodniania, w: P. Moskal (red.), Objawienie, Lublin 2005, s. 97-116; O. Leaman. Krótkie wprowadzenie do filozofii islamu, Warszawa 2004; S.H. Nasr, Idee i wartości islamu, Warszawa 1988; M. Ruthven, Islam, Warszawa 2001; E. Sakowicz, Bóg-Jezus-człowiek. Tematy dialogu chrześcijańsko-muzułmańskiego, w: M. Skierkowski (red.), Chrześcijaństwo w kontekście judaizmu i islamu, Warszawa 2003, s. 139-190; A. Sarwa, Rzeczy ostateczne człowieka i świata: Eschatologia islamu, Łódź 2003; J.-D. Thyen, Biblia i Koran. Synopsa wspólnych tradycji, Warszawa 2002.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

ROK III (studia I stopnia – licencjackie)

Wykład: **Socjologia kultury**

Prowadzący: dr Małgorzata Gruchoła

Treść zajęć: Kultura – aspekt antropologiczny. Kultura – ujęcie socjologiczne. Przedmiot i metody badań socjologii kultury. Socjologiczne ujęcie kultury symbolicznej oraz jej współczesnej, technologicznej transformacji. Typologia kultury symbolicznej: kultura

elitarna (wysoka), kultura masowa (popularna), konsumpcjonizm. Relacje między człowiekiem, zbiorowościami a dziełami sztuki. Zagadnienia związane z przekazem treści kulturowych. Wybrane problemy socjologii kultury.

Literatura: L. Dyczewski, Kultura polska w procesie przemian, Lublin 1995; M. Filipiak, Socjologia kultury. Zarys zagadnień, Lublin 2002; A. Kłoskowska, Socjologia kultury, Warszawa 2007; J. Borzyszkowski, Czym jest regionalizm?, Wrocław 1998; M. Golka, Socjologia kultury, Warszawa 2008.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wstęp do antropologii kultury**

Prowadzący: dr Agnieszka Żuk

Treść zajęć: Podstawowe terminy i pojęcia z zakresu myślenia o kulturze. Problematyka antropologii od czasów formowania się dyscypliny aż po najważniejsze współczesne nurty refleksji nad kulturą. Przemiany zachodzące w wykorzystaniu potencjału twórczego człowieka. Znaczenie kultury w tworzeniu wspólnot, wspólnotowy charakter odbioru kultury.

Literatura: W. Burszta, Antropologia kultury, Poznań 1998; Antropologia kultury. Zagadnienia i wybór tekstów, red. G. Godlewski, L. Kolankiewicz, A. Mencwel, M. Pęczak, Warszawa 2005; E. Baldwin, B. Longhurst, S. Mccracker, M. Ogborn, G. Smith, Wstęp do kulturoznawstwa, Poznań 2007; Z. Benedyktowicz, D. Palczewska, T. Rutkowska, Sztuka na wysokości oczu: film i antropologia, Warszawa 1991.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Komunikacja społeczna**

Prowadzący: dr Agnieszka Żuk

Treść zajęć: Komunikacja w życiu publicznym, środki i nośniki komunikowania. Miejsce i rola tradycyjnych i nowych mediów w komunikacji międzyludzkiej, współczesny dyskurs medialny. Wszechstronna analiza informacji, przekazów słownych i medialnych. „Obrazkowy komunikat” jako powszechnie zrozumiała informacja i forma kształtowania przestrzeni międzyludzkiej.

Literatura: U. Eco, Czytanie świata, Kraków 1997; lub U. Eco, Sześć przechadzek po lesie fikcji, przeł. J. Jarniewicz, Kraków 1995; A. Pratkanis, E. Aronson, Wiek propagandy, przeł. J. Radzicki, M. Szuster, Warszawa 2003; Mosty zamiast murów. O komunikowaniu się między ludźmi, red. J. Steward., Warszawa 2000; Manuel Castells, Galaktyka Internetu, Poznań 2003; E. Goffman, Człowiek w teatrze życia codziennego, przeł. H. Datner-Śpiewak i P. Śpiewak, Warszawa 2000 lub J. Puzynina, Słowo – wartość – kultura, Lublin 1997.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Etyka**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek

Treść zajęć: 1. Zagadnienia wstępne. Specyfika dobra moralnego. Definicja etyki, etyka normatywna a etyka opisowa. Etyka a teologia moralna, filozoficzny charakter refleksji etycznej. Etyka a metaetyka, podstawowe kierunki współczesnej metaetyki; 2. Czyn i jego specyfika: Decyzja i proces jej kształtowania. Wolność a konieczność i przymus. Przeszko-

dy ograniczające świadomość i wolność czynów; 3. Spór o kryterium wartości moralnej czynu. Eudajmonizm i jego odmiany (hedonizm i utylitaryzm, szkoła cyników i stoicyzm, perfekcjonizm). Deontomizm i jego odmiany (teonomizm i inne wersje heteronomizmu, etyka I. Kanta i J. P. Satre'a). Personalizm i jego współczesne odmiany. Metafizyczne ugruntowanie personalizmu; 4. Źródła moralności czynu (*fontes moralitatis*): cel przedmiotowy a cel podmiotowy. Dobroć a słuszność czynu. Cel a środki; 5. Prawo naturalne. Spór o jego istotny sens. Skłonności naturalne człowieka. Prawo naturalne a prawo stanowione. Prawa człowieka. Przemiany moralne a przemiany obyczajowe. Relatywizm a dojrzewanie moralne; 6. Sumienie. Jego sens habitualny i aktualny. Sumienie jako subiektywnie ostateczna norma moralności. Błędy sumienia. Znaczenie „złotej reguły”. Rasizm i jego odmiany. Wychowanie sumienia; 7. Cnoty i wady. Definicja cnoty moralnej. Cztery cnoty kardynalne (ze szczególnym uwzględnieniem roztropności i sprawiedliwości). Akt moralnie zły a błąd. Siedem wad głównych. Istota charakteru moralnego.

Literatura: Podręczniki (jeden do wyboru): T. Styczeń, Wprowadzenie do etyki, Lublin 1993; T. Ślipko, Zarys etyki ogólnej, Kraków 2002; J. Woroniecki, Katolicka etyka wychowawcza, t. 1 (etyka ogólna), Lublin 1986. Lektury uzupełniające (do wyboru po jednej z każdej grupy): Teksty klasyków: Platon, Obrona Sokratesa. Kriton; Arystoteles, Etyka Nikomachejska, ks. I, VIII i IX; Św. Augustyn, Wyznania, ks. X i XIII; Św. Tomasz z Akwinu, Suma teologiczna, cz. I, q. 83 (w: S. Swieżawski, Traktat o człowieku, Poznań 1956, s. 425-452); D. Hume, Badania dotyczące zasad moralności, Warszawa 1975, rozdz. I – VI (s. 3-98); I. Kant, Uzasadnienie metafizyki moralności, Warszawa 1984, rozdz. I – II (s. 11-85); F. Nietzsche, Z genealogii moralności, Warszawa 1904, rozprawa I i II (s. 13-109); J. S. Mill, Utylitaryzm (w: tenże, Utylitaryzm. O wolności, Warszawa 1959, s. 3-111); M. Scheller, Resentymenty a moralność, Warszawa 1977, rozdz. I – III (s. 31-129); E. Fromm, Ucieczka od wolności, Warszawa 1998, rozdz. II i V (s. 40-53 i 137-197). Personalistyczne ujęcie istoty moralności: J. Pieper, O miłości, Warszawa 1975; C. S. Lewis, Cztery miłości, Warszawa 1968; K. Wojtyła, Miłość i odpowiedzialność, Lublin 1982, cz. II (s. 67-126); T. Styczeń, Urodziłeś się, by kochać, Lublin 1993, cz. I (s. 3-133); D. v. Hildebrand, Serce, Poznań 1985, s. 30-96 i 149-198; R. Spaemann, Podstawowe pojęcia moralne, Lublin 2000; J. Maritain, Dziewięć wykładów o podstawowych pojęciach filozofii moralnej, Lublin 2001, wykł. II – V (s. 36-127); Jan Paweł II, Mężczyzną i niewiastą stworzył ich, cz. I: Chrystus odwołuje się do „początku”, Lublin 1981, s. 19-82; Jan Paweł II, Mężczyzną i niewiastą stworzył ich, cz. II: Chrystus odwołuje się do „serca”, Lublin 1998, s. 19-88; Jan Paweł II, Encyklika 'Evangelium vitae'.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Wiedza o teatrze i widowisku kulturowym**

Prowadzący: dr Anna Kawalec

Treść zajęć: Podjęte zostaną zagadnienia: czynności kulturotwórczych człowieka w perspektywie diachronicznej i systematycznej (ze względu na przyczynę, cel, formę i przedmiot), teatru i widowiska jako form działalności ludzkiej oraz różnych ujęć metodologicznych; ukazane zostaną elementy historii teatru i działań kulturowych pokrewnych; elementy antropologii teatru; omówione zostaną wybrane teorie teatru jako faktu kultu-

rowego, m.in. semiotyka, strukturalizm, fenomenologia, personalizm; dokona się analizy przykładowych tekstów teatrologicznych i teatralnych oraz zjawisk kulturowych pretenujących do miana działania artystycznego; omówione zostaną elementy oceny dzieła teatralnego i widowiska kulturowego.

Literatura: Problemy teorii dramatu i teatru, Wrocław 1988; Z. Raszewski, Teatr w świecie widowisk, Warszawa 1991; T. Kowzan, Różnorodność i granice sztuki widowiskowej, w: Wprowadzenie do nauki o teatrze, t. 1, Wrocław 1976; A. Nicoll, Historia teatru, t. 1-3, Warszawa 1974; K. Braun, Wielka Reforma Teatru w Europie, Wrocław 1984; M. A. Czechow, O technice aktora, Kraków 1995; J. Grotowski, Teksty z lat 1965-1969, Wrocław 1990, W. Kaczmarek, Wokół personalistycznej koncepcji teatru Karola Wojtyły, „Ethos” 2007 nr 77-78; Wprowadzenie do nauki o teatrze, t. 1-3, S. Souriau, La correspondance des arts, Paris 1969; R. Arnheim, Sztuka i percepcja wzrokowa, Warszawa 1978; I. Sławińska, Teatr w myśli współczesnej, Warszawa 1990; E. Barba, Antropologia teatru, Warszawa 1988.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Teoria kultury**

Prowadzący: dr Wojciech Daszkiewicz

Treść zajęć: 1) Teoria kultury a inne nauki o kulturze: [a] filozofia kultury, [b] antropologia kulturowa, [c] etnografia, [d] etnologia, [e] socjologia kultury, [f] psychologia kultury); 2) Teoria kultury jako humanistyczna nauka o kulturze: [a] istota nauk humanistycznych, [b] teoria kultury (przedmiot, metoda i cel); 3) Przegląd ujęć problemu kultury: [a] aspekt filozoficzny problemu kultury, [b] ujęcia socjologiczne, psychologiczne, historyczne; 4) Teorie kultury (na podstawie poglądów Czarnowskiego, Znanickiego, Kłoskowskiej, Malinowskiego, Levi-Straussa); 5) Kultura wysoka – niska, miejska – wiejska, zagadnienie inteligencji; 6) Problem działów kultury: [a] poznanie, [b] postępowanie, [c] wytwarzanie, [d] kult religijny; 7) Kultura a przyroda; 8) Kultura a cywilizacja; 9) Teoria kultury a kulturoznawstwo.

Literatura: W. Jaeger, Paideia. Formowanie się człowieka greckiego, Warszawa 2001; F. Znanicki, Nauki o kulturze. Narodziny i rozwój, Warszawa 1971, 1992²; H. Kiereś, Służyć kulturze, Lublin 1998; tenże, Człowiek i sztuka. Antropologiczne wątki problemu sztuki, Lublin 2006; tenże, Człowiek i cywilizacja, Lublin 2007; Jaroszyński, Człowiek i nauka, Lublin 2008; Z. J. Zdybicka, Człowiek i religia, Lublin 2006; M. A. Krąpiec, U podstaw rozumienia kultury, Lublin 1991; tenże, Człowiek w kulturze, tenże, Człowiek, kultura, uniwersytet, wybór i oprac. A. Wawrzyniak, Lublin 1982, 1998²; F. Koneczny; O wielości cywilizacji, Kraków 1935; tenże, Prawa dziejowe, Komarów 2001; tenże, Obronić cywilizację łańską!, Lublin 2002; A. Kłoskowska, Pojęcia i problemy wiedzy o kulturze, Wrocław 1991; J. Kmita, Studia z teorii kultury i metodologii badań nad kulturą, Warszawa 1982.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Teoria sztuki**

Prowadzący: dr Anna Kawalec

Treść zajęć: Wprowadzone zostaną zagadnienia teorii sztuki jako dyscypliny humanistycznej (istota humanistyki i rodzaje nauk humanistycznych), miejsca teorii sztuki wśród

nauk o sztuce (np. filozofia sztuki, socjologia, psychologia, krytyka artystyczna) oraz podstawowe pojęcia z zakresu teorii sztuki (np. stylu, maniery, smaku, wzniosłości, teorii sztuki, teorii piękna, estetyki) oraz problem definicji sztuki i metod interpretacyjnych. Zjawisko artystyczne analizowane będzie w podstawowych kategoriach: twórcy (osoba, proces tworzenia), dzieła (zwł. jego struktura) i odbiorcy dzieła sztuki (osoba i proces odbioru). Ukazane zostaną przykładowe teorie interpretacyjne dzieła sztuki oraz problemy wartościowania (kryteria oceny sztuki). Podjęte zostaną problemy źródeł, celu i sposobu istnienia sztuki, miejsca sztuki w kulturze, kategorie mimesis oraz methexis i katharsis.

Literatura: Platon, *Ion*, Warszawa 1994; Arystoteles, *Retoryka – Poetyka*, Warszawa 1988, R. Ingarden, *O dziele literackim*, Warszawa 1960; W. Tatarkiewicz, *Dzieje sześciu pojęć*, Warszawa 1988, *Historia estetyki, Sztuka – mimesis czy kreacja?*, Lublin 1992; H. Kiereś, *Spór o sztukę*, Lublin 1996, M.A. Krąpiec, *U podstaw rozumienia kultury*, Lublin 1991, s. 201-215; *Granice sztuki*, Warszawa 1972; *Zmierzch estetyki – rzekomy czy autentyczny?*, Warszawa 1987; I. Witkiewicz, *Nowe formy w malarstwie*, Warszawa 1974.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Kultura audiowizualna**

Prowadzący: dr Agnieszka Żuk

Treść zajęć: Zagadnienia kultury audiowizualnej ze szczególnym uwzględnieniem kierunków rozwoju i przeobrażeń, jakim podlega świat audiowizualnych mediów. Współczesna wiedza o potencjale różnych form ruchomego obrazu oraz jego percepcji i oddziaływaniu. Sztuka audiowizualna jako poszukiwanie „obrazu” rzeczywistości. Obraz i dźwięk – wzajemne inspiracje. Nowe media i świat wirtualny. Świadome czytanie obrazu filmowego, telewizyjnego i obrazu w ogóle.

Literatura: M. Hendrykowski, *Język ruchomych obrazów*, Poznań 1999; L. Manovich, *Język nowych mediów*, przeł. P. Cypryański, Warszawa 2006; J. Płażewski, *Historia filmu 1895-2005*, Warszawa 2006; lub K. Irzykowski, *X Muza oraz pomniejsze pisma filmowe*, Kraków 1982; P. Kletowski, M. Wrona, *Nowe nawigacje. Współczesna kultura audiowizualna*, Kraków 1999.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Organizacja kultury**

Prowadzący: dr Małgorzata Gruchola

Treść zajęć: Zasady organizacji kultury w Polsce i Europie (formy instytucjonalne, sposoby finansowania działań w dziedzinie animacji kultury). Prawne i ekonomiczne podstawy instytucji kultury. Funkcjonowanie instytucji kulturalnych i sposoby zarządzania nimi. Marketing i public relations w instytucjach kultury. Podstawowe pojęcia teorii reklamy, wpływu społecznego, autoprezentacji. Ochrona własności intelektualnej.

Literatura: Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2001 r. Nr 13, poz. 123 z późn. zm.) i inne; Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2000 r. Nr 112 poz. 1198); Niemczyk, *Marketing w sferze kultury*, Kraków 2007; *Zarządzanie kulturą*, wybrane materiały z seminarium dla menedżerów kultury, Kraków 1992; G. Godlewski, *Anima-*

cja kultury, Warszawa 2002; Akademickie kształcenie animatorów i menedżerów kultury w Polsce: geneza i aktualny status, problemy kształcenia i nowe perspektywy, B Jedlewska (red.), Warszawa 2006.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Ćwiczenia: **Socjologia kultury**

Prowadzący: dr Małgorzata Gruchoła

Treść zajęć: Problemy definicyjne z pojęciem socjologii kultury (wartości, symbolika, zagadnienia poruszane w semiotyce). Semiotyczne kryterium kultury symbolicznej. Społeczeństwo a kategorie kultury. Rodzaje i mechanizmy wpływu kultury na życie społeczne. Grupa społeczna – naród jako czynnik kulturoznawczy. Centrum kultury. Tożsamość kulturowa. Kultura lokalna wsi. Regionalistyka. Kultura europejska a kultura ludowa. Wybrane problemy socjologii kultury.

Literatura: L. Dyczewski, Kultura polska w procesie przemian, Lublin 1995; M. Filipiak, Socjologia kultury. Zarys zagadnień, Lublin 2002; A. Kłoskowska, Socjologia kultury, Warszawa 2007; M. Golka, Socjologia kultury, Warszawa 2008; A. Kłoskowska, Systemy kultury w kulturalistycznej teorii socjologicznej Floriana Znanieckiego, „Kultura i Społeczeństwo” 1988, nr 3; Krajowy Kongres Kultury Wsi, pod red. A. J. Omelaniuka, Wrocław – Ciechanów 1997; Rodzina, młodzież, regionalizm, Ciechanów 2000; Publikacje Rady Krajowej Regionalnych Towarzystw Kultury.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Komunikacja społeczna**

Prowadzący: dr Agnieszka Żuk

Treść zajęć: Wyształcenie umiejętności wszechstronnej analizy i interpretacji słowa mówionego i pisanego, komunikatów obrazowych i innych form komunikacyjnych. Prezentacje przykładów w celu stworzenia różnorodnej perspektywy postrzegania całego zjawiska i omówienia go.

Literatura: U. Eco, Czytanie świata, Kraków 1997; lub U. Eco, Sześć przechadzek po lesie fikcji, przeł. J. Jarniewicz, Kraków 1995; A. Pratkanis, Elliot Aronson, Wiek propagandy, przeł. J. Radzicki, M. Szuster, Warszawa 2003; Mosty zamiast murów. O komunikowaniu się między ludźmi, red. J. Steward., Warszawa 2000; M. Castells, Galaktyka Internetu, Poznań 2003; E. Goffman, Człowiek w teatrze życia codziennego, przeł. H. Datner-Śpiewak i P. Śpiewak, Warszawa 2000 lub J. Puzynina, Słowo-wartość-kultura, Lublin 1997.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Wiedza o teatrze i widowisku kulturowym**

Prowadzący: dr Anna Kawalec

Treść zajęć: Zajęcia poświęcone będą kształtowaniu umiejętności analizy i interpretacji wybranych dzieł teatralnych (dramatycznych oraz inscenizacji) i innych zjawisk kulturowych o charakterze widowiskowym, umiejętności czytania i rozumienia tekstów teatro-

logicznych, posługiwania się wiedzą z zakresu historii i teorii teatru, stawiania problemu istoty teatru i sposobu jego istnienia, problemu gry aktorskiej, ćwiczeniu umiejętności krytycznego odczytywania współczesnych faktów kulturowych.

Literatura: Problemy teorii dramatu i teatru, Wrocław 1988; Z. Raszewski, Teatr w świecie widowisk, Warszawa 1991; T. Kowzan, Różnorodność i granice sztuki widowiskowej, w: Wprowadzenie do nauki o teatrze, t. 1, Wrocław 1976; A. Nicolle, Historia teatru, t. 1-3, K. Braun, Wielka Reforma Teatru, M. A. Czechow, O technice aktora, Kraków 1995; J. Grotowski, Teksty z lat 1965-1969, Wrocław 1990, W. Kaczmarek, Wokół personalistycznej koncepcji teatru Karola Wojtyły, „Ethos” 2007 nr 77-78; Wprowadzenie do nauki o teatrze, t. 1-3, S. Souriau, La correspondance des arts, Paris 1969; R. Arnheim, Sztuka i percepcja wzrokowa, Warszawa 1978; I. Sławińska, Teatr w myśli współczesnej, Warszawa 1990; E. Barba, Antropologia teatru, Warszawa 1988.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Teoria kultury**

Prowadzący: dr Wojciech Daszkiewicz

Treść zajęć: 1) Repetytorium wykładu (utrwalanie treści oraz komentarz); 2) Omawianie klasycznych podręczników z teorii kultury 3) Lektura i komentarz René Girard, *Początki kultury* oraz Joseph Campbell, *Potęga mitu*.

Literatura: R. Girard, Początki kultury, Kraków 2006; J. Campbell, Potęga mitu, Kraków 2007.

Forma zaliczenia: zaliczenie obejmuje uczestnictwo i aktywność w zajęciach, zaliczenie kolokwium odnośnie do wykładu oraz prace pisemne dotyczące zagadnień związanych z problematyką kultury.

Ćwiczenia: **Kultura audiowizualna**

Prowadzący: dr Agnieszka Żuk

Treść zajęć: Miejsce i funkcja obrazu w ogólnoludzkim dialogu. Omówienie relacji między poszczególnymi elementami przekazu audiowizualnego i zasady powstawania jego wartości informacyjnych. Kształtowanie umiejętności opisu i samodzielnej adaptacji pomysłu, słowa pisanego w świat obrazu. Prezentacja, analiza i interpretacja wybranych przykładów.

Literatura: M. Hendrykowski, Język ruchomych obrazów, Poznań 1999; L. Manovich, Język nowych mediów, przeł. P. Cypriański, Warszawa 2006; J. Płazewski, Historia filmu 1895-2005, Warszawa 2006; lub K. Irzykowski, X Muza oraz pomniejsze pisma filmowe, Kraków 1982; P. Kletowski, M. Wrona. Nowe nawigacje. Współczesna kultura audiowizualna, Kraków 1999.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Organizacja kultury**

Prowadzący: dr Małgorzata Gruchola

Treść zajęć: Diagnozowanie potrzeb społeczności lokalnej. Ramy instytucjonalne działań animacyjnych. Metody animacji kultury w różnych środowiskach. Dom kultury ogniskiem kultury

lokalnej. Organizacja imprez i przedsięwzięć kulturalnych. Finansowanie kultury w programach i funduszach Unii europejskiej – wypełnianie wniosków. Poznanie różnorodnych form działania w kulturze poprzez praktyczne uczestnictwo w projektach. Sposoby budowania partnerstwa. Planowanie i przeprowadzenie projektu animacyjnego. Ochrona własności intelektualnej.

Literatura: L. Dyczewski, *Kultura polska w procesie przemian*, Lublin 1995; *Dynamika kultury a (r)ewolucja własności intelektualnej*, pod red. M. Burneckiej i R. Próchniaka, Wrocław 2007; K. Waluch, *Finansowanie kultury w programach i funduszach Unii Europejskiej*, Płock 2007; J. Wojciechowski, *Organizacja i zarządzanie w bibliotekach*, Kraków 1998; *Dom kultury jako środowisko twórcze*, pod red. A. Nocuń, Warszawa 1987; K. Kujawska-Krakowiak, *A. Podczasza, Sponsoring kultury i sztuki w praktyce*, Warszawa 2007; B. Jedleńska, *Animatorzy kultury wobec wyzwań edukacyjnych*, Lublin 1996.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Lektorat: **Język grecki II**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann

Treść zajęć: Zasadniczo materiał zawarty w lekcjach 41-80 w podręczniku: Marian Golias, *Wstępna nauka języka greckiego. Teksty i preparacje*.

Literatura: M. Golias, *Wstępna nauka języka greckiego. Teksty i preparacje*, Warszawa 1975 lub późniejsze. Przedruk z wydania 1954.

Forma zaliczenia: wiedza i aktywność na zajęciach

Lektorat: **Język hebrajski II**

Prowadzący: dr Ewa Zając

Treść zajęć: Zapoznanie uczestników z elementami składni języka hebrajskiego oraz czytanie tekstów Biblii hebrajskiej.

Literatura: Ellinger K., Rudolph W., *Biblia Hebraica Stuttgartensia*, Stuttgart 1990; Lambdin T., *Introduction to Biblical Hebrew*, London 1973; Mewe van der Ch.H.J., Naudé J.A., Kroeze J.H., *A Biblical Hebrew Reference Grammar*, New York 2004; Bazyliński S., *Wprowadzenie do hebrajszczyzny biblijnej*, Warszawa 2001.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Lektorat: **Język arabski II**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz

Treść zajęć: Dalsze wiadomości na temat gramatyki języka arabskiego oraz lektury tekstów arabskich.

Literatura: Andrzej Zaborski, *Dialekt egipski języka arabskiego. Kurs praktyczny*, Kraków 1982; E. Schulz, *A Student Grammar of Modern Standard Arabic*, Cambridge 2004; R. Rubinkiewicz, *Skrypt praktyczny języka arabskiego*; P. F. Abdoud, *Elementary Modern Standard Arabic*, Cambridge 1995.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Lektorat: **Język chiński II**

Prowadzący: dr Maciej St. Zięba

Treść zajęć: Kurs stanowi kontynuację kursu języka chińskiego (mandaryńskiego) dla początkujących. Nacisk położony jest na zaawansowane pojęcia gramatyczne, czytanie tekstów, szukanie znaków chińskich w słowniku, analiza wiersza, konwersacje. Poznawanych jest ok. 200 nowych sinogramów. Czytanie: słownictwo, tekst. Pisanie: znaki, słowa, zwroty, zdania, teksty. Słuchanie: słowa, zdania, teksty. Mówienie: średnio zaawansowana konwersacja. Elementy języka klasycznego: znaki klasyczne, przysłowia, proste teksty narracyjne porównane w języku klasycznym i współczesnym, dialogi Konfucjusza itp. Wprowadzenie do samodzielnej własnej kontynuacji nauki i badań.

Literatura: Liu Xun (ed.), *New Practical Chinese Reader, Level 2, Textbook, Workbook*, Beijing 2002; Zhang P., *Intensive Spoken Chinese*, Beijing 2001; Zhang Pengpeng, *Rapid Literacy in Chinese*, Beijing 2001, 2006; A. Kieryk, B. Stillmark, *Rozmówki polsko-chińskie*, Warszawa 2006; M. J. Künstler, *Języki chińskie*, Warszawa 2000; M. J. Künstler, *Pismo chińskie*, Warszawa 1970; T. Jerzomin, Bing Wei, *Mały słownik polsko-chiński*, Łódź 1990; *Pocket Chinese Dictionary: English-Chinese Chinese-English*, Oxford 1986, 2005; *Classical Chinese Reader, Bk.1*, Beijing 1981; Feng Shujian, *Classical Chinese, Present-Day Chinese and English Renditions Reader*, Beijing 1990; E. Haenisch, *Lehrgang der klassischen chinesischen Schriftsprache*, Bd. 1-2, Leipzig 1976(9); K. Kaden, *Die wichtigsten Transkriptionssysteme für die chinesische Sprache*, Leipzig 1975; *Illustrated Poems of Mao Zedong*, Beijing 2005; Confucius, *The Analects of... Lunyu. Chinese-English Bilingual Texts*, Zhou Duwen & Mei Renyi (ed.), Shanghai 1992; *Dialogi konfucjańskie*, Wrocław 1976; Situ Tan, *Best Chinese Idioms*, Hong Kong 1986, 1993(6).

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Lektorat: **Sanskryt II**

Prowadzący: dr Paweł Sajdek

Treść zajęć: W drugim roku nauczania sanskrytu studenci kontynuują naukę języka na wyższym poziomie. Celem nauki jest uzyskanie umiejętności samodzielnego czytania sanskryckich tekstów filozoficznych i mniej skomplikowanych fragmentów literatury staroindyjskiej (eposy, bajki).

Literatura: G. Bühler, *Sanskryt*, Warszawa 1978; M. Coulson, *Sanskrit*, Hodder and Stoughton 1990; A. Gawroński, *Podręcznik Sanskrytu*, Lublin 1985; U. Stiehl, *Sanskrit-Kompendium*, Heidelberg 1990; J. Varenne, *Textes Sanskrits*, Publications des Annales de la Faculté des Lettres Aix-en-Provence, 1966.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Translatorium: **Język angielski**

Prowadzący: dr Marek Piwowarczyk

Treść zajęć: Ćwiczenia mają na celu wykształcenie umiejętności pracy z fachowym (dotyczącym problemów związanych z religią i kulturą) tekstem w języku angielskim. Główny

nacisk położony zostanie na umiejętność robienia wyciągów z tekstu oraz jego streszczeń, parafraz i przekładów.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Translatorium: **Język łaciński**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann

Treść zajęć: Translatorium wybranych tekstów ze starożytnej i średniowiecznej literatury.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: wiedza i aktywność na zajęciach

Ćwiczenia: **Teksty literackie – literatura polska**

Prowadzący: dr Anna Kawalec

Treść zajęć: Wprowadzone zostaną podstawowe pojęcia literaturoznawcze przydatne przy analizie i interpretacji wybranych dzieł literackich. Zajęcia poświęcone będą ćwiczeniu umiejętności analizy i interpretacji dzieł literatury polskiej, wybranych według kryterium historycznego oraz gatunkowego, a także zagadnieniu wartościowaniu dzieła artystycznego.

Literatura: wybrane teksty literatury polskiej; J. Kleiner, Analiza dzieła, w: Teorie badań literackich w Polsce, red. H. Markiewicz, Kraków 1960, t. 1; H. Markiewicz, Wymiary dzieła literackiego, Kraków-Wrocław 1984; J. Sławiński, H. Markiewicz, Problemy metodologiczne współczesnego literaturoznawstwa, Kraków 1976; Problemy teorii literatury, red. H. Markiewicz, seria 2, Wrocław 1976; „Sztuka interpretacji”, red. H. Markiewicz, Wrocław 1971; S. Wyślouch, Analiza strukturalno-semiotyczna, „Polonistyka” 1995, nr 2.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Teksty literackie – literatura światowa**

Prowadzący: dr Anna Kawalec

Treść zajęć: Zajęcia poświęcone będą ćwiczeniu umiejętności posługiwania się podstawowymi kategoriami literaturoznawczymi oraz analizie i interpretacji wybitnych dzieł literatury światowej z wybranych epok literackich. Omówione zostaną też problemy arcydzielnności i wartościowania dzieł artystycznych.

Literatura: wybrane teksty literatury światowej; J. Kleiner, Analiza dzieła, w: Teorie badań literackich w Polsce, red. H. Markiewicz, Kraków 1960, t. 1; H. Markiewicz, Wymiary dzieła literackiego, Kraków-Wrocław 1984; J. Sławiński, H. Markiewicz, Problemy metodologiczne współczesnego literaturoznawstwa, Kraków 1976; Problemy teorii literatury, red. H. Markiewicz, seria 2, Wrocław 1976; „Sztuka interpretacji”, red. H. Markiewicz, Wrocław 1971; S. Wyślouch, Analiza strukturalno-semiotyczna, „Polonistyka” 1995, nr 2.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Wykład: **Kultury muzyczne świata**

Prowadzący: dr hab. Antoni Zoła, prof. KUL

Treść zajęć: Przedmiotem wykładu są tradycje muzyczne różnych narodów i grup etnicznych zamieszkujących kontynenty Europy, Azji, Afryki i Ameryki w kontekście uwarunkowań historycznych, kulturowych religijnych i społecznych.

Literatura: J. H. Kwabena-Nketia, *The Music of Africa*, New York 1974; G. Behague, *Folk and Traditional Music of the Western Continents*, New Jersey 1965; A. Czekanowska, *Kultury muzyczne Azji*, Kraków 1981.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Muzealnictwo**

Prowadzący: dr Beata Skrzydlewska

Treść zajęć: Historyczne i typologiczne aspekty muzealnictwa. Rola muzeum w kontekście kulturowym (integralna funkcja muzeum). Zadania różnych typów muzeów (artystycznych, religijnych, historycznych, przyrodniczych): gromadzenie, udostępnianie, konserwacja, działalność naukowa, wystawiennictwo.

Literatura: Z. Żygułski, *Muzea na świecie. Wstęp do muzealnictwa*, Warszawa 1990; J. Pasięrb, *Ochrona zabytków sztuki kościelnej*, Warszawa 1995; K. Pomian, *Zbieracze i osobliwości*, Warszawa 1996.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Konwersatorium: **Sztuka w kulturze**

Prowadzący: mgr Małgorzata Żak

Treść zajęć: Konwersatorium wspiera rozwijanie zainteresowań studentów zjawiskami artystycznymi, kształtującymi się w kulturze europejskiej na przestrzeni wieków. Proponowana tematyka pozwala poznawać i analizować dzieło sztuki w jego materialnej strukturze, także w wymiarze religijnym, kulturowym i społecznym poszczególnych epok. Program zajęć ma umożliwić podjęcie badań związanych z ikonografią i ikonologią, a także z funkcjonowaniem dzieł sztuki w kontekście społecznym. Proponowane tematy to poznawanie statusu, pozycji artysty w różnych momentach historycznych, proces kształcenia artystycznego, czy rola jaką odegrały kulturalne centra, ośrodki Europy, jak uniwersytety, dwory renesansowych Włoch i akademie na rozwój kultury i sztuki. Istotnym zagadnieniem jest tematyka miasta, jako fenomenu kulturowo-społecznego obecnego w sztuce.

Konwersatorium umożliwia prowadzenie badań i dyskusji mających na celu pogłębienie wiedzy o wzajemnych relacjach między dziełem sztuki a czasem jego powstania i rolą artysty w tworzeniu kultury materialnej i duchowej epok. Tematyka konwersatorium może być korygowana zgodnie z indywidualnymi zainteresowaniami studentów.

Literatura: E. R. Curtius, *Literatura europejska i łacińskie średniowiecze*, Kraków 1997; J. Le Goff, *Kultura średniowiecznej Europy*, Warszawa 1994; A. Guriewicz, *Problemy średniowiecznej kultury ludowej*, Warszawa 1987; U. Eco, *Sztuka i Piękno w Średniowieczu*, Kraków 1994; J. Le Goff, *Sakiewka i życie. Gospodarka i religia w Średniowieczu*, Gdańsk 1995; *Człowiek Średniowiecza*, red. J. Le Goff, Warszawa – Gdańsk 1996; B. W. Tuchman, *Odległe zwierciadło*, Katowice 1993; *Historia życia prywatnego*, red. P. Aries, G. Duby, od-

powiednie tomy, Wrocław 1998 (2005); J. Le Goff, Świat średniowiecznej wyobraźni, Warszawa 1997; W. Marcinkowski, Przedstawienia dewocyjne jako kategoria sztuki gotyckiej, Kraków 1994; Burckhardt J., Kultura Odrodzenia we Włoszech, Warszawa 1961; P. Burke, Kultura i społeczeństwo w renesansowych Włoszech, Warszawa 1991; M. Poprzęcka, Akademizm, Warszawa 1989; M. Zgórniak, Pędzel Tycjana. Francuscy malarze i krytycy XIX wieku wobec weneckiego Cinquecenta, Kraków 1995.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Kultury muzyczne świata**

Prowadzący: mgr Mariusz Pucia

Treść zajęć: Prezentacja i omówienie kultury tradycyjnej wybranych regionów świata, wyróżnienie charakterystycznych cech muzycznych (skale, maniery, instrumentarium) w kontekście etnicznym i historycznym. Współczesne nawiązania do kultur tradycyjnych w Europie i na świecie.

Literatura: A. Czekanowska, Kultury muzyczne Azji, Kraków 1981; A. Czekanowska, Badania nad kulturą muzyczną Azji w latach ostatnich (1963-1978), „Muzyka”, vol. 25/2, 1980; A. Czekanowska, Znaczenie autochtonicznych studiów nad muzyką afrykańską dla rozwoju teorii kultur, „Muzyka”, vol. 23/2, 1978; J. H. Kwabena-Nketia, The Music of Africa, New York 1974.

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Ćwiczenia: **Muzealnictwo**

Prowadzący: o. dr Cyprian Moryc

Treść zajęć: Historyczne i typologiczne aspekty muzealnictwa. Działalność muzeów na podstawie dokumentów prawnych. Wprowadzenie zasad wykonywania dokumentacji obiektów muzealnych (księga wpływu, księga inwentarzowa, księga ruchu muzealiów, karty katalogu naukowego, dokumentacja konserwatorska)

Literatura: Ustawa o muzeach z dnia 21 listopada 1996 r; Dokumenty duszpastersko-liturgiczne Episkopatu Polski (1966-1993), oprac. Cz. Krakowiak, L. Adamowicz, Lublin 1994

Forma zaliczenia: na podstawie systematycznej obecności i aktywnego uczestnictwa w zajęciach

Seminarium: **Teoria sztuki**

Prowadzący: dr Anna Kawalec

Treść zajęć: Zajęcia poświęcone będą ćwiczeniu umiejętności: właściwego posługiwania się pojęciami z zakresu teorii sztuki (sztuki, piękna, stylu, gustu, smaku), stawiania i rozwiązywania problemów (np. problem definicji sztuki, piękna, brzydoty, istnienia dzieła sztuki), analizowania przykładowych teorii interpretacyjnych i próbie ich oceny, a także analizowania podstawowych kategorii artystycznych w perspektywie aktów kulturotwórczych. Ważną częścią seminarium będzie kształtowanie umiejętności pisania pracy seminaryjnej z zakresu teorii sztuki.

Literatura: Platon, *Ion*, Warszawa 1994; Arystoteles, *Retoryka – Poetyka*, Warszawa 1988; R. Ingarden, *O dziele literackim*, Warszawa 1960; W. Tatarkiewicz, *Dzieje sześciu pojęć*, Warszawa 1988; *Historia estetyki, Sztuka – mimesis czy kreacja?*, Lublin 1992; H. Kiereś, *Spór o sztukę*, Lublin 1996; M.A. Krąpiec, *U podstaw rozumienia kultury*, Lublin 1991, s. 201-215; *Granice sztuki*, Warszawa 1972; *Zmierzch estetyki – rzekomy czy autentyczny?*, Warszawa 1987; I. Witkiewicz, *Nowe formy w malarstwie*, Warszawa 1974; Z. Szkutnik, *Metodyka pisania pracy dyplomowej*, Poznań 2005.

Forma zaliczenia: prace pisemne i aktywność na zajęciach

Seminarium: **Teoria kultury**

Prowadzący: dr Wojciech Daszkiewicz

Treść zajęć: Przygotowywanie prac dyplomowych (licencjackich), omawianie i komentarz;

Literatura: Lektura i analiza publikacji pilotujących prace dyplomowe.

Forma zaliczenia: prace pisemne i aktywność na zajęciach

Seminarium: **Kultura antyczna**

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann

Treść zajęć: Zajęcia oparte na starożytnej literaturze greckiej i łacińskiej.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: prace pisemne i aktywność na zajęciach

Seminarium: **Historia sztuki**

Prowadzący: prof. dr hab. Urszula Mazurczak

Treść zajęć: Prace pisane w ramach seminarium licencjackiego dotyczą zagadnień z zakresu podstawowej wiedzy o sztuce europejskiej oraz polskiej XVIII wieku. Uszczegółowienie tematów przewiduje takie zagadnienia jak: związki sztuki z kulturą duchową i materialną, szczególnie w obrębie sztuki polskiej. Uwzględniane są porównawczo, najważniejsze przykłady z zakresu sztuki europejskiej. Ten krąg zagadnień bazuje na źródłach religijnych wynikających z przemian społecznych Europy, których świadectwem są konkretne dzieła sztuki europejskiej. Duchowe konotacje sztuki, zarówno architektury, jak i plastyki, sięgają wiedzy z zakresu historii Kościoła oraz przemian religijnych, które określiły doktrynę wiary oraz *praxis* – formy kultu, który wyrażał się w pobożności np. cystersów, franciszkanów, dominikanów, jezuitów. Wyjaśnienie sensu dzieła sztuki jako nośnika religii i wiary jest głównym ukierunkowaniem badań w ramach seminarium na kierunku 'kulturoznawstwo'. Studenci mogą wykorzystać swoją wiedzę z zakresu religii aby wyjaśnić treści zawarte w działach architektonicznych oraz plastycznych. Jest tutaj miejsce na interpretację szerokiego spektrum historii duchowości, zarówno w jej rozumieniu powszechnym, jak i elitarnym czyli wysokiej wiedzy teologicznej. W nurcie prac wykazujących związek sztuki z kulturą duchową jest miejsce również na bazę filozoficzną, którą posiadają studenci kulturoznawstwa KUL. Wykazywane są związki sztuki z głównymi nurtami filozoficznymi, które określiły europejskie dziedzictwo historii filozofii od czasów średniowiecza do czasów nowożytnych. Drugim nurtem poszukiwań badawczych w obrębie prac pisanych na poziomie licencjatu jest wykazanie zależności sztuki od przemian materialnych, społeczno-

-ekonomicznych i finansowych, które warunkowały kulturę materialną Europy i Polski. W tym nurcie istotne jest miejsce i funkcja dzieła sztuki zamawianej przez konkretne środowiska oraz fundatorów.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: prace pisemne i aktywność na zajęciach

Seminarium: **Krytyka artystyczna**

Prowadzący: o. dr Cyprian Moryc

Treść zajęć: W ramach seminarium podejmowany będzie szereg zagadnień recepcji sztuki dawnej, jak również nowej i najnowszej. Dla uformowania, w trudnym kontekście współczesnego chaosu poglądów i opinii o sztuce, własnej i zarazem obiektywnej miary, niezbędne jest pokorne konfrontowanie własnego sądu z dorobkiem dwutysięcznej tradycji rozmyślań o sztuce najwybitniejszych teoretyków, artystów i filozofów. Celem studium, którego pierwszym rysem ma być wysiłek indywidualny i dialog w małym zespole, jest nabycie biegłości i dojrzałości samodzielnej wypowiedzi i udziału w dyskusji o sztuce oraz umiejętności patrzenia i interpretacji języka symbolicznego dzieł sztuki dawnej i współczesnej.

Literatura: J. Białostocki, Symbole i obrazy w świecie sztuki, t. 1-2, Warszawa 1982; J. Białostocki, Sztuka cenniejsza niż złoto, Warszawa 2006; J. Białostocki, Myśliciele kronikarze i artyści o sztuce, Warszawa 2001; M. Rzepińska, Historia koloru w dziejach malarstwa europejskiego, Kraków 1983; J. Skrobot, Architekt piękna, Kraków 2003; T. Boruta, Szkoła patrzenia, Kielce 2003; T. Boruta, O malowaniu duszy i ciała, Kielce 2006; D. K. Łuszczek, Inspiracje religijne w polskim malarstwie i grafice 1981-1991, Gdańsk 1998.

Forma zaliczenia: prace pisemne i aktywność na zajęciach

Wykład: **Hinduizm**

Prowadzący: dr Paweł Sajdek

Treść zajęć: Wykład omówi historię religii Indii wywodzących się z literatury wedyjskiej, począwszy od wedyjskiego braminizmu, aż do współczesnego hinduizmu: symbolikę ofiary wedyjskiej, religię eposów, bhaktyzm ramaicki i krisznaicki, a także sikhizm, jako religię wywodzącą się z hinduizmu.

Literatura: Auboyer J., Życie codzienne w dawnych Indiach, Warszawa 1968; Basham A. L., Indie od początku dziejów do podboju muzułmańskiego, Warszawa 1973; Brockington J. L., Święta nić hinduizmu, Warszawa 1990; Ellinger H., Hinduizm, Kraków 1997; Tokarczyk A., Hinduizm, Warszawa 1986.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Buddyzm**

Prowadzący: dr Maciej St. Zięba

Treść zajęć: Wykład przedstawi religię buddyjską od jego założyciela (Gautamy Siddhartha) po czasy współczesne. Omówiony zostanie buddyzm pierwotny, szkoły buddyzmu abhidharmicznego (hīnayāna) i theravāda; powstanie mahāyāny, madhyamaka i yogācāra; szkoły buddyzmu dalekowschodniego (Chiny-Korea-Wietnam-Japonia): tiantai, huayan, shingon, zen, amidyizm; buddyzm tantryczny w Indiach, Tybecie i Mongolii, Indonezji

(Borobudur); buddyzm zaangażowany (Wietnam – lâm, Korea – chogye, wŏn, Japonia – nichirenizm, tenri-kyō, soka-gakkai); buddyzm na Zachodzie (w tym w Polsce), dialog buddyjsko-chrześcijański. Zwróci się uwagę na wpływ kultów miejscowych: w Indiach (hinduizm i dżinizm), w Azji Południowo-Wschodniej (animizm), Chinach (taoizm), Japonii (shintō), Tybecie i Mongolii (bon, szamanizm) i na debaty filozoficzne (z hinduizmem, konfucjanizmem). Omówione zostaną: kanony ksiąg świętych, doktryny, praktyki medytacyjne i organizacja sanghi (vinaya) głównych szkół; sztuka i architektura.

Literatura: H. Oldenberg, Życie, nauczanie i wspólnota Buddy, Kraków 1994; H. Uhlig, Budda, Warszawa 2002; M. Carrithers, Budda, Warszawa 1999; K. Kosior, Budda, Kraków 2007; tenże, Droga Środowa w Nikajach, Lublin 1999; M. Mejer, Buddyzm, Warszawa 2001 (wyd.2); D. Keown, Buddyzm, Warszawa 1997; J. Drabina, Buddyzm, Kraków 2004; J. Sieradzan i in., Buddyzm. Wybór tekstów, Kraków 1987; A. Bateau i in., Buddyzm – dżinizm – religie ludów pierwotnych, Kęty 2003; Słowo Buddy, Szczecin 2000; P. Williams, Buddyzm Mahajana, Kraków 2000; tenże, Nieoczekiwana Droga, A. W. Wats, Droga zen, Poznań 1997; D. T. Suzuki, Wprowadzenie do buddyzmu zen, Warszawa 1979; G. C. C. Chang, Buddyjska nauka o całości istnienia, Kraków 1999; XIV Dalajlama, Świat buddyzmu tybetańskiego, Kraków 2002; Thich Nhat Hanh, Żywy Budda, żywy Chrystus, Poznań 1998; R. Le Gall, Jingme Rinpoche, Mnich i Lama, Katowice 2001; J. Keller, Zarys dziejów religii, Warszawa 1976 (wyd.3); M. Kudelska, Filozofia Wschodu: wybór tekstów, Kraków 2002; H. Nakamura, Systemy myślenia ludów Wschodu: Indie Chin Tybet Japonia, Kraków 2005; H. Zimoń (red.), Religia w świecie współczesnym, Lublin 2000.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Wykład: **Religie Chin**

Prowadzący: dr Maciej St. Zięba

Treść zajęć: Wykład omówi zasadnicze religie Chin od czasów starożytnych po czasy współczesne: pierwotne kultury agrarne i kult przodków, kult dworski (kult Nieba), taoizm religijny i filozoficzny i jego odłamy, motizm, wróżbiarstwo związane z Ksiągą Przemian oraz geomancję 5 żywiołów (fengshui), oficjalny kult konfucjański i neokonfucjański. Wspomniane zostaną pierwotne religie Korei (szamanizm), Japonii (shintō) i Wietnamu (animizm), religie “perskie” (zoroastrianizm, nestorianizm, manicheizm, islam), wpływ buddyzmu, chrześcijaństwo zachodnie w Chinach; omówione współczesne religie synkretyczne (zwł. taipingów, falungong; wspomniane tonghak i kaodaizm). Przedstawiony będzie aspekt doktrynalny, liturgiczny i instytucjonalny.

Literatura: L. Wasiliew, Kultury, religie i tradycje dawnych Chin, Warszawa 1974; M. Granet, Religie Chin, Kraków 1997; tenże, Cywilizacja chińska, Warszawa 1973, 95; M. J. Künstler, Dzieje kultury chińskiej, Warszawa 2007; tenże, Mitologia chińska, Warszawa 2001; tenże, Sprawa Konfucjusza, Warszawa 1983; T. Żbikowski, Legendy i pradzieje Kraju Środka, Warszawa 1978; C. P. Fitzgerald, Chiny. Zarys historii kultury, Warszawa 1974; J. Pimpaneau, Chiny: kultura i tradycje, Warszawa 2001; D. Walters, Mitologia Chin, Poznań 1996; K. Liwak-Rybak, Ludy starożytnych Chin: Mitologie świata, Warszawa 2008; M. Kudelska, Filozofia Wschodu: wybór tekstów, Kraków 2002; M. Dziwisz, W. Jaworski, Taoizm. Wybór tekstów, Kraków 1988; W. Jabłoński, Mądrość Państwa Środka, Warszawa 1960;

G. Andreotii, Jezuita w Chinach, Kraków 2004; H. Nakamura, Systemy myślenia ludów Wschodu: Indie Chiny Tybet Japonia, Kraków 2005; H. Zimoń (red.), Religia w świecie współczesnym, Lublin 2000; B. Toporov, C. Hansen, Taoizm dla żółtodziobów, Poznań 2003; E. Moran, J. Yu, Feng shui dla żółtodziobów, Poznań 2002; tenże, I Ching Księga Przemian dla żółtodziobów, Poznań 2003.

Forma zaliczenia: egzamin ustny

Seminarium: **Chrześcijaństwo i filozofia religii**

Prowadzący: ks. dr hab. Piotr Moskal, prof. KUL

Treść zajęć: Celem proseminarium jest kształtowanie umiejętności prowadzenia badań naukowych i pisanie pracy naukowej. Chodzi m. in. o umiejętność sformułowania problemu, dostrzeżenia problemów (pytań) bardziej szczegółowych, zebrania literatury, a także odpowiedniego wykorzystywania jej na różnych etapach pracy naukowej. Chodzi też o umiejętność robienia przypisów czy zestawiania bibliografii. Owocem pracy uczestników jest napisanie pracy dyplomowej (licencjackiej). Tematyka prac dotyczy religii chrześcijańskiej i jej obecności w kulturze oraz szerszej problematyki filozofii religii.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: prace pisemne i aktywność na zajęciach

Seminarium: **Judaizm**

Prowadzący: dr Ewa Zająć

Treść zajęć: Jest to seminarium licencjackie poświęcone przygotowaniu prac dotyczących judaizmu. Na wstępie podejmowana jest problematyka z zakresu metodologii naukowej (umiejętność prowadzenia badań, formułowania wyników). Następnie omawiana jest tematyka wpływu i rozwoju kultury i myśli żydowskiej w Polsce. W ramach zajęć prowadzona jest dyskusja nad badaniami i powstającymi pracami licencjackimi uczestników seminarium.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: prace pisemne i aktywność na zajęciach

Seminarium: **Islam**

Prowadzący: ks. dr Stanisław Grodź

Treść zajęć: Celem seminarium jest doskonalenie umiejętności prowadzenia badań naukowych i redagowania ich wyników. W ramach seminarium odbywa się dyskusja na tematy związane z powstającymi pracami licencjackimi.

Literatura: zostanie podana na zajęciach

Forma zaliczenia: prace pisemne i aktywność na zajęciach

Seminarium: **Filozofia indyjska**

Prowadzący: dr Paweł Sajdek

Treść zajęć: Celem zajęć jest nabycie umiejętności posługiwania się metodami historyczno-filozoficznymi oraz analizy filozoficznej tekstów indyjskich. Zajęcia prowadzone są w oparciu o przekłady fragmentów indyjskiej literatury filozoficznej. W miarę możliwości i potrzeb porównuje się je z oryginalnym tekstem sanskryckim.

Literatura: S. Schayer, O filozofowaniu Hindusów, Warszawa 1988; F. Tokarz, Z filozofii indyjskiej kwestie wybrane, cz. 1, Lublin 1974, 1992, cz. 2, Lublin 1985; L. Cyboran (opr.), Klasyczna joga indyjska, Warszawa 1986; S. Schuhmacher i Gert Woerner (opr.), Encyklopedia mądrości Wschodu: Buddyzm, Hinduizm, Taoizm, Zen, Warszawa 1997; Powszechna Encyklopedia Filozofii, Lublin 2001 (hasła dot. myśli indyjskiej); Z. Kudero-wicz, Przegląd metod historii filozofii, Kraków 1978; W. Tatarkiewicz, Droga do filozofii, Warszawa 1971.

Forma zaliczenia: prace pisemne i aktywność na zajęciach